XENOPHONTIS SCRIPTA MINORA

FASCICULUS POSTERIOR

OPUSCULA POLITICA EQUESTRIA
VENATICA CONTINENS

POST LUDOVICUM DINDORF

EDIDIT

FRANCISCUS RUEHL

ACCEDUNT SIMONIS DE RE EQUESTRI
QUAE SUPERSUNT

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI MCMXII

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

THEODORO NOELDEKE

V · S · L · M

PRAEFATIO.

Xenophontis opuscula saepe et diligenter legi, non quod auctorem amarem, sed quod ad vitam, mores, instituta Graecorum cognoscenda utilissima sunt: quorum studiorum variis temporibus specimina emisi. Non miraberis igitur, quod iamdudum desiderabam ea ita edere, ut textus quem vocamus si non placeret mihi, tamen pro tempore sufficeret. Cum autem praeter collationes, quas ipse feceram, Henrici Schenkelii benevolentia eae offerrentur, quas pater collegerat, et editio, quam Ludovicus Dindorfius, vir de Xenophonte optime meritus, bibliothecae Teubnerianae inseruerat, tandem esset reficienda, facile cum honestissimo bibliopola mihi convenit, ut Theodoro Noeldeke, qui, etsi orientalium rerum studiosorum nunc facile princeps est, Graecas litteras numquam omisit, die festo novam editionem vovere auderem. Sed quae laetus coeperam, tristis continuavi et absolvi. Nam ut de aliis casibus taceam, crescente in dies oculorum valetudine, quae nuper munere academico me abdicare coegit, tantopere impeditus sum, ut non numquam me poeniteret opus suscepisse, quod hominis bene oculati esset, neque dici possit, quot dilationes et quanti labores et mihi ipsi et typothetis et bibliopolae nata sint. Hebetata enim oculorum acie non tantum legendi scribendique facultas minuitur, sed fere omnis continuus labor ita impeditur, ut vix credas nisi expertus. Videbis vestigia etiam in ipsa editione, cum in rebus quibusdam, quae etsi minoris momenti sunt editori minime sunt neglegendae, non semper mihi constans essem et alios errores non evitarem, qui faciles

erant ad evitandum. Quarum rerum a lectoribus veniam peto, confidens eas neque verbis scriptoris neque apparatui critico valde nocuisse.

Quod ad apparatum criticum attinet, non meum esse arbitratus sum talem congerere, ut archetypum cuiuscunque codicum familiae instaurare possis stemmate librorum diligenter investigato, sed in hac quidem editione sufficere visum est eorum codicum lectiones afferre, qui ad verba Xenophontis recte constituenda necessarii et re vera utiles videbantur. Aliam enim viam ingressus magis historiam litterarum Graecarum apud Byzantinos Italosque quam auctores veteres adiuvabis. Itaque magnam partem codicum, qui his ultimis annis diligenter excerpti sunt et quorum nonnullos ipse contuli, missos feci, praesertim cum, si talia desideras, in novissimis editionibus omnia collecta invenias. Quae autem de singulis codicibus ab aliis bene exposita sint hac occasione repetere superfluum esse videbatur.

Quod ad librum de re publica Lacedaemoniorum attinet, usus sum codicibus his:

1. codice Vaticano Graeco 1335 (B) saeculi X. De antiquitate vix dubito, etsi concedo codicem etiam saeculo XI. adscribere licere. Saeculo XIII. exaratum esse nego. Explicit pars vetustior codicis c. 15, 5 verbis *προσελέσθαι οἳ δή*. Supplementa recentiora codici addita nullius sunt pretii. Eius codicis habui duas collationes Schenkelii liberalitate et tertiam, quam meum in usum benevole paravit Ricardus Maschke, nunc ICtus Chilionensis, cum ipse quoque hic illic librum inspicerem. Quarum collationum alia aliam supplevit in eis, quae diserte testantur.

2. codice Marciano 511 (M), varios auctores complectente, cui ab alia manu subscriptum est *ἐτελειώθη ἡ παροῦσα βίβλος τοῦ πλουτάρχου σὺν ἄλλοις ῥητορικοῖς ἐν ἔτι ϛχοδ΄ ἰνδ. η΄.* Agi videtur de anno aut 1165. aut 1166. aerae vulgaris, at annus mundi 6674. est indictionis XIV., non VIII., et si litteraturam diligentius examinas, facile perspicies, id verum non esse et librum potius saeculo XIV. ineunti esse adscribendum. Collationem habui Schenkelianam

et alteram, quam Ottonis Kelleri amicitiae debeo. Ipse quoque partem codicis excussi.

Qui duo codices ad verba scriptoris constituenda sufficiunt. Nam libri manu scripti Marciano affines numquam lectionem praebent, quae et utilis sit et bene tradita neque aut ex Vaticano aut ex Marciano cognita. Quorum qui non sunt interpolati interdum errores Marciani corrigunt, ut cernas, quibus locis archetypus totius familiae melior fuerit Marciano, cum interpolati non numquam speciosas lectiones praebeant a doctis viris tempore renascentium litterarum excogitatas. Quae cum ita sint, interdum, ubi in rem esse visum est, lectiones duorum codicum eiusdem cum Marciano originis adscripsi, codicis Laurentiani 55, 21 (L) dico et codicis Lipsiensis bibliothecae senatoriae (*Δ*), quorum uterque scriptus est saeculo XIV. vel XV., quos ipse contuli.

Apparatum criticum ad librum de re publica Atheniensium inter Xenophontis scripta traditum Kirchhoff et Wachsmuth in editionibus congesserunt. Atque ego Wachsmuthium secutus tres elegi codices, Vaticanum Graecum 1950 (A) saeculi XIV. et qui alterius classis sunt Marcianum M et Laurentianum L. Quorum L deficit c. 1, 16 vocibus *μάλιστα ἦσαν Ἀθηναίων*.

Sed his ultimis annis Ernestus Kalinka et in dissertatione, qui inscribitur Prolegomena zur pseudoxenophontischen ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ (Wiener Studien XVIII p. 27 sqq.) et in editione libelli, quae Viennae prodiit anno MDCCCLXXXXVIII et in libri miscellanei, qui dicitur „Innsbrucker Festgruß dargebracht der 50. Versammlung deutscher Philologen“ p. 167 sqq. codicem Mutinensem saeculo XV. exaratum si non optimum scriptorum Xenophonteorum, quae continet, testem censendum, inter optimos certe numerandum esse demonstrare conatus est, neque defuerunt, qui ei assentirentur. Quod mihi, qui olim quod ad librum de vectigalibus attinet ipse dubitavi, non licuit, quippe qui iamdudum mihi persuaserim ea omnia, quae codex a ceteris discedens bene vel speciose praebeat, ingenio docti

cuiusdam librarii deberi. Qua de re conferas quae Laurentius Tretter in editione Apologiae Socratis quae fertur Xenophonteae (Jahresbericht des k. k. ersten Staatsgymnasiums in Graz 1903 p. 25 sqq.) egregie disseruit: de eis autem, quae Kalinka in Strena illa Aenipontana, ubi codicem optime minutissimeque descripsit, nuper protulit, non aliter mihi iudicandum esse videtur ac Thalheimio in prioris huius editionis fasciculi p. XI sq. Neque quid sentiat satis dilucide vir doctus exposuit. Prolegomenon enim p. 71 sqq. codicem Mutinensem ex eodem archetypo atque A fluxisse dicit, sed librum, e quo descriptus sit, ex alio ceteris multo meliore correctum esse, cum p. 74 de libro de vectigalibus agens dicat: „C (id est codex Mutinensis) ist neben A ein selbständiger Träger der Überlieferung, wenn er auch zu derselben Klasse gerechnet werden muß.“ Verum in editionis p. 6 legimus de scripturis sive ex ingenio cuiusdam grammatici sive ex antiquo codice optimae notae nunc deperdito sumptis, et Strenae p. 201 docemur nihil obstare, quo minus statuamus librarium eius codicis, quo usus est librarius Mutinensis paucis locis, in quibus praecipue offendebat, alium codicem consuluisse atque eum, qui semper ei ante oculos erat. Quae si vera essent, quomodo diiudicaremus quae lectiones genuinae sint, quae non, cum negari non posset codicem Mutinensem non omnibus locis, quibus a ceteris eiusdem classis discrepet, tradita servasse?

Codices libri de vectigalibus in duas classes sunt dividendi. Quarum altera complectitur codicis B partem vetustiorem, exhibentem verba inde a c. 1, 5 *ὑπάργυρός ἐστι* usque ad c. 3, 5 *εἰσάγοιτο καὶ* et codicem A, qui continet libellum usque ad c. 6, 3 *ταῦτα κάλλιστα καί*, altera codicem M, qui integrum libellum exhibet, et codicem L, qui verba a c. 5, 4 *καὶ σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι* usque ad finem libelli continet, ab M haud bene recedens. Priorem classem posteriori multo esse praeferendam facile perspicies, sed posteriore non solum propter integritatem carere non possumus. Codicibus accedit frustulum papyri (Pap.) ad c. 1, 5. 6, quod publici iuris fecit Wilcken in ‘Archiv für Pa-

pyrusforschung' I p. 468 sqq. Codicum B et A collationes ex Schenkelii scriniis deprompsi, codices M et L ipse contuli, cum codicis M etiam Schenkeliana collatio praesto esset.

Cum trium illorum librorum, de quibus hucusque dixi, verba valde corrupta tradita esse inter doctos fere constet neque ante paucos annos aliter de ceteris opusculis statuendum esset, nunc nova subsidia nacti de equestribus libris et de venatorio solidiore fundamento utimur. Nemo autem est, qui nesciat, quam bene de posterioribus libellis meruerint tres viri Itali, Pius Cerocchi, Vincentius Tommasini, Ginus Pierleoni. Et ad Hipparchicum quidem recensendum diu desideravimus codicem Vaticanum a Courierio usurpatum, qui solus c. 4, 5 lacunam in ceteris codicibus occurrentem explet. Quem postquam denuo in lucem traxi, de Hipparchici libris manu scriptis in universis agens, Cerocchius, qui multo plures codices contulit quam mihi adhibere licuerat, docte et sagaciter de librorum affinitate disputavit et novae recensioni Hipparchici, quam emisit, totum apparatum adiecit a se collectum. Codices autem Hipparchici ex duobus archetypis fluxerunt, quorum alter ad corpus scriptorum Xenophonteorum pertinebat, alter cum aliis libris de re militari coniungebatur. Atque huius familiae unicus est testis codex Vaticanus Graecus 989 saeculi XIII. (V), qui etiam librum de re equestri et Cynegeticum continet, is codex, quo Courierius usus est. Ceteris codicibus longe est praestantior itaque pro fundamento recensionis habendus. Altera classis depravata est et hic illic interpolata, utilis tamen ad corrigenda menda librarii in V occurrentia et ad supplenda ea, quae nunc temporum iniuria in Vaticano deleta sunt et ad explendas lacunas. Selegi ad constituendum textum codices MLΔ, non omnes tamen sordes, quibus scatent, enotans. Quamquam haud raro inter se discrepant, quid archetypus totius classis habuerit, non difficile est diiudicatu. Codices V et L ipse contuli, codicis Δ novam collationem mihi suppeditavit Wachsmuth, codicis M lectiones ex Schenkelii copiis

sumpsi. De codicis Vaticani dubiis quibusdam lectionibus benevole me certiorem fecit vir doctus Hoffa Romanus.

Atque bonae fortunae, quae in Hipparchico nos adiuvit, accessit melior in libro de re equestri et in Cynegetico. Nam praeter V, quo et in eis utimur, novus et egregius fons apertus est invento codice Vindobonensi (W), id est altera parte codicis Caesareo-Palatini IV 34 saeculi XVI. Quem recentem librum iure magnis laudibus praedicaverunt et Tommasinius et Pierleonius. Quoniam ad recensendum textum summi momenti est, codicem denuo conferendum duxi et cum liberalitate Vindobonensium Regimontium missus esset, ipse partem priorem libelli de re equestri et totum Cynegeticum, partem libri de re equestri posteriorem meum in usum G. Mentz contulimus.

Habes igitur horum duorum librorum codices ad tres archetypos redeuntes, ita tamen, ut codex, ex quo V fluxit, et archetypus deteriorum ex uno eodemque fonte derivati sint. Atque ita rem se habere demonstratur loco de re equestri c. 6, 10, ubi in W legimus *χρὴ δὲ τὸν ἱπποκόμον καὶ τὰ τοιάδε παρατηρεῖν, εἰ μὴ ῥᾳδίως τὸν χαλινὸν ὁ ἵππος δέχεται αἰσθανόμενος ὅτι δεῖ πονεῖν*. V et deteriores omittunt verba *μὴ ῥᾳδίως τὸν χαλινὸν ὁ ἵππος δέχεται αἰσθανόμενος*, sed pro voce *παρατηρεῖν* deteriores *παρωξύνθαι* vel *παροξύνθαι* praebent. Vides igitur in archetypo codicis V et deteriorum lacunam fuisse et grammaticum, qui codicum deteriorum textum recensuit, locum, quem corruptum esse sentiret, ex ipsius ingenio sanare conatum esse, cum librarius codicis V tradita fideliter servaret. Et re vera codices ita inter se cohaerere, quod iam Falbeum Studiorum Xenophonteorum p. 8 sqq. non fugit, confirmatur, si ceterae lectiones inter se comparantur. Saepenumero enim V cum deterioribus contra W stat, nec in bonis tantum, sed etiam in pravis. Quam rem neque Tommasinius neque Pierleonius bene perspexit, cum dicant W et V ad eundem archetypum redire, deteriores codices ad alterum. Quae si vera essent, ubicunque V cum deterioribus contra W facit ea, quae legunt, ad archetypum codicum WV redire arbitrandum esset, quae W

praebet pro interpolatis habenda essent. Sed ipsi in Xenophonte recensendo aliter censuerunt rectam viam ingressi, et Tommasinius quidem ita re functus est, ut haud immerito editio libri de re equestri, quam paravit, altera fere princeps vocaretur.

Sed vereor, ne codici W nunc nimium tribuatur. Explet sane lacunas quasdam ceterorum librorum manu scriptorum et multas bonas lectiones solus servavit, quas primo obtutu genuinas esse vides, sed aliis locis miserrime corruptus est, ut si hoc uno codice Xenophon traditus esset, innumeris locis numquam quae auctor scripserit enucleari posset et quivis deteriorum codicum, si reperiretur, pro magno thesauro haberetur. Descriptus enim est currente calamo e codice, quem fortasse adhuc in Oriente latere suspicari licet, a viro Rhomaeorum potius quam veterum Graecorum linguae gnaro, paucis locis ab alia manu correctus. Abundat igitur mendis, qualia in codicibus Graecis raro occurrunt, familiaria sunt monachis, qui Latinos codices depinxerunt magis quam descripserunt, spiritus et accentus saepissime omissi sunt vel falso positi, compendia verborum et syllabarum male intellecta aut adhibita. Praeterea non paucis lacunis est foedatus, quarum pars maior non socordiae librarii tribuenda videtur, sed codici, quem descripsit, derivato, ut ego quidem arbitror, ex exemplari temporum iniuria pessime habito et multis locis exeso. Quae cum ita sint, quamquam non omnes sordes, ex quibus nihil disci potest, lectoribus proponendas duxi, tamen varias lectiones hoc nomine dignas in apparatu excerpsi, ut uno conspectu qualis re vera sit codex cernere possis. Et id quidem certum esse arbitror, si W solus aliquid omittit, id ad recensendum textum nihil valere, quapropter et extremum librum de re equestri genuinum esse censeo neque spuria quae soli deteriores in prooemio Cynegetici, ubi codice V caremus, exhibent.

Etsi autem codex W, ut supra dictum est, magnam lacunam explet et multas bonas lectiones praebet, quae in ceteris omnibus sunt depravatae, tamen etiam ubi non aperte

corruptus est, non semper unice sequendus videtur. Interdum enim librarii errores exstare suspicari licet, velut Cyn. c. 5, 30, ubi in V et deterioribus scriptum est *λαπάρας ἱκανῶς*, in W *λαπάρας ἱκανάς*. Nam vix intellegas, quomodo factum sit, ut inter tot adiectiva adverbium intruderetur, cum librarius praecedentibus vocibus *λαγόνας ὑγράς* facile seduci posset, ut *ἱκανῶς* in *ἱκανάς* mutaret. Similis est locus Cyn. c. 3, 3, ubi V et deteriores legunt: *αἱ δὲ ἄποδες οὐδ' ἐὰν ὦσιν εὔψυχοι τοὺς πόνους δύνανται ἀνέχεσθαι*, W praebeat *οὐδ' ἐὰν ὦσιν εὔποδες*.

Sed ne interpolationibus quidem W prorsus immunis videtur esse. Nam ut taceam de primo Cynegetici capite, de quo infra erit dicendum, vide sis c. 3, 1: *ἔχουσι δ' αἱ μὲν καστόριαι τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ὅτι Κάστωρ ἡσθεὶς τῷ ἔργῳ μάλιστα αὐτὰς διεφύλαξεν*, ubi W pro *μάλιστα* exhibet *καθαράς*. Bene locum intellexit librarius, sed frustra emendabat. Nam *διαφυλάττειν* nihil aliud esse ac quod nos dicimus „die Rasse rein erhalten“ ex c. 6, 1 elucet, ubi idem dicitur *τὰ γένη φυλάττειν*. Quare etiam Piccolominio assentiri non possum, qui in Pierleonii editione capitum II et III (Studî italiani di filologia classica VI p. 409) scribendum proposuit *μάλιστα καθαράς*. Et interpolatum etiam esse locum Cyn. 12, 19 credam: *ἴσως μὲν οὖν, εἰ ἦν τὸ σῶμα αὐτῆς δῆλον, ἧττον ἂν ἠμέλουν ἄνθρωποι ἀρετῆς*, ubi pro *ἧττον* W scribit *οὐκ*. Idem fortasse statuendum est de c. 11, 4: *καὶ ἐπειδὰν μὴ εὑρίσκῃ εἴσοδον, ὑπερπηδᾷ καὶ ἁλίσκεται*. V enim cum deterioribus pro *εἴσοδον* habet *δίοδον*, quod sententiae non minus aptum est. Quae vox cur pro altera posita sit, nisi tradita esset, non video, at *εἴσοδον* pro *δίοδον* scribendi ansam dedit illud quod praecedit *εἴσοδον οὐ λείποντες*. Quibus allatis satis demonstrasse mihi videor non semper temere amplectenda esse quae in W aliter tradita sunt atque in reliquis libris, ut etiam Cyn. c. 3, 3 non dubitarem, *ἀπαγορεύουσι διὰ τὸ ἄλγος τῶν ποδῶν* scribere neglecto eo quod in W pro *ἄλγος* occurrit *ἀσθενές*.

Codicum deteriorum in his postremis libris non magnus est usus, cum ad nihil fere utiles sint nisi ut codicis V lec-

tiones confirment aut, ubi librarius erravit, corrigant. Quamquam non desunt loci, ubi arrident quae habent a lectionibus codicum WV diversa. At quod parvas lacunas explent in utroque codice obvias non magni est momenti, quia saepe evenit, ut in duobus libris casu eadem verba omittantur. Quod de duobus illis canum nominibus dictum sit, quae et in W et in V desunt; quod vero ad *δεῖ* libri de re equestri c. 3, 1 et ad *ποδώκεις* Cynegetici c. 9, 1 attinet a solis deterioribus praebita, aut idem valet, aut supplementa grammatici cuiusdam sunt bona. Fortasse etiam Cyn. c. 6, 17 *καλῶς γε ὦ κύνες* recte tradita sunt. Cetera additamenta interpolata habeo, nec aliter statuendum erit de lectionibus quibusdam bonis vel veri similibus a WV alienis, cum grammaticus, qui textum librorum deteriorum recensuit, neque stupidus esset neque indoctus. Qui, ut exempla afferam, Cyn. 12, 9 verba *καὶ τοῦ σώματος* recte collocavit et de re equestri c. 7, 11 *μάλιστα ἀπὸ τούτων ἄρχεσθαι* scripsit. Neque desunt loci, in quibus deteriores etiam cum Polluce faciunt, velut Cyn. c. 4, 8, ubi *μέτωπα* pro *πρόσωπα* scribunt et c. 5, 10, ubi recte exhibent *τὰ δὲ πρόσθεν σκέλη τὰ πλεῖστα συνθείς* (*ἐκθείς* WV); sed harum lectionum nulla est, quae non a viro docto excogitetur. Dubitare potes de loco Cyn. c. 6, 25. Legitur enim in deterioribus: *ἐπειδὰν δὲ μεταθέουσαι αἱ κύνες ἤδη ὑπόκοποι ὦσι*, in W: *ἐπειδὰν δὲ μεταθέουσαι κύκλῳ ἤδη ὑπόκοποι ὦσι*, in V: *ἐπειδὰν δὲ μεταθέουσαι αἱ κύκλῳ ἤδη ὑτόκοποι ὦσι*. Cum vox *κύνες* desideretur et vox *κύκλῳ* hoc loco difficillima sit ad interpretandum, scripturam deteriorum veram esse pro certo habeo. De *αἱ* in W omisso eo minus curabis, cum *μεταθέουσαι* praecedat, et *κύνες* egregiam emendationem esse censebis, nisi forte *αἱ κύνες κύκλῳ* scribere mavis.

Sed difficillima oritur quaestio de Cynegetici capite primo, ubi V deest, W textum a deteriorum diversissimum et valde decurtatum praebet. Incipit enim V nunc verbis *παιδεύματα τὸν μὲν ἔχοντα* (c. 2, 1) uno folio casu abscisso. Ita rem se habere cum eo elucet, quod Leo Allatius teste Pierleonio (Studî italiani di filologia classica V p. 26) codi-

cem integrum legit, tum eo, quod si paginas superstites metiris duarum spatium deesse videbis. Falso igitur Falbe opinatur Quaestionum Xenophontearum p. 14 archetypum initio libelli valde obscuratum fuisse et fortasse eam rem causam fuisse, cur V hoc capite careat. Omnibus bene ponderatis non est cur dubitemus, quin easdem sententias V praebuerit ac deteriores. Nam cum W tot ac tantis lacunis inquinatus sit, cur hic tandem non lacunosum esse et supplementa a ceteris libris praebita interpolatori deberi censeamus, praesertim cum verba in W extantia non raro obscuriora sint? Sed Pierleonius ita sentiens textum solo W duce constituere ausus est, qua in re tamen facere non potuit, quin quae W praebeat bis ex deterioribus codicibus suppleret. Cui iam suo iure oblocutus est in Hermae volumine XLVI p. 70 sqq. J. Mewaldt, etsi is artificiosius rem egisse mihi videtur. Veri similius esse credo librarium exemplaris, ex quo W pendet codicem ante oculos habuisse in primo folio etiam magis quam in ceteris exesum, ex quo exscriberet quae legere potuit, hic illic pauca addens, ut sensum aliquem efficeret. Quapropter melius duxi caput primum ad deteriores recensere, etsi non oblitus, quantopere codex W praestantior sit et quantum valeat ad emendanda quae in illis tradita sint. Num recte fecerim, alii iudicabunt. Cum ad librum de re equestri recensendum codicibus WVΔM uterer, ad Cynegeticum codex M mihi instar omnium deteriorum erat, cuius habui collationem Schenkelianam. Sed cum Schenkeliana ab ea, quam Itali typis mandaverunt non numquam discreparet, ea quae Schenkelius diserte testatus est, eorum notis praetuli, ubi Schenkelius tacuit illos secutus sum. Cynegetici partem exiguam ipse cum codice V contuli, ceteras eius lectiones ex Italorum copia hausi.

Praeter codices librorum Xenophonteorum ipsorum non neglegenda erant testimonia vetera et expilatores et imprimis quae Ioannes Stobaeus et Iulius Pollux ex Xenophonte excerpserunt. Atque cum utriusque auctoris nunc optimis editionibus uti liceat, non aliter de eis iudicandum

est, atque antea. Habuit enim Stobaeus codicem non bonum, ex quo raro verba tradita emendare potes, meliorem Pollux, qui non paucis locis corruptis in remedio est. Locos ex Photii lexico ut inutiles omisi, cum vero ab amico desiderarentur, hic addam: p. 4, 11. 12 s. v. *ἀνυποδησία*; p. 36, 20 s. v. *ἀκόλουθος*; p. 70, 17 s. v. *ἀναβεβαμένοι*; p. 106, 17 s. v. *πωλοδάμνης*; p. 114, 3 s. v. *προκόμιον*; p. 146, 3 s. v. *κυνοῦχος*; p. 162, 2 s. v. *στάλικας*; p. 173, 7 s. v. *ἀμαυρόβιοι*. Nominatur autem Xenophon solum in parte priore a Reitzensteinio edito.

Emendandis his opusculis, quae pessime tradita esse constat, praeteritis saeculis multi viri docti operam navaverunt, et novissimis temporibus satis ampla messis coniecturarum adcrevit: ex quibus quotquot mihi innotuerunt magnam partem apparatui critico inserendam putavi, neglectis eis, quae nunc prorsus inutilia aut primo obtutu futilia videbantur. In textum non omnia recepi, quae mihi placebant vel probabilia visa sunt, atque imprimis Herwerdeni egregiarum emendationum fortasse plures erant recipiendae, cum in auctore tantopere depravato in verbis traditis haerere meo quidem iudicio minime liceat. In Atheniensium vero re publica parcius in exscribendis virorum doctorum conaminibus fui, ne verba auctoris apparatu critico suffocarentur neque codicum variae lectiones noviciis coniecturis. Adest enim Wachsmuthii editio, ex qua omnia hauriri possunt, quae olim prolata sunt, et siquis omnia, quae Mauricius Schmidtius vel Belot proposuerunt perponderare vult, editiones ipsas adeat oportet.

In introducendis formis Atticis parcus fui, ut in auctore, cuius scripta non sunt exemplaria dialecti Atticae purae et in libris, qui non propter verba legi solent, sed propter res. Etiam in rebus orthographicis non ubique regulas secutus sum, quae nunc valere coeperunt, cum utilissimis illis studiis nondum effectum sit, ut quibus formis singuli auctores usi sint satis certe sciamus neque dubitem, quin in litteris Graecis idem eveniat atque in Latinis, in quibus certam normam sequimur, etsi non ignoramus eam ab usu auctorum

ipsorum non numquam diversam esse. Sed haec ad eas res pertinent, de quibus supra mihi dicendum erat, cum inconstantiae in opere saepe et diu intermisso me accusarem.

Restat, ut pauca dicam de transpositionibus, quas vocamus. Atque in hac editione a transponendis sententiis prorsus abstinendum esse censui, nisi ubi de parvis frustulis ageretur. Quamquam quae ipse olim de libro de vectigalibus docui adhuc vera esse contendo, et in libro de re publica Lacedaemoniorum ultima duo capita inter se esse mutanda nemo fere est, qui neget. In quo libro quin etiam alia transponenda sint non dubito, sed qua via ac ratione in libro lacunoso progrediendum sit, non video. Haasei autem vestigia terrent. Nihil aut minimum transponendum esse in libro de Atheniensium re publica post egregias Muelleri-Struebingii curas persuasum habeo. Propterea et de Kirchhoffii opinionibus tacui neque commemoranda duxi, quae Cobet et Wachsmuth de natura eius libelli exposuerunt.

Libri et disputationes, quibus ad emendanda haec opuscula praeter editiones et versiones et Annales Bursiani et societatis philologae Berolinensis usus sum, sunt fere haec:

Badham, Mnemosyne n. s. II p. 299 sq.
Bahrdt, Genethliacon Gottingense. Gott. 1888 p. 162 sqq.
Bake, Scholica hypomnemata IV p. 254 sqq. V p. 151 sqq.
Idem, Acta nova societatis Traiectinae IV. Trai. 1831 et in Dindorfii editionis Oxoniensis p. XIII sqq.
Bergk, Zeitschrift für die Alterthumswissenschaft 1854 p. 432. Hermes XVIII p. 514 sqq.
Brennecke, De authentia et integritate Cynegetici Xenophontei. Vrat. 1868.
Brodaeus, Adnotationes ad omnia Xenophontis opera. Bas. 1569.
Bücher, De gente Aetolica. Bonnae 1870.
Cerocchi, Studî italiani di filologia classica III p. 510 sqq. VI p. 471 sqq. VIII p. 73 sqq.
Cobet, Novae lectiones Lugd. Bat. 1858.
Dobraeus, Adversaria. Cant. 1831.
Eale, Classical Review X p. 84 sqq.
Elmsley, Museum Cantabrigiense III p. 481.
Falbe, Studia Xenophontea. Gryph. 1909.
Faltin, Quaestiones de libello Ἀθηναίων πολιτεία. Vrat. 1872.
Idem, Geist und Tendenz der pseudoxenophontischen Schrift vom Staate der Athener. Barmen 1882.

Idem, Commentationes in honorem Reifferscheidii. Vrat. 1884 p. 1 sqq. Philologische Rundschau 1881 p. 12 sq.
Friedrich, Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik CXV p. 695 sqq.
Gemoll, Wochenschrift für klassische Philologie 1901 p. 1278 sqq. 1906 p. 563 sqq.
Gleiniger, De Xenophontis libello, qui *Πόροι* inscribitur. Halis 1874.
v. Gutschmid, Kleine Schriften IV (Lpz. 1893) p. 488 sqq.
Hagen, De Xenophontis Agesilao. Bernae 1855.
Idem, Eos II p. 179 sqq.
Hager, Journal of philology X p. 34 sqq.
Hartman, Analecta Xenophontea nova. Lugd. Bat. 1889.
Haupt, Opuscula. Berol. 1874 sq. I p. 195 sqq. III 2 p. 636 sqq.
Heiland, De dialecto Xenophontea. Halberstadt 1844.
C. F. Hermann, De equitibus Atticis. Marb. 1835.
G. Hermann, Opuscula I. Lps. 1828 p. 63 sqq.
Hertlein, Konjekturen zu griechischen Prosaikern. Wertheim 1861.
Idem, Beiträge zur Kritik des Polyaenus. Wertheim 1854.
Idem, Neue Jahrbb. f. Philologie u. Pädagogik LXXVIII p. 213. Jenaer Literaturzeitung 1878 p. 583. Hermes IX p. 360.
v. Herwerden, Revue de philologie IV p. 20 sqq. Mnemosyne n. s. XXIII p. 302 sqq.
Hofmann, Beiträge zur Kritik und Erklärung der pseudoxenophontischen Schrift *Ἀθηναίων πολιτεία*. München 1903.
Hug, Philologus XII p. 498.
Jackson, Journal of philology LV p. 5436.
Jacob, Observationes in aliquot Xenophontis loca. Halis 1819.
Jacobs, Animadversiones in Euripidis tragoedias. Gothae 1790.
Kaibel, Hermes XXV p. 581 sqq. XXVII p. 45 sqq.
Kalinka, Wiener Studien XVIII p. 25 sqq. Festgruß aus Innsbruck. Innsbruck 1909 p. 167 sqq.
Kergel, De tempore quo scriptus sit libellus qui vulgo fertur Xenophontis de republica Atheniensium. Vrat. 1846.
Kern, Specimen historicum exhibens scriptores Graecos de rebus Persicis Achaemenidarum monumentis collatos. Lugd. Bat. 1855.
Kirchhoff, Die Schrift vom Staate der Athener. Abhandlungen der Berliner Akademie 1874.
Idem, Über die Abfassungszeit der Schrift vom Staate der Athener. Abhandlungen der Berliner Akademie 1878.
Köhler, Sitzungsberichte der Berliner Akademie 1897 p. 968 sqq.
Körte, Archäologische Zeitung 1880 p. 177.
L. Lange, De pristina libelli de republica Atheniensium forma restituenda. Lps. 1882. Leipziger Studien V p. 393 sqq.

R. Lange, De Xenophontis quae dicitur Apologia. Halis 1878.
v. Leeuwen, Mnemosyne n. s. XXVIII p. 435.
Madvig, Adversaria I. Hauniae 1871.
Martin, Les chevaliers athéniens. Paris 1886.
Mewaldt, Hermes XLVI p. 70 sqq.
Morel, Quaestiones de libello q. d. Xenophontis de re publica Atheniensium. Bonnae 1858.
E. Müller, Philologus XIV p. 190 sqq. 398 sqq.
Müller-Strübing, Neue Jahrbücher f. Philologie und Pädagogik CXVII p. 471 sqq.
Nistler, Wiener Eranos (Wien 1909) p. 55 sqq.
Nitsche, Berliner philologische Wochenschrift 1901 p. 129 sqq.
Orelli in editione orationis Isocratis de permutatione p. 337 sqq.
Pankow, Zur Schrift vom Staate der Athener. Gnesen 1866.
Pantazides, Emendationum in Xenophontem p. I. Gott. 1858.
Pierleoni, Studî italiani di filologia classica V p. 26 sqq. VI p. 65 sqq., 407 sqq. XIII p. 53 sqq. Bulletino di filologia classica X p. 251 sqq. XI p. 108 sqq. XVI p. 5 sqq.
Pintschovius, Xenophon de reditibus 5, 9 und die Überlieferung über die Anfänge des phokischen Kriegs. Hadersleben 1900.
Portus in Leunclavii editione Francofurti 1596.
Radermacher, Rheinisches Museum LI p. 596 sqq. LII p. 73 sqq.
Rettig, Zeitschrift f. d. österreichischen Gymnasien XXVIII p. 241 sqq., 401 sqq., 561 sqq. XXXIV p. 561 sqq.
Richards, Notes on Xenophon and others. London 1907.
Richter, Jahrbücher f. klass. Philologie VI. Supplementband p. 620 sqq.
Riemann, Revue de philologie VII p. 22.
Rosenstiel, Über die eigenartige Darstellungsform in Xenophons Cynegeticus. Sondershausen 1881.
Idem, Einige fremdartige Zusätze in Xenophons Schriften. Ibidem 1909.
Rühl, Neue Jahrbb. CXV p. 728 sqq. CXLIII p. 53 sqq. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien XXXV p. 401 sqq.
G. Sauppe, Appendicula critica ad Xenophontis scripta minora. Lps. 1869.
H. Sauppe, Philologus XV p. 76.
Schanz, Rheinisches Museum XXXV p. 215 sqq.
H. Schenkl, Berliner philol. Wochenschrift 1903 p. 801 sqq. 1904 p. 897 sqq. 1908 p. 1 sqq.
K. Schenkl, Festschrift für Otto Benndorf (Wien 1898) p. 21 sqq.
Schröder, Neue Jahrbücher CXXVII p. 18.
Thalheim, Berliner philol. Wochenschrift 1911 p. 123.
Tommasini, Studî italiani di filologia classica X p. 95 sqq.
Verres, De Silii Punicis. Monast. 1888.

Wiesenthal, Neue philologische Rundschau 1903 p. 293 sqq. 1906 p. 169 sq.
Wulff, Quaestiones in Xenophontis de re publica Lacedaemoniorum institutae. Monast. 1884.
v. Wilamowitz-Möllendorff, Hermes XL p. 146.
Zurborg, Hermes XIII p. 482 sqq.

Simonis Atheniensis libri περὶ ἱππικῆς unicum caput quod extat huic editioni additum esse haud paucis gratum fore confido. Quod primus anno MDCCCLIII. Carolus Daremberg in libro, cui inscribitur „Notices et Extraits des manuscrits médicaux" ex codice collegii Emanuelis, quod Cantabrigiae floret, saeculo XII. exarato publici iuris fecit. Usus erat vir clarissimus apographo Bussemakeri aliisque rebus occupatus paucis tantum locis verba corruptissima emendare conatus est. Quam rem feliciter adgressus est Fridericus Blass, qui anno MDCCCLXIV. in Libro miscellaneo a societate philologica Bonnensi in honorem Friderici Ritschelii praeceptoris collecto Simonem denuo edidit, quamquam non raro quae via ingredienda esset recte dubitavit. Blassii autem editionem repetivit Ludovicus Dindorfius in Xenophontis opusculorum editionis Oxoniensis p. XX sq., qui et ipse observationes nonnullas utiles addidit. Tum Aemilius Oder codicem Cantabrigiensem conferens cum in multa incidisset, quae Bussemaker non recte legerat, quippe qui neque satis diligenter neque tum quidem temporis artis palaeographicae satis peritus opere functus esset, in Musei Rhenani Vol. LI p. 67 sqq. Simonem quartum edens a Blassio bene inchoata bene continuavit, quamquam Dindorfii editionem ignoravit. At iam eodem anno supplementum editionis ei addendum erat. Inventum enim est Simonis fragmentum etiam in codice 745 collectionis Sloanianae, quae in Museo Britannico asservatur, saeculo XII. vel XIII. exarato, cuius lectiones discrepantes Kenyonis comitate assecutus in eiusdem Musei Rhenani voluminis p. 311 sq. quae antea prolata erant retractavit. Est autem codex Sloanianus (S) non solum multo minus quam Cantabrigiensis (E) incuria librariorum depravatus, sed etiam quaedam verba servavit, quae in illo desunt, melior tamen

non est, cum verba tradita hic illic a docto Graeco mutata sint, ut sensum aliquem praeberent vel praebere viderentur.

Ego apparatu ab Odero publici iuris facto usus textum denuo recensui et quantum pro viribus licuit emendavi, haud raro in monstris traditis de vero restituendo desperans. Quae in codice E inter lineas scripta sunt ex meo apparatu exclusi, cum scholia sint, non variae lectiones. De ceteris Simonis fragmentis nihil habeo, quod addam.

Haec iam scripta erant et Simonis reliquiae prelum exercebant, ecce adfertur Commentationum Aenipontanarum fasciculus sextus, qui Simonem ab I. Soukupio editum et utili commentario instructum continet. Qua nova editione quantum licuit in plagulis corrigendis usus sum, et cum editor verba scriptoris in paragraphos diviserit, eam, quam ipse feceram divisionem abieci.

Nominum indici rerum indicem adicere et difficile et longum esse videbatur. Itaque ne historicorum et antiquariorum commodis totus deessem, Schneideri summaria repetenda curavi hic illic correcta.

Restat ut gratias omnibus agam, qui in hac editione, qualiscunque est, benigne me adiuverunt, imprimis Henrico Schenkelio et Maximiliano Lehnerdt, qui in plagulis corrigendis mihi aderat.

Dabam Ienae mense Octobri a. MDCCCCXI.

SVMMARIA.

REIPVBLICAE LACEDAEMONIORVM.

Instituta Lycurgi de coniugio ineundo et de procreatione sobolis (c. 1). De puerorum educatione. Quatenus Lycurgus amorem masculorum concesserit (c. 2). De adulescentium disciplina (c. 3). De institutis virorum et provectiorum aetate (c. 4). De phiditiis sive de convictu publico. De corpore pro modo cibi exercendo (c. 5). De cura et usu communi liberorum, servorum, bonorum (c. 6). Liberis hominibus omne lucri studium interdixit Lycurgus et ea sola exerceri iussit, quibus civitatis libertas constat (c. 7). Obedientiam magistratibus et legibus praestandam cum aliis rebus Lycurgus impressit Spartanis, tum auctoritate Apollinis Delphici (c. 8). Ignavos et imbelles ignominia multiplicis generis notavit Lycurgus, adeo ut homines honestam mortem turpi vitae praeferrent (c. 9). De iudicio senibus in senatum legendis subeundo. Sapienter Lycurgus omnibus civibus necessitatem imposuit omnes civiles virtutes colendi (c. 10). De acie Laconica (c. 11). De re castrensi (c. 12). De auctoritate et munere regis in bello et de tota belli gerendi ratione (c. 13). De depravata Lycurgi disciplina (c. 14). Iura et commoda regis et pacta singulis mensibus a rege et civitate renovata (c. 15).

REIPVBLICAE ATHENIENSIVM.

Atheniensium rei publicae statum esse vituperandum, sed populum omnia callide ita componere, ut conservetur. De servorum et inquilinorum apud Athenienses condicione. De trierarchiis et choregiis. Cur optimates in sociis civitatibus a populo Atheniensi vexentur. Cur sociis non concedatur, ut suas habeant leges et cur iura Athenis petere cogantur (c. 1). De copiis terrestribus Atheniensium. Quanto utilius sit civitati imperium maris quam potentia terrestris. Quae commoda Atheniensibus proficiscantur e maris imperio. De sacrificiis, balneis, gymnasiis. Rursus de commodis e maris imperio. In populari imperio foedera facilius impune violari quam in paucorum. De

libertate comoediae (c. 2). Cur socii difficulter ius suum consequantur. De senatu, iudiciis, festis Atheniensium. In seditionibus aliarum civitatum quas partes tueatur et quas tueri debeat populus Atheniensis. Num imperio populari timendi sint *ἄτιμοι* (c. 3).

DE VECTIGALIBVS LIBRI.

De terrae Atticae natura ad redituum rationes augendas apta (c. 1). De modo augendi numerum inquilinorum (c. 2). De commodis, quae sint concedenda mercatoribus, ut eorum negotia civitati prosint (c. 3). De argentifodinarum in Attica copiis. Quomodo ex argentifodinis fructus ad rem publicam redire possit. Respondetur ad ea, quae quis modo dictis et superioribus opponat (c. 4). Ad tuenda vectigalia pace opus esse (c. 5). Commemorantur commoda perfectis rebus illis, de quibus dictum est, ad civitatem redundatura, additurque non sine numine deorum ista esse instituenda (c. 6).

HIPPARCHICI.

Summatim perstringuntur officia magistri equitum. Quomodo magister equitum perficere possit, ut sit iustus equitum numerus, equi commodi, boni et modesti equites, probabiles tribuni (c. 1). De ordine equitum ad itinera omnis generis collocandorum (c. 2). De ratione et ordine decursionum, quae per urbem et per gymnasia religionis vel lustrationis causa instituendae sunt (c. 3). De itineribus in bello faciendis. Varia praecepta belli caute gerendi, apta maxime copiis exiguis (c. 4). Variae hostium decipiendorum artes (c. 5). Quomodo dux efficere possit, ut et amore et auctoritate apud suos valeat (c. 6). Docetur adversus hostes opus esse magistro equitum inprimis prudenti et callido, qui sui potestatem numquam faciat, neque pugnae discrimini paucitatem suam committat, sed levibus incommodis hostes fatiget eorumque vires frangat (c. 7). Interposita cohortatione ad exercendas artes militiae terrestri necessarias continuantur superioris generis praecepta. Quid faciendum sit, ut adversus equites pari numero feliciter decertes (c. 8). Quomodo mille hominum equitatus Atheniensibus confici possit. Pie deos esse colendos (c. 9).

DE RE EQVESTRI LIBRI.

De Simone et de auctoris consilio. Quomodo quis indolem generosi pulli spectare debeat, ne circumveniatur in emptione (c. 1). De educendis pullis (c. 2). De ratione spectandi equi vectoris (c. 3). De cura ipsius domini circa equum (c. 4). De cura et negotiis equisonis (c. 5. 6). De ratione equum conscen-

dendi et de insidendi ratione. De variis cursibus, quibus equum oportet exerceri (c. 7). Quomodo equus sit erudiendus, ut transsiliat fossas, decurrat per declivia, exsiliat in montana. De ratione meditationis equestris ad belli usum et maxime quae a binis equitibus hanc ad rem fieri possint (c. 8). Equi feroces quomodo sint tractandi (c. 9). De freni ratione et usu ad equi habitum et speciem formanda (c. 10). Qui equi et quomodo possint erudiri, ut subinde anteriora magnifice in altum extollant (c. 11). De armis equestribus et de iaculorum missione (c. 12).

CYNEGETICI.

De Chirone et de discipulis eius venatoribus (c. 1). Qualis venator leporum eiusque minister esse debeant et qualia retia (c. 2). De duplici canum genere, Castoriorum et vulpinorum, et de vitiis eorum in forma et habitu corporis et in ratione investigationis (c. 3). De virtutibus canum in habitu et forma corporis et in ratione investigandi. Quo tempore et quae in loca canes exercitationis causa domo educi debeant (c. 4). De leporum vestigiis, cubili, forma, natura. Tanguntur quaedam leges venationis: deinde exponitur de canum vinculis reliquoque ornatu et de tempore investigationi leporum apto (c. 5). De habitu et officio custodis retium. De habitu venatoris et de tota investigandi, persequendi, capiendi leporis ratione (c. 6). De catulis procreandis, educandis et instituendis ad venandum (c. 7). De leporibus venandis per hiemen (c. 8). De hinnulis et cervis venandis (c. 9). De apris venandis (c. 10). De venandis leonibus, pardis, similibus belluis (c. 11). De usu venationis ad bellum. Refutantur quae contra venandi studium dicuntur (c. 12). De sophistis, vanis sapientiae et virtutis tradendae professoribus. Monentur iuvenes, ne exemplum sequantur eorum, qui reipublicae administrandae nomine et publicas et privatas pecunias abripiunt, et ut venationis potius disciplina ad virtutem parandam utantur (c. 13).

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Adde ad apparatum p. 31, 6 *ἐξ ἴσης* Bergk; p. 34, 11 *διώκουσι καὶ σείουσι* Bergk; p. 61, 12 *γένοιτο* Kaibel; p. 64, 15 *εἰς ἓν ἕκαστον* Kaibel; p. 68. 9 ⟨*ἂν*⟩ *πειρῷντο* Pintschowski.

Corrige in apparatu: p. 78, 13 *μέλλειν*; p. 136, 21 *βέλη* etiam M; p. 137, 8. 9 dele; p. 140, 1 V man. rec.; p. 145, 19 *ἐλάττονα* etiam V; p. 158, 7 *ἐπειγόμενοι* pro *ἑπομόμενοι*.

In textu dele p. 57, 14 ⟨*αἱ*⟩; scribe p. 58, 11 *ἀκούοιμεν*; p. 61, 22 pone ⟨*ἔτι*⟩ ante *λυσιτελέστερα*; p. 136, 21 lege *βέλη*.

Ceterum pro *δηλονότι* ubique lege *δῆλον ὅτι*.

CONSPECTVS CODICUM.

A	codex Vaticanus Graecus 1950.
B	„ Vaticanus Graecus 1335.
E	„ Cantabrigiensis collegii Emanuelis.
L	„ Laurentianus 55, 21.
Λ	„ Lipsiensis bibliothecae senatoriae.
M	„ Marcianus 511.
Pap	Papyrus libri de vectigalibus.
S	codex Sloanianus 745.
Y	„ Vaticanus Graecus 989.
W	„ Vindobonensis IV 34.
ς	codicum ceterorum vel unus vel aliquot.

CONSPECTVS SIGLORVM.

Ba	Bake
Bad	Badham
Bl	Blass
Br	Brodaeus
Ca	Castalio
Cam	Camerarius
Ce	Cerocchi
Co	Cobet
Da	Daremberg
De	van Deventer
Di	L. Dindorf
Fa	Faltin
Gu	Gutschmid
Ha	Hartman
Hei	Heindorf
Hn	G. Hermann
He	van Herwerden
Ka	Kalinka
Ki	Kirchhoff
La	L. Lange
Le	Leunclavius
Ma	Madvig
Mg	Müller-Strübing
Mr	E. Müller
Pi	Pierleoni
Ri	Richards
Rü	Rühl
Sa	G. Sauppe
Sch	Schneider
Schm	M. Schmidt
Sou	Soukup
St	Stephanus
To	Tommasini
Wa	Wachsmuth
We	Weiske
Wi	Wilamowitz-Möllendorff
Ze	Zeune
Zg	Zurborg.

ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἀλλ' ἐγὼ ἐννοήσας ποτὲ ὡς ἡ Σπάρτη τῶν ὀλι- I. 1
γανθρωποτάτων πόλεων οὖσα δυνατωτάτη τε καὶ ὀνομαστοτάτη ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη, ἐθαύμασα ὅτῳ ποτὲ τρόπῳ τοῦτ' ἐγένετο· ἐπεὶ μέντοι κατενόησα τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν Σπαρτιατῶν, οὐκέτι ἐθαύμαζον. Λυ- 2
κοῦργον μέντοι τὸν θέντα αὐτοῖς τοὺς νόμους οἷς πειθόμενοι ηὐδαιμόνησαν, τοῦτον καὶ θαυμάζω καὶ εἰς τὰ ἔσχατα [μάλα] σοφὸν ἡγοῦμαι. ἐκεῖνος γὰρ οὐ μιμησάμενος τὰς ἄλλας πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἐναντία γνοὺς ταῖς πλείσταις, προέχουσαν εὐδαιμονίᾳ τὴν πατρίδα ἐπέδειξεν.

Αὐτίκα γὰρ περὶ τεκνοποιίας, ἵνα ἐξ ἀρχῆς ἄρξω- 3
μαι, οἱ μὲν ἄλλοι τὰς μελλούσας τίκτειν καὶ καλῶς δοκούσας κόρας παιδεύεσθαι καὶ σίτῳ ᾗ ἀνυστὸν μετριωτάτῳ τρέφουσι καὶ ὄψῳ ᾗ δυνατὸν μικροτάτῳ· οἴνου γε μὴν ἢ πάμπαν ἀπεχομένας ἢ ὑδαρεῖ χρωμένας διάγουσιν. ὥσπερ δὲ οἱ πολλοὶ τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων ἑδραῖοί εἰσιν, οὕτω καὶ τὰς κόρας οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἠρεμιζούσας ἐριουργεῖν ἀξιοῦσι. τὰς μὲν οὖν

1 *Ξενοφῶντος Λακεδαιμονίων πολιτεία* B *Ξενοφῶντος ῥήτορος Λακεδαιμονίων πολιτεία* MLΑ. Idem titulus extat apud Laërtium Diogenem II, 57 et Longinum de sublimitate 4, 4; *Λακώνων πολιτεία* apud Pollucem VI, 142, Harpocrationem s. v. *μόραν*, in lexico Berolinensi ad calcem Didymi p. 80, 34, in Stobaei Florilegio 44, 24 M. (IV, 2, 23 p. 140 W. et H.) 7 *αὐτοὺς* Α 9 *μάλα* BMΑ om. ϛ del. Sa 12 *ἀπέδειξεν* ϛ We 19 *ἑδραῖοι* Α *ἑδραῖοι* BM 20 *οὖν* om. M

οὕτω τρεφομένας πῶς χρὴ προσδοκῆσαι μεγαλεῖον ἄν
4 τι γεννῆσαι; ὁ δὲ Λυκοῦργος ἐσθῆτας μὲν καὶ ⟨τὰς⟩
δούλας παρέχειν ἱκανὰς ἡγήσατο εἶναι, ταῖς δ' ἐλευ-
θέραις μέγιστον νομίσας εἶναι τὴν τεκνοποιίαν πρῶ-
τον μὲν σωμασκεῖν ἔταξεν οὐδὲν ἧττον τὸ θῆλυ τοῦ
ἄρρενος φύλου· ἔπειτα δὲ δρόμου καὶ ἰσχύος, ὥσπερ
καὶ τοῖς ἀνδράσιν, οὕτω καὶ ταῖς θηλείαις ἀγῶνας πρὸς
ἀλλήλας ἐποίησε, νομίζων ἐξ ἀμφοτέρων ἰσχυρῶν καὶ
5 τὰ ἔκγονα ἐρρωμενέστερα γίγνεσθαι. ἐπεί γε μὴν γυνὴ
πρὸς ἄνδρα ἔλθοι, ὁρῶν τοὺς ἄλλους τὸν πρῶτον τοῦ
χρόνου ἀμέτρως ταῖς γυναιξὶ συνόντας, καὶ τούτου τἀ-
ναντία ἔγνω· ἔθηκε γὰρ αἰδεῖσθαι μὲν εἰσιόντα ὀφ-
θῆναι, αἰδεῖσθαι δ' ἐξιόντα. οὕτω δὲ συνόντων πο-
θεινοτέρως μὲν ἀνάγκη σφῶν αὐτῶν ἔχειν, ἐρρωμε-
νέστερα δὲ γίγνεσθαι, εἴ τι βλάστοι, οὕτω μᾶλλον ἢ
6 εἰ διάκοροι ἀλλήλων εἶεν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἀπο-
παύσας τοῦ ὁπότε βούλοιτο ἕκαστος γυναῖκα ἄγεσθαι
ἔταξεν ἐν ἀκμαῖς τῶν σωμάτων τοὺς γάμους ποιεῖσθαι,
7 καὶ τοῦτο συμφέρον τῇ εὐγονίᾳ νομίζων. εἴ γε μέν-
τοι συμβαίη γεραιῷ νέαν ἔχειν, ὁρῶν τοὺς τηλικού-
τους φυλάττοντας μάλιστα τὰς γυναῖκας, τἀναντία καὶ

---

2 ὁ δὲ Λυκοῦργος — p. 3, 16 σαφηνίσαι Stob. Flor. 44, 24 (IV, 2, 23, vol IV p. 140 W. et H.)

---

2 γενῆσαι M 2 ⟨τὰς⟩ Co 3 δὲ Stob 5 οὐδ' Stob 6 ἔπειτα ** We, fort. recte 6. 7 ὥσπερ καὶ] ὥσπερ Stob 8 ἐξ] ὡς Stob 9 τὰ om. Stob ς ‖ ἐρρωμενέστερ' ἂν Co ‖ γυνὴ om. Stob 10 ἄνδρας Stob 11 τούτου BΔ Stob τούτους M^1 τούτοις M^2 13 δὲ ἐξιόντα Stob 15 βλάστοι Haase βλάπτοιεν BM βλαστάνοιεν Stob βλάστοιεν ς Muretus βλαστοῦ Sch ‖ οὕτω μᾶλλον del. Co 16 εἰ om. Stob 17 βούλοιτο ἕκαστος Co βούλοιντο ἕκαστοι BM ‖ γυναῖκας Stob 19 συμφέρειν Co ‖ εὐγενείᾳ Stob ς 20 γηραιῷ Di 21 φυλάττοντας Stob ς φυλάσσοντας BM

τούτου ἐνόμισε· τῷ γὰρ πρεσβύτῃ ἐποίησεν, ὁποίου
ἀνδρὸς σῶμά τε καὶ ψυχὴν ἀγασθείη, τοῦτον ἐπαγα-
γομένῳ τεκνοποιήσασθαι. εἰ δέ τις αὖ γυναικὶ μὲν 8
συνοικεῖν μὴ βούλοιτο, τέκνων δὲ ἀξιολόγων ἐπιθυ-
μοίη, καὶ τοῦτο νόμιμον ἐποίησεν, ἥντινα [ἂν] εὔτεκνον
καὶ γενναίαν ὁρῴη, πείσαντα τὸν ἔχοντα ἐκ ταύτης
τεκνοποιεῖσθαι. καὶ πολλὰ μὲν τοιαῦτα συνεχώρει. αἵ 9
τε γὰρ γυναῖκες διττοὺς οἴκους βούλονται κατέχειν, οἵ
τε ἄνδρες ἀδελφοὺς τοῖς παισὶ προσλαμβάνειν, οἳ τοῦ
μὲν γένους καὶ τῆς δυνάμεως κοινωνοῦσι, τῶν δὲ
χρημάτων οὐκ ἀντιποιοῦνται. περὶ μὲν δὴ τεκνοποιίας 10
οὕτω τἀναντία γνοὺς τοῖς ἄλλοις εἴ τι διαφέροντας
καὶ κατὰ μέγεθος καὶ κατ' ἰσχὺν ἄνδρας τῇ Σπάρτῃ
ἀπετέλεσεν ὁ βουλόμενος ἐπισκοπείτω.

Ἐγὼ μέντοι, ἐπεὶ καὶ περὶ γενέσεως ἐξήγημαι, II. 1
βούλομαι καὶ τὴν παιδείαν ἑκατέρων σαφηνίσαι. τῶν
μὲν τοίνυν ἄλλων Ἑλλήνων οἱ φάσκοντες κάλλιστα
τοὺς υἱεῖς παιδεύειν, ἐπειδὰν τάχιστα αὐτοῖς οἱ παῖδες
τὰ λεγόμενα ξυνιῶσιν, εὐθὺς μὲν ἐπ' αὐτοῖς παιδα-
γωγοὺς θεράποντας ἐφιστᾶσιν, εὐθὺς δὲ πέμπουσιν
εἰς διδασκάλων μαθησομένους καὶ γράμματα καὶ μου-
σικὴν καὶ τὰ ἐν παλαίστρᾳ. πρὸς δὲ τούτοις τῶν
παίδων πόδας μὲν ὑποδήμασιν ἁπαλύνουσι, σώματα

---

1 τούτοις Stob || πρεσβύτῃ B Stob πρεσβυτάτῳ M πρεσβυτέρῳ Hei 2 καὶ σῶμα καὶ Stob || ἀγασθείη M 2. 3 ἐπαγαγομένῳ Di ἐπαγομένῳ BM ἀπαγαγομένῳ Stob 3 μὲν om. Stob 5 τοῦτο B Stob τούτου MΔ || νόμιμον Stob Pi νόμον BM || ἂν om. Stob, del. Hei 7 τεκνοποιεῖσθαι] ποιεῖσθαι Stob 7. 8 αἱ μὲν Stob 8. 9 οἱ δὲ Stob 9 λαμβάνειν Stob || τοῦ om. Stob 10 κοινωνήσουσι Stob 11 δὴ om. Stob (cod. Paris.) ς 13 κατὰ om. Stob || κατ' om. Stob 14 σκοπείτω Stob 15 ἐγὼ — ἐξήγημαι om. Stob 16 δὲ καὶ Stob 19 εὐθὺς St εὐθὺ BM 23 ἁπαλύνουσι et p. 4, 11 ἁπαλύνειν BM

δὲ ἱματίων μεταβολαῖς διαθρύπτουσι· σίτου γε μὴν
2 αὐτοῖς γαστέρα μέτρον νομίζουσιν. ὁ δὲ Λυκοῦργος
ἀντὶ μὲν τοῦ ἰδίᾳ ἕκαστον παιδαγωγοὺς δούλους ἐφι-
στάναι ἄνδρα ἐπέστησε κρατεῖν αὐτῶν, ἐξ ὧνπερ αἱ μέ-
γισται ἀρχαὶ καθίστανται, ὃς δὴ καὶ παιδονόμος καλεῖ-
ται. τοῦτον δὲ κύριον ἐποίησε καὶ ἀθροίζειν τοὺς
παῖδας καὶ ἐπισκοποῦντα, εἴ τις ῥᾳδιουργοίη, ἰσχυρῶς
κολάζειν. ἔδωκε δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἡβώντων μαστιγο-
φόρους, ὅπως τιμωροῖεν ὅτε δέοι· ὥστε πολλὴν μὲν
3 αἰδῶ, πολλὴν δὲ πειθὼ ἐκεῖ συμπαρεῖναι. ἀντί γε μὴν
τοῦ ἁπαλύνειν τοὺς πόδας ὑποδήμασιν ἔταξεν ἀνυπο-
δησίᾳ κρατύνειν, νομίζων, εἰ τοῦτ' ἀσκήσειαν, πολὺ
μὲν ῥᾷον ἂν ὄρθια ἐκβαίνειν, ἀσφαλέστερον δὲ πρανῆ
καταβαίνειν, καὶ πηδῆσαι δὲ καὶ ἀναθορεῖν καὶ δραμεῖν
θᾶττον ⟨τὸν⟩ ἀνυπόδητον, εἰ ἠσκηκὼς εἴη τοὺς πόδας,
4 ἢ ⟨τὸν⟩ ὑποδεδεμένον. καὶ ἀντί γε τοῦ ἱματίοις δια-
θρύπτεσθαι ἐνόμισεν ἑνὶ ἱματίῳ δι' ἔτους προσεθίζεσθαι,
νομίζων οὕτω καὶ πρὸς ψύχη καὶ πρὸς θάλπη ἄμεινον

2 ὁ δὲ — p. 6, 4. 5 ὑπηρετοῦντα Stob. 44, 25 (p. 142) 17 Anonymus in Aristotelis Eth. Nic. IV, 13 (XX p. 200, 13 ed. Berol.)

2 δέ ⟨γε⟩ ς Pi γὰρ Stob 3 ἕκαστον M ἕκαστος B² e corr. Λ ἑκάστοις ς Stob 4 ἄνδρας Stob 5 ὃ Stob 6 ἀθροίζειν] καθίζειν Stob. Fortasse καταλοχίζειν ex Plut. Lyc. c. 16 restituendum 7 ἰσχυρῶς om. Stob 8 ἔδωκε δ' B Stob ἔδωκεν MΛ 9 ὅτε B (ὅ in ras. m. 1) M ὁπότε ς Pi ὅτι Stob || ὡς Stob 12 τοῦτο Stob || ἀσκήσειεν Stob 13 ὄρθια ἐκβαίνειν Stob Di ὀρθιάδε βαίνειν B¹ ὀρθιὰ δὲ βαίνειν M ὄρθια ἀναβαίνειν Ca || ἀσφαλέστερον — 14 καταβαίνειν om. Stob 14 δὲ om. MΛ || ἀνθορεῖν BM 15 ⟨τὸν⟩ Co || ἀνυπόδετον BM ἀνυπόδητόν ⟨τινα⟩ K. Schenkl 15. 16 ἀνυπόδητον — ὑποδεδεμένον om. Stob, del. He 15 εἰ — πόδας del. Sch || ἐσκληκώς Jacobs 16 ⟨τὸν⟩ Co || καὶ ἀντί γε] ἀντὶ δὲ Stob He 17 ἐνόμιζεν B ἐνόμισε Stob || ἑνὶ ἱματίῳ] δερματίῳ Stob 18 οὕτως B || νομίζων — p. 5, 1 παρεσκευάσθαι om. Stob, del. Pi

ἂν παρεσκευάσθαι. σῖτόν γε μὴν [ἔταξε] τοσοῦτον 5
ἔχειν συνεβούλευεν τὸν ἄρρενα ὡς ὑπὸ πλησμονῆς μὲν
μήποτε βαρύνεσθαι, τοῦ δὲ ἐνδεεστέρως διάγειν μὴ
ἀπείρως ἔχειν, νομίζων τοὺς οὕτω παιδευομένους μᾶλλον
μὲν ἂν δύνασθαι, εἰ δεήσειεν, ἀσιτήσαντας ἐπιπονῆσαι,
μᾶλλον δ' ἄν, εἰ παραγγελθείη, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σίτου
πλείω χρόνον ἐπιταθῆναι, ἧττον δ' ἂν ὄψου δεῖσθαι,
εὐχερέστερον δὲ πρὸς πᾶν ἔχειν βρῶμα, καὶ ὑγιεινοτέ-
ρως δ' ἂν διάγειν, καὶ εἰς μῆκος ἂν [αὐξάνεσθαι] τὴν
ῥαδινὰ τὰ σώματα ποιοῦσαν τροφὴν μᾶλλον συλλαμ-
βάνειν ἡγήσατο ἢ τὴν διαπλατύνουσαν τῷ σίτῳ. ὡς 6
δὲ μὴ ὑπὸ λιμοῦ ἄγαν αὖ πιέζοιντο, ἀπραγμόνως μὲν
αὐτοῖς οὐκ ἔδωκε λαμβάνειν ὧν ἂν προσδέωνται, κλέπτειν
δ' ἐφῆκεν ἔστιν ἃ τῷ λιμῷ ἐπικουροῦντας. καὶ ὡς μὲν 7
οὐκ ἀπορῶν ὅ,τι δοίη ἐφῆκεν αὐτοῖς τὸ μηχανᾶσθαι
τὴν τροφήν, οὐδένα οἶμαι τοῦτο ἀγνοεῖν· δῆλον δ' ὅτι
τὸν μέλλοντα κλωπεύειν καὶ νυκτὸς ἀγρυπνεῖν δεῖ καὶ
μεθ' ἡμέραν ἀπατᾶν καὶ ἐνεδρεύειν, καὶ κατασκόπους
δὲ ἑτοιμάζειν τὸν μέλλοντά τι λήψεσθαι. ταῦτα οὖν
δὴ πάντα δηλονότι μηχανικωτέρους τῶν ἐπιτηδείων
βουλόμενος τοὺς παῖδας ποιεῖν καὶ πολεμικωτέρους

---

1 παρεσκευάσθαι Co παρασκευάσασθαι BM ‖ ἔταξε om. Stob, del. Rü 2 ἔχειν Stob Rü ἔχονται BM ‖ συνεβούλευεν Stob Rü; cf. Justin. III, 4, 10 'parcimoniam omnibus suasit' συμβουλεύειν BM συμβολεύειν ς Portus συμβολατεύειν Di ‖ τὸν ἄρρηνα om. Stob, fort. recte ‖ ἄρρενα BM εἴρενα Sch 3 οὔποτε M Stob (cod. Paris.) 4 νομίζων — 8 βρῶμα καὶ om. Stob, del. Pi 5 ἔτι πονῆσαι Hutchinson 7 ἐπιταθῆναι] ἀποτραφῆναι He 8 πᾶν ⟨ἂν⟩ Co ‖ καὶ ⟨εἰς τὸ⟩ ὑγιεινοτέρως We 9 εἰς ⟨τοὺς εἰς⟩ We ⟨τοῦ⟩ εἰς Sch ‖ ἂν BM δ' ἂν Stob, del. Riemann ‖ αὐξάνεσθαι del. We; lacunam suspicantur Co Di 11 ἡγησάμενος Stob ‖ διαπλάττουσαν Stob 13 οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς Stob ‖ ἂν om. Stob δέωνται MΛ προσδέονται Stob 15 τὸ We γε BM 16 τοῦτ' M 18 κατασκοπὰς He 19 τόν ⟨γε⟩ Sch ‖ τὸν — λήψεσθαι del. Pi 20 δὴ om. Stob ‖ δηλονότι πάντα Stob ‖ δηλονότι del. Diels

8 οὕτως ἐπαίδευσεν. εἴποι δ' ἂν οὖν τις, τί δῆτα, εἴπερ
τὸ κλέπτειν ἀγαθὸν ἐνόμιζε, πολλὰς πληγὰς ἐπέβαλε
τῷ ἁλισκομένῳ; ὅτι, φημὶ ἐγώ, καὶ τἄλλα ὅσα ἄν-
θρωποι διδάσκουσι κολάζουσι τὸν μὴ καλῶς ὑπηρε-
τοῦντα. κἀκεῖνοι οὖν τοὺς ἁλισκομένους ὡς κακῶς
9 κλέπτοντας τιμωροῦνται. καὶ ὡς πλείστους δὴ ἁρπάσαι
τυροὺς ** παρ' Ὀρθίας καλὸν θείς, μαστιγοῦν τούτους
ἄλλοις ἐπέταξε, τοῦτο δὴ δηλῶσαι καὶ ἐν τούτῳ βου-
λόμενος ὅτι ἔστιν ὀλίγον χρόνον ἀλγήσαντα πολὺν
χρόνον εὐδοκιμοῦντα εὐφραίνεσθαι. ** δηλοῦται δὲ ἐν
τούτῳ ὅτι καὶ ὅπου τάχους δεῖ ὁ βλακεύων ἐλάχιστα
10 μὲν ὠφελεῖται, πλεῖστα δὲ πράγματα λαμβάνει. ὅπως
δὲ μηδ' εἰ ὁ παιδονόμος ἀπέλθοι, ἔρημοί ποτε οἱ παῖδες
εἶεν ἄρχοντος, ἐποίησε τὸν ἀεὶ παρόντα τῶν πολιτῶν
κύριον εἶναι καὶ ἐπιτάττειν τοῖς παισὶν ὅ,τι [ἂν] ἀγα-
θὸν δοκοίη εἶναι, καὶ κολάζειν, εἴ τι ἁμαρτάνοιεν.
τοῦτο δὲ ποιήσας διέπραξε καὶ αἰδημονεστέρους εἶναι
τοὺς παῖδας· οὐδὲν γὰρ οὕτως αἰδοῦνται οὔτε παῖδες
11 οὔτε ἄνδρες ὡς τοὺς ἄρχοντας. ὡς δὲ καὶ εἴ ποτε
μηδεὶς τύχοι ἀνὴρ παρών, μηδ' ὣς ἔρημοι οἱ παῖδες
ἄρχοντος εἶεν, ἔθηκε τῆς ἴλης ἑκάστης τὸν τορώτατον
τῶν εἰρένων ἄρχειν· ὥστε οὐδέποτε ἐκεῖ οἱ παῖδες
ἔρημοι ἄρχοντός εἰσι.

12 ὅπως — 17 ἁμαρτάνοιεν Stob. 44, 26 (p. 144)

1 ἐπαίδευεν Stob 1. 2 εἴποι — ἐνόμιζε om. Stob 2 πολλὰς δὲ Stob || ἐπέβαλε ς Hei ἀπέβαλε BM 6 totum enuntiatum inde ab παρ' Ὀρθίας falso loco legitur; emendari igitur non potest 7 τορούς Pi 8 δὴ Ca δὲ M om. B γε Le || καὶ ὅτι K. Schenkl 10 Lac. statuit Rü || δὲ del. Le 11 καὶ del. Le 13 μηδ' εἰ] μὴ ἐὰν Stob || ποτε post εἰ transposuit Co fort. recte 14 αἰεὶ Stob 15 ὅ,τι] εἴ τι Stob || ἂν om. Stob, del. Sa 21 τορώτατον] πρεσβύτατον Co falso 22 εἰρένων Cragius ἀρρένων BM

Λεκτέον δέ μοι δοκεῖ εἶναι καὶ περὶ τῶν παιδι- 12
κῶν ἐρώτων· ἔστι γάρ τι καὶ τοῦτο πρὸς παιδείαν. οἱ
μὲν τοίνυν ἄλλοι Ἕλληνες ἢ ὥσπερ Βοιωτοὶ ἀνὴρ καὶ
παῖς συζυγέντες ὁμιλοῦσιν ἢ ὥσπερ Ἠλεῖοι διὰ χαρί-
των τῇ ὥρᾳ χρῶνται· εἰσὶ δὲ καὶ οἳ παντάπασι τοῦ
διαλέγεσθαι τοὺς ἐραστὰς εἴργουσιν ἀπὸ τῶν παίδων.
ὁ δὲ Λυκοῦργος ἐναντία καὶ τούτοις πᾶσι γνούς, εἰ 13
μέν τις αὐτὸς ὢν οἷον δεῖ ἀγασθεὶς ψυχὴν παιδὸς
πειρῷτο ἄμεμπτον φίλον ἀποτελέσασθαι καὶ συνεῖναι,
ἐπῄνει καὶ καλλίστην παιδείαν ταύτην ἐνόμιζεν· εἰ δέ
τις παιδὸς σώματος ὀρεγόμενος φανείη, αἴσχιστον τοῦτο
θεὶς ἐποίησεν ἐν Λακεδαίμονι μηδὲν ἧττον ἐραστὰς
παιδικῶν ἀπέχεσθαι ἢ γονεῖς παίδων [ἢ] καὶ ἀδελφοὶ
ἀδελφῶν εἰς ἀφροδίσια ἀπέχονται. τὸ μέντοι ταῦτα 14
ἀπιστεῖσθαι ὑπό τινων οὐ θαυμάζω· ἐν πολλαῖς γὰρ
τῶν πόλεων οἱ νόμοι οὐκ ἐναντιοῦνται ταῖς πρὸς τοὺς
παῖδας ἐπιθυμίαις. ἡ μὲν δὴ παιδεία εἴρηται ἥ τε
Λακωνικὴ καὶ ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· ἐξ ὁποτέρας δ'
αὐτῶν καὶ εὐπειθέστεροι καὶ αἰδημονέστεροι καὶ ὧν
δεῖ ἐγκρατέστεροι ἄνδρες ἀποτελοῦνται ὁ βουλόμενος
καὶ ταῦτα ἐπισκοπείσθω.

Ὅταν γε μὴν ἐκ παίδων εἰς τὸ μειρακιοῦσθαι ἐκ- III. 1
βαίνωσι, τηνικαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι παύουσι μὲν ἀπὸ
παιδαγωγῶν, παύουσι δὲ ἀπὸ διδασκάλων, ἄρχουσι δὲ
οὐδένες ἔτι αὐτῶν, ἀλλ' αὐτονόμους ἀφιᾶσιν· ὁ δὲ
Λυκοῦργος καὶ τούτων τἀναντία ἔγνω. καταμαθὼν 2
γὰρ τοῖς τηλικούτοις μέγιστον μὲν φρόνημα ἐμφυό-

---

2 *τι*] *τοι* M 6 *ἀπὸ* ante *τοῦ* lin. 5 transp. Sch 7 *καὶ*] *κἂν* Hertlein 9 *ἄμεπτον* M 12 *ἐν*] *ἂν* M ‖ *μηθὲν* BM 13 *παιδίσκων* Haase ‖ *ἢ* del. Schäfer 14 *μὲν ταῦτα* A *μὲν τοιαῦτα* B *μέντοι ταῦτα* M 18 *Λακώνων* M 19 *καὶ αἰδημονέστεροι* om. M 22 *εἰς τὸ μειρακιοῦσθαι* del. Co 24 *δὲ καὶ ἀπὸ* ς

μενον, μάλιστα δὲ ὕβριν ἐπιπολάζουσαν, ἰσχυροτάτας δὲ
ἐπιθυμίας τῶν ἡδονῶν παρισταμένας, τηνικαῦτα πλεί-
στους μὲν πόνους αὐτοῖς ἐπέβαλε, πλείστην δὲ ἀσχολίαν
3 ἐμηχανήσατο. ἐπιθεὶς δὲ καὶ εἴ τις ταῦτα φύγοι, μηδε-
νὸς ἔτι τῶν καλῶν τυγχάνειν, ἐποίησε μὴ μόνον τοὺς
ἐκ δημοσίου, ἀλλὰ καὶ τοὺς κηδομένους ἑκάστων ἐπι-
μελεῖσθαι, ὡς μὴ ἀποδειλιάσαντες ἀδόκιμοι παντάπασιν
4 ἐν τῇ πόλει γένοιντο. πρὸς δὲ τούτοις τὸ αἰδεῖσθαι
ἰσχυρῶς ἐμφῦσαι βουλόμενος αὐτοῖς καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς
ἐπέταξεν ἐντὸς μὲν τοῦ ἱματίου τὼ χεῖρε ἔχειν, σιγῇ
δὲ πορεύεσθαι, περιβλέπειν δὲ μηδαμοῖ, ἀλλ' αὐτὰ τὰ
πρὸ τῶν ποδῶν ὁρᾶν. ἔνθα δὴ καὶ δῆλον γεγένηται,
ὅτι τὸ ἄρρεν φῦλον καὶ εἰς τὸ σωφρονεῖν ἰσχυρότερόν
5 ἐστι τῆς θηλείας φύσεως. ἐκείνων γοῦν ἧττον μὲν ἂν
φωνὴν ἀκούσαις ἢ τῶν λιθίνων, ἧττον δ' ἂν ὄμ-
ματα στρέψαις ἢ τῶν χαλκῶν, αἰδημονεστέρους δ' ἂν
αὐτοὺς ἡγήσαιο καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς
παρθένων. καὶ ἐπειδὰν εἰς τὸ φιλίτιόν γε ἀφίκωνται,
ἀγαπητὸν αὐτῶν καὶ τὸ ἐρωτηθὲν ἀκοῦσαι. καὶ τῶν
μὲν αὖ παιδίσκων οὕτως ἐπεμελήθη.

8 πρὸς δὲ τούτοις — p. 9, 2 ἐσπούδασε Stob. 44, 27 (p. 144) 14—18 Longin. de subl. 4, 4

3 ὑπέβαλε ΜΔ 4 ἐμηχανίσατο Β 6 ⟨ἰδίᾳ⟩ κηδομένους Di 8 τό τε Stob 9 ἐμφῦσαι Stob ἐμφυῶσαι Μ ἐμφυσιῶσαι B 10 ἐπέδειξεν Stob 11 περιόπτειν Stob περιωπεῖν Diels || μηδαμοῖ ς μηδαμῶς Stob μηδαμοῦ B μηδαμῇ M 12 τῶν om. Stob 13 σῶφρον Stob 14 τῆς Hei τῶν τῆς BM τῆς τῶν Stob || θηλειῶν Stob || ὡς ἐκείνων Stob || γοῦν] μὲν γοῦν Longin 15 ἀκούσαις] ἣν ἀκοῦσαι Stob || δ' ἂν] δὲ Stob 16 στρέψαις Longin μεταστρέψαις BM στρεψάντων Stob στρεψάντων ⟨αἴσθοιο⟩ R. Lange 17 ὀφθαλμοῖς Longin Stob θαλάμοις BM 18 ἐπεὶ Stob || γε om. Stob 19. 20 καὶ τῶν — ἐπεμελήθη om. Stob 20 παιδίσκων Haase παιδικῶν BM

Περί γε μὴν τῶν ἡβώντων πολὺ μάλιστα ἐσπού- IV. 1
δασε, νομίζων τούτους, εἰ γένοιντο οἵους δεῖ, πλεῖστον
ῥέπειν ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν τῇ πόλει. ὁρῶν οὖν, οἷς ἂν μά- 2
λιστα φιλονικία ἐγγένηται, τούτων καὶ χοροὺς ἀξια-
κροατοτάτους γιγνομένους καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας ἀξιο-
θεατοτάτους, ἐνόμιζεν, εἰ καὶ τοὺς ἡβῶντας συμβάλλοι
εἰς ἔριν περὶ ἀρετῆς, οὕτως ἂν καὶ τούτους ἐπὶ πλεῖ-
στον ἀφικνεῖσθαι ἀνδραγαθίας. ὡς οὖν τούτους αὖ
συνέβαλεν, ἐξηγήσομαι. αἱροῦνται τοίνυν αὐτῶν οἱ 3
ἔφοροι ἐκ τῶν ἀκμαζόντων τρεῖς ἄνδρας· οὗτοι δὲ ἱπ-
παγρέται καλοῦνται. τούτων δ' ἕκαστος ἄνδρας ἑκα-
τὸν καταλέγει, διασαφηνίζων ὅτου ἕνεκα τοὺς μὲν προ-
τιμᾷ, τοὺς δὲ ἀποδοκιμάζει. οἱ οὖν μὴ τυγχάνοντες 4
τῶν καλῶν πολεμοῦσι τοῖς τε ἀποστείλασιν αὐτοὺς καὶ
τοῖς αἱρεθεῖσιν ἀνθ' αὐτῶν, καὶ παραφυλάττουσιν ἀλλή-
λους, ἐάν τι παρὰ τὰ καλὰ νομιζόμενα ῥᾳδιουργῶσι.

Καὶ αὕτη δὴ γίγνεται ἡ θεοφιλεστάτη τε καὶ πο- 5
λιτικωτάτη ἔρις, ἐν ᾗ ἀποδέδεικται μὲν ἃ δεῖ ποιεῖν
τὸν ἀγαθόν, χωρὶς δ' ἑκάτεροι ἀσκοῦσιν, ὅπως ἀεὶ
κράτιστοι ἔσονται, ἐὰν δέ τι δέῃ, καθ' ἕνα ἀρήξουσι
τῇ πόλει παντὶ σθένει [ἄν]. ἀνάγκη δ' αὐτοῖς καὶ 6
εὐεξίας ἐπιμελεῖσθαι. καὶ γὰρ πυκτεύουσι διὰ τὴν ἔριν
ὅπου ἂν συμβάλωσι· διαλύειν μέντοι τοὺς μαχομένους

---

8 ὡς οὖν — 15 ἀνθ' αὐτῶν Stob. 44, 29 (p. 145) 23 διαλύειν — p. 10, 1 κύριος Stob. 44, 29 (p. 146)

---

1 τῶν ἤδη Stob 4 φιλονικίᾳ ς φιλονεικίᾳ BM 4. 5 ἀξιακροατωτάτους BM 5. 6 ἀξιοθεατωτάτους BM 6 συμβάλοι MA 9 συνέβαλλεν Stob 9. 10 οἱ ἔφοροι αὐτῶν Stob 10. 11 ἱππαγρῖται Stob 11 δὲ Stob || ἄνδρα ἕκαστον Stob 12 καταλέγοι M 13 δ' Stob 14 τε Stob μὴ BM τε μὴ Haase 15 ἀνθ' M ἀμφ' B ἀντ' Stob || αὐτῶν B Stob 17 ἡ del. Hertlein 21 ἂν del. St 23 διαλύει B[1]

πᾶς ὁ παραγενόμενος κύριος. ἢν δέ τις ἀπειθῇ τῷ διαλύοντι, ἄγει αὐτὸν ὁ παιδονόμος ἐπὶ τοὺς ἐφόρους· οἱ δὲ ζημιοῦσι μεγαλείως, καθιστάναι βουλόμενοι εἰς τὸ μήποτε ὀργὴν τὸ μὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις κρατῆσαι.

7 Τοῖς γε μὴν τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν πεπερακόσιν, ἐξ ὧν ἤδη καὶ αἱ μέγισται ἀρχαὶ καθίστανται, οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες ἀφελόντες αὐτῶν τὸ ἰσχύος ἔτι ἐπιμελεῖσθαι στρατεύεσθαι ὅμως αὐτοῖς ἐπιτάττουσιν, ὁ δὲ Λυκοῦργος τοῖς τηλικούτοις νόμιμον ἐποίησε κάλλιστον εἶναι τὸ θηρᾶν, εἰ μή τι δημόσιον κωλύοι, ὅπως δύναιντο καὶ οὗτοι μηδὲν ἧττον τῶν ἡβώντων στρατιωτικοὺς πόνους ὑποφέρειν.

V. 1 Ἃ μὲν οὖν ἑκάστῃ ἡλικίᾳ ἐνομοθέτησεν ὁ Λυκοῦργος ἐπιτηδεύματα, σχεδὸν εἴρηται· οἵαν δὲ καὶ πᾶσι
2 δίαιταν κατεσκεύασε, νῦν πειράσομαι διηγεῖσθαι. Λυκοῦργος τοίνυν παραλαβὼν τοὺς Σπαρτιάτας ὥσπερ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας οἴκοι σκηνοῦντας, γνοὺς ἐν τούτῳ πλεῖστα ῥᾳδιουργεῖσθαι εἰς τὸ φανερὸν ἐξήγαγε τὰ συσκήνια, οὕτως ἡγούμενος ἥκιστ' ἂν παραβαίνεσθαι
3 τὰ προσταττόμενα. καὶ σῖτόν γε ἔταξεν αὐτοῖς ⟨τοσοῦτον⟩, ὥστε μήτε ὑπερπληροῦσθαι μήτε ἐνδεεῖς γίγνεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ παράλογα γίγνεται ἀπὸ τῶν ἀγρευο-

6 τοῖς γε μὴν — 13 ὑποφέρειν Stob. 44, 30 (p. 146) 23 — p. 11, 2 Athenaeus IV p. 141 C

1 παραγιγνόμενος Stob 3 μεγάλως M || εἰς del. We 4 τὸ Hn τοῦ BM 6 πεπερακόσιν Stob πεπρακόσιν BM 7—9 οἱ μὲν — ἐπιτάττουσιν om. Stob 9 δὲ om. Stob 10 τοῖς τηλικούτοις om. Stob 11. 12 ⟨καὶ οὗτοι⟩ δύνωνται Stob 18 τούτῳ Heinrich τούτοις BM 19 πλεῖστα ς Di πλείστους BM 21 γε St τε BM δὲ Hei 21. 22 ⟨τοσοῦτον⟩ ὥστε Co ὡς BM 23 ἀγρευομένων Sphaerus ap. Athen. ἀργευομένων BM

μένων· οἱ δὲ πλούσιοι ἔστιν ὅτε καὶ ἄρτον ἀντιπαρα-
βάλλουσιν· ὥστε οὔτε ἔρημός ποτε ἡ τράπεζα βρωτῶν
γίγνεται, ἔστ' ἂν διασκηνῶσιν, οὔτε πολυδάπανος. καὶ 4
μὴν τοῦ πότου ἀποπαύσας τὰς [οὐκ] ἀναγκαίας πόσεις,
αἳ σφάλλουσι μὲν σώματα, σφάλλουσι δὲ γνώμας,
ἐφῆκεν ὁπότε διψῴη ἕκαστος πίνειν, οὕτω νομίζων
ἀβλαβέστατόν τε καὶ ἥδιστον ποτὸν γίγνεσθαι. οὕτω
γε μὴν συσκηνούντων πῶς ἄν τις ἢ ὑπὸ λιχνείας ἢ
οἰνοφλυγίας ἢ αὐτὸν ἢ οἶκον διαφθείρειεν; καὶ γὰρ δὴ 5
ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὡς τὸ πολὺ οἱ ἥλικες ἀλλή-
λοις σύνεισι, μεθ' ὧνπερ καὶ ἐλαχίστη αἰδὼς παραγί-
γνεται· ὁ δὲ Λυκοῦργος ἐν τῇ Σπάρτῃ ἀνέμιξε ** παι-
δεύεσθαι τὰ πολλὰ τοὺς νεωτέρους ὑπὸ τῆς τῶν γε-
ραιτέρων ἐμπειρίας. καὶ γὰρ δὴ ἐπιχώριον ἐν τοῖς 6
φιλιτίοις λέγεσθαι ὅ,τι ἂν καλῶς τις ἐν τῇ πόλει ποιήσῃ·
ὥστ' ἐκεῖ ἥκιστα μὲν ὕβριν, ἥκιστα δὲ παροινίαν,
ἥκιστα δὲ αἰσχρουργίαν καὶ αἰσχρολογίαν ἐγγίγνεσθαι.
ἀγαθά γε μὴν ἀπεργάζεται καὶ τάδε ἡ ἔξω σίτησις· 7
περιπατεῖν τε γὰρ ἀναγκάζονται ἐν τῇ οἴκαδε ἀφόδῳ
καὶ μὴν † τὸ ὑπὸ οἴνου μὴ σφάλλεσθαι ἐπιμελεῖσθαι,
εἰδότες ὅτι οὐκ ἔνθαπερ ἐδείπνουν καταμενοῦσι καὶ τῇ
ὄρφνῃ ὅσα ἡμέρᾳ χρηστέον· οὐδὲ γὰρ ὑπὸ φανοῦ τὸν
ἔτι ἔμφρουρον ἔξεστι πορεύεσθαι.

Καταμαθών γε μὴν ὁ Λυκοῦργος καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν 8
⟨αὐτῶν⟩ σίτων οἱ μὲν διαπονούμενοι εὔχροι τε καὶ

---

1 ἄρτον Canterus ex Sphaero ἀργὸν BM 4 πότου Giunta ποτοῦ BM || οὐκ del. Mg 9 αὐτὸν BM 12 ἀνέμιξε] ἐνόμισε Di ἀνέμιξε ⟨τὰς ἡλικίας ὥστε⟩ Sch ἀνέμιξε ⟨βουλόμενος⟩ Ri ἀνέμιξε ⟨νομίζων⟩ K. Schenkl ἐπέδειξε Pi 18 σίτησις ς σίτισις BM 20 καὶ μὴ ὑπὸ τοῦ οἴνου [μὴ] He, recte ut videtur || μὴν om. ς, del. Sch 21 εἰδότες We εἰδότας BM || καταμένουσι B 25 ⟨αὐτῶν⟩ Dobraeus || εὔχροι Co εὔχροοι BM

εὔσαρκοι καὶ εὔρωστοί εἰσιν, οἱ δ' ἄπονοι πεφυσημένοι
τε καὶ αἰσχροὶ καὶ ἀσθενεῖς ἀναφαίνονται, οὐδὲ τούτου
ἠμέλησεν, ἀλλ' ἐννοῶν ὅτι καὶ ὅταν αὐτός τις τῇ
ἑαυτοῦ γνώμῃ φιλοπονῇ, ἀρκούντως τὸ σῶμα ἔχων
ἀναφαίνεται, ἐπέταξε τὸν ἀεὶ πρεσβύτατον ἐν τῷ γυ-
μνασίῳ ἑκάστῳ ἐπιμελεῖσθαι ὡς μήποτε † αὐτοὶ ἐλάττους
9 *τῶν σιτίων γίγνεσθαι. καὶ ἐμοὶ μὲν οὐδ' ἐν τούτῳ*
σφαλῆναι δοκεῖ. οὐκ ἂν οὖν ῥᾳδίως γέ τις εὕροι
Σπαρτιατῶν οὔτε ὑγιεινοτέρους οὔτε τοῖς σώμασι χρη-
σιμωτέρους· ὁμοίως γὰρ ἀπό τε τῶν σκελῶν καὶ ἀπὸ
χειρῶν καὶ ἀπὸ τραχήλου γυμνάζονται.
VI. 1 *Ἐναντία γε μὴν ἔγνω καὶ τάδε τοῖς πλείστοις. ἐν*
μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις πόλεσι τῶν ἑαυτοῦ ἕκαστος καὶ
παίδων καὶ οἰκετῶν καὶ χρημάτων ἄρχουσιν· ὁ δὲ Λυ-
κοῦργος κατασκευάσαι βουλόμενος, ὡς ἂν μηδὲν βλά-
πτοντες ἀπολαύοιέν τι οἱ πολῖται ἀλλήλων ἀγαθόν,
ἐποίησε παίδων ἕκαστον ὁμοίως τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῶν
2 *ἀλλοτρίων ἄρχειν. ὅταν δέ τις εἰδῇ, ὅτι οὗτοι πατέρες*
εἰσὶ τῶν παίδων **, *ὧν αὐτὸς ἄρχει, ἀνάγκη οὕτως*
ἄρχειν, ὥσπερ ἂν καὶ τῶν ἑαυτοῦ ἄρχεσθαι βούλοιτο.
ἢν δέ τις παῖς ποτε πληγὰς λαβὼν ὑπ' ἄλλου κατείπῃ

17 *ἐποίησε* — 20 *βούλοιτο* Stob. 44, 31 (p. 146)

3 *τις* ς Le *τι* BM [*αὐτός*] *τις* Pi 4 ⟨*οὐκ*⟩ *ἀρκούντως* K. Schenkl *ἀρκοῦν* ς Di *ἀρκούντως* ⟨*οὐ καλῶς*⟩ Verres 6 *ἑκάστων* ς Hn *καὶ σίτων* Pi 6. 7 *ὡς μήποτε ἐλάττους τῶν συσσιτίων γίγνεσθαι* vel *γίγνωνται* Le *ὡς μήποτε αὐτοὺς ἔλαττον τῶν σιτίων γυμνάζεσθαι* Heinrich *ὡς μήποτε δοκοῖεν ἥττους τῶν σιτίων γίγνεσθαι* Di *ὥστε μήποτε αὐτὸ ἔλαττον τῶν σιτίων γίγνεσθαι* Ma *ὡς μὴ πόνους αὐτοὺς ἐλάττους τῶν σιτίων γίγνεσθαι* Hug *ὡς μήποτε* ⟨*καταρρᾳθυμοῖεν ὥστε*⟩ *αὐτοὶ ἐλάττους τῶν σιτίων γίγνεσθαι* K. Schenkl *ὡς μήποτε ἀγυμνάστους τ. σ. γ.* H. Schenkl
6 *αὐτοὶ* del. Sa 17 *παίδων* ⟨*μὲν*⟩ Haase 18 *ἄρχειν ὥστε* Stob ‖ *οὗτοι*] *τοι οἱ* vel *ἔτι οἱ* Ze *οὔ τοι* Pi 19 *παίδων* ** Morus; alii alia 20 *τῶν* Morus *τὸν* BM Stob

πρὸς τὸν πατέρα, αἰσχρόν ἐστι μὴ οὐκ ἄλλας πληγὰς
ἐπεμβάλλειν τῷ υἱεῖ. οὕτω πιστεύουσιν ἀλλήλοις μηδὲν
αἰσχρὸν προστάττειν τοῖς παισίν. ἐποίησε δὲ καὶ οἰ- 3
κέταις ⟨ὡς ἰδίοις⟩, εἴ τις δεηθείη, χρῆσθαι καὶ τοῖς
ἀλλοτρίοις. καὶ κυνῶν δὲ θηρευτικῶν συνῆψε κοινω-
νίαν· ὥστε οἱ μὲν δεόμενοι παρακαλοῦσιν ἐπὶ θήραν,
ὁ δὲ μὴ αὐτὸς σχολάζων ἡδέως ἐκπέμπει. καὶ ἵπποις
δὲ ὡσαύτως χρῶνται· ὁ γὰρ ἀσθενήσας [ἢ] δεηθεὶς
ὀχήματος ἤ ταχύ ποι βουληθεὶς ἀφικέσθαι, ἤν που
ἴδῃ ἵππον ὄντα, λαβὼν καὶ χρησάμενος καλῶς ἀπο-
καθίστησιν. οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε παρὰ τοῖς ἄλλοις 4
εἰθισμένον ἐποίησεν ἐπιτηδεύεσθαι. ὅπου γὰρ ἂν ὑπὸ
θήρας ὀψισθέντες δεηθῶσι τῶν ἐπιτηδείων, ἢν μὴ
συνεσκευασμένοι τύχωσι, καὶ ἐνταῦθα ἔθηκε τοὺς μὲν
πεπαμένους κατακλῄειν τὰ πεποιημένα, τοὺς δὲ δεο-
μένους ἀνοίξαντας τὰ σήμαντρα, λαβόντας ὅσων ἂν
δέωνται, σημηναμένους καταλιπεῖν. τοιγαροῦν οὕτως
μεταδιδόντες ἀλλήλοις καὶ οἱ τὰ μικρὰ ἔχοντες μετέ-
χουσι πάντων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, ὁπόταν τινὸς δεηθῶσιν.
Ἐναντία γε μὴν καὶ τάδε τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι κα- VII. 1
τέστησεν ὁ Λυκοῦργος ἐν τῇ Σπάρτῃ νόμιμα. ἐν μὲν
γὰρ δήπου ταῖς ἄλλαις πόλεσι πάντες χρηματίζονται
ὅσον δύνανται· ὁ μὲν γὰρ γεωργεῖ, ὁ δὲ ναυκληρεῖ, ὁ
δ' ἐμπορεύεται, οἱ δὲ καὶ ἀπὸ τεχνῶν τρέφονται· ἐν

24 ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ — p. 14, 5 σπουδαστέος Stob. 44, 32 (p. 147)

1 πληγὰς del. Co 2 ἐπεμβάλλειν Co ἐμβάλλειν BM || ἀλλήλοις Sch ἀλλήλους BM || μηδὲν ⟨ἂν⟩ Co 4 ⟨ὡς ἰδίοις⟩ Br 8 ἢ del. Köhler 9 ποι Hei που BM 10 ἐχρησάμενος M 11 γε We τὸ BM 15 πεπαμένους Ze πεπαυμένους BM || κατακλῄειν He καταλείπειν BM ⟨τὰ λοιπὰ⟩ καταλείπειν Hertlein || περιπεποιημένα K. Schenkl 16 ⟨καὶ⟩ λαβόντας Le 17 ⟨τὰ λοιπὰ⟩ καταλιπεῖν Hertlein

*δὲ τῇ Σπάρτῃ ὁ Λυκοῦργος τοῖς [μὲν] ἐλευθέροις τῶν
μὲν ἀμφὶ χρηματισμὸν ἀπεῖπε μηδενὸς ἅπτεσθαι, ὅσα
δὲ ἐλευθερίαν ταῖς πόλεσι παρασκευάζει, ταῦτα ἔταξε
3 μόνα ἔργα αὐτῶν νομίζειν. καὶ γὰρ δὴ τί πλοῦτος
ἐκεῖ γε σπουδαστέος, ἔνθα ἴσα μὲν φέρειν εἰς τὰ ἐπι-
τήδεια, ὁμοίως δὲ διαιτᾶσθαι τάξας ἐποίησε μὴ ἡδυπα-
θείας ἕνεκα χρημάτων ὀρέγεσθαι; ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἱμα-
τίων γε ἕνεκα χρηματιστέον· οὐ γὰρ ἐσθῆτος πολυτε-
4 λείᾳ, ἀλλὰ σώματος εὐεξίᾳ κοσμοῦνται. οὐδὲ μὴν τοῦ
γε εἰς τοὺς συσκήνους [ἕνεκα] ἔχειν δαπανᾶν χρήματα
ἀθροιστέον, ἐπεὶ τὸ τῷ σώματι πονοῦντα ὠφελεῖν τοὺς
συνόντας εὐδοξότερον ἐποίησεν ἢ τὸ δαπανῶντα, ἐπι-
5 δείξας τὸ μὲν ψυχῆς, τὸ δὲ πλούτου ἔργον. τό γε
μὴν ἐξ ἀδίκων χρηματίζεσθαι καὶ ἐν τοῖς περιοίκοις
διεκώλυσε. πρῶτον μὲν γὰρ νόμισμα τοιοῦτον κατεστή-
σατο, ὃ δεκάμνων μόνον ἂν εἰς οἰκίαν εἰσελθὸν οὔτε
δεσπότας οὔτε οἰκέτας λάθοι· καὶ γὰρ χώρας μεγάλης
6 καὶ ἁμάξης ἀγούσης δέοιτ' ἄν. χρυσίον γε μὴν καὶ
ἀργύριον ἐρευνᾶται, κἄν τί που φανῇ, ὁ ἔχων ζη-
μιοῦται. τί οὖν ἂν ἐκεῖ χρηματισμὸς σπουδάζοιτο,
ἔνθα ἡ κτῆσις πλείους λύπας ἢ ἡ χρῆσις εὐφροσύνας
παρέχει;*

VIII. 1 *Ἀλλὰ γὰρ ὅτι μὲν ἐν Σπάρτῃ μάλιστα πείθονται
ταῖς ἀρχαῖς τε καὶ τοῖς νόμοις, ἴσμεν ἅπαντες. ἐγὼ*

---

1 *δὲ* om. Stob ‖ *μὲν* om. Stob, del. We ‖ *τῶν*] *τὸν* B 2 *μὲν* del. Sch 8 *ἐν ταῖς* Stob ‖ *ἔταξεν* Stob 4 *αὐτῶν* ς *ἑαυτῶν* Stob *αὐτῶν* BM ‖ *καὶ*] *οὐ* Stob ‖ *δή τι* Stob 5 *ἐσπού-δασται* Stob 10 *ἕνεκα* del. We 11 *τὸ* om. M 12 *ἐνδοξό-τερον* Morus ‖ *δαπανῶντα* Morus *δαπανῶντας* BM 14 *περιοίκοις* Rü *τοιούτοις* BM 16 *δεκάμνων* Di *δέκα μνῶν* BM ‖ *μόνον* ⟨*ὃν*⟩ Hei ‖ *ἂν*] *αὖ* M ‖ *οὔτε* ς Di *οὔποτε* BM K. Schenkl *οὔποτε* ⟨*οὔτε*⟩ H. Schenkl 17 *οὐδὲ* K. Schenkl 18 *ἀγούσης* Co *ἀγωγῆς* BM 19 *κἄν* Di *καὶ ἄν* BM

μέντοι οὐδ' ἐγχειρῆσαι οἶμαι πρότερον τὸν Λυκοῦργον
ταύτην τὴν εὐταξίαν καθιστάναι, πρὶν ὁμογνώμονας
ἐποιήσατο τοὺς κρατίστους τῶν ἐν τῇ πόλει. τεκμαίρο- 2
μαι δὲ ταῦτα, ὅτι ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οἱ δυνα-
τώτεροι οὐδὲ βούλονται δοκεῖν τὰς ἀρχὰς φοβεῖσθαι,
ἀλλὰ νομίζουσι τοῦτο ἀνελεύθερον εἶναι· ἐν δὲ τῇ Σπάρ-
τῃ οἱ κράτιστοι καὶ ὑπέρχονται μάλιστα τὰς ἀρχὰς καὶ
τῷ ταπεινοὶ εἶναι μεγαλύνονται καὶ τῷ ὅταν καλῶνται
τρέχοντες, ἀλλὰ μὴ βαδίζοντες ὑπακούειν, νομίζοντες,
ἢν αὐτοὶ κατάρχωσι τοῦ σφόδρα πείθεσθαι, ἕψεσθαι
καὶ τοὺς ἄλλους· ὅπερ καὶ γεγένηται. εἰκὸς δὲ καὶ τὴν 3
τῆς ἐφορείας δύναμιν τοὺς αὐτοὺς τούτους συγκατα-
σκευάσαι, ἐπείπερ ἔγνωσαν τὸ πείθεσθαι μέγιστον
ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν στρατιᾷ καὶ ἐν οἴκῳ·
ὅσῳ γὰρ μείζω δύναμιν ἔχοι ἡ ἀρχή, τοσούτῳ μᾶλλον
[ἂν] ἡγήσαντο αὐτὴν καὶ καταπλήξειν τοὺς πολίτας
⟨εἰς⟩ τὸ ὑπακούειν. ἔφοροι οὖν κύριοι μέν εἰσι ζημιοῦν 4
ὃν ἂν βούλωνται, κύριοι δ' ἐκπράττειν παραχρῆμα,
κύριοι δὲ καὶ ἄρχοντας μεταξὺ [καὶ] καταπαῦσαι καὶ
εἶρξαί γε καὶ περὶ τῆς ψυχῆς εἰς ἀγῶνα καταστῆσαι.
τοιαύτην δὲ ἔχοντες δύναμιν οὐχ ὥσπερ αἱ ἄλλαι πό-

11. 12 τὴν τῆς — 16 Stob. 44, 37 (p. 148), multa tamen omittens 17 ἔφοροι — 20 καταστῆσαι Stob. 44, 38 (p. 149)

2 εὐταξίαν Di εὐεξίαν BM 5 οὐδὲ ς Morus οὔτε BM οὔτι Ze 11 ** ὅπερ Sch || καὶ ⟨ἀεὶ⟩ K. Schenkl δὴ Pi || γίγνεται Wulff 12 εὐφορείας M[1] 13 ἐπεὶ δὲ Stob || ἔγνω Stob 14 ἐπ' οἴκῳ Stob 15 ὅσῳ — 17 ὑπακούειν del. Pi 15 ἔχοι Di ἔχει BM 16 ἂν om. ς, del. Sch || ἡγήσαντο Cam ἡγήσατο BM || αὐτὴν om. M 17 ⟨εἰς⟩ τὸ Voigtlaender τοῦ BM || τοῦ ὑπακούειν del. Sch || κύριοι Co ἱκανοὶ BM δυνατοὶ Stob 18 βούλονται M || δὲ Stob || εἰσπράττειν B πράττειν Stob 19 καὶ secundum om. Stob, del. Ze 20 γε] τε Stob δὲ Sch 21 τοιαύτην Köhler τοσαύτην BM || ἔχοντας Morus || ὥσπερ — πόλεις fort. delendum

λεις ἐῶσι τοὺς αἱρεθέντας διάρχειν τὸ ἔτος ὅπως ἂν βούλωνται, ἀλλ' ὥσπερ οἱ τύραννοι καὶ οἱ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἐπιστάται, ἤν τινα αἰσθάνωνται παρα-

5 νομοῦντά τι, εὐθὺς παραχρῆμα κολάζουσι. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ὄντων μηχανημάτων καλῶν τῷ Λυκούργῳ εἰς τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις ἐθέλειν τοὺς πολίτας, ἐν τοῖς καλλίστοις καὶ τοῦτό μοι δοκεῖ εἶναι, ὅτι οὐ πρότερον ἀπέδωκε τῷ πλήθει τοὺς νόμους, πρὶν ἐλθὼν σὺν τοῖς κρατίστοις εἰς Δελφοὺς ἐπήρετο τὸν θεόν, εἰ λῷον καὶ ἄμεινον εἴη τῇ Σπάρτῃ πειθομένῃ οἷς αὐτὸς ἔθηκε νόμοις. ἐπεὶ δὲ ἀνεῖλε τῷ παντὶ ἄμεινον εἶναι, τότε ἀπέδωκεν, οὐ μόνον ἄνομον, ἀλλὰ καὶ ἀνόσιον θεὶς τὸ πυθοχρήστοις νόμοις μὴ πείθεσθαι.

IX. 1 Ἄξιον δὲ τοῦ Λυκούργου καὶ τόδε ἀγασθῆναι, τὸ κατεργάσασθαι ἐν τῇ πόλει αἱρετώτερον εἶναι τὸν καλὸν θάνατον ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου· καὶ γὰρ δὴ ἐπισκοπῶν τις ἂν εὕροι μείους ἀποθνῄσκοντας †τούτων ⟨ἢ⟩ τῶν

2 ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἀποχωρεῖν αἱρουμένων. ὡς τἀληθὲς εἰπεῖν καὶ ἕπεται τῇ ἀρετῇ ⟨τὸ⟩ σῴζεσθαι εἰς τὸν πλείω χρόνον μᾶλλον ἢ τῇ κακίᾳ· καὶ γὰρ ῥᾴων καὶ ἡδίων καὶ εὐπορωτέρα καὶ ἰσχυροτέρα. δῆλον δὲ ὅτι

---

4 πολλῶν — 13 πείθεσθαι Stob. 44, 39 (p. 149)   14 ἄξιον — 16 βίου Stob. 44, 33 (p. 147)

---

1 ἐρεθέντας B ‖ διάρχειν Co ἀεὶ ἄρχειν BM   5 καὶ — καλῶν] ὄντων καλῶν μηχανημάτων Stob   7 τοῦτό μοι BM τό μοι vel τόδε μοι Stob   12. 13 ἀλλὰ — θεὶς] δείξας ἀλλὰ καὶ ἀνόσιον Stob   15 κατεργάζεσθαι Stob   17 ⟨τῶν⟩ τούτων ⟨ἐκ⟩ Wulff τούτων ⟨ἢ⟩ Hei τῶν καλῶς ἀγωνιζόντων vel simile quid Rü   18 ὡς τἀληθὲς ς Di ὥστ' ἀληθὲς BM ὥστε τἀληθὲς Hei 19. 20 καὶ — ῥᾴων] ὅτι ἕπεται τῇ ἀρετῇ εἰς τὸν πλείω χρόνον μᾶλλον ἢ τῇ κακίᾳ βιοτὴ καὶ ῥᾴων Sch   19 ⟨τὸ⟩ Morus 20 ῥᾴων ⟨ἐστὶ⟩ We

καὶ εὔκλεια μάλιστα ἕπεται τῇ ἀρετῇ· καὶ γὰρ συμμα-
χεῖν πως πάντες τοῖς ἀγαθοῖς βούλονται. ᾗ μέντοι 3
ὥστε ταῦτα γίγνεσθαι ἐμηχανήσατο, καὶ τοῦτο καλὸν
μὴ παραλιπεῖν. ἐκεῖνος τοίνυν σαφῶς παρεσκεύασε
τοῖς μὲν ἀγαθοῖς εὐδαιμονίαν, τοῖς δὲ κακοῖς κακο-
δαιμονίαν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁπόταν 4
τις κακὸς γένηται, ἐπίκλησιν μόνον ἔχει κακὸς εἶναι,
ἀγοράζει δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ὁ κακὸς τἀγαθῷ καὶ κάθηται
καὶ γυμνάζεται, ἐὰν βούληται· ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι
πᾶς μὲν ἄν τις αἰσχυνθείη τὸν κακὸν σύσκηνον παρα-
λαβεῖν, πᾶς δ' ἂν ἐν παλαίσματι συγγυμναστήν. πολ- 5
λάκις δ' ὁ τοιοῦτος καὶ διαιρουμένων τοὺς ἀντισφαι-
ριοῦντας ἀχώριστος περιγίγνεται καὶ ἐν χοροῖς δ' εἰς
τὰς ἐπονειδίστους χώρας ἀπελαύνεται, καὶ μὴν ἐν ὁδοῖς
παραχωρητέον αὐτῷ καὶ ἐν θάκοις καὶ [ἐν] τοῖς νεω-
τέροις ὑπαναστατέον, καὶ τὰς μὲν προσηκούσας κόρας
οἴκοι θρεπτέον καὶ ταύταις τῆς ἀνανδρείας αἰτίαν
ὑφεκτέον, γυναικὸς δὲ κενὴν ἑστίαν οὖσαν περιοπτέον
καὶ ἅμα τούτου ζημίαν ἀποτιστέον, λιπαρὸν δὲ οὐ
πλανητέον οὐδὲ μιμητέον τοὺς ἀνεγκλήτους, ἢ πληγὰς
ὑπὸ τῶν ἀμεινόνων ληπτέον. ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτης 6
τοῖς κακοῖς ἀτιμίας ἐπικειμένης οὐδὲν θαυμάζω τὸ
προαιρεῖσθαι ἐκεῖ θάνατον ἀντὶ τοῦ οὕτως ἀτίμου τε
καὶ ἐπονειδίστου βίου.

Καλῶς δέ μοι δοκεῖ ὁ Λυκοῦργος νομοθετῆσαι καὶ X. 1

25 καλῶς — p. 18, 13 ἀξιοσπουδαστότεροι Stob. 44, 34 (p. 147)

11 παλαίσμασι St 12. 13 ἀντιφεριοῦντας M 15 ἐν del. St 15. 16 τοῖς νεωτέροις aut post μὴν lin. 14 aut cum Hei post ὑπαναστατέον ponit He 17 ἀνανδρείας ς ἀνανδρίας Cam ἀνδρείας BM 18 οὖσαν Haase οὐ BM, del. Di 25 ὁ om. Stob

ἦ μέχρι γήρως ἀσκοῖτ' ἂν ἡ ἀρετή. ἐπὶ γὰρ τῷ τέρ-
ματι τοῦ βίου τὴν κρίσιν τῆς γεροντίας προσθεὶς
ἐποίησε μηδὲ ἐν τῷ γήρᾳ ἀμελεῖσθαι τὴν καλοκἀγαθίαν.
2 ἀξιάγαστον δ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπικουρῆσαι τῷ τῶν
ἀγαθῶν γήρᾳ· θεὶς γὰρ τοὺς γέροντας κυρίους τοῦ
περὶ τῆς ψυχῆς ἀγῶνος διέπραξεν ἐντιμότερον εἶναι
3 τὸ γῆρας τῆς τῶν ἀκμαζόντων ῥώμης. εἰκότως δέ τοι
καὶ σπουδάζεται οὗτος ὁ ἀγὼν μάλιστα πάντων ἀνθρώ-
πων. καλοὶ μὲν γὰρ καὶ οἱ γυμνικοί· ἀλλ' οὗτοι μὲν
σωμάτων εἰσίν· ὁ δὲ περὶ τῆς γεροντίας ἀγὼν ψυχῶν
ἀγαθῶν κρίσιν παρέχει. ὅσῳ οὖν κρείττων ψυχὴ σώ-
ματος, τοσούτῳ καὶ οἱ ἀγῶνες οἱ τῶν ψυχῶν ἢ οἱ
τῶν σωμάτων ἀξιοσπουδαστότεροι.
4 Τόδε γε μὴν τοῦ Λυκούργου πῶς οὐ μεγάλως
ἄξιον ἀγασθῆναι; ὃς ἐπειδὴ κατέμαθεν, ὅτι ὅπου οἱ
βουλόμενοι ⟨μόνοι⟩ ἐπιμελοῦνται τῆς ἀρετῆς οὐχ ἱκανοί
εἰσι τὰς πατρίδας αὔξειν, ἐκεῖνος ἐν τῇ Σπάρτῃ ἠνάγ-
κασε δημοσίᾳ πάντας πάσας ἀσκεῖν τὰς ἀρετάς. ὥσπερ
οὖν οἱ ἰδιῶται τῶν ἰδιωτῶν διαφέρουσιν ἀρετῇ, †οἱ
ἀσκοῦντες τῶν ἀμελούντων, οὕτω καὶ ἡ Σπάρτη εἰκό-
τως πασῶν τῶν πόλεων ἀρετῇ διαφέρει, μόνη δημοσίᾳ
5 ἐπιτηδεύουσα τὴν καλοκἀγαθίαν. οὐ γὰρ κἀκεῖνο καλόν,
τὸ τῶν ἄλλων πόλεων κολαζουσῶν, ἤν τίς τι ἕτερος

1 ἦ] εἰ M Stob || ἡ ἀρετὴ Stob ἀρετὴ BM 2 προθεὶς Stob Le; cf. Nicol. Damasc. ap. Stob. Flor. 44, 41 (p. 161 W. et H.) 3 μηδ' Stob 4 ἐπικορῆσαι M 8 πάντων Hense τῶν BM, del. Schäfer 8. 9 ἀνθρωπίνων Stob 9 καὶ om. Stob 10 εἰσίν om. Stob, del. Pi 11 κρεῖττον MΛ κρεῖσσον Stob 15 ὅτι ⟨ἔστιν⟩ Cam || ὅπου] αὐτοὶ Wulff || οἱ ⟨μὴ⟩ Le ὀλίγοι Sch ὅτι οἱ ⟨οἴκοι⟩ βουλόμενοι Pi 16 ⟨μόνοι⟩ Ma || ἐπιμελοῦνται Haase ἐπιμελεῖσθαι BM 17 ἐκεῖνο St, del. Pi || τῇ om. M 19. 20 οἱ — οὕτω] ἰδιῶται ἰδιωτῶν, οἱ ἀσκοῦντες τῶν ἀμελούντων, διαφέρουσι τῇ ἀρετῇ, οὕτω Sch; lac. susp. Di 20 οἱ — ἀμελούντων del. We

ἕτερον ἀδικῇ, ἐκεῖνον ζημίας μὴ ἐλάττους ἐπιθεῖναι,
εἴ τις φανερὸς εἴη ἀμελῶν τοῦ ὡς βέλτιστος εἶναι;
ἐνόμιζε γάρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ μὲν τῶν ἀνδραποδιζομέ- 6
νων τινὰς ἢ ἀποστερούντων τι ἢ κλεπτόντων τοὺς
βλαπτομένους μόνον ἀδικεῖσθαι, ὑπὸ δὲ τῶν κακῶν
καὶ ἀνάνδρων ὅλας τὰς πόλεις προδίδοσθαι· ὥστε εἰ-
κότως ἔμοιγε δοκεῖ τούτοις μεγίστας ζημίας ἐπιθεῖναι.
ἐπέθηκε δὲ καὶ τὴν ἀνυπόστατον ἀνάγκην ἀσκεῖν ἅπα- 7
σαν πολιτικὴν ἀρετήν. τοῖς μὲν γὰρ τὰ νόμιμα ἐκτε-
λοῦσιν ὁμοίως ἅπασι τὴν πόλιν οἰκείαν ἐποίησε καὶ
οὐδὲν ὑπελογίσατο οὔτε σωμάτων οὔτε χρημάτων ἀσθέ-
νειαν· εἰ δέ τις ἀποδειλιάσειε τοῦ τὰ νόμιμα διαπο-
νεῖσθαι, τοῦτον ἐκεῖνος ἀπέδειξε μηδὲ νομίζεσθαι ἔτι
τῶν ὁμοίων εἶναι.

Ἀλλὰ γὰρ ὅτι μὲν παλαιότατοι οὗτοι οἱ νόμοι εἰσί, 8
σαφές· ὁ γὰρ Λυκοῦργος κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας λέγε-
ται γενέσθαι· οὕτω δὲ παλαιοὶ ὄντες ἔτι καὶ νῦν τοῖς
ἄλλοις καινότατοί εἰσι· καὶ γὰρ τὸ πάντων θαυμαστό-
τατον ἐπαινοῦσι μὲν πάντες τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα,
μιμεῖσθαι δὲ αὐτὰ οὐδεμία πόλις ἐθέλει.

Καὶ ταῦτα μὲν δὴ κοινὰ ἀγαθὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ XI. 1
ἐν πολέμῳ· εἰ δέ τις βούλεται καταμαθεῖν, ὅ,τι καὶ
εἰς τὰς στρατείας βέλτιον τῶν ἄλλων ἐμηχανήσατο,
ἔξεστι καὶ τούτων ἀκούειν. πρῶτον μὲν τοίνυν οἱ 2
ἔφοροι προκηρύττουσι τὰ ἔτη, εἰς ἃ δεῖ στρατεύεσθαι
καὶ ἱππεῦσι καὶ ὁπλίταις, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς χειρο-

---

16 Plut. Lyc. c. 1

---

13 ἐκεῖνος Jacobs ἐκεῖ BM ‖ μηδὲ Ze μήτε BM 15 παλαίτατοι Di 18 θαυμαστοτάτων M 23 στρατείας ς St στρατιὰς BM ‖ βελτίω Morus

τέχναις· ὥστε ὅσοισπερ ἐπὶ πόλεως χρῶνται ἄνθρωποι, πάντων τούτων καὶ ἐπὶ στρατιᾶς οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐποροῦσι, καὶ ὅσων δὲ ὀργάνων ἡ στρατιὰ κοινῇ δεηθείη ἄν, ἅπαντα τὰ μὲν ἁμάξῃ προστέτακται παρέχειν, τὰ δὲ ὑποζυγίῳ· οὕτω γὰρ ἥκιστ' ἂν τὸ ἐλλεῖπον
3 διαλάθοι. εἴς γε μὴν τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις ἀγῶνα τοιάδ' ἐμηχανήσατο, στολὴν μὲν ἔχειν φοινικίδα [καὶ χαλκῆν ἀσπίδα], ταύτην νομίζων ἥκιστα μὲν γυναικείᾳ κοινωνεῖν, πολεμικωτάτην δ' εἶναι· καὶ γὰρ τάχιστα λαμπρύνεται καὶ σχολαιότατα ῥυπαίνεται. ἐφῆκε δὲ καὶ κομᾶν τοῖς ὑπὲρ τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν, νομίζων οὕτω καὶ μείζους ἂν καὶ ἐλευθεριωτέρους καὶ γοργοτέρους
4 φαίνεσθαι. οὕτω γε μὴν κατεσκευασμένων μόρας μὲν διεῖλεν ἓξ καὶ ἱππέων καὶ ὁπλιτῶν. ἑκάστη δὲ τῶν ὁπλιτικῶν μορῶν ἔχει πολέμαρχον ἕνα, λοχαγοὺς τέτταρας, πεντηκοντῆρας ὀκτώ, ἐνωμοτάρχους ἑκκαίδεκα. ἐκ δὲ τούτων τῶν μορῶν διὰ παρεγγυήσεως καθίστανται τοτὲ μὲν εἰς <ἕνα αἱ> ἐνωμοτίαι, τοτὲ δὲ εἰς τρεῖς,

---

6 εἴς γε μὴν — 8 ἀσπίδα Stob. 44, 35 (p. 148) 10 ἐφῆκε — p. 21, 1 εἰς ἕξ Stob. 44, 36 (p. 148) 14—16 Harpocratio s. v. μόραν Lex. Berol. ad calcem Didymi p. 80, 34

---

3 ἐκποροῦσι M || ὅσων Köchly et Rüstow ὅσα BM 4 ἅπαντα Köchly et Rüstow ἀπάντων BM ἀπάντων <τούτων> Sch 5 ἐλλεῖπον Sch ἐκλεῖπον BM 6 τοῖς om. Stob || τοιάδε Stob 7. 8 καὶ — ἀσπίδα del. Haase, lac. susp. Sch, alii alia 8 ταύτην — 10 ῥυπαίνεται del. Pi 9 δὲ <ἀσπίδα τήνδε> εἶναι Cam 10 σχολαίτατα Di 12 καὶ γοργοτέρους om. Stob 13 μοίρας M Stob 13. 14 μὲν διεῖλεν] ἔδειξεν Stob 15 ὁπλιτικῶν Stob Morus πολιτικῶν BM Harp. Lex. || μορῶν ἔχει Harpocr. ἔχει μορῶν B ἔχει μοιρῶν M Stob 15. 16 τέτταρας Stob τέσσαρας BM 16 πεντηκοντήρας B πεντηκοστῆρας M πεντηκοστύας Harpocr. || ἐνωμοτάρχας ς Harpocr. 17 μοιρῶν M μερῶν Stob 18 τότε ter BM || τότε μὲν del. Pi || <ἕνα αἱ> ἐνωμοτίαι Köchly et Rüstow ἐνωμοτίας BM Pi καθίστανται αἱ ἐνωμοτίαι τοτὲ μὲν εἰς ἕνα, τοτὲ δὲ εἰς τρεῖς Sch || τοτὲ μὲν εἰς τρεῖς Pi

τοτὲ δὲ εἰς ἕξ. ὃ δὲ οἱ πλεῖστοι οἴονται, πολυπλοκω- 5
τάτην εἶναι τὴν ἐν ὅπλοις Λακωνικὴν τάξιν, τὸ ἐναν-
τιώτατον ὑπειλήφασι τοῦ ὄντος· εἰσὶ μὲν γὰρ ἐν τῇ
Λακωνικῇ τάξει οἱ πρωτοστάται ἄρχοντες καὶ ὁ στίχος
ἕκαστος πάντ' †ἔχων ὅσα δεῖ παρέχεσθαι. οὕτω δὲ 6
ῥᾴδιον ταύτην τὴν τάξιν μαθεῖν, ὡς ὅστις τοὺς ἀνθρώ-
πους δύναται γιγνώσκειν, οὐδεὶς ἂν ἁμάρτοι· τοῖς μὲν
γὰρ ἡγεῖσθαι δέδοται, τοῖς δὲ ἕπεσθαι τέτακται. αἱ δὲ
παραγωγαὶ ὥσπερ ὑπὸ κήρυκος ὑπὸ τοῦ ἐνωμοτάρχου
λόγῳ δηλοῦνται, ** ἀραιαί τε καὶ βαθύτεραι αἱ φά-
λαγγες γίγνονται· ὧν ⟨οὐδὲν⟩ γ' οὐδ' ὅπως τι οὖν
χαλεπὸν μαθεῖν. τὸ μέντοι κἂν ταραχθῶσι μετὰ τοῦ 7
παρατυχόντος ὁμοίως μάχεσθαι, [ταύτην τὴν τάξιν]
οὐκέτι ῥᾴδιόν ἐστι μαθεῖν πλὴν τοῖς ὑπὸ τῶν τοῦ
Λυκούργου νόμων πεπαιδευμένοις. εὐπορώτατα δὲ καὶ 8
ἐκεῖνα Λακεδαιμόνιοι ποιοῦσι τὰ τοῖς ὁπλομάχοις πάνυ
δοκοῦντα χαλεπὰ εἶναι· ὅταν μὲν γὰρ ἐπὶ κέρως πο-
ρεύωνται, κατ' οὐρὰν δήπου ἐνωμοτία ⟨ἐνωμοτίᾳ⟩ ἕπε-
ται· ἐὰν δ' ἐν τῷ τοιούτῳ ἐκ τοῦ ἐναντίου πολεμία
φάλαγξ ἐπιφανῇ, τῷ ἐνωμοτάρχῃ παρεγγυᾶται εἰς μέ-
τωπον παρ' ἀσπίδα καθίστασθαι, καὶ διὰ παντὸς οὕτως,
ἔστ' ἂν ἡ φάλαγξ ἐναντία καταστῇ. ἢν γε μὴν οὕτως
ἐχόντων ἐκ τοῦ ὄπισθεν οἱ πολέμιοι ἐπιφανῶσιν, ἐξε-
λίττεται ἕκαστος ὁ στίχος, ἵνα οἱ κράτιστοι ἐναντίοι
ἀεὶ τοῖς πολεμίοις ὦσιν. ὅτι δὲ ὁ ἄρχων εὐώνυμος 9

5 ἔχων] ἀκολουθῶν Köchly et Rüstow; lacunam statuit Di 7 τοὺς μὲν M 9 ὑπὸ posterius del. Co 10 ⟨καὶ⟩ Ze ⟨καὶ οὕτως⟩ Morus ⟨αἷς⟩ Sch ⟨ἐξ ὧν⟩ Haase ‖ ἀραιαὶ B ‖ αἱ om. M

11 ⟨οὐδὲν⟩ γ' οὐδ' Morus δ' οὐδ' BM δὴ οὐδ' ςδὴ ⟨οὐδὲν⟩ οὐδ' We 12 τὸ] τὸν B 18 παρατυχόντως B ‖ ταύτην τὴν τάξιν del. He ‖ ταύτην] καὶ κατ' αὐτὴν Ma ‖ τάξιν ⟨ἔχοντας⟩ K. Schenkl 18 ἐνωμοτεία BM ‖ ⟨ἐνωμοτίᾳ⟩ Dobraeus 20 ἐνωμοτάρχῳ Di

γίγνεται, οὐδ' ἐν τούτῳ μειονεκτεῖν ἡγοῦνται, ἀλλ'
ἔστιν ὅτε καὶ πλεονεκτεῖν. εἰ γάρ τινες κυκλοῦσθαι
ἐπιχειροῖεν, οὐκ ἂν κατὰ τὰ γυμνά, ἀλλὰ κατὰ τὰ
ὡπλισμένα περιβάλλοιεν ἄν. ἢν δέ ποτε ἕνεκά τινος
δοκῇ συμφέρειν τὸν ἡγεμόνα ⟨τὸ⟩ δεξιὸν κέρας ἔχειν,
στρέψαντες τὸ ἄγημα ἐπὶ κέρας ἐξελίττουσι τὴν φά-
λαγγα, ἔστ' ἂν ὁ μὲν ἡγεμὼν δεξιὸς ᾖ, ἡ δὲ οὐρὰ
10 εὐώνυμος γένηται. ἢν δ' αὖ ἐκ τῶν δεξιῶν πολεμίων
τάξις ἐπιφαίνηται ἐπὶ κέρως πορευομένων, οὐδὲν ἄλλο
πραγματεύονται ἢ τὸν λόχον ἕκαστον ὥσπερ τριήρη
ἀντίπρῳρον τοῖς ἐναντίοις στρέφουσι, καὶ οὕτως αὖ
γίγνεται ὁ κατ' οὐρὰν λόχος παρὰ δόρυ. ἤν γε μὴν
κατὰ τὰ εὐώνυμα πολέμιοι προσίωσιν, οὐδὲ τοῦτο
ἐῶσιν, ἀλλ' ἀπωθοῦσιν ἢ ⟨τοῖς⟩ ἐναντίοις ἀντιπάλους
τοὺς λόχους στρέφουσι· καὶ οὕτως αὖ ὁ κατ' οὐρὰν
λόχος παρ' ἀσπίδα καθίσταται.

XII. 1 Ἐρῶ δὲ καὶ ᾗ στρατοπεδεύεσθαι ἐνόμισε χρῆναι
Λυκοῦργος. διὰ μὲν γὰρ τὸ τὰς γωνίας τοῦ τε-
τραγώνου ἀχρήστους εἶναι κύκλον ἐστρατοπεδεύσατο,
εἰ μὴ ὄρος ἀσφαλὲς εἴη ἢ τεῖχος ἢ ποταμὸν ὄπισθεν
2 ἔχοιεν. φυλακάς γε μὴν ἐποίησε μεθημερινὰς τὰς μὲν
παρὰ τὰ ὅπλα εἴσω βλεπούσας· οὐ γὰρ πολεμίων ἕνεκα,
ἀλλὰ φίλων αὗται καθίστανται· τούς γε μὴν πολεμίους
ἱππεῖς φυλάττουσιν ἀπὸ χωρίων, ὧν ἂν ἐκ πλείστου
3 προορῷεν, εἴ [δέ] τις προσίοι. νύκτωρ ⟨δ'⟩ ἔξω τῆς

5 δοκεῖ B || ⟨τὸ⟩ Sch 9 ἐπικαίρως M 12 γίγνεται ς γίνεται BM || παρὰ] ἐπὶ He 14 ἀποθοῦσιν B || ⟨τοῖς⟩ ἐναντίοις Köchly et Rüstow ἐναντίους BM ἐναντίοις ς St || ⟨τοῖς⟩ ἀντιπάλοις ς St 19 ⟨εἰς⟩ κύκλον ς Ca 24 ὧν ἂν] ἀφ' ὧν Morus 25 δέ del. Rüstow et Köchly || προσίοι Ma προΐοι BM || Ante προΐοι excidisse ἐνθένδε susp. Köchly et Rüstow || ⟨δ'⟩ Köchly et Rüstow 25 — p. 23, 1 ἔξω τῆς φάλαγγος del. Ma

φάλαγγος ἐνόμισεν ὑπὸ Σκιριτῶν προφυλάττεσθαι·
νῦν δ' ἤδη καὶ ὑπὸ ξένων, ⟨ἢν τύχωσιν⟩ αὐτῶν τινες
συμπαρόντες. τὸ δὲ ἔχοντας τὰ δόρατα ἀεὶ περιιέναι, 4
εὖ καὶ τοῦτο δεῖ εἰδέναι, ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἕνεκά ἐστιν,
οὗπερ καὶ τοὺς δούλους εἴργουσιν ἀπὸ τῶν ὅπλων,
καὶ τοὺς ἐπὶ τἀναγκαῖα ἀπιόντας οὐ δεῖ θαυμάζειν
ὅτι οὔτε ἀλλήλων οὔτε τῶν ὅπλων πλέον ἢ ὅσον μὴ
λυπεῖν ἀλλήλους ἀπέρχονται· καὶ γὰρ ταῦτα ἀσφαλείας
ἕνεκα ποιοῦσι. μεταστρατοπεδεύονταί γε μὴν πυκνὰ 5
καὶ τοῦ σίνεσθαι τοὺς πολεμίους ἕνεκα καὶ τοῦ ὠφε-
λεῖν τοὺς φίλους. καὶ γυμνάζεσθαι δὲ προαγορεύεται
ὑπὸ τοῦ νόμου ἅπασι Λακεδαιμονίοις, ἕωσπερ ἂν στρα-
τεύωνται· ὥστε μεγαλοφρονεστέρους μὲν αὐτοὺς ἐφ'
ἑαυτοῖς γίγνεσθαι, ἐλευθεριωτέρους δὲ τῶν ἄλλων
φαίνεσθαι. δεῖ δὲ οὔτε περίπατον οὔτε δρόμον μάσσω
ποιεῖσθαι ἢ ὅσον ἂν ἡ μόρα ἐφήκῃ, ὅπως μηδεὶς τῶν
αὑτοῦ ὅπλων πόρρω γίγνηται. μετὰ δὲ τὰ γυμνάσια 6
καθίζειν μὲν ὁ πρῶτος πολέμαρχος κηρύττει· ἔστι δὲ
τοῦτο ὥσπερ ἐξέτασις· ἐκ τούτου δὲ ἀριστοποιεῖσθαι
καὶ ταχὺ τὸν πρόσκοπον ὑπολύεσθαι· ἐκ τούτου δ' αὖ
διατριβαὶ καὶ ἀναπαύσεις πρὸ τῶν ἑσπερινῶν γυμνα-
σίων. μετά γε μὴν ταῦτα δειπνοποιεῖσθαι κηρύττεται, 7

1 οἱ σκιρῖται προεφύλαττον ἵνα μηδεὶς ἔξω τῆς φάλαγγος τολμήσῃ πλανᾶσθαι B in marg. 2 ⟨ἢν τύχωσιν⟩ αὐτῶν Rü ⟨ἂν⟩ αὐτῶν ⟨τύχωσι⟩ Rüstow et Köchly αὐτῶν οἵτινες Pi αὐτῶν ⟨εἴ⟩ τινες Hn ⟨νομίζεται, παραφυλάττουσι δὲ⟩ αὐτῶν Köhler ⟨ἂν ὦσι⟩ Gemoll 3 ὁ γὰρ Λυκοῦργος ἐκέλευσεν, ἵνα οἱ μὲν τῶν Λακεδαιμονίων δοῦλοι μὴ τολμῶσιν ὁπλοφορεῖν μηδαμοῦ αὐτοὶ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἵνα ἀεὶ μετὰ δόρατος βαδίζουσι διὰ τὴν ἀσφάλειαν B in marg. 6 τὰ ἀναγκαῖα B 8 ἀλλήλοις M 9 ποιοῦσιν B 10 ἕνεκα del. He 12 ἕωσπερ Di ὅσωπερ BM ὁσημέραι ἐὰν H. Schenkl 13 μεγαλοφρονεστέρους Di μεγαλοπρεπεστέρους BM 15 μάσσω Heinrich ἐλάσσω BM 16 μοῖρα M 17 αὑτοῦ St αὐτοῦ BM 20 τὸν πρότερον κόπον Cam ‖ ἀπολύεσθαι Victorius ‖ αὖ ⟨αἱ⟩ Hei

καὶ ἐπειδὰν ᾄσωσιν εἰς τοὺς θεούς, οἷς ἂν κεκαλλιερηκότες ὦσιν, ἐπὶ τῶν ὅπλων ἀναπαύεσθαι. ὅτι δὲ πολλὰ γράφω, οὐ δεῖ θαυμάζειν· ἥκιστα γὰρ Λακεδαιμονίοις εὕροι ἄν τις παραλελειμμένα ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς ὅσα δεῖται ἐπιμελείας.

XIII. 1 Διηγήσομαι δὲ καὶ ἣν ἐπὶ στρατιᾶς ὁ Λυκοῦργος
βασιλεῖ δύναμιν καὶ τιμὴν παρεσκεύασε. πρῶτον μὲν
γὰρ ἐπὶ φρουρᾶς τρέφει ἡ πόλις βασιλέα καὶ τοὺς σὺν
αὐτῷ· συσκηνοῦσι δὲ αὐτῷ οἱ πολέμαρχοι, ὅπως ἀεὶ
συνόντες μᾶλλον καὶ κοινοβουλῶσιν, ἤν τι δέωνται·
συσκηνοῦσι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς ἄνδρες τῶν ὁμοίων·
οὗτοι τούτοις ἐπιμελοῦνται πάντων τῶν ἐπιτηδείων,
ὡς μηδεμία ἀσχολία ᾖ αὐτοῖς τῶν πολεμικῶν ἐπιμε-
2 λεῖσθαι. ἐπαναλήψομαι δέ, ὡς ἐξορμᾶται σὺν στρατιᾷ
ὁ βασιλεύς. θύει μὲν γὰρ πρῶτον οἴκοι ὢν Διὶ Ἀγή-
τορι καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ· ἢν δὲ ἐνταῦθα καλλιερήσῃ,
λαβὼν ὁ πυρφόρος πῦρ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ προηγεῖται
ἐπὶ τὰ ὅρια τῆς χώρας· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκεῖ αὖ θύεται
3 Διὶ καὶ Ἀθηνᾷ. ὅταν δὲ ἀμφοῖν τούτοιν τοῖν θεοῖν
καλλιερηθῇ, τότε διαβαίνει τὰ ὅρια τῆς χώρας· καὶ τὸ
πῦρ μὲν ἀπὸ τούτων τῶν ἱερῶν προηγεῖται οὔποτε
ἀποσβεννύμενον, σφάγια δὲ παντοῖα ἕπεται. ἀεὶ δὲ
ὅταν θύηται, ἄρχεται μὲν τούτου τοῦ ἔργου ἔτι κνε-
φαῖος, προλαμβάνειν βουλόμενος τὴν τοῦ θεοῦ εὔνοιαν.
4 πάρεισι δὲ περὶ τὴν θυσίαν πολέμαρχοι, λοχαγοί, πεν-
τηκοντῆρες, ξένων στρατίαρχοι, στρατοῦ σκευοφορικοῦ
ἄρχοντες, καὶ τῶν ἀπὸ τῶν πόλεων δὲ στρατηγῶν ὁ

---

5 δεῖ MA 7 κατεσκεύασε B 8 φρουρᾶς Le φρουρᾷ BM 16 καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Haase κἆτα οἱ σὺν αὐτῷ Pi, del. K. Schenkl 20 τὰ — χώρας del. Co 25. 26 πεντηκοντῆρες Di πεντηκοστῆρες BM 26 ξένων στρατίαρχοι, στρατοῦ] ἐνωμοτάρχαι (-οι Di) οἱ τοῦ Co; at cf. Cyrop. VI, 3, 29

βουλόμενος· πάρεισι δὲ καὶ τῶν ἐφόρων δύο, οἳ πολυ- 5
πραγμονοῦσι μὲν οὐδέν, ἢν μὴ ὁ βασιλεὺς προσκαλῇ·
ὁρῶντες δὲ ὅ,τι ποιεῖ ἕκαστος πάντας σωφρονίζουσιν,
ὡς τὸ εἰκός. ὅταν δὲ τελεσθῇ τὰ ἱερά, ὁ βασιλεὺς
προσκαλέσας πάντας παραγγέλλει τὰ ποιητέα. ὥστε
ὁρῶν ταῦτα ἡγήσαιο ἂν τοὺς μὲν ἄλλους αὐτοσχεδια-
στὰς εἶναι τῶν στρατιωτικῶν, Λακεδαιμονίους δὲ μό-
νους τῷ ὄντι τεχνίτας τῶν πολεμικῶν. ἐπειδάν γε μὴν 6
ἡγῆται ⟨ὁ⟩ βασιλεύς, ἢν μὲν μηδεὶς ἐναντίος φαίνηται,
οὐδεὶς αὐτοῦ πρόσθεν πορεύεται πλὴν Σκιρῖται καὶ
οἱ προερευνώμενοι ἱππεῖς· ἢν δέ ποτε μάχην οἴωνται
ἔσεσθαι, λαβὼν τὸ ἄγημα τῆς πρώτης μόρας ὁ βασι-
λεὺς ἄγει στρέψας ἐπὶ δόρυ, ἔστ' ἂν γένηται ἐν μέσῳ
δυοῖν μόραιν καὶ δυοῖν πολεμάρχοιν. οὓς δὲ δεῖ ἐπὶ 7
τούτοις τετάχθαι, ὁ πρεσβύτατος τῶν περὶ δαμοσίαν
συντάττει. εἰσὶ δὲ οὗτοι ὅσοι ἂν σύσκηνοι ὦσι τῶν
ὁμοίων, καὶ μάντεις καὶ ἰατροὶ καὶ αὐληταὶ ⟨καὶ⟩ οἱ
τοῦ στρατοῦ ἄρχοντες, καὶ ἐθελούσιοι ἤν τινες παρῶ-
σιν. ὥστε τῶν δεομένων γίγνεσθαι οὐδὲν ἀπορεῖται·
οὐδὲν γὰρ ἀπρόσκεπτόν ἐστι. μάλα δὲ καὶ τάδε ὠφέ- 8
λιμα, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐμηχανήσατο Λυκοῦργος εἰς τὸν
ἐν ὅπλοις ἀγῶνα. ὅταν γὰρ ὁρώντων ἤδη τῶν πολε-
μίων χίμαιρα σφαγιάζηται, αὐλεῖν τε πάντας τοὺς πα-
ρόντας αὐλητὰς νόμος καὶ μηδένα Λακεδαιμονίων ἀστε-

6. 7 Pollux VI, 142

5 προσκαλέσας ς St προκαλέσας BM || ὥστε — 8 πολεμικῶν post προαγορεύεται p. 26, l. 2 posuit Wulff 9 ⟨ὁ⟩ Giunta
11 οἴονται M 12 μοίρας M 13 στρέψας ς Morus συστρέψας BM 14 δύο μοίραιν M 17 ⟨καὶ⟩ Ze 18 στρατοῦ ⟨σκευοφορικοῦ⟩ ἄρχοντες Le στρατοῦ τεχνῖται Christian 20 μάλα Ca καλὰ BM

φάνωτον εἶναι· καὶ ὅπλα δὲ λαμπρύνεσθαι προαγο-
ρεύεται. ** ἔξεστι δὲ τῷ νέῳ καὶ κεκριμένῳ εἰς μάχην
συνιέναι, καὶ ⟨τοῦτο νομίζοντες⟩ φαιδρὸν εἶναι καὶ
9 εὐδόκιμον ** καὶ παρακελεύονται δὲ τῷ ἐνωμοτάρχῃ·
οὐδ' ἀκούεται γὰρ εἰς ἑκάστην πᾶσαν τὴν ἐνωμοτίαν
ἀφ' ἑκάστου ἐνωμοτάρχου ἔξω· ὅπως δὲ καλῶς γίγνη-
10 ται, πολεμάρχῳ δεῖ μέλειν. ὅταν γε μὴν καιρὸς δοκῇ
εἶναι στρατοπεδεύεσθαι, τούτου μὲν κύριος βασιλεὺς
καὶ τοῦ δεῖξαί γε, ὅπου δεῖ· τὸ μέντοι πρεσβείας ἀπο-
πέμπεσθαι καὶ φιλίας καὶ πολεμίας, τοῦτ' οὐ βασιλέως.
καὶ ἄρχονται μὲν πάντες ἀπὸ βασιλέως, ὅταν βούλων-
11 ται πρᾶξαί τι. ἢν δ' οὖν δίκης δεόμενός τις ἔλθῃ,
πρὸς ἑλλανοδίκας τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποπέμπει, ἢν δὲ
χρημάτων, πρὸς ταμίας, ἢν δὲ ληίδα ἄγων, πρὸς λα-
φυροπώλας. οὕτω δὲ πραττομένων βασιλεῖ οὐδὲν ἄλλο
ἔργον καταλείπεται ἐπὶ φρουρᾶς ἢ ἱερεῖ μὲν τὰ πρὸς
τοὺς θεοὺς εἶναι, στρατηγῷ δὲ τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώ-
πους.

XIV. 1 Εἰ δὲ τίς με ἔροιτο, εἰ καὶ νῦν ἔτι μοι δοκοῦσιν
οἱ Λυκούργου νόμοι ἀκίνητοι διαμένειν, τοῦτο μὰ Δί'
2 οὐκ ἂν ἔτι θρασέως εἴποιμι. οἶδα γὰρ πρότερον μὲν
Λακεδαιμονίους αἱρουμένους οἴκοι τὰ μέτρια ἔχοντας
ἀλλήλοις συνεῖναι μᾶλλον ἢ ἁρμόζοντας ἐν ταῖς πόλεσι

2 Lacunam indicavit Rü ‖ ἔξεστι — 4 εὐδόκιμον post πολεμάρχοιν p. 25, 14 transposuit Stein ‖ ἔξεστι — 6 ἔξω falso huc transposita videntur ‖ κεκτενισμένῳ omisso καὶ Sch κεκριμένῳ κόμην Ze καὶ ⟨κόμην⟩ διακεκριμένῳ We λιπαρῷ καὶ τὰς κόμας διακεκριμένῳ Co dubitans 3 ἰέναι Co ‖ ⟨τοῦτο νομίζοντες⟩ Rü 4 Lacunam statuit Rü ‖ παρακελεύεσθαι Ze παραγγέλλεται H. Schenkl 6 ἀφ' — ἔξω] ἀφ' ἑκάστου τοῦ ἔξω ἐνωμοτάρχου We 7 μέλλειν B 8 κύριος ∻ St Λυκοῦργος BM 9 γε] δὲ Ze 10 οὐ We αὖ BM ἄνευ Pi ‖ βασιλέως ⟨ἀλλ' ἐφόρων⟩ We 20 δία B 22 ἔχοντας ς Ca ἑκόντας BM 28 πόλεσιν M

καὶ κολακευομένους διαφθείρεσθαι. καὶ πρόσθεν μὲν 3
οἶδα αὐτοὺς φοβουμένους χρυσίον ἔχοντας φαίνεσθαι·
νῦν δ' ἔστιν οὓς καὶ καλλωπιζομένους ἐπὶ τῷ κεκτῆ-
σθαι. ἐπίσταμαι δὲ καὶ πρόσθεν τούτου ἕνεκα ξενη- 4
λασίας γιγνομένας καὶ ἀποδημεῖν οὐκ ἐξόν, ὅπως μὴ
ῥᾳδιουργίας οἱ πολῖται ἀπὸ τῶν ξένων ἐμπίμπλαιντο·
νῦν δ' ἐπίσταμαι τοὺς δοκοῦντας πρώτους εἶναι ἐσπου-
δακότας, ὡς μηδέποτε παύωνται ἁρμόζοντες ἐπὶ ξένης.
καὶ ἦν μὲν ὅτε ἐπεμελοῦντο, ὅπως ἄξιοι εἶεν ἡγεῖσθαι· 5
νῦν δὲ πολὺ μᾶλλον πραγματεύονται, ὅπως ἄρξουσιν
ἢ ὅπως ἄξιοι τούτου ἔσονται. τοιγαροῦν οἱ Ἕλληνες 6
πρότερον μὲν ἰόντες εἰς Λακεδαίμονα ἐδέοντο αὐτῶν
ἡγεῖσθαι ἐπὶ τοὺς δοκοῦντας ἀδικεῖν· νῦν δὲ πολλοὶ
παρακαλοῦσιν ἀλλήλους ἐπὶ τὸ διακωλύειν ἄρξαι πάλιν
αὐτούς. οὐδὲν μέντοι δεῖ θαυμάζειν τούτων τῶν ἐπι- 7
ψόγων αὐτοῖς γιγνομένων, ἐπειδὴ φανεροί εἰσιν οὔτε
τῷ θεῷ πειθόμενοι οὔτε τοῖς Λυκούργου νόμοις.

Βούλομαι δὲ καὶ ἃς βασιλεῖ πρὸς τὴν πόλιν συν- XV. 1
θήκας ὁ Λυκοῦργος ἐποίησε διηγήσασθαι· μόνη γὰρ
δὴ αὕτη ⟨ἡ⟩ ἀρχὴ διατελεῖ οἵαπερ ἐξ ἀρχῆς κατεστάθη·
τὰς δὲ ἄλλας πολιτείας εὕροι ἄν τις μετακεκινημένας
καὶ ἔτι καὶ νῦν μετακινουμένας. ἔθηκε γὰρ θύειν μὲν 2
βασιλέα πρὸ τῆς πόλεως τὰ δημόσια ἅπαντα, ὡς ἀπὸ
[τοῦ] θεοῦ ὄντα, καὶ στρατιὰν ὅποι ἂν ἡ πόλις ἐκ-
πέμπῃ ἡγεῖσθαι. ἔδωκε δὲ καὶ γέρα ἀπὸ τῶν θυομένων 3
λαμβάνειν καὶ γῆν δὲ ἐν πολλαῖς τῶν περιοίκων πό-
λεων ἀπέδειξεν ἐξαίρετον τοσαύτην, ὥστε μήτ' ἐνδεῖσθαι

1 καὶ prius del. He ‖ διαφείρεσθαι M 3 τὸ B τῷ ⟨πλεῖ-στον⟩ Co 4 πρόσθεν ⟨μὲν⟩ Co 6 ἐμπίμπλαιντο Di ἐμπίπλαιντο BM ἀναπίμπλαιντο Ruhnken 7 ἐπίσταμαι del. Co 11 τού-του St τούτων BM 15 τῶν del. Pi 17 θεῷ ⟨ἔτι⟩ He 20 ⟨ἡ⟩ We 24 τοῦ del. Di 25 γέρρα B 26 δὲ We τε BM ‖ τῶν] ὧν B 27 μήτ' ἐνδεῖσθαι Di μήτε δεῖσθαι BM

4 τῶν μετρίων μήτε πλούτῳ ὑπερφέρειν. ὅπως δὲ καὶ
οἱ βασιλεῖς ἔξω σκηνοῖεν, σκηνὴν αὐτοῖς δημοσίαν
ἀπέδειξε, καὶ διμοιρίᾳ γε ἐπὶ τῷ δείπνῳ ἐτίμησεν, οὐχ
ἵνα διπλάσια καταφάγοιεν, ἀλλ' ἵνα καὶ ἀπὸ τοῦδε
5 τιμῆσαι ἔχοιεν εἴ τινα βούλοιντο. ἔδωκε δ' αὖ καὶ
συσκήνους δύο ἑκατέρῳ προσελέσθαι, οἳ δὴ καὶ Πύθιοι
καλοῦνται. ἔδωκε δὲ καὶ πασῶν τῶν συῶν ἀπὸ τόκου
χοῖρον λαμβάνειν, ὡς μήποτε ἀπορήσαι βασιλεὺς ἱερείων,
6 ἤν τι δεηθῇ θεοῖς συμβουλεύσασθαι. καὶ πρὸς τῇ
οἰκίᾳ δὲ λίμνη ὕδατος 〈ἀφθονίαν〉 παρέχει· ὅτι δὲ
καὶ τοῦτο πρὸς πολλὰ χρήσιμον, οἱ μὴ ἔχοντες αὐτὸ
μᾶλλον γιγνώσκουσι. καὶ ἕδρας δὲ πάντες ὑπανίστανται
βασιλεῖ πλὴν οὐκ ἔφοροι ἀπὸ τῶν ἐφορικῶν δίφρων.
7 καὶ ὅρκους δὲ ἀλλήλοις κατὰ μῆνα ποιοῦνται, ἔφοροι
μὲν ὑπὲρ τῆς πόλεως, βασιλεὺς δ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ. ὁ δὲ
ὅρκος ἐστὶ τῷ μὲν βασιλεῖ κατὰ τοὺς τῆς πόλεως κει-
μένους νόμους βασιλεύσειν, τῇ δὲ πόλει ἐμπεδορκοῦν-
8 τος ἐκείνου ἀστυφέλικτον τὴν βασιλείαν παρέξειν. αὗται
μὲν οὖν αἱ τιμαὶ οἴκοι ζῶντι βασιλεῖ δέδονται, οὐδέν
τι πολὺ ὑπερφέρουσαι τῶν ἰδιωτικῶν· οὐ γὰρ ἐβου-
λήθη οὔτε τοῖς βασιλεῦσι τυραννικὸν φρόνημα παρα-
στῆσαι οὔτε τοῖς πολίταις φθόνον ἐμποιῆσαι τῆς δυ-
9 νάμεως. αἳ δὲ τελευτήσαντι τιμαὶ βασιλεῖ δέδονται,
τῇδε βούλονται δηλοῦν οἱ Λυκούργου νόμοι, ὅτι οὐχ
ὡς ἀνθρώπους, ἀλλ' ὡς ἥρωας τοὺς Λακεδαιμονίων
βασιλεῖς προτετιμήκασιν.

8 Schol. Hom. Od. IV, 65

2 ἔξω] ἀξίων Jacobs falso 3 γε] δὲ Sch 6 verbis οἳ δὴ explicit B 8 ἱερείων Co ἱερῶν MA 10 λίμνη] κρήνη He ‖ ἀφθονίαν ς, om. MA 14 κατὰ μῆνα susp. Co 16 aut τῆς πόλεως aut κειμένους delendum censet Co 17 βασιλεύσειν ς βασιλεύειν M 19 οἴκοι] δημοσίᾳ He, del. Co, falso uterque 20 οὐ] οὐδὲ ς H. Schenkl 23 αἱ ς

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Περὶ δὲ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας, ὅτι μὲν εἵλοντο I. 1
τοῦτον τὸν τρόπον τῆς πολιτείας οὐκ ἐπαινῶ διὰ τόδε,
ὅτι ταῦθ᾽ ἑλόμενοι εἵλοντο τοὺς πονηροὺς ἄμεινον
πράττειν ἢ τοὺς χρηστούς· διὰ μὲν οὖν τοῦτο οὐκ
ἐπαινῶ, ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔδοξεν αὐτοῖς, ὡς εὖ
διασῴζονται τὴν πολιτείαν καὶ τἆλλα ⟨εὖ⟩ διαπράτ-
τονται, ἃ δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι,
τοῦτ᾽ ἀποδείξω. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο ἐρῶ, ὅτι δι- 2
καίως αὐτόθι ** καὶ οἱ πένητες καὶ ὁ δῆμος πλέον
ἔχει τῶν γενναίων καὶ τῶν πλουσίων, διὰ τόδε, ὅτι ὁ
δῆμός ἐστιν ὁ ἐλαύνων τὰς ναῦς καὶ ὁ τὴν δύναμιν
περιτιθεὶς τῇ πόλει, καὶ οἱ κυβερνῆται καὶ οἱ κελευσταὶ
καὶ οἱ πεντηκόνταρχοι καὶ οἱ πρῳρᾶται καὶ οἱ ναυπη-
γοί, οὗτοί εἰσιν οἱ τὴν δύναμιν περιτιθέντες τῇ πόλει
πολὺ μᾶλλον ἢ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ γενναῖοι καὶ οἱ
χρηστοί. ἐπειδὴ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, δοκεῖ δίκαιον
εἶναι πᾶσι τῶν ἀρχῶν μετεῖναι ἔν τε τῷ κλήρῳ καὶ

---

1 Ξενοφῶντος ῥήτορος Ἀθηναίων πολιτεία AML 6 ἔδοξεν οὕτως A 7 διασῴζονταί ⟨τε⟩ Co ‖ ⟨εὖ⟩ Mg 9. 10 δικαίως ⟨δοκοῦσιν⟩ Ki 10 ⟨οἱ πονηροὶ⟩ καὶ οἱ πένητες Mg καὶ ⟨φαίνονται⟩ οἱ πένητες Ka Wiener Studien XVIII p. 375 ⟨δί-καιοι⟩ οἱ πένητες Ka in editione ‖ καὶ del. Ki καὶ οἱ πένητες del. Co; lacunam post πένητες indicat Schm 11 ἔχειν A ‖ τῶν ⟨γεωργούντων καὶ τῶν⟩ Mg τῶν ⟨χρηστῶν καὶ τῶν⟩ Fa 12. 13 καὶ — πόλει del. Gu 13 πόλει ⟨εἴπερ⟩ vel πόλει ⟨εἰ δὴ⟩ Schm ‖ καὶ ⟨γὰρ⟩ οἱ κυβερνῆται Morus 16 ὁπλῖται Krüger ad Dionys. Hal. Hist. p. 255 πολῖται AML πλούσιοι Morus 18 ναυκλήρῳ M

ἐν τῇ χειροτονίᾳ, καὶ λέγειν ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ
3 τῶν πολιτῶν. ἔπειτα ὁπόσαι μὲν σωτηρίαν φέρουσι
τῶν ἀρχῶν χρησταὶ οὖσαι, καὶ μὴ χρησταὶ [ἢ] κίνδυνον,
τῷ δήμῳ ἅπαντι, τούτων μὲν τῶν ἀρχῶν οὐδὲν δεῖται
ὁ δῆμος [μετεῖναι], οὔτε τῶν στρατηγιῶν κλήρῳ οἴον-
ταί σφισι χρῆναι μετεῖναι οὔτε τῶν ἱππαρχιῶν· γι-
γνώσκει γὰρ ὁ δῆμος ὅτι πλείω ὠφελεῖται ἐν τῷ μὴ
αὐτὸς ἄρχειν ταύτας τὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἐᾶν τοὺς δυνα-
τωτάτους ἄρχειν· ὁπόσαι δ' εἰσὶν ἀρχαὶ ** μισθοφορίας
ἕνεκα καὶ ὠφελείας εἰς τὸν οἶκον, ταύτας ζητεῖ ὁ δῆ-
4 μος ἄρχειν. ἔπειτα δέ, ὃ ἔνιοι θαυμάζουσιν, ὅτι πανταχοῦ πλέον νέμουσι τοῖς πονηροῖς καὶ πένησι καὶ δη-
μοτικοῖς ἢ τοῖς χρηστοῖς, ἐν αὐτῷ τούτῳ φανοῦνται
τὴν δημοκρατίαν διασῴζοντες. οἱ μὲν γὰρ πένητες καὶ
οἱ δημόται καὶ οἱ χείρους εὖ πράττοντες, καὶ πολλοὶ
οἱ τοιοῦτοι γιγνόμενοι, τὴν δημοκρατίαν αὔξουσιν· ἐὰν
δὲ εὖ πράττωσιν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ χρηστοί, ἰσχυρὸν
τὸ ἐναντίον σφίσιν αὐτοῖς καθιστᾶσιν οἱ δημοτικοί.
5 ἔστι δὲ ⟨ἐν⟩ πάσῃ γῇ τὸ βέλτιστον ἐναντίον τῇ δη-
μοκρατίᾳ· ἐν γὰρ τοῖς βελτίστοις ἔνι ἀκολασία τε ὀλι-

1 ἐν om. A 2 ἐπεί τοι Ki 3 χρησταὶ — μὴ χρησταί post 4 ἅπαντι transp. We, del. Hn ‖ ἢ om. A del. Di lac. indicavit Mg 5 μετεῖναι del. Di μετεῖναι ⟨οἱ· οἷον⟩ Ki μετεῖναι ⟨οἱ⟩ Mg ‖ οὔτε ⟨γὰρ⟩ Hei οὐδὲ Di ‖ στρατηγιῶν κλήρῳ Wa στρατηγικῶν κλήρων A στρατηγιῶν κλήρων ML στρατηγιῶν Co στρατηγικῶν ἀρχῶν I. G. Droysen Hermes IX p. 14 στρατηγιῶν κλῆρον Fa στρατηγιῶν τελῶν dubitans Mg 5. 6 οἴονται] οἷόν τε A 6 μετεῖναι] εἶναι Fa ‖ ἱππαρχικῶν ς I. G. Droysen 9 ὁπόσας δ' ἔστιν ἄρχειν Fa ‖ εἰσὶν] ἔχουσιν Wa ‖ ἀρχαὶ ** Co ἀρχαὶ ⟨μισθοφόροι⟩ Mg ἀρχαὶ ⟨κερδαλέαι⟩ Kern ἀρχαὶ ⟨ἀξιοσπούδαστοι⟩ Schm ἀρχαὶ ⟨ἀκίνδυνοι τῷ δήμῳ καὶ τοῖς πένησιν ἀξιοσπούδαστοι⟩ La ‖ μισθοφορᾶς Co 10 ἕνεκα] ἔχουσαι Ki φέρουσαι Rettig 15 δημόται ML ἰδιῶται A δημοτικοὶ Ki 15. 16 καὶ πλέον οἱ τοιοῦτοι δυνάμενοι Mg 19 ⟨ἐν⟩ St

γίστη καὶ ἀδικία, ἀκρίβεια δὲ πλείστη εἰς τὰ χρηστά·
ἐν δὲ τῷ δήμῳ ἀμαθία τε πλείστη καὶ ἀταξία καὶ
πονηρία· ἥ τε γὰρ πενία αὐτοὺς μᾶλλον ἄγει ἐπὶ τὰ
αἰσχρὰ καὶ ἡ ἀπαιδευσία καὶ ἡ ἀμαθία ⟨ἡ⟩ δι' ἔνδειαν
χρημάτων ἐνίοις †τῶν ἀνθρώπων. εἴποι δ' ἄν τις, ὡς 6
ἐχρῆν αὐτοὺς μὴ ἐᾶν λέγειν πάντας ἑξῆς μηδὲ βου-
λεύειν, ἀλλὰ τοὺς δεξιωτάτους καὶ ἄνδρας ἀρίστους·
οἱ δὲ καὶ ἐν τούτῳ ἄριστα βουλεύονται, ἐῶντες καὶ
τοὺς πονηροὺς λέγειν. εἰ μὲν γὰρ οἱ χρηστοὶ ἔλεγον
καὶ ἐβούλευον ⟨μόνοι⟩, τοῖς ὁμοίοις σφίσιν αὐτοῖς ⟨καὶ
αὐτοῖς ἔλεγον⟩ ἂν ἀγαθά, τοῖς δὲ δημοτικοῖς οὐκ ἀγαθά·
νῦν δὲ [λέγων] ὁ βουλόμενος ἀναστὰς ἄνθρωπος πο-
νηρὸς ἐξευρίσκει τὸ ἀγαθὸν αὐτῷ τε καὶ τοῖς ὁμοίοις
αὐτῷ. εἴποι τις ἄν, τί ἂν οὖν γνοίη ἀγαθὸν αὐτῷ ἢ 7
τῷ δήμῳ τοιοῦτος ἄνθρωπος; οἱ δὲ γιγνώσκουσιν ὅτι ἡ
τούτου ἀμαθία καὶ πονηρία καὶ εὔνοια μᾶλλον ⟨σφίσιν⟩
λυσιτελεῖ ἢ ἡ τοῦ χρηστοῦ ἀρετὴ καὶ σοφία καὶ κακόνοια.
εἴη μὲν οὖν ἂν πόλις οὐκ ἀπὸ τοιούτων διαιτημάτων 8

4 ⟨ἡ⟩ Rü ⟨ἣ⟩ H. Sauppe ⟨ἣ⟩ Ka 4. 5 δι' — ἀνθρώπων del. Rettig 5 ἐνίοις A ‖ ἔνι τοῖς ἀνθρώποις Anonymus ἔχεται τῶν ἀνθρώπων H. Sauppe ἔνι νοῖς Ma ⟨ἔνι⟩ ἐκείνοις Ka ἔνι οἷς ἔνι Hei ἔνι ἐνίοις Sa ἔνι ὄχλῳ Morel ἔνι τοῖς πένησι Fa ἔνεστι τοῖς πολλοῖς Ze ἐνέωσις Hn οἷς ἔνι Bake ἐνίους εἰς τὴν ἄνοιαν Mg ** ἐνίοις St ‖ ἀνθρώπων ⟨ἀκολασίας πλείστης καὶ ἀδικίας αἰτία ἐστίν⟩ La Ἀθηναίων pro ἀνθρώπων Wa τῶν ἀνθρώπων del. Mr ἐνίοις τῶν ἀνθρώπων del. Hofmann
6 ἑξῆς L ἐξ ἴσου Schoemann de comit. p. 103 7 ἄνδρας del. Ki 8 οἵδε Ze 9 εἰ] ἃ H. Sauppe 10 ἐβούλευον ⟨μόνοι⟩ Mg ἐβουλεύοντο AML ἐβούλευον Morus ἐβούλευον τότε Ze ἐβού-λευον, ⟨ἔλεγον ἂν καὶ ἐβούλευον ἃ⟩ Wa 10. 11 ⟨καὶ αὐτοῖς⟩ Mg 11 ⟨ἔλεγον⟩ ἂν Gu ἦν AML ** ἦν Ki ἦν ἂν Di ἂν Fa ⟨ἐπόριζον⟩ ἂν Co 12 λέγων del. Co λέγειν Mg λέγων ὁ βουλόμενος del. Fa ‖ ἀναστὰς — πονηρὸς del. Sa 14 αὐτῷ AM ‖ εἴποι ⟨δέ⟩ τις Ki 15 οἵδε Ze 16 ἄνοια Mg ‖ ⟨σφίσιν⟩ Nitsche
18 διαιτημάτων] ἐπιτηδευμάτων Ki

ἡ βελτίστη, ἀλλ' ἡ δημοκρατία μάλιστ' ἂν σῴζοιτο οὕτως. ὁ γὰρ δῆμος βούλεται οὐκ εὐνομουμένης τῆς πόλεως αὐτὸς δουλεύειν, ἀλλ' ἐλεύθερος εἶναι καὶ ἄρχειν, τῆς δὲ κακονομίας αὐτῷ ὀλίγον μέλει· ὃ γὰρ σὺ νομίζεις οὐκ εὐνομεῖσθαι, αὐτοῦ ἀπὸ τούτου ἰσχύει
9 ὁ δῆμος καὶ ἐλεύθερός ἐστιν. εἰ δ' εὐνομίαν ζητεῖς, πρῶτα μὲν ὄψει τοὺς δεξιωτάτους αὐτοῖς τοὺς νόμους τιθέντας· ἔπειτα κολάσουσιν οἱ χρηστοὶ τοὺς πονηρούς, καὶ βουλεύσουσιν οἱ χρηστοὶ περὶ τῆς πόλεως καὶ οὐκ ἐάσουσι μαινομένους ἀνθρώπους βουλεύειν οὐδὲ λέγειν οὐδὲ ἐκκλησιάζειν. ἀπὸ τούτων τοίνυν τῶν ἀγαθῶν τάχιστ' ἂν ὁ δῆμος εἰς δουλείαν καταπέσοι.

10 Τῶν δούλων δ' αὖ καὶ τῶν μετοίκων πλείστη ἐστὶν Ἀθήνησιν ἀκολασία, καὶ οὔτε πατάξαι ἔξεστιν αὐτόθι οὔτε ὑπεκστήσεταί σοι ὁ ⟨ἐμὸς⟩ δοῦλος. οὗ δ' ἕνεκέν ἐστι τοῦτο ἐπιχώριον ἐγὼ φράσω. εἰ νόμος ἦν τὸν δοῦλον ὑπὸ τοῦ ἐλευθέρου τύπτεσθαι ἢ τὸν μέτοικον ἢ τὸν ἀπελεύθερον ⟨ὑπὸ τοῦ ἀστοῦ⟩, πολλάκις ἂν ⟨τις⟩ οἰηθεὶς εἶναι τὸν Ἀθηναῖον δοῦλον ἐπάταξεν ἄν· ἐσθῆτά τε γὰρ οὐδὲν βελτίων ὁ δῆμος αὐτόθι ἢ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ μέτοικοι καὶ τὰ εἴδη οὐδὲν βελτίους
11 εἰσίν. εἰ δέ τις καὶ τοῦτο θαυμάζει, ὅτι ἐῶσι τοὺς δούλους τρυφᾶν αὐτόθι καὶ μεγαλοπρεπῶς διαιτᾶσθαι ἐνίους, καὶ τοῦτο γνώμῃ φανεῖεν ἂν ποιοῦντες. ὅπου

---

4 κακονοίας M κακονοείας L ‖ μέλλει A 5 αὐτοῦ Bake αὐτός AML 7 αὐτοῖς Mg αὐτοῖς AML αὑτοῦ Fa 10 βουλεύειν AM[2] δουλεύειν ML 11 ἀπὸ] ὑπὸ Co 15 ⟨ἐμὸς⟩ Mg ‖ ἕνεκά Ki 18 ἢ τὸν ἀπελεύθερον del. La ‖ ⟨ὑπὸ τοῦ ἀστοῦ⟩ Ki ‖ ⟨τις⟩ Morus 19 οἰηθείς ⟨τις μέτοικον⟩ Ki οἰηθεὶς ⟨δοῦλον⟩ Co ‖ ⟨ἢ⟩ δοῦλον Ki δοῦλον del. Co ‖ ἐπέταξεν L[1] 20 ἤσθηταί Di ‖ βελτίων Br βέλτιον AML βελτίω ⟨ἔχει⟩ Sch βελτίον' ⟨ἔχει⟩ Fa

γὰρ ναυτικὴ δύναμίς ἐστιν ἀπὸ χρημάτων, ἀνάγκη τοῖς ἀνδραπόδοις δουλεύειν, ἵνα λαμβάνωμεν, ⟨ὧν⟩ πράττει, τὰς ἀποφοράς, καὶ ἐλευθέρους ⟨δέους⟩ ἀφιέναι. ὅπου γὰρ εἰσι πλούσιοι ⟨οἱ⟩ δοῦλοι, οὐκέτι ἐνταῦθα λυσιτελεῖ τὸν ἐμὸν δοῦλον σὲ δεδιέναι· ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι ὁ ἐμὸς δοῦλος σὲ δέδοικεν· ἐὰν δὲ δεδίῃ ὁ σὸς δοῦλος ἐμέ, κινδυνεύσει; καὶ τὰ χρήματα διδόναι τὰ σεαυτοῦ, ὥστε μὴ κινδυνεύειν περὶ ἑαυτοῦ. διὰ 12
τοῦτ' οὖν ἰσηγορίαν καὶ τοῖς δούλοις πρὸς τοὺς ἐλευθέρους ἐποιήσαμεν καὶ τοῖς μετοίκοις πρὸς τοὺς ἀστούς, διότι δεῖται ἡ πόλις ⟨καὶ δούλων καὶ⟩ μετοίκων διά τε τὸ πλῆθος τῶν τεχνῶν καὶ διὰ τὸ ναυτικόν. διὰ τοῦτο οὖν ⟨καὶ τοῖς δούλοις⟩ καὶ τοῖς μετοίκοις εἰκότως τὴν ἰσηγορίαν ἐποιήσαμεν.

Τοὺς δὲ γυμναζομένους αὐτῶν καὶ τὴν μουσικὴν 13
ἐπιτηδεύοντας καταλέλυκεν ὁ δῆμος, νομίζων τοῦτο οὐ καλὸν εἶναι, γνοὺς ὅτι αὐτὸς δυνατὸς ταῦτά ἐστιν

---

2 λαμβάνωμεν ⟨ὧν⟩ πράττει Sch λαμβάνων μὲν πράττῃ AM λαμβάνων μὲν πράττει L λαμβάνωμεν ἃς πράττει Le λανθάνωμεν πραττόμενοι Morus λαμβάνωμεν πράττοντας vel λαμβάνωμεν μᾶλλον πράττῃ Ze λαμβάνωμεν ὧν ἂν πράττει Hei λαμβάνων πράττῃ Sa λαμβάνωμεν περιττὰς Ki λαμβάνων μὲν πραότητι Fa λαμβάνω ὧν μὲν πράττῃ Ka 3 ἀποφορᾶς L ‖ ⟨δέους⟩ Mg ‖ ἐλευθέρους ἀφίεσθαι Wa ⟨ὡς⟩ ἐλευθέρους ἀνιέναι Fa 4 γάρ Mg δὲ AML ‖ ⟨οἱ⟩ Hei 5 σὲ] ἐμὲ Fa 6 ἐμὸς] σὸς Fa ‖ σὲ] ἐμὲ Fa ‖ δέδοικεν ς Ze δέδοικει A δεδοίκει ML ‖ ἐὰν AM²L² ἐν M¹L¹ 7 κινδυνεύσεις Mg κινδυνεύσει AML 8 σεαυτοῦ Mg ἑαυτοῦ AML ‖ τὰ περὶ A 9 τούτ' A ‖ καὶ] εἰκότως Morel 10 ἐποιήσαμεν] ἐποίησαν ἣν Morel ‖ ἀστοὺς ⟨ἐποίησαν⟩ Morel ἀστοὺς ⟨ὡσαύτως⟩ Nitsche 11 ⟨καὶ δούλων καὶ⟩ La ⟨καὶ⟩ Fa 12—14 διὰ τοῦτον — ἐποιήσαμεν del. Sch 13 ⟨καὶ τοῖς δούλοις⟩ La 15 Τούτους Ze ‖ αὐτῶν Mg αὐτόθι AML αὐτόθεν Sch ‖ τὴν] τοὺς Co 16 ⟨οὐ⟩ νομίζων Orelli νομίζων τε Ze 17 οὐ] τὸ Wacker, del. Hn ⟨καὶ⟩ γνοὺς Ze γνοὺς ⟨δὲ⟩ Orelli ‖ αὐτὸς δυνατὸς La οὐ δυνατὰ AML οὐ δυνατὸς ς Orelli οὐ δύναται, delens ἐστιν Gu εὖ δυνατός ἐστιν αὐτὸς Mg οὐ δυνατός ἐστιν αὐτὸς

*ἐπιτηδεύειν. ἐν ⟨δὲ⟩ ταῖς χορηγίαις αὖ καὶ γυμνασιαρχίαις
καὶ τριηραρχίαις γιγνώσκουσιν, ὅτι ** χορηγοῦσι μὲν
οἱ πλούσιοι, χορηγεῖται δὲ ὁ δῆμος, ⟨καὶ τριηραρχοῦσι
μὲν⟩ καὶ γυμνασιαρχοῦσιν οἱ πλούσιοι, ὁ δὲ δῆμος
τριηραρχεῖται καὶ γυμνασιαρχεῖται. ἀξιοῖ γοῦν ἀργύριον
λαμβάνειν ὁ δῆμος καὶ ᾄδων καὶ τρέχων καὶ ὀρχούμενος καὶ πλέων ἐν ταῖς ναυσίν, ἵνα αὐτός τε ἔχῃ καὶ*
14 *οἱ πλούσιοι πενέστεροι γίγνωνται. ἔν τε τοῖς δικαστηρίοις οὐ τοῦ δικαίου αὐτοῖς μᾶλλον μέλει ἢ τοῦ αὐτοῖς συμφόρου.*

Περὶ δὲ τῶν συμμάχων, ὅτι ἐκπλέοντες συκοφαντοῦσιν, ὡς δοκοῦσι, καὶ μισοῦσι τοὺς χρηστούς, ⟨γνώμῃ καὶ τοῦτο ποιοῦσι⟩, γιγνώσκοντες ὅτι μισεῖσθαι μὲν ἀνάγκη τὸν ἄρχοντα ὑπὸ τοῦ ἀρχομένου· εἰ δὲ ἰσχύσουσιν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ χρηστοὶ ἐν ταῖς πόλε-

---

13 *ὅτι* — p. 35, 4 *αὔξουσιν* Stob. Flor. 43, 50 M (IV, 1, 50 p. 16 W. et H.)

ταῦτα Co *γνοὺς ὅτι* [*οὐ*] *δυνατὰ ταῦτ' ἐστιν* Wilamowitz, Euripides' Herakles I[1] p. 77 cum Hn punctum post *ἐπιτηδεύειν* delens *γνοὺς* — *ἐστιν* del. Hn. Lacunam statuit Fa || *ταὐτά* We *ταῦτά* AML
1 ⟨*δὲ*⟩ Ki ⟨*γὰρ*⟩ Mg || *χορηγίαις· αὐτοὶ* ⟨*γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἀγαθὸν ἐνεῖναι ἐν ταῖς χορηγίαις*⟩ *καὶ* Wilamowitz l. c. 2 *τριηραρχίαις* ** Fa || *χορηγοῦσιν* A *ὅτι* ⟨*πλείω ὠφελεῖται ὁ δῆμος εἰ*⟩ *χορηγοῦσι* La 3 ⟨*καὶ τριηραρχοῦσι*⟩ cod. Mut. Le 4 ⟨*μὲν*⟩ Ze 5 *γοῦν* A *οὖν* ML 6 *καὶ τρέχων* post *ὀρχούμενος* poni mavult Di
8 *γίγνονται* A || *ἔν τε* AM *ἐν δὲ* L 9 *μᾶλλον μέλλει* A *μέλει μᾶλλον* M *μέλλει μᾶλλον* L 9. 10 *αὐτοῖς* H. Sauppe *αὐτοῖς* AML 10 *συμφέροντος* Aldus *συμφόρου* ** Ki 11 *ὅτι ἐκπλέοντες*] aut *ὅτι* delendum aut *ὅτι οἱ πονηροὶ* scribendum Morus ⟨*δῆλον*⟩ *ὅτι ἐκπλέοντες* (vel *οἱ ἐκπλ.*) Ze *ὅτι οἱ ἐπισκοποῦντες* Ba *ὅτι* ⟨*οἱ*⟩ *ἐκπλέοντες* Sa *ὅτι* ⟨*οἱ μὲν*⟩ *πλέονες* Wa *ὅτι* ⟨*οἱ*⟩ *πλέονες* Ka ** *ὅτι ἐκπλέοντες* Ki 12 *ὡς δοκοῦσιν* L *ὡς δοκεῖ* vel *καὶ ἀπολλύουσι* vel *καὶ δάκνουσι* Morus *καὶ διώκουσι* Zg *ὡς δῆλον* Rettig, del. Schm || *μειοῦσι* O. Schröder 13 ⟨*γνώμῃ καὶ τοῦτο ποιοῦσι*⟩ Mg || *γινώσκοντες* M *γιγνώσκουσιν* Hofmann
15 *ἰσχύουσιν* Stobaei cod. A || *χρηστοὶ* Heinrich *ἰσχυροὶ* AML Stob *ἐχυροὶ* Ka || *τοῖς* M

*σιν, ὀλίγιστον χρόνον ἡ ἀρχὴ ἔσται τοῦ δήμου τοῦ
Ἀθήνησι. διὰ ταῦτα οὖν τοὺς μὲν χρηστοὺς ἀτιμοῦσι
καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται καὶ ἐξελαύνουσι καὶ ἀποκτεί-
νουσι, τοὺς δὲ πονηροὺς αὔξουσιν. οἱ δὲ χρηστοὶ Ἀθη-
ναίων τοὺς χρηστοὺς ἐν ταῖς συμμαχίσι πόλεσι σῴζουσι,
γιγνώσκοντες ὅτι σφίσιν ἀγαθόν ἐστι τοὺς βελτίστους
σῴζειν ἀεὶ ἐν ταῖς πόλεσιν. εἴποι δέ τις ἂν ὅτι ἰσχύς* 15
*ἐστιν αὕτη Ἀθηναίων, ἐὰν οἱ σύμμαχοι δυνατοὶ ὦσι
χρήματα εἰσφέρειν, τοῖς δὲ δημοτικοῖς δοκεῖ μεῖζον
ἀγαθὸν εἶναι τὰ τῶν συμμάχων χρήματα ἕνα ἕκαστον
ἔχειν Ἀθηναίων, ἐκείνους δὲ ὅσον ζῆν καὶ ἐργάζεσθαι,
ἀδυνάτους ὄντας ἐπιβουλεύειν.*

Δοκεῖ δὲ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων καὶ ἐν τῷδε κακῶς 16
*βουλεύεσθαι, ὅτι τοὺς συμμάχους ἀναγκάζουσι πλεῖν
ἐπὶ δίκας Ἀθήναζε· οἱ δὲ ἀντιλογίζονται ὅσα ἐν τούτῳ
ἔνι ἀγαθὰ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων. πρῶτον μὲν ἀπὸ
τῶν πρυτανείων ** τὸν μισθὸν δι' ἐνιαυτοῦ λαμβάνειν·
εἶτ' οἴκοι καθήμενοι ἄνευ νεῶν ἔκπλου διοικοῦσι τὰς
πόλεις τὰς συμμαχίδας· καὶ τοὺς μὲν τοῦ δήμου σῴ-
ζουσι, τοὺς δ' ἐναντίους ἀπολλύουσιν ἐν τοῖς δικα-
στηρίοις· εἰ δὲ οἴκοι εἶχον ἕκαστοι τὰς δίκας, ἅτε
ἀχθόμενοι Ἀθηναίοις, τούτους ἂν σφῶν αὐτῶν ἀπώλ-
λυσαν, οἵτινες φίλοι μάλιστα ἦσαν Ἀθηναίων τῷ δήμῳ.
πρὸς δὲ τούτοις ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων τάδε κερδαί-* 17
νει τῶν δικῶν Ἀθήνησιν οὐσῶν τοῖς συμμάχοις. πρῶ-

---

1 ⟨*ἰσχυρὰ*⟩ *ἔσται* Mg 1. 2 *τοῦ Ἀθήνησι* om. Stob *τοῦ Ἀθηναίων* Co 2 *οὖν* om. Stob || *ἀτιμῶσι* ML 3 *ἀφαιρῶνται* M || *ἐξελαύνουσι* Stobaei cod. Trincav. St *ἐξελαύνονται* AML Stob 6 *ἐστιν* AL 11 *ἀποζῆν* Co ⟨*καὶ*⟩ *ζῆν* Fa 13 *δῆμος. Ἀθηναίων* A 15 *οἴδε ἀντιλογιζέσθων* Ze 16 *τῶν Ἀθηναίων* ML 17 ** *τὸν* La 18 *κἄνευ* La || *νεῶν*] *σφῶν* Fa 23 voce *Ἀθηναίων* explicit L

τον μὲν γὰρ ἡ ἑκατοστὴ τῇ πόλει πλείων ἢ ἐν Πει-
ραιεῖ· ἔπειτα εἴ τῳ συνοικία ἐστίν, ἄμεινον πράττει·
ἔπειτα εἴ τῳ ζεῦγός ἐστιν ἢ ἀνδράποδον μισθοφοροῦν·
ἔπειτα οἱ κήρυκες ἄμεινον πράττουσι διὰ τὰς ἐπιδη-
18 μίας τὰς τῶν συμμάχων. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν μὴ
ἐπὶ δίκας ᾔεσαν οἱ σύμμαχοι, τῶν ἐκπλεόντων Ἀθη-
ναίων ἐτίμων ἂν μόνους τούς τε στρατηγοὺς καὶ τοὺς
τριηράρχους καὶ ⟨τοὺς⟩ πρέσβεις· νῦν δ' ἠνάγκασται
τὸν δῆμον κολακεύειν τὸν Ἀθηναίων εἷς ἕκαστος τῶν
συμμάχων, γιγνώσκων ὅτι δεῖ τὸν ἀφικόμενον Ἀθή-
ναζε δίκην δοῦναι καὶ λαβεῖν οὐκ ἐν ἄλλοις τισίν,
ἀλλ' ἐν τῷ δήμῳ, ὅς ἐστι δὴ νόμος Ἀθήνησι· καὶ ἀντι-
βολῆσαι ἀναγκάζεται ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ εἰσιόν-
τος του ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς χειρός. διὰ τοῦτο οὖν οἱ
σύμμαχοι δοῦλοι τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καθεστᾶσι
μᾶλλον.

19 Πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὴν κλῆσιν τὴν ἐν τοῖς ὑπε-
ρορίοις καὶ διὰ τὰς ἀρχὰς τὰς εἰς τὴν ὑπερορίαν λε-
λήθασι μανθάνοντες ἐλαύνειν τῇ κώπῃ αὐτοί τε καὶ οἱ
ἀκόλουθοι· ἀνάγκη γὰρ ἄνθρωπον πολλάκις πλέοντα
κώπην λαβεῖν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν οἰκέτην καὶ ὀνόματα
20 μαθεῖν τὰ ἐν τῇ ναυτικῇ. καὶ κυβερνῆται ἀγαθοὶ γί-
γνονται δι' ἐμπειρίαν τε τῶν πλόων καὶ διὰ μελέτην·
ἐμελέτησαν δὲ οἱ μὲν πλοῖον κυβερνῶντες, οἱ δὲ ὁλ-

1 ἢ ἐν A 2 σὺν οἰκία A ‖ πράττει Sch πράττειν AM 2. 3 ἄμεινον — ἐστιν om. M 3 μισθοφοροῦν, ⟨ἄμεινον πράττει⟩ Mg 4 πράττουσιν M 6 ᾖσαν Di 6. 7 τῶν ἐκπλεόντων Ἀθηναίων Mg τοὺς ἐκπλέοντας Ἀθηναίους AM τοὺς ⟨δημοσίᾳ⟩ ἐκπλέοντας Ἀθηναίους La 8 τριηράρχους] φρουράρχους Wilamowitz, Aus Kydathen p. 84 ‖ ⟨τοὺς⟩ Co 9 τὸν Ἀθηναίων A τῶν Ἀθηναίων M 10 τὸν Fa μὲν AM, del. Hn 13. 14 τοῦ εἰσιόντος Fa 15 τοῦ Ἀθηναίων Di τῶν Ἀθηναίων AM 17 κλῆσιν Mg κτῆσιν AM 23 πλοίων M πλῶν Di 24 ἐμελέτησαν — κυβερνῶντες om. A

κάδα, καὶ ἐντεῦθεν ἐπὶ τριήρη κατέστησαν· οἱ δὲ πολλοὶ ἐλαύνειν εὐθὺς [ὡς] οἷοί τ' ⟨εἰσὶν⟩ εἰσβάντες εἰς ναῦς, ἅτε ἐν παντὶ τῷ βίῳ προμεμελετηκότες.

Τὸ δὲ ὁπλιτικὸν αὐτοῖς, ὃ ἥκιστα δοκεῖ εὖ ἔχειν II. 1
Ἀθήνησιν, ⟨γνώμῃ⟩ οὕτω καθέστηκε καὶ ⟨τοῦτο⟩· τῶν μὲν πολεμίων ἥττους τε σφᾶς αὐτοὺς ἡγοῦνται εἶναι καὶ ὀλείζους, τῶν δὲ συμμάχων, οἳ φέρουσι τὸν φόρον, καὶ κατὰ γῆν κρατιστεύουσι καὶ νομίζουσι τὸ ὁπλιτικὸν ἀρκεῖν, εἰ τῶν συμμάχων κρείττονές εἰσι. πρὸς δὲ καὶ 2
κατὰ τύχην τι αὐτοῖς τοιοῦτον καθέστηκε· τοῖς μὲν κατὰ γῆν ἀρχομένοις οἷόν τ' ἐστὶν ἐκ μικρῶν πόλεων συνοικισθέντας ἀθρόους μάχεσθαι· τοῖς δὲ κατὰ θάλατταν ἀρχομένοις, ὅσοι νησιῶταί εἰσιν, οὐχ οἷόν τε συνάρασθαι εἰς τὸ αὐτὸ τὰς πόλεις· ἡ γὰρ θάλαττα ἐν τῷ μέσῳ οἱ δὲ κρατοῦντες θαλαττοκράτορές εἰσιν· εἰ δ' οἷόν τε καὶ λαθεῖν συνελθοῦσιν εἰς ταὐτὸ τοῖς νησιώταις εἰς μίαν νῆσον, ἀπολοῦνται λιμῷ. ὁπόσαι 3
δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ εἰσὶ πόλεις ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀρχό-

---

1 *καὶ* Wa *οἱ δ'* AM *οἱ δὲ ⟨πεντηκόντορον καὶ⟩* Fa || *τριήρεσι* A || *μετέστησαν* Co 2 *ἐλαύνουσιν* Br Le || *εὐθὺς* Le *εὐθὺς ὡς* AM *εὐθύς εἰσιν* Wa *εὐθέως* Wels *ὡς· εὐθὺς* Heinrich || *οἷοί τ' ⟨εἰσὶν⟩* Wels *οἷον* Le 5 *⟨γνώμῃ⟩* Ki || *οὕτως* A *οὕτως ** καθέστηκεν* La, lacunam supplens || *καὶ* del. Le *καίτοι* Christian *ὡς* Voigtländer || *⟨τοῦτο⟩* Mg 6 *τε*] *γε* Mr, del. Sch 7 *καὶ ὀλείζους* Bergk : *καὶ μείζους* AM : *καὶ μείους* Heinrich : *κἂν εἰ μεῖζον ἦν* Ki : *κατὰ γῆν μείζους* Mg : *τῶν δὲ συμμάχων μείζους* Sch : *τῶν δὲ συμμάχων καὶ μείζους* Cam : *καὶ μείζους* del. Mr : *μείζους* del. Rettig. Lacunam maiorem statuunt alius aliter explens Hn Schm La 7. 8 *καὶ κατὰ γῆν κράτιστοί εἰσι* post *πολεμίων* l. 6, *οἳ* pro *καὶ* scribens transfert Sch || *καὶ ⟨τούτων, οἳ⟩ κατὰ* Mg 8 *κρατιστεύουσι* Nitsche *κράτιστοί εἰσι* AM || *⟨οὐ⟩ κράτιστοι* Cou *κρατεῖν ⟨οἷόν τέ⟩ εἰσι* Ma 8. 9 *τῷ ὁπλιτικῷ ἄρχειν* Ze *καὶ τοῦ ὁπλιτικοῦ ἄρχειν* Hn 9 *ἀρκεῖν* Cou *ἄρχειν* AM || *εἰ ⟨γε⟩* Hofmann 12 *συναθροισθέντας* Mg 15 *θαλασσοκράτορες* AM 16 *δὲ καὶ οἷόν τε* Sch

μεναι, αἱ μὲν μεγάλαι διὰ δέος ἄρχονται, αἱ δὲ μικραὶ **, πᾶσαι δὲ διὰ χρείαν. οὐ γάρ ἐστι πόλις οὐδεμία, ἥτις οὐ δεῖται εἰσάγεσθαί τι ἢ ἐξάγεσθαι, ταῦτα τοίνυν οὐκ ἔσται αὐτῇ, ἐὰν μὴ ὑπήκοος ᾖ τῶν ἀρχόντων

4 τῆς θαλάττης. ἔπειτα δὲ τοῖς ἄρχουσι τῆς θαλάττης ⟨ἀεὶ⟩ οἷόν τ' ἐστὶ ποιεῖν ἅπερ τοῖς τῆς γῆς ἐνίοτε, τέμνειν τὴν γῆν τῶν κρειττόνων· προσπλεῖν γὰρ ἔξεστιν ὅπου ἂν μηδεὶς ᾖ πολέμιος ἢ ὅπου ἂν ὀλίγοι, ἐὰν δὲ ⟨πλείους⟩ προσίωσιν, ἀναβάντα ἀποπλεῖν. καὶ τοῦθ' ὁ

5 ποιῶν ἧττον ἀπορεῖ ἢ ὁ πεζῇ παραβοηθῶν. ἔπειτα δὲ τοῖς μὲν κατὰ θάλατταν ἄρχουσιν οἷόν τ' ἀποπλεῦσαι ἀπὸ τῆς σφετέρας αὐτῶν ὁπόσον βούλονται πλοῦν, τοῖς δὲ κατὰ γῆν οὐχ οἷόν τε ἀπὸ τῆς σφετέρας αὐτῶν ἀπελθεῖν πολλῶν ἡμερῶν ὁδόν· βραδεῖαί τε γὰρ αἱ πορεῖαι καὶ σῖτον οὐχ οἷόν τε ἔχειν πολλοῦ χρόνου πεζῇ ἰόντα. καὶ τὸν μὲν πεζῇ ἰόντα δεῖ διὰ φιλίας ἰέναι ἢ νικᾶν μαχόμενον· τὸν δὲ πλέοντα, οὗ μὲν ἂν ᾖ κρείττων, ἔξεστιν ἀποβῆναι, ⟨οὗ δ' ἂν ἥττων, μὴ ἐπιβῆναι⟩ ταύτης τῆς γῆς, ἀλλὰ παραπλεῦσαι, ἕως ἂν

6 ἐπὶ φιλίαν χώραν ἀφίκηται ἢ ἐπὶ ἥττους αὐτοῦ. ἔπειτα

---

1 μεγάλαι] μικραὶ πάνυ We ‖ δέος] χρείαν Ki 2 μικραὶ ** πᾶσαι δὲ Rü μικραὶ πάνυ AM μεγάλαι We μεγάλαι ** μικραὶ πάνυ ⟨καὶ⟩ Co Ki μικραὶ ⟨καὶ δι' εὔνοιαν, πᾶσαι δὲ⟩ πάνυ Mg ‖ χρείαν] δέος Ki ‖ οὐδὲ μία A 6 ⟨ἀεὶ⟩ La ‖ ἅπερ ⟨οὐ⟩ Ca ‖ γῆς ⟨οὐχ οἷόν τε⟩ Ki ‖ ἐνίοτε] οὐκ ἔνι H. Sauppe 7 τῶν ⟨πεζῇ⟩ Anonymus τῶν ⟨κατὰ γῆν⟩ Mg. Maiorem lacunam statuit Di ‖ προσπλεῖν Wa παραπλεῖν AM παραπλέοντα Co ἐπιπλεῖν Mg καταπλεῖν Bélot ‖ ἔξεστιν ⟨ἀπόβασιν ποιεῖσθαι⟩ vel ⟨ἀποβαίνειν γὰρ⟩ ἔξεστιν Co ἔξεστι ⟨καὶ παραβάντα τέμνειν⟩ Schm 9 ⟨πλείους⟩ προσίωσιν Ki προσειῶσιν A προσιῶσιν M ‖ ἀποβάντας Morus ‖ τοῦθ' ὁ Ki τοῦτο AM 11 τε A 12 βούλονται Ba βούλει AM 14 ὁδῶν M 18 ἔξεστι ⟨μὴ⟩ Mr ‖ ⟨οὗ δ' ἂν ἥττων⟩ Ba 18. 19 ⟨μὴ ἐπιβῆναι⟩ La ⟨μὴ ἀποβῆναι⟩ Ki 19 ταύτῃ Hn ‖ ταύτης — ἀλλὰ del. Co ‖ ταύτης τῆς ⟨σῆς⟩ Gu ‖ γῆς ⟨οὗ δ' ἂν μὴ ᾖ μὴ ἀποβῆναι⟩ cod. Mut. γῆς ⟨μηδαμοῖ⟩ Bélot ‖ ἅλα M 20 αὑτοῦ Ki αὐτοῦ AM

*νόσους τῶν καρπῶν, αἳ ἐκ Διός εἰσιν, οἱ μὲν κατὰ
γῆν κράτιστοι χαλεπῶς φέρουσιν, οἱ δὲ κατὰ θάλατταν
ῥᾳδίως. οὐ γὰρ ἅμα πᾶσα γῆ νοσεῖ· ὥστε ἐκ τῆς εὐθε-
νούσης ⟨ἀφθονία ὧν δέονται⟩ ἀφικνεῖται τοῖς τῆς θα-
λάττης ἄρχουσιν. εἰ δὲ δεῖ καὶ σμικροτέρων μνησθῆ-* 7
*ναι, διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης πρῶτον μὲν τρόπους
⟨παντοίους⟩ εὐωχιῶν ἐξηῦρον ἐπιμισγόμενοι ἄλλῃ ἄλλοις,
⟨ὥστε⟩ ὅ,τι ἐν Σικελίᾳ ἡδὺ ἢ ἐν Ἰταλίᾳ ἢ ἐν Κύπρῳ
ἢ ἐν Αἰγύπτῳ ἢ ἐν Λυδίᾳ ἢ ἐν τῷ Πόντῳ ἢ ἐν Πελο-
ποννήσῳ ἢ ἄλλοθί που, ταῦτα πάντα εἰς ἓν ἠθροῖσθαι
διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης. ἔπειτα φωνὴν πᾶσαν* 8
*ἀκούοντες ἐξελέξαντο τοῦτο μὲν ἐκ τῆς, τοῦτο δὲ ἐκ
τῆς. καὶ οἱ μὲν ⟨ἄλλοι⟩ Ἕλληνες ἰδίᾳ μᾶλλον καὶ φωνῇ
καὶ διαίτῃ καὶ σχήματι χρῶνται, Ἀθηναῖοι δὲ κεκρα-
μένῃ ἐξ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ ⟨τῶν⟩ βαρβάρων.*

Θυσίας δὲ [καὶ ἱερὰ] καὶ ἑορτὰς καὶ τεμένη γνοὺς 9
*ὁ δῆμος ὅτι οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ἑκάστῳ τῶν πενήτων
θύειν καὶ εὐωχεῖσθαι καὶ κτᾶσθαι ἱερὰ καὶ ⟨βουλό-
μενος⟩ πόλιν οἰκεῖν καλὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ, ἐξηῦρεν*

---

3. 4 *εὐθενούσης* Di *εὐθηνούσης* AM 4 *⟨ἀφθονία ὧν δέονται⟩* vel *⟨ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια⟩* Mg *⟨ὁ σῖτος⟩* Heinrich *⟨τὰ ἐπιτήδεια⟩* Schm || *ἀφικνοῦνται* Sch 4. 5 *θαλάσσης* M 5 *δεῖ* M *δὴ* A 7 *⟨παντοίους⟩* Mg || *ἐξηῦρον* Ki *ἐξεῦρον* AM || *ἄλλῃ ἄλλοις* Ki *ἀλλήλοις* AM *ἄλλοις* Kergel *τοῖς ἄλλοις* Bücher 8 *⟨ὥστε⟩* Heinrich *⟨καὶ⟩* Morus *⟨ὡς⟩* Ze *⟨ἔπειτα δὲ οἷοί τέ εἰσι⟩* Mg 9 *Λυδίᾳ*] *Λιβύῃ* Mg 9. 10 *πελοπονήσῳ* A *Χερσονήσῳ* Wa 10 *ἠθροίσθη* Le *ἤθροισται* Ba 11 *διὰ — θαλάττης* del. Bücher || *τὴν πᾶσαν* M 13 *⟨ἄλλοι⟩* Di || *Ἕλληνες* del. Nitsche 15 *⟨τῶν⟩* Heinrich 16 *καὶ ἱερὰ* del. Sa *καὶ ἱερεῖα* Schm || *καὶ τεμένη* del. Sa 18 *⟨δεῖ⟩ εὐωχεῖσθαι* Gu || *κτᾶσθαι*] *ἵστασθαι* Ki ** *καὶ κτᾶσθαι* ** Di || *ἱερεῖα* Mg *ἱερὰ ⟨καὶ τεμένη⟩* Sa *ἱερά τε* Bélot || *⟨βουλόμενος⟩* La *⟨δεῖ⟩* Mg 19 *πόλιν οἰκεῖν*] *οἰκίαν οἰκεῖν* Ba *ποιεῖν οἰκίαν* Morel *πόλιν οἰκοδομεῖν* Hofmann || *μεγαλοπρεπῆ* Mg *μεγάλην* AM || *ἐξηῦρεν* Ki *ἐξεῦρεν* AM

ὅτῳ τρόπῳ ἔσται ταῦτα. θύουσιν οὖν δημοσίᾳ μὲν [ἡ
πόλις] ἱερεῖα πολλά· ἔστι δὲ ὁ δῆμος ὁ εὐωχούμενος
10 καὶ διαλαγχάνων τὰ ἱερεῖα. ** καὶ γυμνάσια καὶ λουτρὰ
καὶ ἀποδυτήρια τοῖς μὲν πλουσίοις ἐστὶν ἰδίᾳ ἐνίοις,
ὁ δὲ δῆμος αὐτὸς αὑτῷ οἰκοδομεῖται [ἰδίᾳ] παλαίστρας
πολλάς, ἀποδυτήρια, λουτρῶνας· καὶ πλείω τούτων
ἀπολαύει ὁ ὄχλος ἢ οἱ ὀλίγοι καὶ οἱ εὐδαίμονες.
11 Τὸν δὲ πλοῦτον †μόνοι οἷοί τ' εἰσὶν ἔχειν τῶν
Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων· εἰ γάρ τις πόλις πλου-
τεῖ ξύλοις ναυπηγησίμοις, ποῖ διαθήσεται, ἐὰν μὴ πεί-
σῃ τὸν ἄρχοντα τῆς θαλάττης; τί δ' εἴ τις σιδήρῳ ἢ
χαλκῷ ἢ λίνῳ ⟨ἢ κηρῷ⟩ πλουτεῖ πόλις, ποῖ διαθήσε-
ται, ἐὰν μὴ πείσῃ τὸν ἄρχοντα τῆς θαλάττης; ἐξ αὐ-
τῶν μέντοι τούτων καὶ δὴ νῆές μοί εἰσι· παρὰ μὲν
τοῦ ξύλα, παρὰ δὲ τοῦ σίδηρος, παρὰ δὲ τοῦ χαλκός,
12 παρὰ δὲ τοῦ λίνον, παρὰ δὲ τοῦ κηρός. πρὸς δὲ τού-
τοις ἄλλοσε ἄγειν οὐκ ἐάσονται ⟨πρὸς τούτους⟩ οἵτι-
νες ἀντίπαλοι ἡμῖν εἰσιν ἢ οὐ ⟨χρήσιμοι, οὐ⟩ χρήσον-
ται τῇ θαλάττῃ. καὶ ἐγὼ μὲν οὐδὲν ποιῶν ἐκ πάσης
γῆς πάντα ταῦτα ἔχω διὰ τὴν θάλατταν· ἄλλη δ' οὐ-

3. 6 Pollux IX, 43. VII, 167

1. 2 ἡ πόλις del. La 3 Lacunam statuit Ki ⟨ἔπειτα δὲ τεμένη τε⟩ Mg ⟨καὶ περιπατῶν ἐν τοῖς τεμένεσι⟩ La 5 αὐτῷ A ‖ ἰδίᾳ del. Heinrich δημοσίᾳ Ki 6 πλέον H. Sauppe 8 πλοῦτον] πλοῦν Pankow ‖ ἔχειν] εἰσάγεσθαι ἔκ τε Mg 10. 11 ἐὰν — θαλάττης del. Di ‖ πείσῃ] πρὸς Ka ex cod. Mutinensi 11 τοὺς ἄρχοντας A Ki ‖ θαλάσσης M 12 ⟨ἢ κηρῷ⟩ Ki 12. 13 πλουτεῖ — θαλάττης del. Gu 13 πείσῃ] πρὸς Ka ex cod. Mut. ‖ τοὺς ἄρχοντας Ki ‖ ** ἐξ Ki 16 λῖνον AM 17 ἐάσονται Bélot ἐάσουσιν AM ἐάσομεν Sch ἐάσουσιν ⟨πρὸς τούτους⟩ Hofmann ‖ Post ἐάσουσιν maiorem lacunam supplens statuit Schm 17. 18 εἴ τινες Sch 18 ἡμῖν] ἐκεῖ Ki ‖ εἰσιν ** Ki ‖ οὗ Ze ‖ ⟨χρήσιμοι, οὐ⟩ Mg 19 πονῶν Sch ‖ πάσης Mg τῆς AM τῆς ⟨τῶν ἄλλων⟩ La 20 τὴν ⟨ἀρχὴν τὴν κατὰ⟩ Ki

δεμία πόλις δύο τούτων ἔχει, οὐδ' ἔστι τῇ αὐτῇ ξύλα
καὶ λίνον, ἀλλ' ὅπου λίνον ἐστὶ πλεῖστον, λεία χώρα
καὶ ἄξυλος· οὐδὲ χαλκὸς καὶ σίδηρος ἐκ τῆς αὐτῆς
πόλεως, οὐδὲ τἄλλα δύο ἢ τρία μιᾷ πόλει, ἀλλὰ τὸ
μὲν τῇ, τὸ δὲ τῇ. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις παρὰ πᾶσαν 13
ἤπειρόν ἐστιν ἢ ἀκτὴ προέχουσα ἢ νῆσος προκειμένη
ἢ στενόπορόν τι· ὥστε ἔξεστιν ἐνταῦθα ἐφορμοῦσι
τοῖς τῆς θαλάττης ἄρχουσι λωβᾶσθαι τοὺς τὴν ἤπειρον
οἰκοῦντας.

Ἑνὸς δὲ ἐνδεεῖς εἰσιν· εἰ γὰρ νῆσον οἰκοῦντες 14
θαλαττοκράτορες ἦσαν Ἀθηναῖοι, ὑπῆρχεν ἂν αὐτοῖς
ποιεῖν μὲν κακῶς, εἰ ἐβούλοντο, πάσχειν δὲ μηδέν,
ἕως τῆς θαλάττης ἦρχον, μηδὲ τμηθῆναι τὴν ἑαυτῶν
γῆν μηδὲ προσδέχεσθαι τοὺς πολεμίους· νῦν δὲ οἱ
γεωργοῦντες καὶ οἱ πλούσιοι Ἀθηναίων ὑπέρχονται
τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὁ δὲ δῆμος, ἅτε εὖ εἰδὼς ὅτι
οὐδὲν τῶν σφῶν ἐμπρήσουσιν οὐδὲ τεμοῦσιν, ἀδεῶς
ζῇ καὶ οὐχ ὑπερχόμενος αὐτούς. πρὸς δὲ τούτοις καὶ 15
ἑτέρου δέους ἀπηλλαγμένοι ἂν ἦσαν, εἰ νῆσον ᾤκουν,
μηδέποτε προδοθῆναι τὴν πόλιν ὑπ' ὀλίγων μηδὲ πύλας ἀνοιχθῆναι μηδὲ πολεμίους ἐπεισπεσεῖν· πῶς γὰρ νῆσον οἰκούντων ταῦτ' ἂν ἐγίγνετο; μηδ' αὖ στασιάσαι τῷ δήμῳ μηδέν, εἰ νῆσον ᾤκουν· νῦν μὲν γὰρ εἰ στασιάσειαν, ἐλπίδα ἂν ἔχοντες ἐν τοῖς πολεμίοις στασιάσειαν, ὡς κατὰ γῆν ἐπαξόμενοι· εἰ δὲ νῆσον ᾤκουν,

---

2 λῖνον AM 3. 4 ἐκ — πόλεως] ἔστι τῇ αὐτῇ πόλει Ki, del. H. Sauppe 4 τἄλα A 11 θαλασσοκράτορες AM 12 ἠβούλοντο AM 13 μηδὲ ⟨φοβηθῆναι μὴ⟩ La ‖ αὐτῶν Di 14 νῦν δὲ ** Ki astipulante Mg, qui post hanc lacunam § 16 inserit 22 ἂν om. M 22. 23 στασιάσειε τοῦ δήμου Morus 23 ⟨ἐν⟩ τῷ Sch ‖ μηδένας We μηδένα Fa ‖ γὰρ ἂν M ‖ εἴ ⟨τινες⟩ Ki 24 στασιάσειαν Di στασιάσαιεν AM στασιασείσειαν Mg

16 καὶ ταῦτ' ἂν ἀδεῶς εἶχεν αὐτοῖς. ἐπειδὴ οὖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον, νῦν ⟨τῶν πολεμίων εἰσβαλλόντων⟩ τάδε ποιοῦσι· τὴν μὲν οὐσίαν ⟨ἐν⟩ ταῖς νήσοις παρατίθενται, πιστεύοντες τῇ ἀρχῇ τῇ κατὰ θάλατταν, τὴν δὲ Ἀττικὴν γῆν περιορῶσι τεμνομένην, γιγνώσκοντες ὅτι, εἰ αὐτὴν ἐλεήσουσιν, ἑτέρων ἀγαθῶν μειζόνων στερήσονται.

17 Ἔτι δὲ ⟨τὰς⟩ συμμαχίας καὶ τοὺς ὅρκους ταῖς μὲν ὀλιγαρχουμέναις πόλεσιν ἀνάγκη ἐμπεδοῦν· ἢν γὰρ μὴ ἐμμένωσι ταῖς συνθήκαις, ἢ ** ὑφ' ὅτου ἀδικεῖ ** ὀνόματα ἀπὸ τῶν ὀλίγων οἳ συνέθεντο. ἅττα δ' ἂν ὁ δῆμος σύνθηται, ἔξεστιν αὐτῷ ἑνί ⟨τινι⟩ ἀνατιθέντι τὴν αἰτίαν, τῷ λέγοντι καὶ τῷ ἐπιψηφίσαντι, ἀρνεῖσθαι τοῖς ἄλλοις, ὅτι „οὐ παρῆν, οὐδὲ ἀρέσκει ἔμοιγε ἃ συγκείμενα πυνθάνομαι ἐν ⟨οὐ⟩ πλήρει τῷ δήμῳ", καὶ εἰ μὴ δόξαι εἶναι ταῦτα ⟨πρόσφορα⟩, προφάσεις μυρίας ἐξηύρηκε τοῦ μὴ ποιεῖν ὅσα ἂν μὴ βούλωνται. κἂν

1 αὐτοῖς εἶχεν M 2. 3 ⟨τῶν πολεμίων εἰσβαλλόντων⟩ Mg 3 ⟨ἐν⟩ Wa 4 παρακατατίθενται Ze 8 ⟨τὰς⟩ Co 9 γὰρ Mg δὲ AM 10 ἢ ⟨ὑφ'⟩ ** ⟨ἢ⟩ ὑφ' ὅτου K. Schenkl ἢ del. Gu ἢ ὑφ' ⟨ὕβρεως ἢ ὑφ'⟩ ὅτου Hofmann. Lacunam post ἢ aliter explent Mg Schm Rettig Bélot ‖ lacunam post ἀδικεῖ varie explent Schm Mg La Bélot Rettig. Alii aliter 11 ὠνόμασται Gu ‖ ἅττα We ἅσσα AM 12 συνθῆται AM, corr. Di ‖ αὐτῷ ἑνί ⟨τινι⟩ Mg αὖ τῷ ἑνὶ St αὐτῷ τῷ ἑνὶ Ki ἑκάστῳ τινὶ Wa αὐτῶν ἑνὶ ⟨ἑκάστῳ⟩ Schm αὐτῷ ⟨λύειν αὖθις ψηφίσματα⟩ ἑνὶ La 13 καὶ] ἢ Ki ‖ ⟨καὶ⟩ ἀρνεῖσθαι La 14 τοὺς ἄλλους Fa ⟨ἐν⟩ τοῖς ἄλλοις Schm ‖ παρῆσαν Ze παρῇ Ki ⟨πλήρης⟩ παρῆν La ‖ ἔμοιγε Ki οἵ γε A οἵ γε M εἴ γε μὴν cod. Mut. οἵ γε St οἱ εἴ γε μὴ Ka ‖ ἃ Mr τὰ AM K. Schenkl Ka 15 συγκείμενα ⟨τότε⟩ La συγκείμενα ⟨εἰ καὶ τὰ συγκείμενα⟩ K. Schenkl ‖ πυνθάνομαι Mg πυνθάνονται AM πυνθάνεται Wa ** πυνθάνονται Ki ⟨κἂν⟩ πυνθάνωνται Bélot. Alii aliter 15 ⟨οὐ⟩ Mg 16 δόξειε Sa δόξειε ⟨τῷ δήμῳ σύμφορα⟩ Ki ‖ εἶναι] μεῖναι Wa, del. Sa ‖ ⟨πρόσφορα⟩ Mg 17 ἐξεύρηκε AM, corr. Ki ἐξευρίσκει Co ‖ κἂν Di καὶ ἂν AM

μέν τι κακὸν ἀποβαίνῃ ἀφ' ὧν ὁ δῆμος ἐβούλευσεν,
αἰτιᾶται ὁ δῆμος, ὡς ὀλίγοι ἄνθρωποι αὐτῷ ἀντιπράτ-
τοντες διέφθειραν· ἐὰν δέ τι ἀγαθόν, σφίσιν αὐτοῖς
τὴν αἰτίαν ἀνατιθέασι.
Κωμῳδεῖν δ' αὖ καὶ κακῶς λέγειν τὸν μὲν δῆμον 18
οὐκ ἐῶσιν, ἵνα μὴ αὐτοὶ ἀκούωσι κακῶς· ἰδίᾳ δὲ κε-
λεύουσιν, εἴ τίς τινα βούλεται, εὖ εἰδότες ὅτι οὐχὶ
τοῦ δήμου ἔσται οὐδὲ τοῦ πλήθους ὁ κωμῳδούμενος
ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀλλ' ἢ πλούσιός ⟨τις⟩ ἢ γενναῖος ἢ
δυνάμενος. ὀλίγοι δέ τινες τῶν πενήτων καὶ τῶν δη-
μοτικῶν κωμῳδοῦνται, καὶ οὐδ' οὗτοι, ἐὰν μὴ διὰ
πολυπραγμοσύνην καὶ διὰ τὸ ζητεῖν πλέον τι ἔχειν
τοῦ δήμου, ὥστε οὐδὲ τοὺς τοιούτους ἄχθονται κωμῳ-
δουμένους. φημὶ μὲν οὖν ἔγωγε τὸν δῆμον τὸν Ἀθή- 19
νησι γιγνώσκειν οἵτινες χρηστοί εἰσι τῶν πολιτῶν καὶ
οἵτινες πονηροί· γιγνώσκοντες δὲ τοὺς μὲν σφίσιν
αὐτοῖς ἐπιτηδείους καὶ συμφόρους φιλοῦσι, κἂν πονη-
ροὶ ὦσι, τοὺς δὲ χρηστοὺς μισοῦσι μᾶλλον. οὐ γὰρ
νομίζουσι τὴν ἀρετὴν αὐτοῖς ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ἀγαθῷ
πεφυκέναι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ⟨σφετέρῳ⟩ κακῷ. ** καὶ τοὐ-
ναντίον γε τούτου ἔνιοι ὄντες ὡς ἀληθῶς τοῦ δήμου τὴν
φύσιν οὐ δημοτικοί εἰσι. δημοκρατίαν δ' ἐγὼ αὐτῷ μὲν 20

22 δημοκρατίαν — 44, 6 ὀλιγαρχουμένῃ Stob. Flor. 43, 51 (p. 16)

1 ἀποβαίνῃ Di ἀναβαίνῃ A ἀναβαίνει M ἀναβλάστῃ Kern || ἀφ' ὧν Ze ἀπὸ ὧν AM ὧν Wa 2 αὐτῷ H. Sauppe 6. 7 ⟨οὐ⟩ κωλύουσιν Orelli 8 ἔσται Ki ἐστὶν AM 9 ⟨τις⟩ Ki 10 ⟨μέγα⟩ δυνάμενος Co 14 μὲν om. A 14. 15 Ἀθηναίων Co 15 γιγνώσκειν ⟨μὲν⟩ Sch 18 ὦσιν A 19 ἐπὶ Ki πρὸς AM Hertlein || τοῦ σφετέρου ἀγαθοῦ Hertlein 20 ἐμπεφυκέναι Morus || τῷ del. Co || ⟨σφετέρῳ⟩ Ki || ** καὶ La 20 καὶ — 22 εἰσι post p. 44, 2 ἐστίν transp. καίτοι pro καὶ scribens Mg, post 13 δήμου Schm, post finem § 20 Bélot 21 ἔνιον A || ὄντες] γνόντες ς et Mr, qui ὡς ἀληθῶς delet ⟨ἔγγνοι⟩ ὄντες Gu 22 αὐτῷ μὲν Stob μὲν αὐτῷ AM τῷ μὲν Co

τῷ δήμῳ συγγιγνώσκω· ἑαυτὸν μὲν γὰρ εὖ ποιεῖν παντὶ συγγνώμη ἐστίν· ὅστις δὲ μὴ ὢν τοῦ δήμου εἵλετο ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει οἰκεῖν μᾶλλον ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένῃ, ἀδικεῖν παρεσκευάσατο, καὶ ἔγνω ὅτι μᾶλλον οἷόν τε διαλαθεῖν κακῷ ὄντι ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει [μᾶλλον] ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένῃ.

III. 1 Καὶ περὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας, τὸν μὲν τρόπον οὐκ ἐπαινῶ· ἐπειδήπερ δ' ἔδοξεν αὐτοῖς δημοκρατεῖσθαι, εὖ μοι δοκοῦσι διασῴζεσθαι τὴν δημοκρατίαν, τούτῳ τῷ τρόπῳ χρώμενοι ᾧ ἐγὼ ἀπέδειξα.

Ἔτι δὲ καὶ τάδε τινὰς ὁρῶ μεμφομένους Ἀθηναίοις, ὅτι ἐνίοτε οὐκ ἔστιν αὐτόθι χρηματίσαι τῇ βουλῇ οὐδὲ τῷ δήμῳ ἐνιαυτὸν καθημένῳ ἀνθρώπῳ. καὶ τοῦτο Ἀθήνησι γίγνεται οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ ⟨διότι⟩ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πραγμάτων οὐχ οἷοί τε πάντας ἀποπέμπειν εἰσὶ
2 χρηματίσαντες. πῶς γὰρ ἂν καὶ οἷοί τε εἶεν, οὕστινας πρῶτον μὲν δεῖ ἑορτάσαι ἑορτὰς ὅσας οὐδεμία τῶν Ἑλληνίδων πόλεων· ἐν δὲ ταύταις †ἧττόν τινα δυνατόν ἐστι διαπράττεσθαι ⟨περὶ⟩ τῶν τῆς πόλεως· ἔπειτα δὲ δίκας καὶ γραφὰς καὶ εὐθύνας ἐκδικάζειν ὅσας οὐδ' οἱ σύμπαντες ἄνθρωποι ἐκδικάζουσι· τὴν δὲ βουλὴν βουλεύεσθαι πολλὰ μὲν περὶ τοῦ πολέμου, πολλὰ δὲ

---

1 ἑαυτὸν Stob αὑτὸν AM ‖ μὲν del. Co 2 πάντῃ Stob 3 μᾶλλον — 4 ὅτι om. Stobaei cod. A 4 παρεσκεύαστο We 6 μᾶλλον AM om. Stob 7 καὶ περὶ] καίπερ St καίτοι We καὶ Hn ‖ τὸν μὲν] ὅτι μὲν εἵλοντο τοῦτον τὸν Anonymus 8 ἐπαινῶν Hn ‖ ἐπειδήπερ, sed δὲ supra περ M ἐπειδήπερ δ' Le ἐπειδὴ δὲ Br ἐπειδή γέ περ Cou 10 ἀπέδειξα H. Sauppe ἐπέδειξα AM 11 Ἀθηναίοις Hertlein Ἀθηναίους AM 14 ⟨διότι⟩ Ki ⟨ὅτι⟩ Ca 15 πάντες A πάντες, ας supra ες M 18. 19 ἐν δὲ — πόλεως del. We 18 ἧττόν τινα] ἤ πού τινα Fa ἥκιστά τι Mg τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τίνα La 19 ⟨περὶ⟩ Mg 20 δὲ ⟨δεῖ⟩ δίκας La 21 διαδικάζουσι Ba ‖ τὴν δὲ βουλὴν del. Fa 22 ⟨δὲ⟩ πολλὰ Fa

*περὶ πόρου χρημάτων, πολλὰ δὲ περὶ νόμων θέσεως,
πολλὰ δὲ περὶ τῶν κατὰ ⟨τὴν⟩ πόλιν ἀεὶ γιγνομένων,
πολλὰ δὲ καὶ ⟨περὶ τῶν ἐν⟩ τοῖς συμμάχοις, καὶ φόρον
δέξασθαι καὶ νεωρίων ἐπιμεληθῆναι καὶ ἱερῶν. ἆρα
δή τι θαυμαστόν ἐστιν, εἰ τοσούτων ὑπαρχόντων πρα-
γμάτων μὴ οἷοί τ' εἰσὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χρηματίσαι;
λέγουσι δέ τινες, ἤν τις ἀργύριον ἔχων προσίῃ πρὸς* 3
*βουλὴν ἢ δῆμον, χρηματιεῖται. ἐγὼ δὲ τούτοις ὁμο-
λογήσαιμ' ἂν ἀπὸ χρημάτων πολλὰ διαπράττεσθαι Ἀθή-
νησι, καὶ ἔτι ἂν πλείω διαπράττεσθαι, εἰ πλείους ἐπε-
δίδοσαν ἀργύριον· τοῦτο μέντοι εὖ οἶδα ὅτι πᾶσι
διαπρᾶξαι ἡ πόλις ⟨τοσούτων ὄντων⟩ τῶν δεομένων
οὐχ ἱκανή, οὐδ' εἰ ὁποσονοῦν χρυσίον καὶ ἀργύριον
διδοίη τις αὐτοῖς. δεῖ δὲ καὶ τάδε διαδικάζειν, εἴ τις* 4
*τὴν ναῦν μὴ ἐπισκευάζει ἢ κατοικοδομεῖ τι δημόσιον·
πρὸς δὲ τούτοις χορηγοῖς διαδικάσαι εἰς Διονύσια καὶ
Θαργήλια καὶ Παναθήναια καὶ Προμήθεια καὶ Ἡφαί-
στια ὅσα ἔτη· καὶ τριήραρχοι καθίστανται τετρακόσιοι
ἑκάστου ἐνιαυτοῦ, καὶ τούτων τοῖς βουλομένοις ⟨δεῖ⟩
διαδικάσαι ὅσα ἔτη. πρὸς δὲ τούτοις ἀρχὰς δοκιμάσαι
καὶ διαδικάσαι καὶ ὀρφανοὺς δοκιμάσαι καὶ φύλακας
δεσμωτῶν καταστῆσαι. ταῦτα μὲν οὖν ὅσα ἔτη· διὰ* 5

---

2 ⟨*τὴν*⟩ Ki 3 ⟨*περὶ τῶν ἐν*⟩ Sch ⟨*κἂν*⟩ *τοῖς συμμαχικοῖς* Gu ⟨*περὶ τῶν κατὰ*⟩ *τοὺς συμμάχους* Fa 4 *ἄρα* AM 5 *δὴ τί* M *δῆτα* Co ‖ *ὑπερχόντων* A 7 ⟨*ὅτι*⟩ *ἢν* Co ⟨*ὡς*⟩ *ἢν* Ki 8 *χρηματιεῖ* Co *χρηματιεῖ τοι* Mg *χρηματιεῖ καὶ* Ma 10 *πλείους*] *πλέον* Nitsche 10. 11 *ἔτι ἐδίδοσαν* Co 11 *ὅτι* Ca *διότι* AM ‖ *πᾶσι* ⟨*χρηματίζουσα*⟩ Fa 12 ⟨*τοσούτων ὄντων*⟩ *τῶν* Di ⟨*πολλῶν ὄντων*⟩ *τῶν* Ki *πλεί-στων* Gu ⟨*μυρίων ὄντων*⟩ *τῶν* vel *μυρίων* La 13 *καί*] *ἢ* Ki 14 *αὑτοῦ* Fa 15 *ναῦ* A ‖ *τι* A secundum Ka *τι τὸ* MA sec. Hinckium *τις τὸ* Gu *κατοικοδομεῖται τὸ* Mg *τι τῶν δημοσίων* Ze 17 *Παναθήναια* ⟨*ὅσα ἔτη· καὶ γυμνασιάρχοις διαδικάσαι εἰς Παναθήναια*⟩ Ki 18 *ὅσ' ἔτη* Co hic et l. 20. 22 ‖ *τριηράρχοις*, ⟨*οἳ*⟩ Ki 19 ⟨*ὧν*⟩ *καὶ* Mg ‖ ⟨*δεῖ*⟩ La 21 *φυλακὰς* cod. Mut.

χρόνου ⟨δὲ⟩ δικάσαι δεῖ †στρατιᾶς καὶ ἐάν τι ἄλλο ἐξαπιναῖον ἀδίκημα γένηται, ἐάν τε ὑβρίσωσί τινες ἀήθες ὕβρισμα ἐάν τε ἀσεβήσωσι. πολλὰ ἔτι πάνυ παραλείπω, τὸ δὲ μέγιστον εἴρηται, πλὴν αἱ τάξεις τοῦ φόρου· τοῦτο δὲ γίγνεται ὡς τὰ πολλὰ δι᾽ ἔτους πέμπτου.

Φέρε δὴ τοίνυν, ταῦτα οὐκ οἴεσθαι ⟨χρὴ⟩ χρῆναι
6 *διαδικάζειν ἅπαντα; εἰπάτω γάρ τις, ὅ, τι οὐ χρῆν αὐτῶν διαδικάζεσθαι. εἰ δ᾽ αὖ ὁμολογεῖν δεῖ ἅπαντα χρῆναι διαδικάζειν, ἀνάγκη δι᾽ ἐνιαυτοῦ· ὡς οὐδὲ νῦν δι᾽ ἐνιαυτοῦ δικάζοντες ἐπαρκοῦσιν ὥστε παύειν τοὺς*
7 *ἀδικοῦντας ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρώπων. φέρε δή, ἀλλὰ φήσει τις χρῆναι δικάζειν μέν, ἐλάττους δὲ δικάζειν. ἀνάγκη τοίνυν, ἐὰν μὲν ὀλίγα ποιῶνται δικαστήρια, ** ὀλίγοι ἐν ἑκάστῳ ἔσονται τῷ δικαστηρίῳ· ὥστε καὶ διασκευάσασθαι ῥᾴδιον ἔσται πρὸς ὀλίγους δικαστὰς καὶ συνδεκάσαι, ⟨ὥστε⟩ πολὺ ἧττον δικαίως*

---

1 ⟨δὲ⟩ Le ‖ *δικάσαι* Fa *διαδικάσαι* AM ‖ *στρατιᾶς* A *στρατιὰς* M *στρατείας* vulgo *ἀστρατείας* Br, vix recte 2 *γένηται* ς Sch *γίγνεται* A *γίγνηται* M ‖ *ὑβρίσωσί* Sch *ὑβρίζωσι* AM 7 *οἴεσθε* Ca *οἴει* Heinrich *οἷόν τε* Ze ‖ ⟨*χρὴ*⟩ *χρῆναι* Wa ⟨*δεῖ*⟩ *χρῆναι* Fa *χρὴ* St 8 *δικάζειν* Ki ‖ *εἴποι δ᾽ ἂν ἄρα τις* Sch *ἀντερεῖ γάρ τις* Co *ἀπαντῴη γάρ τις* Gu ‖ *ὅ, τι* Christian *ὅτι* AM 9 *αὐτῶν* Christian *αὐτόθι* AM *αὐτόθεν* Le *τούτων* Fa *εἰπάτω γάρ τις* ** ⟨*εἴποι δ᾽ ἄν τις*⟩ *ὅτι οὐ χρῆν* ⟨*ἀναβάλλεσθαι, ἀλλ᾽*⟩ *αὐτόθεν διαδικάζεσθαι* Mg ‖ *δικάζεσθαι* Ki ‖ *ὁμολογεῖν δεῖ* Le *ὁμολογεῖ δεῖν* AM *ὁμολογεῖ* Ze 10 *δικάζειν* Ki 10. 11 *ὡς — ἐνιαυτοῦ* M sup. lin. 10 *ὡς* ⟨*οὐδὲν ἀναβαλλόμενοι*⟩ Mg 11 *δικάζοντος* M ‖ *ἐπαρκοῦσιν* Le *ὑπάρχουσιν* AM 13 *φησί* M ‖ *δικάζειν* ⟨*ἀναδασθέντας διὰ πλείω δικαστήρια*⟩ Mg ‖ *ἐλάττους*] *ἐκκλήτους* Gu 14 *ἀνάγκῃ* Sch *ἀνάγκη* Ki ‖ *τοίνυν* ⟨*πολλὰ ποιεῖσθαι δικαστήρια· νῦν δὲ*⟩ Fa ‖ *μὲν*] *μὴ* ς Ze Gu ‖ *ὀλίγα*] *πολλὰ* We ‖ *προσποιῶνται* Mg 15 Lacunam statuit Di; alii aliter explent 16 *καὶ*] *ἐπεὶ* Gu ‖ *ῥᾷον* Co 17 *καὶ συνδεκάσαι* Matthiae *καὶ συνδικάσαι* AM *κινδυνεῦσαι* Mg ‖ ⟨*ὥστε*⟩ Sch ‖ *πολὺ* ⟨*ἔτι*⟩ La

δικάζειν. πρὸς δὲ τούτοις οἴεσθαι χρὴ καὶ ἑορτὰς ἄγειν 8
χρῆναι Ἀθηναίους, ἐν αἷς οὐχ οἷόν τε δικάζειν. καὶ
ἄγουσι μὲν ἑορτὰς διπλασίους ἢ οἱ ἄλλοι· ἀλλ' ἐγὼ
μὲν τίθημι ἴσας τῇ ὀλιγίστας ἀγούσῃ πόλει.

Τούτων τοίνυν τοιούτων ὄντων οὔ φημι οἷόν τ'
εἶναι ἄλλως ἔχειν τὰ πράγματα Ἀθήνησιν ἢ ὥσπερ
νῦν ἔχει, πλὴν εἰ κατὰ μικρόν τι οἷόν τε τὸ μὲν ἀφε-
λεῖν, τὸ δὲ προσθεῖναι· πολὺ δ' οὐχ οἷόν τε μετακι-
νεῖν, ὥστε μὴ οὐχὶ τῆς δημοκρατίας ἀφαιρεῖν τι. ὥστε 9
μὲν γὰρ βέλτιον ἔχειν τὴν πολιτείαν οἷόν τε πολλὰ
ἐξευρεῖν, ὥστε μέντοι ὑπάρχειν δημοκρατίαν μὲν εἶναι,
ἀρκούντως δὲ τοῦτο ἐξευρεῖν, ὅπως [δὲ] βέλτιον πολι-
τεύσονται, οὐ ῥᾴδιον, πλὴν, ὅπερ ἄρτι εἶπον, κατὰ
μικρόν τι προσθέντα ἢ ἀφελόντα.

Δοκοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι καὶ τοῦτο [μοι] οὐκ ὀρθῶς 10
βουλεύεσθαι, ὅτι τοὺς χείρους αἱροῦνται ἐν ταῖς πό-
λεσι ταῖς στασιαζούσαις. οἱ δὲ τοῦτο γνώμῃ ποιοῦσιν·
εἰ μὲν γὰρ ᾑροῦντο τοὺς βελτίους, ᾑροῦντ' ἂν οὐχὶ
τοὺς ταὐτὰ γιγνώσκοντας σφίσιν αὐτοῖς· ἐν οὐδεμιᾷ
γὰρ πόλει τὸ βέλτιστον εὔνουν ἐστὶ τῷ δήμῳ, ἀλλὰ
τὸ κάκιστον ἐν ἑκάστῃ ἐστὶ πόλει εὔνουν τῷ δήμῳ· οἱ
γὰρ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὖνοί εἰσι. διὰ ταῦτα οὖν
Ἀθηναῖοι τὰ σφίσιν αὐτοῖς προσήκοντα αἱροῦνται. ὁπό- 11

4 μὲν del. Ki ‖ ὀλιγούσας A 7 εἰ] ἢ Ka 10 οἷόν τε Ca οἴονται AM 11 δημοκρατίαν μὲν M μὲν δημοκρατίαν A δημοκρατίαν μένειν deleto εἶναι Ma ‖ εἶναι ⟨ἀμετακίνητον⟩ Fa 12 ἀρκούντως, ⟨ὅμως⟩ La ‖ τοῦτο] οὕτως H. Sauppe 12. 13 ἀρκούντως — ῥᾴδιον] ἠκριβῶσθαι δὲ τοῦτο, ὅπως βέλτιον πολιτεύσονται, οὐ ῥᾴδιον ἐξευρεῖν Ki 12 δὲ del. Ma ‖ δὲ om. cod. Mut. Ki δὴ Le Ma 15 τοῦτό μοι AM τοῦτο ϛ Morus τοῦτό τοι We τοῦτό σοι Fa τοῦτο αὖ Mg 20 δήμῳ ⟨τῶ Ἀθηναίων⟩ Ki 20. 21 ἀλλὰ — τῷ δήμῳ om. A 21 ἐστὶ del. Ca ‖ δήμῳ ⟨τῷ Ἀθηναίων⟩ Mg 22 ὁμοῖοι Ka, fort. recte ‖ εὔνοοι, prius ο ex ω A

*σάκις δ' ἐπεχείρησαν αἱρεῖσθαι τοὺς βελτίστους, οὐ συνήνεγκεν αὐτοῖς, ἀλλ' ** ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ὁ δῆμος ἐδούλευσεν ὁ ἐν Βοιωτοῖς· τοῦτο δὲ ὅτε Μιλησίων εἵλοντο τοὺς βελτίστους, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀποστάντες τὸν δῆμον κατέκοψαν· τοῦτο δὲ ὅτε εἵλοντο Λακεδαιμονίους ἀντὶ Μεσσηνίων, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου Λακεδαιμόνιοι καταστρεψάμενοι Μεσσηνίους ἐπολέμουν Ἀθηναίοις.*

12 *Ὑπολάβοι δέ τις ἄν, ὡς οὐδεὶς ἄρα ἀδίκως ἠτίμωται Ἀθήνησιν· ἐγὼ δέ φημί τινας εἶναι, οἳ ἀδίκως ἠτίμωνται, ὀλίγους μέντοι τινάς. ἀλλ' οὐκ ὀλίγων δεῖ*
13 *τῶν ἐπιθησομένων τῇ δημοκρατίᾳ τῇ Ἀθήνησιν· ἐπεί τοι καὶ οὕτως ἔχει, οὐδὲν ἐνθυμεῖσθαι ἀνθρώπους οἵτινες δικαίως ἠτίμωνται, ἀλλ' οἵτινες ἀδίκως. πῶς ἂν οὖν ἀδίκως οἴοιτό τις εἰκότως πολλοὺς ἠτιμῶσθαι Ἀθήνησιν, ὅπου ὁ δῆμός ἐστιν ὁ ἄρχων τὰς ἀρχάς; ἐκ δὲ τοῦ μὴ δικαίως ἄρχειν μηδὲ λέγειν τὰ δίκαια ⟨ἢ⟩ πράττειν, ἐκ τοιούτων ἄτιμοί εἰσιν Ἀθήνησι. ταῦτα χρὴ λογιζόμενον μὴ νομίζειν εἶναί τι δεινὸν ἀπὸ τῶν ἀτίμων Ἀθήνησιν.*

---

2 *ἀλλ'* ** Ma *αὐτοῖς* ** Ki *χρόνου* ** Wa 3 *ἐδούλευσεν* ** *ὁ μὲν Βοιωτοῖς* ** Co || *ὁ ἐν* Ma *ὁ μὲν* AM *τοῦτο μὲν* cod. Mut. Ze *ὅτε μὲν* Ca *τὸ μὲν* Le *τοῦτο μὲν ὁ ἐν* Ka 4 *χρόνου* ⟨*οὗτοι*⟩ La 7 *μεσηνίους* A 7. 8 *ἀθηναίους* A 9 *Ὑποβάλοι* Heinrich || *ὡς* del. Co || *ἀδίκως*] *δικαίως* Morus 10 *τινὲς εἶναι* M *μὲν ὅτι ἔστιν* Co *ὅτι τινές εἰσιν* Wa 11 *ὀλίγους* Ki *ὀλίγοι* AM || *τινάς* Ki *τινές* AM 13 *οὐδὲν* ⟨*δεινὸν*⟩ Co 14 *ἠτίμωνται* Elmsley *τιμῶνται* AM || *οἵτινες* St *εἴ τινες* AM 15 *εἰκότως πολλοὺς* Mg *αὐτοὺς πολλοὺς* AM *ἂν πολλοὺς* Sch || *ἠτιμᾶσθαι* A 17 ⟨*ἢ*⟩ Ca 18 ⟨*μηδὲ τὰ δίκαια*⟩ *πράττειν* Ka || *ἀθήνησιν* M 20 *ἀθήνησι* A ⟨*τῷ δήμῳ τῷ*⟩ *Ἀθηναίων* Mg

ΠΟΡΟΙ Η ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΟΔΩΝ.

Ἐγὼ μὲν τοῦτο ἀεί ποτε νομίζω, ὁποῖοί τινες ἂν οἱ I. 1
προστάται ὦσι, τοιαύτας καὶ τὰς πολιτείας γίγνεσθαι.
ἐπεὶ δὲ τῶν Ἀθήνησι προεστηκότων ἔλεγόν τινες ὡς
γιγνώσκουσι μὲν τὸ δίκαιον οὐδενὸς ἧττον τῶν ἄλλων
ἀνθρώπων, διὰ δὲ τὴν τοῦ πλήθους πενίαν ἀναγκά-
ζεσθαι ἔφασαν ἀδικώτεροι εἶναι περὶ τὰς πόλεις, ἐκ
τούτου ἐπεχείρησα σκοπεῖν εἴ πῃ δύναιντ' ἂν οἱ πολῖ-
ται διατρέφεσθαι ἐκ τῆς ἑαυτῶν, ὅθενπερ καὶ δικαιό-
τατον, νομίζων, εἰ τοῦτο γένοιτο, ἅμα τῇ τε πενίᾳ
αὐτῶν ἐπικεκουρῆσθαι ἂν καὶ ἀνυπόπτους τοῖς Ἕλλη-
σιν εἶναι.

Σκοποῦντι δή μοι ἃ ἐπενόησα τοῦτο μὲν εὐθὺς 2
ἀνεφαίνετο ὅτι ἡ χώρα πέφυκεν οἵα πλείστας προσ-
όδους παρέχεσθαι. ὅπως δὲ γνωσθῇ ὅτι ἀληθὲς τοῦτο
λέγω, πρῶτον διηγήσομαι τὴν φύσιν τῆς Ἀττικῆς.
οὐκοῦν τὸ μὲν τὰς ὥρας ἐνθάδε πρᾳοτάτας εἶναι 3
καὶ αὐτὰ τὰ γιγνόμενα μαρτυρεῖ· ἃ γοῦν πολλαχοῦ

---

1 *ἢ περὶ προσόδων* del. Co *Ξενοφῶν ἐν τοῖς πόροις* affertur apud Menandrum *περὶ ἐπιδεικτικῶν* c. 60 (III p. 345, 21 ed. Spengel). *Περὶ πόρων* libellus vocatur apud Athenaeum VI p. 272 C, Laërtium Diogenem II, 57, in Etymologico magno p. 644, 4 2 *τοῦτο μὲν* M ‖ *ἂν* om. M 4 *ἔλεγόν* ς Portus *ἐλέγοντο* AM De 5 *ἧσσον* AM 7 *ἔφασαν* ⟨*δὲ*⟩ Ba *ἔφασαν* del. De 10 *νομίζω* A 11 *ἀνυπόπτους* Di *τῷ ἀνυπόπτους* A *τὸ ἀνυπόπτους* M *τῷ ὑπόπτους* St *τῷ δὴ ὑπόπτους* Schanz *τὸ μὴ ὑπόπτους* Sa 13 *ἃ ἐπενόησα* del. Sch, tuetur De *ἃ ἐνενόησα* Di olim, postea Schneidero accessit 14 *οἵας* A 16 *λέγω πρῶτον* St *πρῶτον λέγω* AM

οὐδὲ βλαστάνειν δύναιτ' ἄν, ἐνθάδε καρποφορεῖ. ὥσπερ δὲ ἡ γῆ, οὕτω καὶ ἡ περὶ τὴν χώραν θάλαττα παμφορωτάτη ἐστί. καὶ μὴν ὅσαπερ οἱ θεοὶ ἐν ταῖς ὥραις ἀγαθὰ παρέχουσι, [καὶ] ταῦτα πάντα ἐνταῦθα πρῳαί-
4 τατα μὲν ἄρχεται, ὀψιαίτατα δὲ λήγει. οὐ μόνον δὲ κρατεῖ τοῖς ἐπ' ἐνιαυτὸν θάλλουσί τε καὶ γηράσκουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀΐδια ἀγαθὰ ἔχει ἡ χώρα. πέφυκε μὲν γὰρ λίθος ἐν αὐτῇ ἄφθονος, ἐξ οὗ κάλλιστοι μὲν ναοί, κάλλιστοι δὲ βωμοὶ γίγνονται, εὐπρεπέστατα δὲ θεοῖς ἀγάλματα· πολλοὶ δ' αὐτοῦ καὶ Ἕλληνες καὶ βάρβαροι
5 προσδέονται. ἔστι δὲ καὶ γῆ, ἣ σπειρομένη μὲν οὐ φέρει καρπόν, ὀρυττομένη δὲ πολλαπλασίους τρέφει ἢ εἰ σῖτον ἔφερε. καὶ μὴν ὑπάργυρός ἐστι σαφῶς θείᾳ μοίρᾳ· πολλῶν γοῦν πόλεων παροικουσῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν εἰς οὐδεμίαν τούτων οὐδὲ μικρὰ
6 φλὲψ ἀργυρίτιδος διήκει. οὐκ ἂν ἀλόγως δέ τις οἰηθείη τῆς Ἑλλάδος καὶ πάσης δὲ τῆς οἰκουμένης ἀμφὶ τὰ μέσα οἰκεῖσθαι τὴν πόλιν. ὅσῳ γὰρ ἄν τινες πλεῖον ἀπέχωσιν αὐτῆς, τοσούτῳ χαλεπωτέροις ἢ ψύχεσιν ἢ θάλπεσιν ἐντυγχάνουσιν· ὁπόσοι τ' ἂν αὖ βουληθῶσιν ἀπ' ἐσχάτων τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ἔσχατα ἀφικέσθαι, πάντες οὗτοι ὥσπερ κύκλου τόρνον τὰς Ἀθήνας ἢ παρα-
7 πλέουσιν ἢ παρέρχονται. καὶ μὴν οὐ περίρρυτός γε οὖσα ὅμως ὥσπερ νῆσος πᾶσιν ἀνέμοις προσάγεταί τε

24 Menander περὶ ἐπιδεικτικῶν c. 60 (III p. 345 Sp.)

1 δύναιντ' ἂν A 3 ἐστίν A 4 καὶ del. Zg 4. 5 πρῳιαίτατα A προιαίτατα M[1] πρωιαίτατα M[2] 6 κρατεῖ om. M[1], add. M[2] 10 πολὺ Wi 11 μεν Pap om. AM 12 ὀρυσσομένη AM Pap 13 σι⟨τον εφερ⟩εν Pap, sed σι ex σεν ‖ ὑπάργυρός] hac voce incipit B ‖ ⟨εστ⟩ιν Pap ‖ σοφῶς A 18 οικεισθαι Pap ᾠκῆσθαι ABM ᾠκίσθαι Di ‖ γὰρ om. Pap ‖ ἂν Sch οὖν ABM νουν Pap, sed prius ν deletum 21 τῆς] την, deleto ν Pap

ὧν δεῖται καὶ ἀποπέμπεται ἃ βούλεται· ἀμφιθάλαττος
γάρ ἐστι. καὶ κατὰ γῆν δὲ πολλὰ δέχεται ἐμπορίᾳ·
ἤπειρος γάρ ἐστιν. ἔτι δὲ ταῖς μὲν πλείσταις πόλεσι 8
βάρβαροι προσοικοῦντες πράγματα παρέχουσιν· Ἀθη-
ναίοις δὲ γειτονεύουσιν αἳ καὶ αὐταὶ πλεῖστον ἀπ-
έχουσι τῶν βαρβάρων.

Τούτων μὲν οὖν ἁπάντων, ὧνπερ εἶπον, νομίζω II. 1
αὐτὴν τὴν χώραν αἰτίαν εἶναι. εἰ δὲ πρὸς τοῖς αὐτο-
φυέσιν ἀγαθοῖς ** πρῶτον μὲν τῶν μετοίκων ἐπιμέλεια
⟨ἂν⟩ γένοιτο· αὕτη γὰρ [ἡ πρόσοδος] τῶν καλλίστων
ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, ἐπείπερ ⟨αὐτοὶ⟩ αὑτοὺς τρέφοντες
καὶ πολλὰ ὠφελοῦντες τὰς πόλεις οὐ λαμβάνουσι μισθόν,
ἀλλὰ μετοίκιον προσφέρουσιν. ἐπιμέλειά γε μὴν ἥδ' 2
ἂν ἀρκεῖν μοι δοκεῖ, εἰ ἀφέλοιμεν μὲν ὅσα μηδὲν ὠφε-
λοῦντα τὴν πόλιν ἀτιμίας ⟨τι⟩ δοκεῖ τοῖς μετοίκοις
παρέχειν, ἀφέλοιμεν δὲ καὶ τὸ συστρατεύεσθαι ὁπλί-
τας μετοίκους τοῖς ἀστοῖς. μέγας μὲν γὰρ ὁ κίνδυνος
[ἀπὼν]· μέγα δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τῶν τέκνων καὶ τῶν οἰ-
κείων ἀπιέναι. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ πόλις γ' ἂν ὠφελη- 3
θείη, εἰ οἱ πολῖται μετ' ἀλλήλων στρατεύοιντο μᾶλλον

1 ἀμφιθάλασσος ABM 2 πολλὰς Sch ‖ ἐμπορίᾳ Schanz ἐμπόρεια AB ἐμπορία M ἐμπόρια Aldus ἐμπορίας Sch 4. 5 Ἀθήναις We, fort. recte 5 δὲ] δ' αἱ Pi ‖ γειτωνοῦσιν αἱ Wi γειτωνοῦσαι deleto αἳ Pi 5. 6 ἀπέχουσαι Wi 7 ὧνπερ We ὥσπερ ABM 8 ἔτι δὲ St τί δέ, εἰ Le 9 Lacunam indicavit Rü 10 ⟨ἄν⟩ Rü ‖ αὕτη γε Ze αὕτη γ' ἂν Ma ‖ ἡ πρόσοδος del. Rü 11 ⟨αὐτοὶ⟩ Zg ‖ αὐτοὺς AB 12 τὴν πόλιν Wi ‖ τὸν μισθόν A 13 προσεισφέρουσιν Zg in editione, προσεπιφέρουσιν idem, Hermes XIII p. 483 15 ἀτιμίας ⟨τι⟩ δοκεῖ We ἀτιμίας δοκεῖ ABM ἀτιμίας δοκεῖ ⟨τι⟩ Wi 17 μετοίκους del. Wi ‖ μέγα Le 17. 18 ὁ κίνδυνος Rü ὁ κίνδυνος ἀπὼν ABM κίνδυνος ὁ ἀγών Cam ὁ κίνδυνος αὐτῶν Wesseling ὁ ἀγών Kaibel ὁ κίνδυνος ἀπολίδων Bergk ὁ κίνδυνος αὐτός Hertlein ὁ κίνδυνος ἀστῶν Pi ὁ κίνδυνος ὁ ἐπών Th 18 τέχνων typothetae errore ut videtur Ca τεχνῶν Sch 18. 19 οἰκείων Di οἰκιῶν ABM οὐσιῶν Bad 19 ἀπεῖναι Co

ἢ εἰ συντάττοιντο αὐτοῖς, ὥσπερ νῦν, Λυδοὶ καὶ
Φρύγες καὶ Σύροι καὶ ἄλλοι παντοδαποὶ βάρβαροι·
4 πολλοὶ γὰρ τοιοῦτοι τῶν μετοίκων. πρὸς δὲ τῷ ἀγα-
θῷ τῷ τούτους [ἐκ] τοῦ συντάττεσθαι ἀφεθῆναι καὶ
κόσμος ἂν τῇ πόλει εἴη, εἰ δοκοῖεν Ἀθηναῖοι εἰς τὰς
5 μάχας αὑτοῖς μᾶλλον πιστεύειν ἢ ἀλλοδαποῖς. καὶ με-
ταδιδόντες δ' ἄν μοι δοκοῦμεν τοῖς μετοίκοις τῶν ⟨τ'⟩
ἄλλων ὧν καλὸν μεταδιδόναι καὶ τοῦ ἱππικοῦ εὐνου-
στέρους ἂν ποιεῖσθαι καὶ ἅμα ἰσχυροτέραν ἂν καὶ
6 μείζω τὴν πόλιν ἐπιδεικνύναι. εἶτα ἐπειδὴ καὶ πολλὰ
οἰκιῶν ἔρημά ἐστιν ἐντὸς τῶν τειχῶν καὶ οἰκόπεδα, εἰ
ἡ πόλις διδοίη οἰκοδομησομένοις ἐγκεκτῆσθαι οἳ ἂν
αἰτούμενοι ἄξιοι δοκῶσιν εἶναι, πολὺ ἂν οἴομαι καὶ διὰ
ταῦτα πλείους τε καὶ βελτίους ὀρέγεσθαι τῆς Ἀθήνησιν
7 οἰκήσεως. καὶ εἰ μετοικοφύλακάς γε ὥσπερ ὀρφανο-
φύλακας [ἀρχὴν] καθισταῖμεν, καὶ τούτοις τιμή τις
ἐπείη οἵτινες πλείστους μετοίκους ἀποδείξειαν, καὶ
τοῦτο εὐνουστέρους ἂν τοὺς μετοίκους ποιοίη, καὶ ὡς
τὸ εἰκὸς πάντες ἂν οἱ ἀπόλιδες τῆς Ἀθήνησι μετοικίας
ὀρέγοιντο καὶ τὰς προσόδους ἂν αὔξοιεν.

III. 1 Ὡς γε μὴν καὶ ἐμπορεύεσθαι ἡδίστη τε καὶ κερ-
δαλεωτάτη ἡ πόλις, νῦν ταῦτα λέξω. πρῶτον μὲν γὰρ
δήπου ναυσὶ καλλίστας καὶ ἀσφαλεστάτας ὑποδοχὰς
ἔχει, ὅπου γ' ἔστιν εἰσορμισθέντας ἀδεῶς ἕνεκα χει-

---

3 πολλοὶ — μετοίκων del. He 4 ἐκ del. Sch ‖ τῷ — ἀφεθῆναι del. Co 6 αὐτοῖς AB ‖ ἢ ἀλλοδαποῖς susp. Wi 7 ⟨τ'⟩ Bergk 8. 9 εὐνεστέρους A 10 ἀποδεικνύναι AB 11 καὶ del. Di καὶ οἰκόπεδα del. De ‖ εἰ AB καὶ M. Alii alia coniecerunt 12 οἰκοδομησομένοις Hertlein οἰκοδομησαμένοις ABM 13 δοκῶσιν AB δοκοῦσιν M ‖ οἶμαι Di 14 Ἀθήνῃσιν B 15 μετοφύλακας B[1], corr. m. rec. 16 ἀρχὴν del. Co 17 πλείστους Co πλείους ABM 19 ὁ τῆς A ‖ Ἀθήνησι Portus Ἀθήνηθεν ABM 23 ναυσὶ We ναῦς ABM 24 ἀδεῶς De ἡδέως ABM

μῶνος ἀναπαύεσθαι. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῖς ἐμπόροις ἐν 2
μὲν ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων ἀντιφορτίζεσθαί τι
ἀνάγκη· νομίσμασι γὰρ οὐ χρησίμοις ἔξω χρῶνται. ἐν
δὲ ταῖς Ἀθήναις πλεῖστα μέν ἐστιν ἀντεξάγειν ὧν ἂν
δέωνται ἄνθρωποι, ἢν δὲ μὴ βούλωνται ἀντιφορτί-
ζεσθαι, καὶ [οἱ] ἀργύριον ἐξάγοντες καλὴν ἐμπορίαν
ἐξάγουσιν. ὅπου γὰρ ἂν πωλῶσιν αὐτό, πανταχοῦ πλεῖον
τοῦ ἀρχαίου λαμβάνουσιν. εἰ δὲ καὶ τῇ τοῦ ἐμπορίου 3
ἀρχῇ ἆθλα προτιθείη τις, ὅστις δικαιότατα καὶ τάχιστα
διαιροίη τὰ ἀμφίλογα, ὡς μὴ κωλύεσθαι ἀποπλεῖν τὸν
βουλόμενον, πολὺ ἂν καὶ διὰ ταῦτα πλείους τε καὶ
ἥδιον ἐμπορεύοιντο. ἀγαθὸν δὲ καὶ καλὸν καὶ προε- 4
δρίαις τιμᾶσθαι ἐμπόρους καὶ ναυκλήρους, καὶ ἐπὶ ξένιά
γ' ἔστιν ὅτε καλεῖσθαι, οἳ ἂν δοκῶσιν ἀξιολόγοις καὶ
πλοίοις καὶ ἐμπορεύμασιν ὠφελεῖν τὴν πόλιν. ταῦτα
γὰρ τιμώμενοι οὐ μόνον τοῦ κέρδους, ἀλλὰ καὶ τῆς
τιμῆς ἕνεκα ὡς πρὸς φίλους ἐπισπεύδοιεν ἄν. ὅσῳ 5
γε μὴν πλείους εἰσοικίζοιντό τε καὶ ἀφικνοῖντο, δη-
λονότι τοσούτῳ ἂν πλεῖον καὶ εἰσάγοιτο καὶ ἐξάγοιτο
καὶ ἐκπέμποιτο καὶ πωλοῖτο καὶ μισθοφοροῖτο καὶ τε-
λεσφοροίη.

Εἰς μὲν οὖν τὰς τοιαύτας αὐξήσεις τῶν προσ- 6
όδων οὐδὲ προδαπανῆσαι δεῖ οὐδὲν ἀλλ' ⟨ἢ⟩ ψη-

---

6 οἱ del. De 7 ὅποι Hertlein, fortasse recte 10 κωλύεσθαι Di ἀποκωλύεσθαι ABM κατακωλύεσθαι Co 13 ξένια ς Br ξενίᾳ ABM ξενίαν sublato γε Hei 16 τιμωμένους Sch 17 ἕνεκα Zg ἕνεκεν ABM || ὡς om. M || ἐπισπένδοιεν ABM[1] ἐπισπεύδειεν M m. rec. 18 πλείους ς πλείονες ABM 18. 19 δηλονότι del. Pi 19 εἰσάγοιτο καὶ] his vocibus deficit B || καὶ ἐξάγοιτο del. Di 19. 20 καὶ ἐξάγοιτο καὶ ἐκπέμποιτο del. Bad 20 καὶ ἐκπέμποιτο καὶ πωλοῖτο om. cod. Mutinensis probante Zg || ἐκπεραίνοιτο pro ἐκπέμποιτο We 20. 21 τελεσφοροῖτο Le 23 προδαπανῆσαι ς Ma προ δαπανῆσαι M προσδαπανῆσαι A || ἀλλ' ἢ We ἀλλὰ AM. Hac in sententia aliquid excidisse suspicatur Ha

φίσματά τε φιλάνθρωπα καὶ ἐπιμελείας. ὅσαι δ' ἂν
ἄλλαι δοκοῦσί μοι πρόσοδοι γίγνεσθαι, γιγνώσκω ὅτι
7 ἀφορμῆς δεήσει εἰς αὐτάς. οὐ μέντοι δύσελπίς εἰμι
τὸ μὴ οὐχὶ προθύμως ἂν τοὺς πολίτας εἰς τὰ τοιαῦτα
εἰσφέρειν, ἐνθυμούμενος ὡς πολλὰ μὲν εἰσήνεγκεν ἡ
πόλις ὅτε Ἀρκάσιν ἐβοήθει ἐπὶ Λυσιστράτου ἡγου-
8 μένου, πολλὰ δὲ ἐπὶ Ἡγησίλεω. ἐπίσταμαι δὲ καὶ
τριήρεις πολλάκις ἐκπεμπομένας σὺν πολλῇ δαπάνῃ κα-
τεσκευασμένας, τούτου μὲν ἀδήλου ὄντος εἴτε βέλτιον
εἴτε κάκιον ἔσται, ἐκείνου δὲ δήλου ὅτι οὐδέποτε ἀπο-
λήψονται ἃ ἂν εἰσενέγκωσιν οὐδὲ μεθέξουσιν ⟨ὑπὲρ⟩
9 ὧν ἂν εἰσενέγκωσι. κτῆσιν δὲ ἀπ' οὐδενὸς ἂν οὕτω
καλὴν κτήσαιντο ὥσπερ ἀφ' οὗ ἂν προτελέσωσιν εἰς τὴν
ἀφορμήν· ᾧ μὲν γὰρ ἂν δέκα μναῖ εἰσφορὰ γένηται,
ὥσπερ ναυτικόν, σχεδὸν ἐπίπεμπτον αὐτῷ γίγνεται,
τριώβολον τῆς ἡμέρας λαμβάνοντι· ᾧ δέ γ' ἂν πέντε
10 μναῖ, πλεῖον ἢ ἐπίτριτον. οἱ δέ γε πλεῖστοι Ἀθηναίων
πλείονα λήψονται κατ' ἐνιαυτὸν ἢ ὅσα ἂν εἰσενέγκωσιν.
οἱ γὰρ μνᾶν προτελέσαντες ἐγγὺς δυοῖν μναῖν πρόσοδον
ἕξουσι, καὶ ταῦτα ἐν πόλει, ὃ δοκεῖ τῶν ἀνθρωπίνων
11 ἀσφαλέστατον καὶ πολυχρονιώτατον εἶναι. οἶμαι δ' ἔγωγε,
εἰ μέλλοιεν ἀναγραφήσεσθαι εὐεργέται εἰς τὸν ἅπαντα
χρόνον, καὶ ξένους ἂν πολλοὺς εἰσενεγκεῖν, ἔστι δ' ἃς
ἂν καὶ πόλεις τῆς ἀναγραφῆς ὀρεγομένας. ἐλπίζω δὲ

3 Cf. ad p. 63, 20 8 ἐκπεμπομένας] γενομένας Hagen ‖ πολλαῖς δαπάναις De 8. 9 κατεσκευασμένας Ba καὶ ταύτας γενομένας AM καὶ ἄλλας γενομένας We καὶ ταῦτα γενόμενα Sch κατασκευάς τε γενομένας Jacobs καὶ ταῦτα Zg καὶ ταῦτα ⟨ἰδίᾳ⟩ γενομένας Ha καὶ ταύτας G. Wolf et Wi 9 ὄντος del. Gleiniger 11 ἐξενέγκωσιν Ha 11. 12 ⟨ὑπὲρ⟩ ὧν ἂν Zg ὧν ἂν AM ὧν ἂν ⟨ἕνεκ'⟩ Wi ὧν ἂν ⟨ἐξενέγκωσιν⟩ Ma 13 κτήσαιτο M ‖ ὥσπερ Le ὡς εἴπερ AM ὅσηνπερ Th ‖ ἄν om. A 18 πλείω Zg ‖ ὅσω M 20 ἐν πόλει] ἐμπολῇ Bad

καὶ βασιλέας ἄν τινας καὶ τυράννους καὶ σατράπας
ἐπιθυμῆσαι μετασχεῖν ταύτης τῆς χάριτος.
Ὁπότε γε μὴν ἀφορμὴ ὑπάρχοι, καλὸν μὲν καὶ 12
ἀγαθὸν ναυκλήροις οἰκοδομεῖν καταγώγια περὶ λιμέ-
νας πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι, καλὸν δὲ καὶ ἐμπόροις [ἐπὶ]
προσήκοντας τόπους ⟨ἐπ'⟩ ὠνῇ τε καὶ πράσει, καὶ τοῖς εἰσ-
αφικνουμένοις δὲ δημόσια καταγώγια. εἰ δὲ καὶ τοῖς 13
ἀγοραίοις οἰκήσεις τε καὶ πωλητήρια κατασκευασθείη
καὶ ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐν τῷ ἄστει, ἅμα τ' ἂν κόσμος
εἴη τῇ πόλει καὶ πολλαὶ ἂν ἀπὸ τούτων πρόσοδοι γί-
γνοιντο. ἀγαθὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι πειραθῆναι, εἰ 14
καὶ ὥσπερ τριήρεις δημοσίας ἡ πόλις κέκτηται, οὕτω
καὶ ὁλκάδας δημοσίας δυνατὸν ἂν γένοιτο κτήσασθαι,
καὶ ταύτας ἐκμισθοῦν ἐπ' ἐγγυητῶν ὥσπερ καὶ τἄλλα
δημόσια. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο οἷόν τε ὂν φανείη, πολλὴ
ἂν καὶ ἀπὸ τούτων πρόσοδος γίγνοιτο.
Τά γε μὴν ἀργύρεια εἰ κατασκευασθείη ὡς δεῖ, IV. 1
πάμπολλα ἂν νομίζω χρήματα ἐξ αὐτῶν καὶ ἄνευ τῶν
ἄλλων προσόδων προσιέναι. βούλομαι δὲ καὶ τοῖς μὴ
εἰδόσι τὴν τούτων δύναμιν δηλῶσαι· ταύτην γὰρ
γνόντες καὶ ὅπως χρῆσθαι δεῖ αὐτοῖς ἄμεινον ἂν βου-
λεύοισθε. οὐκοῦν ὅτι μὲν πάνυ πάλαι ἐνεργά ἐστι 2
πᾶσι σαφές· οὐδεὶς γοῦν οὐδὲ πειρᾶται λέγειν ἀπὸ
ποίου χρόνου ἐπεχειρήθη. οὕτω δὲ πάλαι ὀρυττομέ-
νης τε καὶ ἐκφορουμένης τῆς ἀργυρίτιδος κατανοήσατε,

---

5. 6 προσήκοντας τόπους ἐπὶ Bergk ἐπὶ προσήκοντας τόπους AM; defendit Ba ἐπὶ del. Sch ad Arist. Pol. I, 4, 2 et De ἐπὶ τῷ Δείγματι προσήκοντας τόπους Sch in editione περὶ προσήκοντας τόπους Hertlein 6 ὠνεῖ τε καὶ πράσσει A 12. 13 ὥσπερ — καὶ ὁλκάδας om. A 17 ἀργύρεια Di ἀργύρια AM[1] 18 πάμπολα M 22 πάνυ om. M ‖ πάλαι Portus παλαιὰ AM 24 ἐπεχειρήθη] ἐνεχειρίσθη Bad 24. 25 ὀρυσσομένης AM

τί μέρος οἱ ἐκβεβλημένοι σωροὶ τῶν αὐτοφυῶν τε καὶ
3 *ὑπαργύρων λόφων. οὐδὲ μὴν ὁ ἀργυρώδης τόπος εἰς*
μεῖόν τι συστελλόμενος, ἀλλ' ἀεὶ ἐπὶ πλεῖον ἐκτεινό-
μενος φανερός ἐστιν. ἐν ᾧ γε μὴν χρόνῳ οἱ πλεῖστοι
ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐν αὐτοῖς, οὐδεὶς πώποτε ἔργου
ἠπόρησεν, ἀλλ' ἀεὶ τὰ ἔργα τῶν ἐργαζομένων περιῆν.
4 *καὶ νῦν δὲ οἱ κεκτημένοι ἐν τοῖς μετάλλοις ἀνδράποδα*
οὐδεὶς τοῦ πλήθους ἀφαιρεῖ, ἀλλ' ἀεὶ προσκτᾶται,
ὁπόσα ἂν πλεῖστα δύνηται. καὶ γὰρ δὴ ὅταν μὲν ὀλί-
γοι ὀρύττωσι καὶ ζητῶσιν, ὀλίγα οἶμαι καὶ τὰ χρήματα
εὑρίσκεται· ὅταν δὲ πολλοί, πολλαπλασία ἡ ἀργυρῖτις
ἀναφαίνεται. ὥστε ἐν μόνῳ τούτῳ ὧν ἐγὼ οἶδα ἔργων
5 *οὐδὲ φθονεῖ οὐδεὶς τοῖς ἐπικατασκευαζομένοις. ἔτι*
δὲ οἱ μὲν ἀγροὺς κεκτημένοι πάντες ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν,
ὁπόσα ζεύγη ἀρκεῖ εἰς τὸ χωρίον καὶ ὁπόσοι ἐργάται·
ἢν δ' ἐπὶ πλεῖον τῶν ἱκανῶν ἐμβάλλῃ τις, ζημίαν λογί-
ζονται· ἐν δὲ τοῖς ἀργυρείοις ἔργοις πάντας δή φασιν
6 *ἐνδεῖσθαι ἐργατῶν. καὶ γὰρ οὐδ' ὥσπερ ὅταν πολλοὶ*
οἱ χαλκοτύποι γένωνται, ἀξίων γενομένων τῶν χαλκευ-
τικῶν ἔργων καταλύονται οἱ χαλκοτύποι, καὶ οἱ σιδη-
ρεῖς γε ὡσαύτως· καὶ ὅταν γε πολὺς σῖτος καὶ οἶνος
γένηται, ἀξίων ὄντων τῶν καρπῶν ἀλυσιτελεῖς αἱ γεωρ-
γίαι γίγνονται, ὥστε πολλοὶ ἀφέμενοι τοῦ τὴν γῆν
ἐργάζεσθαι ἐπ' ἐμπορίας καὶ καπηλείας καὶ τοκισμοὺς

---

1 *τί*] *ὅτι* A 10 *ὀρύσσωσι* AM 11 *πολλαπλάσια* M ‖ *ἀργυρίτις* M 12 *ὧν* A *ὢ* M 13 *ἐπικατασκευαζομένοις* Co *ἐπισκευαζομένοις* AM 16 *ἐπὶ πλεῖον*] *ἔτι πλεῖον* Hertlein *ἔτι πλείονας* Hagen ‖ *ἐμβάλλῃ* nescio quis *ἐμβάλῃ* AM 17 *ἀργυρείοις* We *ἀργυρίοις* AM ‖ *ἔργοις* del. Zg ‖ *πάντας* AM *πάντες* ς Sch ‖ *δή* M *δεῖ* A 18 *ἐνδεῖσθαι*] *ἐνδεῖν ἀεὶ* Ha ‖ *οὐδ'*] *οὐχ* St 18. 19 *πολλοὶ οἱ* Dobraeus *οἱ πολλοὶ* M *πολλοὶ* A 20. 21 *σιδηρῆς* Di 21 *δὲ ὡσαύτως* Hei 23 *ἀφέμενοι* Co *ἀφιέμενοι* AM 24 *ἐμπορείας* M *ἐμπορίας*, *ι* m. rec. in rasura duarum litterarum A

τρέπονται· ἀργυρῖτις δὲ ὅσῳ ἂν πλείων φαίνηται καὶ
ἀργύριον πλεῖον γίγνηται, τοσούτῳ πλείονες ἐπὶ τὸ
ἔργον τοῦτο ἔρχονται. καὶ γὰρ δὴ ἔπιπλα μέν, ἐπει- 7
δὰν ἱκανά τις κτήσηται τῇ οἰκίᾳ, οὐ μάλα ἔτι προσ-
ωνοῦνται· ἀργύριον δὲ οὐδείς πω οὕτω πολὺ ἐκτήσατο,
ὥστε μηκέτι προσδεῖσθαι· ἀλλ' ἤν τισι γένηται παμ-
πληθές, τὸ περιττεῦον κατορύττοντες οὐδὲν ἧττον
ἥδονται ἢ χρώμενοι αὐτῷ. καὶ μὴν ὅταν γε εὖ πράτ- 8
τωσιν αἱ πόλεις, ἰσχυρῶς οἱ ἄνθρωποι ἀργυρίου δέον-
ται. οἱ μὲν γὰρ ἄνδρες ἀμφὶ ὅπλα τε καλὰ καὶ ἵππους
ἀγαθοὺς [τε] καὶ οἰκίας καὶ κατασκευὰς μεγαλοπρεπεῖς
βούλονται δαπανᾶν, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς ἐσθῆτα πολυτελῆ
καὶ χρυσοῦν κόσμον τρέπονται. ὅταν τε αὖ νοσήσωσιν 9
⟨αἱ⟩ πόλεις ἢ ἀφορίαις καρπῶν ἢ πολέμῳ, ἔτι καὶ
πολὺ μᾶλλον ἀργοῦ τῆς γῆς γιγνομένης καὶ εἰς ἐπι-
τήδεια καὶ εἰς ἐπικούρους νομίσματος δέονται. εἰ δέ 10
τις φήσειε καὶ χρυσίον μηδὲν ἧττον χρήσιμον εἶναι ἢ
ἀργύριον, τούτῳ μὲν οὐκ ἀντιλέγω, ἐκεῖνο μέντοι οἶδα,
ὅτι καὶ χρυσίον ὅταν πολὺ παραφανῇ, αὐτὸ μὲν ἀτι-
μότερον γίγνεται, τὸ δὲ ἀργύριον τιμιώτερον ποιεῖ.
ταῦτα μὲν οὖν ἐδήλωσα τούτου ἕνεκα, ὅπως θαρροῦντες 11
μὲν ὅτι πλείστους ἀνθρώπους ἐπὶ τὰ ἀργύρεια ἄγωμεν,
θαρροῦντες δὲ κατασκευαζώμεθα ἐν αὐτοῖς, ὡς οὔτε
ἐπιλειψούσης ποτὲ ⟨τῆς⟩ ἀργυρίτιδος οὔτε τοῦ ἀργυ-

---

1 ἀργυρίτις AM ‖ πλεῖον M 1. 2 καὶ — γίγνηται del. Co 2 πλείους Zg 5 οὐδείπω A 6 μηκέτι He μὴ ἔτι AM 11 τε del. Ca 14 ⟨αἱ⟩ Rü ‖ ἀφορίᾳ Co 15 ἀργοῦ — γιγνομένης del. Wi. Fortasse post πολέμῳ transponenda 17 ἧσσον AM 18 τούτῳ Hei τοῦτο AM ⟨πρὸς⟩ τοῦτο Zg 19 παραφανῇ Sch παραφαίνῃ AM 21 θαρσοῦντες AM 22 ἀργύρια M ‖ ἄγομεν M 23 θαρσοῦντες AM ‖ κατασκευαζώμεθα Ca κατασκευαζόμεθα AM 24 ⟨τῆς⟩ Di

12 ρίου ἀτίμου ποτὲ ἐσομένου. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἡ πόλις
προτέρα ἐμοῦ ταῦτ᾽ ἐγνωκέναι· παρέχει γοῦν ἐπὶ ἰσο-
τελείᾳ καὶ τῶν ξένων τῷ βουλομένῳ ἐργάζεσθαι ἐν
τοῖς μετάλλοις.
13 Ἵνα δὲ καὶ σαφέστερον περὶ τῆς τροφῆς εἴπω, νῦν
διηγήσομαι ὡς κατασκευασθέντα τὰ ἀργύρεια ὠφελι-
μώτατ᾽ ἂν εἴη τῇ πόλει. ἀπ᾽ αὐτῶν μὲν οὖν ἔγωγε
ἀφ᾽ ὧν μέλλω λέγειν οὐδέν τι ἀξιῶ θαυμάζεσθαι ὡς
δυσεύρετόν τι ἐξηυρηκώς· τὰ μὲν γὰρ ὧν λέξω καὶ
νῦν ἔτι πάντες ὁρῶμεν, τὰ δὲ παροιχόμενα πάντες
14 κατὰ ταὐτὰ ἂν ἀκούομεν. τῆς μέντοι πόλεως πάνυ
ἄξιον θαυμάσαι τὸ αἰσθανομένην πολλοὺς πλουτιζο-
μένους ἐξ αὐτῆς ἰδιώτας μὴ μιμεῖσθαι τούτους. πάλαι
μὲν γὰρ δήπου οἷς μεμέληκεν ἀκηκόαμεν ὅτι Νικίας
ποτὲ ὁ Νικηράτου ἐκτήσατο ἐν τοῖς ἀργυρείοις χιλίους
ἀνθρώπους, οὓς ἐκεῖνος Σωσίᾳ τῷ Θρᾳκὶ ἐξεμίσθωσεν,
ἐφ᾽ ᾧ ⟨τὸν⟩ μὲν ὀβολὸν ἀτελῆ ἑκάστου τῆς ἡμέρας ἀπο-
διδόναι, τὸν δ᾽ ἀριθμὸν ἴσους ἀεὶ παρέχειν. ἐγένετο
15 δὲ καὶ Ἱππονίκῳ ἑξακόσια ἀνδράποδα κατὰ τὸν αὐτὸν
τρόπον [τοῦτον] ἐκδεδομένα, ἃ προσέφερε μνᾶν ἀτελῆ
τῆς ἡμέρας, Φιλημονίδῃ δὲ τριακόσια, ⟨ἃ⟩ ἡμιμναῖον·
ἄλλοις δέ γε ὡς, οἴομαι, δύναμις ἑκάστοις ὑπῆρχεν.
16 ἀτὰρ τί τὰ παλαιὰ δεῖ λέγειν; καὶ γὰρ νῦν πολλοί

14 Athenaeus VI p. 272 C

3 τῷ βουλομένῳ Le τῶν βουλομένων AM 6 ἀργύρεια Di ἀργύρια AM 7 ἀπ᾽ αὐτῶν] ἀφ᾽ ὧν Pi αὐτὸς Ri 8 ἀφ᾽ del. Co ἀφ᾽ ὧν del. Pi 9 ἐξευρηκώς AM corr. Di 10 πάντες posterius Schanz πάντων κατὰ AM τῶν πραγμάτων Aldus παρὰ τῶν πατέρων Wi πάντων ⟨λεγόντων⟩ Pi πάντως Ri 11 ταὐτὰ ς St ταῦτα AM ‖ ἂν M αὖ A, del. Wi ‖ ἀκούοιμεν St ἀκηκόαμεν Wi

15 ἀργυρείοις Di ἀργυρίοις AM 17 ⟨τὸν⟩ μὲν ὀβολὸν We ὀβολὸν μὲν AM 18 παρέχειν Le παρεῖχεν AM 20 ἐκδιδόμενα τοῦτον A ‖ τοῦτον del. Zg 21 ⟨ἃ⟩ Ha ‖ ἡμιμναῖον Le ἡμιμναῖα AM 22 ὡς δύναμις, οἶμαι We οἶμαι ὡς δύναμις Wi

εἰσιν ἐν τοῖς ἀργυρείοις ἄνθρωποι οὕτως ἐκδεδομένοι.
περαινομένων γε μὴν ὧν λέγω τοῦτ' ἂν μόνον καινὸν 17
γένοιτο, εἰ ὥσπερ οἱ ἰδιῶται κτησάμενοι ἀνδράποδα
πρόσοδον ἀέναον κατεσκευασμένοι εἰσίν, οὕτω καὶ ἡ
πόλις κτῷτο δημόσια ἀνδράποδα, ἕως γίγνοιτο τρία
ἑκάστῳ Ἀθηναίων. εἰ δὲ δυνατὰ λέγομεν καθ' ἓν 18
ἕκαστον αὐτῶν σκοπῶν ὁ βουλόμενος κρινέτω. οὐκοῦν
τιμὴν μὲν ἀνθρώπων εὔδηλον ὅτι μᾶλλον ἂν τὸ δη-
μόσιον δύναιτο ἢ οἱ ἰδιῶται παρασκευάσασθαι. τῇ γε
μὴν βουλῇ ῥᾴδιον καὶ κηρύξαι ἄγειν τὸν βουλόμενον
ἀνδράποδα καὶ τὰ προσαχθέντα πρίασθαι. ἐπειδὰν δὲ 19
ὠνηθῇ, τί ἂν ἧττον μισθοῖτό τις παρὰ τοῦ δημοσίου
ἢ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς μέλλων ἕξειν;
μισθοῦνται γοῦν καὶ τεμένη καὶ ἱερὰ καὶ οἰκίας, καὶ
τέλη ὠνοῦνται παρὰ τῆς πόλεως. ὅπως γε μὴν τὰ 20
ὠνηθέντα σῴζηται, τῷ δημοσίῳ ἔστι λαμβάνειν ἐγγύους
παρὰ τῶν μισθουμένων, ὥσπερ καὶ παρὰ τῶν ὠνου-
μένων τὰ τέλη. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀδικῆσαί γε ῥᾷον τῷ
τέλος πριαμένῳ ἢ τῷ ἀνδράποδα μισθουμένῳ. ἀργύ- 21
ριον μὲν γὰρ πῶς καὶ φωράσειεν ἄν τις τὸ δημόσιον
ἐξαγόμενον, ὁμοίου τοῦ ἰδίου ὄντος αὐτῷ; ἀνδράποδα
δὲ σεσημασμένα τῷ δημοσίῳ σημάντρῳ καὶ προκειμένης
ζημίας τῷ τε πωλοῦντι καὶ τῷ ἐξάγοντι, πῶς ἄν τις
ταῦτα κλέψειεν; οὐκοῦν μέχρι μὲν τούτου δυνατὸν
φανείη ἂν τῇ πόλει εἶναι τὸ ἀνθρώπους καὶ κτήσασθαι

1 *ἀργυρείοις* Di *ἀργυρίοις* AM 2 *ταῦτ'* M 4 *ἀένναον* AM ‖ *κατασκευασμένοι* M, corr. man. rec. 8 *τιμὴν*] *κτῆσιν* De ‖ *μὲν* ⟨*τοσούτων*⟩ Ri 9 *οἱ* om. A 18 *τῶν ἰδιωτῶν* Hagen *τοῦ ἰδιώτου* AM *του ἰδιώτου* De *ἰδιώτου* Nitsche 14 *καὶ ἱερὰ* del. Ba, fortasse recte 18 *τέλη* A *μέλη* M, corr. man. rec. 20 *γάρ πως* A 22 *προκειμένης* Bloomfield ad Thuc. III, 45 *προσκειμένης* AM 25 *φανείη ἂν* Schanz *φανεῖται* A *φανῆναι* M *φαίνεται* Co ‖ *τὸ* Le *τε* A $\overset{ε}{τ}$ M

22 καὶ φυλάξαι. εἰ δ' αὖ τις τοῦτ' ἐνθυμεῖται, πῶς, ἐπειδὰν πολλοὶ ἐργάται γένωνται, πολλοὶ φανοῦνται καὶ οἱ μισθωσόμενοι, ἐκεῖνο κατανοήσας θαρρείτω, ὅτι πολλοὶ μὲν τῶν κατεσκευασμένων προσμισθώσονται τοὺς δημοσίους· πολλὰ γάρ ἐστι τὰ ὑπάρχοντα, πολλοὶ δ' εἰσὶ καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις γηράσκοντες, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι Ἀθηναῖοί τε καὶ ξένοι, οἳ τῷ σώματι μὲν οὔτε βούλοιντ' ἂν οὔτε δύναιντ' ἂν ἐργάζεσθαι, τῇ δὲ γνώμῃ ἐπιμελούμενοι ἡδέως ἂν τὰ ἐπιτήδεια πορίζοιντο.

23 ἤν γε μέντοι τὸ πρῶτον συστῇ διακόσια καὶ χίλια ἀνδράποδα, εἰκὸς ἤδη ἀπ' αὐτῆς τῆς προσόδου ἐν ἔτεσι πέντε ἢ ἓξ μὴ μεῖον ἂν τῶν ἑξακισχιλίων γενέσθαι. ἀπό γε μὴν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ ἢν ὀβολὸν ἕκαστος ἀτελῆ τῆς ἡμέρας προσφέρῃ, ἡ μὲν πρόσοδος ἑξήκοντα

24 τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ. ἀπὸ δὲ τούτων ἢν εἰς ἄλλα ἀνδράποδα τιθῆται εἴκοσι, τοῖς τετταράκοντα ἤδη ἐξέσται τῇ πόλει χρῆσθαι εἰς ἄλλ' ὅ,τι ἂν δέῃ. ὅταν δέ γε μύρια ἀναπληρωθῇ, ἑκατὸν τάλαντα ἡ πρόσοδος ἔσται.

25 ὅτι δὲ δέξεται πολλαπλάσια τούτων, μαρτυρήσαιεν ἄν μοι εἴ τινες ἔτι εἰσὶ τῶν μεμνημένων, ὅσον τὸ τέλος ηὕρισκε τῶν ἀνδραπόδων πρὸ τῶν ἐν Δεκελείᾳ. μαρτυρεῖ δὲ κἀκεῖνο, ὅτι εἰργασμένων ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἀργυρείοις ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ἀναριθμήτων νῦν οὐδὲν διαφέρει τὰ ἀργύρεια ἢ οἷα οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὄντα ἐμνη-

---

1 τοῦτο A (?) || ἐνθυμεῖται] ἀθυμεῖ De || πῶς Hei ὡς AM 2 ⟨οὐ⟩ πολλοὶ φανοῦνται, retento ὡς Sch 3 μισθωσόμενοι St μισθωσάμενοι AM 5 γὰρ ἔστι ut videtur M γὰρ ἔσται Bad, fortasse recte 6 γηράσκοντες Di γηρασκόντων AM 7 ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ A Zg || οἳ del. Zg 9 ἐπιμελόμενοι A, del. Ha 12 ἂν τῶν Wi αὐτῇ AM 14 προσφέρῃ Co φέρῃ AM 16 τίθηται A τίθεται M 16 τεσσαράκοντα M 19 μαρτυρήσειαν Di 21 εὕρισκε AM || δικελίᾳ A 23 ἀργυρείοις Di ἀργυρίοις AM 24 ἀργύρεια Di ἀργύρια AM || οἷα De ἃ AM

μόνευον αὐτά. καὶ τὰ νῦν δὲ γιγνόμενα πάντα μαρ- 26
τυρεῖ ὅτι οὐκ ἄν ποτε πλείω ἀνδράποδα ἐκεῖ γένοιτο
ἢ ὅσων ἂν τὰ ἔργα δέηται. οὔτε γὰρ βάθους πέρας
οὔτε ὑπονόμων οἱ ὀρύττοντες εὑρίσκουσι. καὶ μὴν 27
καινοτομεῖν γε οὐδὲν ἧττον ἔξεστι νῦν ἢ πρότερον.
οὐ τοίνυν οὐδ' εἰπεῖν ἂν ἔχοι εἰδὼς οὐδείς, πότερον
ἐν τοῖς κατατετμημένοις πλείων ἀργυρῖτις ἢ ἐν τοῖς
ἀτμήτοις ἐστί. τί δῆτα, φαίη ἄν τις, οὐ καὶ νῦν, 28
ὥσπερ ἔμπροσθεν, πολλοὶ καινοτομοῦσιν· νεωστὶ γὰρ
πάλιν κατασκευάζονται; ὅτι πενέστεροι μὲν νῦν εἰσιν οἱ
περὶ τὰ μέταλλα, κίνδυνος δὲ μέγας τῷ καινοτομοῦντι.
ὁ μὲν γὰρ εὑρὼν ἀγαθὴν ἐργασίαν πλούσιος γίγνεται, 29
ὁ δὲ μὴ εὑρὼν πάντα ἀπόλλυσιν ὅσα ἂν δαπανήσῃ.
εἰς τοῦτον οὖν τὸν κίνδυνον οὐ μάλα πως ἐθέλουσιν
οἱ νῦν ἰέναι. ἐγὼ μέντοι ἔχειν μοι δοκῶ καὶ περὶ τού- 30
του συμβουλεῦσαι, ὡς ἂν ἀσφαλέστατα καινοτομοῖτο.
εἰσὶ μὲν γὰρ δήπου Ἀθηναίων δέκα φυλαί· εἰ δ' ἡ
πόλις δοίη ἑκάστῃ αὐτῶν ἴσα ἀνδράποδα, αἱ δὲ κοινω-
σάμεναι τὴν τύχην καινοτομοῖεν, οὕτως ἄν, εἰ μία
εὕροι, πάσαις ἂν λυσιτελὲς ἀποδείξειεν, εἰ δὲ δύο ἢ 31
τρεῖς ἢ τέτταρες ἢ αἱ ἡμίσειαι εὕροιεν, δηλονότι λυ-
σιτελέστερα ⟨ἔτι⟩ ἂν τὰ ἔργα ταῦτα γίγνοιτο. τό γε
μὴν πάσας ἀποτυχεῖν οὐδενὶ τῶν παρεληλυθότων ἐοικός.
ὁρᾶτε δὴ οὕτω καὶ ἰδιώτας συνισταμένους καὶ κοινου- 32

---

1 *αὐτά* del. Bergk 3 *ὅσον* M, corr. m. rec. *ὅσ' ἂν* Wi || *δέηται* Hei *δεῖται* AM *δέχηται* Wi *δέοιτο* Ri 4 *ὑπονόμων* Le *ὑπὸ νόμων* A *ὑπόνομον* M ⟨*μήκους*⟩ vel ⟨*εὔρους*⟩ *ὑπονόμων* He || *μὴν* M *νῦν* A || *ὀρύσσοντες* AM 5 *ἧττον* om. M 6 *πότερον* St *πρότερον* AM (corr. m. rec.) 10 *μὲν νῦν* del. Hertlein 9. 10 *νεωστὶ — κατασκευάζονται* huc transposuit Rü; post *μέταλλα* lin. 11 exhibent libri 10 *πενέστεροι*] *ἀσφαλέστεροι* De || *νῦν* om. M 20 *ἀποδειχθείη* De 22 ⟨*ἔτι*⟩ Hei 23 *ἔοικεν* Co
24 *ὁρᾶτε δὴ* De *οἷόν τε δὴ* AM *οἴομαι δὴ* vel *οἴομαι δὲ* St *οἷόν τε δὲ* Le || *οὕτως* AM || *καὶ — p. 62, 1 τύχην* susp. Wi

μένους τὴν τύχην ἀσφαλέστερον κινδυνεύειν. μηδὲ
μέντοι τοῦτο φοβεῖσθε ὡς ἢ τὸ δημόσιον οὕτω κατα-
σκευαζόμενον παραλυπήσει τοὺς ἰδιώτας ἢ οἱ ἰδιῶται
τὸ δημόσιον· ἀλλ' ὥσπερ σύμμαχοι ὅσῳ ἂν πλείους
συνιῶσιν, ἰσχυροτέρους ἀλλήλους ποιοῦσιν, οὕτω καὶ
ἐν τοῖς ἀργυρείοις ὅσῳπερ ἂν πλείους ἐργάζωνται,
τόσῳ πλείω τἀγαθὰ εὑρήσουσί τε καὶ ἐκφορήσουσι.
33 Καὶ ἐμοὶ μὲν δὴ εἴρηται ὡς ἂν ἡγοῦμαι κατα-
σκευασθείσης τῆς πόλεως ἱκανὴν ἂν πᾶσιν Ἀθηναίοις
34 τροφὴν ἀπὸ κοινοῦ γενέσθαι. εἰ δέ τινες λογιζόμενοι
παμπόλλης ἂν δεῖν ἀφορμῆς εἰς ταῦτα πάντα οὐχ
ἡγοῦνται ἱκανὰ ἄν ποτε χρήματα εἰσενεχθῆναι, μηδ'
35 οὕτως ἀθυμούντων. οὐ γὰρ οὕτως ἔχει ὡς ἀνάγκη
ἅμα ταῦτα πάντα γίγνεσθαι, ἢ μηδὲν ὄφελος αὐτῶν
εἶναι· ἀλλ' ὁπόσα ἂν ἢ οἰκοδομηθῇ ἢ ναυπηγηθῇ ἢ
ἀνδράποδα ὠνηθῇ, εὐθὺς ταῦτα ἐν ὠφελείᾳ ἔσται.
36 ἀλλὰ μὴν καὶ τῇδέ γε συμφορώτερον τὸ κατὰ μέρος ἢ
τὸ ἅμα πάντα πράττεσθαι. οἰκοδομοῦντές τε γὰρ
ἀθρόοι πολυτελέστερον ἂν καὶ κάκιον ἢ κατὰ μέρος
ἀποτελοῖμεν· ἀνδράποδα δὲ παμπληθῆ ζητοῦντες ἀναγ-
37 καζοίμεθ' ἂν καὶ χείρω καὶ τιμιώτερα ὠνεῖσθαι. κατά
γε μὴν τὸ δυνατὸν περαίνοντες τὰ μὲν καλῶς γνω-
σθέντα καὶ αὖθις ἂν † ἡμῖν οἰόμεθα· εἰ δέ τι ἁμαρτη-

---

1 μηδὲ St μηδὲν AM 2 φοβεῖσθε St φοβεῖσθαι AM 3 παραλυπήσει Sch παραλυπήση AM 6 ἀργυρείοις Di ἀργυρίοις AM 7 πλεῖον M ‖ ἐκφορήσουσι Co φορήσουσι AM πορίσουσι Anonymus ap. Sch 14 ⟨ἢ⟩ ἅμα Kaibel ‖ πάντα ταῦτα M 16 ἀνδραποδωνηθῇ Ri 17 συνφορώτερον A 18 τε] μὲν Ca 19 κάκιον St κάλλιον AM ⟨οὐ⟩ κάλλιον Ze 20 ἀποτελοῖμεν St ἀποτελοῖεν AM ‖ δὲ] τε We 22 καλῶς ⟨ἔχειν⟩ γνωσθέντα We ⟨μὴ⟩ καλῶς γνωσθέντα Pi 23 ἡμῖν οἰόμεθα AM ἀνύοιμεν Ca μιμοίμεθα St ὠνοίμεθα vel ποιοίμεθα Cam μηχανῴμεθα Christian πράττοιμεν Ba ἡμῖν γενέσθαι οἰόμεθα Hn ap. Heiland, De dial. Xen. p. 18 ἀνύτοιμεν ** ἂν ἡμῖν οἰόμεθα

θείη, ἀπεχοίμεθ' ἂν αὐτοῦ. ἔτι δὲ πάντων ἅμα γιγνο- 38
μένων, ἡμᾶς ἂν ἅπαντα δέοι ἐκπορίζεσθαι· εἰ δὲ τὰ μὲν περαίνοιτο, τὰ δὲ μέλλοι, ἡ ὑπάρξασα πρόσοδος τὸ ἐπιτήδειον συγκατασκευάζοι ἄν. ὃ δὲ ἴσως φοβε- 39
ρώτατον δοκεῖ πᾶσιν εἶναι, μή, εἰ ἄγαν πολλὰ κτήσαιτο ἡ πόλις ἀνδράποδα, ὑπεργεμισθείη ἂν τὰ ἔργα, καὶ τούτου τοῦ φόβου ἀπηλλαγμένοι <ἂν> εἴημεν, εἰ μὴ πλείονας ἀνθρώπους ἢ ὅσους αὐτὰ τὰ ἔργα προσαιτοίη κατ' ἐνιαυτὸν ἐμβάλοιμεν. οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ, ᾗπερ 40
ῥᾷστον, ταύτῃ καὶ ἄριστον εἶναι ταῦτα πράττειν. εἰ δ' αὖ διὰ τὰς ἐν τῷ νῦν πολέμῳ γεγενημένας εἰσφορὰς νομίζετ' ἂν μηδ' ὁτιοῦν δύνασθαι εἰσενεγκεῖν, ὑμεῖς γε ὅσα μὲν πρὸ τῆς εἰρήνης χρήματα ηὕρισκε τὰ τέλη, ἀπὸ τοσούτων καὶ τὸ ἐπιὸν ἔτος διοικεῖτε τὴν πόλιν· ὅσα δ' ἂν ἐφευρίσκῃ διὰ τὸ εἰρήνην τε εἶναι καὶ διὰ τὸ θεραπεύεσθαι μετοίκους καὶ ἐμπόρους καὶ διὰ τὸ πλειόνων συναγειρομένων ἀνθρώπων πλείω εἰσάγεσθαι καὶ ἐξάγεσθαι καὶ διὰ τὸ <τὰ> ἐλλιμένια καὶ τὰς ἀγορὰς αὐξάνεσθαι, ταῦτα λαμβάνοντες κατασκευάζεσθε,
ὡς ἂν πλεῖσται πρόσοδοι γίγνοιντο. εἰ δέ τινες αὖ 41
φοβοῦνται, μὴ ματαία ἂν γένοιτο αὕτη ἡ κατασκευή, εἰ

Zg ἀμυνοίμεθα Pi <λυσιτελήσειν> ἡμῖν οἰοίμεθα Th οἰοίμεθα <συνοίσειν> vel <ποιητέον> Ri

1 ἀπεχοίμεθ' ς ἀπεχθοίμεθ' A ἀπεχθοίμεθα M ‖ αὐτῷ A 2 ἅπαντα] ἅμα πάντα He 3 ἡ <ἀεὶ> He 4 ἐπιτήδειον] ἔτι ἐλλεῖπον Bad ‖ totum § 39 del. Richter 6 ὑπεργεμισθείη Sch ὑπεργεμισθῇ AM ‖ ἂν del. Sch ‖ καὶ] κἂν Schanz 7 <ἂν> Sch ‖ εἶμεν Di 8 πλείους Zg 9 ἐμβάλλοιμεν Zg 10 πράσσειν AM 12 νομίζοιτ' St ‖ ὁντινοῦν Ha 13 γε Ze δὲ AM δὴ Ba ‖ εὕρισκε St εὑρίσκει A probante Bad εὑρίσκετε M 15 ἐφευρίσκει A ‖ τε τὸ εἰρήνην Ca 18 <τὰ> ἐλλιμένια Bergk ἐν λιμένι AM ‖ καὶ <ἄστει> τὰς De 19 κατασκευάζεσθε ς Le κατασκευάζεσθαι AM κατασκευάσασθαι Ca 20 ὅσ' ἂν πλεῖσθ' αἱ Wi ‖ πλεῖστοι M ‖ γίγνωντο A δέχωνται vel simile quid Zg ‖ Ante § 41 inserenda esse c. 3, 7—10 et c. 4, 49—52 docuit Rü

πόλεμος ἐγερθείη, ἐννοησάτωσαν ὅτι τούτων γιγνο-
μένων πολὺ φοβερώτερος ὁ πόλεμος τοῖς ἐπιφέρουσιν
42 ἢ τῇ πόλει. τί γὰρ δὴ εἰς πόλεμον κτῆμα χρησιμώ-
τερον ἀνθρώπων; πολλὰς μὲν γὰρ ναῦς πληροῦν ἱκανοὶ
ἂν εἶεν δημοσίᾳ· πολλοὶ δ' ἂν καὶ πεζοὶ [δημοσίᾳ]
δύναιντ' ἂν βαρεῖς εἶναι τοῖς πολεμίοις, εἴ τις αὐτοὺς
θεραπεύοι.
43 Λογίζομαι δ' ἔγωγε καὶ πολέμου γιγνομένου οἷόν
τ' εἶναι μὴ ἐκλείπεσθαι τὰ ἀργύρεια. ἔστι μὲν γὰρ
δήπου περὶ τὰ μέταλλα ἐν τῇ πρὸς μεσημβρίαν [θα-
λάττῃ] τεῖχος ἐν Ἀναφλύστῳ, ἔστι δ' ἐν τῇ πρὸς ἄρκτον
τεῖχος ἐν Θορικῷ· ἀπέχει δὲ ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων ἀμφὶ
44 τὰ ἑξήκοντα στάδια. εἰ οὖν καὶ ἐν μέσῳ τούτων γέ-
νοιτο ἐπὶ τῷ ὑψηλοτάτῳ Βήσης τρίτον ἔρυμα, συνήκοι
τ' ἂν τὰ ἔργα εἰς ἓν ἐξ ἁπάντων τῶν τειχῶν, καὶ εἴ τι
αἰσθάνοιτο πολεμικόν, βραχὺ ἂν εἴη ἑκάστῳ εἰς τὸ
45 ἀσφαλὲς ἀποχωρῆσαι. εἰ δὲ καὶ ἔλθοιεν [πλείους] πο-
λέμιοι, δηλονότι εἰ μὲν σῖτον ἢ οἶνον ἢ πρόβατα ἔξω
εὕροιεν, ἀφέλοιντ' ἂν ταῦτα· ἀργυρίτιδος δὲ κρατή-
46 σαντες τί ἂν μᾶλλον ἢ λίθοις ἔχοιεν χρῆσθαι; πῶς δὲ
καὶ ὁρμήσειαν ⟨ἄν⟩ ποτε πολέμιοι πρὸς τὰ μέταλλα; ἀπέ-
χει μὲν γὰρ δήπου τῶν ἀργυρείων ⟨ἡ⟩ ἐγγύτατα πόλις
Μέγαρα πολὺ πλεῖον τῶν πεντακοσίων σταδίων· ἀπ-
έχει δὲ ἡ μετὰ ταῦτα πλησιαίτατα Θῆβαι πολὺ πλεῖον

---

1 ἐννοησάτωσαν St ἐννοησάτω AM ἐννοησάντων Co 3 δὴ] δεῖ A 4 πολλοὶ De 5 δημοσίᾳ del. Bergk 9 ἀργύρεια Di ἀργύρια AM 10 ἐν] ἐπὶ He 10. 11 θαλάσσῃ A (sec. Zg), del. Bergk 11 Ἀναφλύστῳ Br ἀναφαύστω AM ‖ ἐν] ἐπὶ He 14 Βήσης Sch βήσσης AM 14. 15 συγκλῄοιτ' Bad 15 ἐξ ἁπάντων] ἐκ διεχόντων, deleto τῶν τειχῶν De 17 πλείους del. Rü 21 ⟨ἄν⟩ Di 22 ἀργυρείων Di ἀργυρίων AM ‖ ⟨ἡ⟩ Sch 23 πλεῖον, sed ο ex ω m. 1? M πλείω A

τῶν ἑξακοσίων. ἢν οὖν πορεύωνται ἐντεῦθέν ποθεν 47
ἐπὶ τὰ ἀργύρεια, παριέναι αὐτοὺς δεήσει τὴν πόλιν·
κἂν μὲν ὦσιν ὀλίγοι, εἰκὸς αὐτοὺς ἀπόλλυσθαι καὶ
ὑπὸ ἱππέων καὶ ὑπὸ περιπόλων. πολλῇ γε μὴν δυνά-
μει πορεύεσθαι ἐξερημοῦντας τὰ ἑαυτῶν χαλεπόν· πολὺ
γὰρ ἐγγύτερον ἂν εἴη ταῖς πόλεσιν αὐτῶν τὸ τῶν
Ἀθηναίων ἄστυ ἢ αὐτοὶ [οἱ] πρὸς τοῖς μετάλλοις ὄντες.
εἰ δὲ καὶ ⟨πλείους⟩ ἔλθοιεν, πῶς ἂν καὶ δύναιντο 48
μένειν μὴ ἔχοντες τὰ ἐπιτήδεια; ἐπισιτίζεσθαί γε μὴν
μέρει μὲν κίνδυνος καὶ περὶ τῶν μετιόντων καὶ περὶ
† ὧν ἀγωνίζονται· πάντες δὲ ἀεὶ μετιόντες πολιορκοῖντ'
ἂν μᾶλλον ἢ πολιορκοῖεν.
Οὐ τοίνυν μόνον ἡ ἀπὸ τῶν ἀνδραπόδων ἀποφορὰ 49
τὴν διατροφὴν τῇ πόλει αὔξοι ἄν, ἀλλὰ πολυανθρω-
πίας περὶ τὰ μέταλλα ἀθροιζομένης καὶ ἀπ' ἀγορᾶς
τῆς ἐκεῖ οὔσης καὶ ἀπ' οἰκιῶν περὶ τἀργύρεια δημο-
σίων καὶ ἀπὸ καμίνων καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων
πρόσοδοι ἂν πολλαὶ γίγνοιντο. ἰσχυρῶς γὰρ ⟨ἂν⟩ καὶ 50
† αὕτη πολυάνθρωπος γένοιτο πόλις, εἰ οὕτω κατα-
σκευασθείη· καὶ οἵ γε χῶροι οὐδὲν ἂν εἶεν μείονος
ἄξιοι τοῖς κεκτημένοις ἐνταῦθα ἢ τοῖς περὶ τὸ ἄστυ.
πραχθέντων γε μὴν ὧν εἴρηκα ξύμφημι ἐγὼ οὐ μόνον 51
ἂν χρήμασιν εὐπορωτέραν τὴν πόλιν εἶναι, ἀλλὰ καὶ

---

2 ἀργύρεια Di ἀργύρια AM   3 ἀπολέσθαι Co   4 περιπόλων cod. Mut. Br περιπόδων AM   5. 6 χαλεπὸν — αὐτῶν om. A   7 οἱ del. We   8 ⟨πλείους⟩ Rü   10 κίνδυνον A   11 τῶν ἀγωνιζομένων Zg   13 cf. ad p. 63, 20 ‖ ἀποφορὰ Sch εἰσφορὰ AM προσφορὰ Zg   14 αὔξοι cod. Mut. αὔξει AM   16 ἐκεῖ οὔσης Le ἐκεῖνου αὖ AM ἐκεῖθεν αὖ cod. Mut. ἐκεῖ ἐσομένης We κατ' ἐκεῖνα Sa ἐκεῖ Ha ἐν Σουνίῳ Wi ‖ τἀργύρεια Di ἀργύρια AM, susp. Wi   18 ⟨ἂν⟩ καὶ Di καὶ AM ἂν Wi κἂν Bad   19 ταύτῃ Sch (in addendis αὐτὴ praeferens adstipulante Ba et Bad) ‖ ⟨ἡ⟩ πόλις Bad. Locus vix sanatus ‖ οὕτως A   21 ἐνθαῦτα M   22 σύμφημι Di ξύμφημι ἐγὼ del. Bad

εὐπειθεστέραν καὶ εὐτακτοτέραν καὶ εὐπολεμωτέραν
52 γενέσθαι. οἵ τε γὰρ ταχθέντες γυμνάζεσθαι πολὺ ἂν
ἐπιμελέστερον τοῦτο πράττοιεν ἐν τοῖς γυμνασίοις, τὴν
τροφὴν ἀπολαμβάνοντες [πλείω] ἢ ἐν ταῖς λαμπάσι γυ-
μνασιαρχούμενοι· οἵ τε φρουρεῖν ἐν τοῖς φρουρίοις,
οἵ τε πελτάζειν καὶ περιπολεῖν τὴν χώραν, πάντα
ταῦτα μᾶλλον ἂν πράττοιεν, ἐφ' ἑκάστοις τῶν ἔργων
τῆς τροφῆς ἀποδιδομένης.

V. 1 Εἰ δὲ σαφὲς δοκεῖ εἶναι ὡς, εἰ μέλλουσι πᾶσαι αἱ
πρόσοδοι ἔκπλεῳ προσιέναι, ὅτι εἰρήνην δεῖ ὑπάρχειν,
ἆρ' οὐκ ἄξιον καὶ εἰρηνοφύλακας καθιστάναι; πολὺ
γὰρ ἂν καὶ αὕτη αἱρεθεῖσα ἡ ἀρχὴ προσφιλεστέραν
καὶ πυκνοτέραν εἰσαφικνεῖσθαι πᾶσιν ἀνθρώποις ποι-
2 ήσειε τὴν πόλιν. εἰ δέ τινες οὕτω γιγνώσκουσιν, ὡς
ἐὰν ἡ πόλις εἰρήνην ἄγουσα διατελῇ, ἀδυνατωτέρα τε
καὶ ἀδοξοτέρα καὶ ἧττον ὀνομαστὴ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἔσται,
καὶ οὗτοί γε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, παραγιγνώσκουσιν. εὐδαι-
μονέσταται μὲν γὰρ δήπου πόλεις λέγονται αἳ ἂν πλεῖ-
στον χρόνον ἐν εἰρήνῃ διατελῶσι· πασῶν δὲ πόλεων
3 Ἀθῆναι μάλιστα πεφύκασιν ἐν εἰρήνῃ αὔξεσθαι. τίνες
γὰρ ἡσυχίαν ἀγούσης τῆς πόλεως οὐ προσδέοιντ' ἂν
αὐτῆς, ἀρξάμενοι ἀπὸ ναυκλήρων καὶ ἐμπόρων; οὐχ
οἱ πολύσιτοι, οὐχ οἱ πολύοινοι, [οὐχ οἱ ἡδύοινοι,] τί

3 τοῦτο om. M || ⟨τὰ⟩ ἐν Le, τοῦτο ignorans 4 πλείω del. Ha || ἢ del. Zg || λαμπάσι] παλαίστραις De 10 ἔκπλεῳ Pantazides ἐκ πόλεως AM || ὅτι del. Sa, at cf. Sch ad Xen. Hell. VI, 4, 37 13 πυκνοτέραν AM προσηνεστέραν aut ποθεινοτέραν Sch εὐκτοτέραν Ma πιστοτέραν Th πολὺ κοινοτέραν Ri 17 ὡς ἐμοὶ δοκεῖ Ca ὡς ἐμῇ δόξῃ AM ὡς ἐμὴ δόξα Ze || παραγιγνώσκουσιν Heiland παραγγέλλω σκοποῦσιν AM παραλόγως (παρὰ τρόπον Ca παρὰ μέλος Cam ἀλόγως vel πάνυ ἀλόγως Ba) σκοποῦσιν Le || οὗτοί γε παρά γ' ἐμοὶ παρασκοποῦσιν Haupt οὗτοί γε οὐκ ὀρθῶς παρὰ γ' ἐμῇ δόξῃ σκοποῦσιν Pi 23 οὐχ οἱ ἡδύοινοι om. cod. Mut., del. Wi

δὲ οἱ πολυέλαιοι, τί δὲ οἱ πολυπρόβατοι, ⟨τί⟩ δὲ οἱ
γνώμῃ † καὶ ἀργυρίῳ δυνάμενοι χρηματίζεσθαι, καὶ μὴν 4
χειροτέχναι τε καὶ σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι, οἱ δὲ ποιη-
ταί, οἱ δὲ τὰ τούτων μεταχειριζόμενοι, οἱ δὲ ἀξιοθεά-
των ἢ ἀξιακούστων ἱερῶν ἢ ὁσίων ἐπιθυμοῦντες, ἀλλὰ
μὴν καὶ οἱ δεόμενοι πολλὰ ταχὺ ἀποδίδοσθαι ἢ πρία-
σθαι, ποῦ τούτων μᾶλλον ἂν τύχοιεν ⟨ἢ⟩ Ἀθήνησιν; εἰ 5
δὲ πρὸς ταῦτα μὲν οὐδεὶς ἀντιλέγει, τὴν δὲ ἡγεμονίαν
βουλόμενοί τινες ἀναλαβεῖν τὴν πόλιν, ταύτην διὰ πο-
λέμου μᾶλλον ἢ δι' εἰρήνης ἡγοῦνται ἂν καταπραχθῆ-
ναι, ἐννοησάτωσαν πρῶτον μὲν τὰ Μηδικά, πότερον
βιαζόμενοι ἢ εὐεργετοῦντες τοὺς Ἕλληνας ἡγεμονίας
τε τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἑλληνοταμιείας ἐτύχομεν. ἔτι δ' 6
ἐπεὶ ὠμῶς ἄγαν δόξασα προστατεύειν ἡ πόλις ἐστε-
ρήθη τῆς ἀρχῆς, οὐ καὶ τότ', ἐπεὶ τοῦ ἀδικεῖν ἀπε-
σχόμεθα, πάλιν ὑπὸ τῶν νησιωτῶν ἑκόντων προστάται
τοῦ ναυτικοῦ ἐγενόμεθα; οὐκοῦν καὶ Θηβαῖοι εὐεργε- 7
τούμενοι ἡγεμονεύειν αὐτῶν ἔδωκαν Ἀθηναίοις; ἀλλὰ
μὴν καὶ Λακεδαιμόνιοι οὐ βιασθέντες ὑφ' ἡμῶν, ἀλλ'
εὖ πάσχοντες ἐπέτρεψαν Ἀθηναίοις περὶ τῆς ἡγεμονίας
θέσθαι ὅπως βούλοιντο. νῦν δέ γε διὰ τὴν ἐν τῇ 8
Ἑλλάδι ταραχὴν παραπεπτωκέναι μοι δοκεῖ τῇ πόλει,
ὥστε καὶ ἄνευ πόνων καὶ ἄνευ κινδύνων καὶ ἄνευ δα-
πάνης ἀνακτᾶσθαι τοὺς Ἕλληνας. ἔστι μὲν γὰρ πει-

1. 2 ⟨τί⟩ δὲ οἱ γνώμῃ Ca οἱ δὲ γνώμῃ AM 2 ⟨ἀπ'⟩ ἀργυρίου Zg ⟨τῇ ὠνῇ τοῦ⟩ ἀργυρίου Bad 3 τε] γε M ‖ καὶ σοφισταὶ] his verbis incipit L 7 ποῦ cod. Mut. Ze ἢ οὐ AML ‖ ἂν μᾶλλον L ‖ ⟨ἢ⟩ cod. Mut. Ze 9 τὴν πόλιν Ha τῇ πόλει AML 11 ἐννοησάντων Co 13 ἑλληνοταμιείας Boeckh, Staatshaushaltung I² p. 241 ἕλλην ὁ ταμίας A ἑλληνοταμίας M ἑλληνοπροταμίας L ‖ δὲ A 14 ὅμως ML¹ ‖ προστατεῖν Di 18 αὐτῶν ML ‖ Ἀθηναίοις del. Wi Zg 21 βουλοίμεθα Zg 22 παραπεπτοκέναι L

ῥᾶσθαι διαλλάττειν τὰς πολεμούσας πρὸς ἀλλήλας πόλεις, ἔστι δὲ συναλλάττειν, εἴ τινες ἐν αὐταῖς στασιάζουσιν.
9 *εἰ ⟨δὲ⟩ καὶ ὅπως τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν αὐτόνομον ὥσπερ πρόσθεν γένοιτο φανεροὶ εἴητ' ἐπιμελούμενοι, μὴ συμπολεμοῦντες, ἀλλὰ πρεσβεύοντες ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἂν οἶμαι θαυμαστὸν εἶναι, εἰ καὶ πάντας τοὺς Ἕλληνας ὁμογνώμονάς τε καὶ συνόρκους καὶ συμμάχους λάβοιτε ἐπ' ἐκείνους, οἵτινες ἐκλιπόν-*
10 *των Φωκέων τὸ ἱερὸν καταλαμβάνειν πειρῷντο. εἰ δὲ καὶ ὅπως ἀνὰ πᾶσαν γῆν καὶ θάλατταν εἰρήνη ἔσται φανεροὶ εἴητε ἐπιμελόμενοι, ἐγὼ μὲν οἶμαι πάντας ἂν εὔχεσθαι μετὰ τὰς ἑαυτῶν πατρίδας Ἀθήνας μάλιστα*
11 *σῴζεσθαι. εἰ δέ τις αὖ εἰς χρήματα κερδαλεώτερον νομίζει εἶναι τῇ πόλει πόλεμον ἢ εἰρήνην, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα πῶς ἂν ἄμεινον ταῦτα κριθείη ἢ εἴ τις τὰ προγεγενημένα ἐπανασκοποίη τῇ πόλει πῶς ἀποβέβηκεν.*
12 *εὑρήσει γὰρ τό τε παλαιὸν ἐν εἰρήνῃ μὲν πάνυ πολλὰ χρήματα εἰς τὴν πόλιν ἀνενεχθέντα, ἐν πολέμῳ δὲ ταῦτα πάντα καταδαπανηθέντα· γνώσεται δέ, ἢν σκοπῇ, καὶ ἐν τῷ νῦν χρόνῳ διὰ μὲν τὸν πόλεμον καὶ τῶν προσόδων πολλὰς ἐκλιπούσας, καὶ τὰς εἰσελθούσας εἰς παντοδαπὰ [πολλὰ] καταδαπανηθείσας· ἐπεὶ δὲ εἰρήνη κατὰ θάλατταν γεγένηται, ηὐξημένας τε τὰς προσόδους, καὶ ταύταις ἐξὸν τοῖς πολίταις χρῆσθαι ὅ,τι βούλοιντο.*

---

1 *διαλάττειν* AML 2 *συναλάττειν* AM ‖ *αὐταῖς* Di *αὑταῖς* AML *αὑτοῖς* Ri 3 *εἰ ⟨δὲ⟩ καὶ* Di *εἰ καὶ* AML *εἰ μὲν οὖν* Sch 4 *εἴητε* ML *εἶτε* Di ‖ *ἐπιμελόμενοι* Di 7 *συνοίκους* L 8 *καὶ συμμάχους* del. Co ‖ *ἐπ' ἐκείνους* Ca *ἐπ' ἐκείνου* ML *ἀπ' ἐκείνου* A 9 *πειρῷντο* Ma *ἐπειρῶντο* AML 11 *εἴτε* Di 14 *νομίζοι* ML 16 *ἐπανασκοποίη* Di *ἔτι ἀνασκοποίη* AML 17 *τότε* cod. Mut. Ze 18. 19 *ἐν — καταδαπανηθέντα* om. A 19 *δ'* A 21 *ἐκλειπούσας* ML 22 *παντοδαπώτατα* Di ‖ *πολλὰ* del. Le Di *πολλὰς* Heiland *πολλάκις* De *πάλιν* Wi *ἄλλα* Ri *πολλὰ καὶ παντοδαπὰ* Orelli 23 *γίγνηται* L 24 *βούλονται* Di

εἰ δέ τίς με ἐπερωτῴη, ἢ καὶ ἐάν τις ἀδικῇ τὴν πόλιν, 13
λέγεις ὡς χρὴ καὶ πρὸς τοῦτον εἰρήνην ἄγειν; οὐκ
ἂν φαίην· ἀλλὰ μᾶλλον λέγω ὅτι πολὺ θᾶττον ἂν
τιμωροίμεθα αὐτούς, εἰ μηδένα ὑπάρχοιμεν ἀδικοῦντες·
οὐδένα γὰρ ἂν ἔχοιεν σύμμαχον.

Ἀλλ' εἴ γε μὴν τῶν εἰρημένων ἀδύνατον μὲν μη- VI. 1
δέν ἐστι μηδὲ χαλεπόν, πραττομένων δὲ αὐτῶν προσ-
φιλέστεροι μὲν τοῖς Ἕλλησι γενησόμεθα, ἀσφαλέστε-
ρον δὲ οἰκήσομεν, εὐκλεέστεροι δὲ ἐσόμεθα, καὶ ὁ μὲν
δῆμος τροφῆς εὐπορήσει, οἱ δὲ πλούσιοι τῆς εἰς τὸν
πόλεμον δαπάνης ἀπαλλαγήσονται, περιουσίας δὲ πολλῆς
γενομένης μεγαλοπρεπέστερον μὲν ἔτι ἢ νῦν ἑορτὰς
ἄξομεν, ἱερὰ δ' ἐπισκευάσομεν, τείχη δὲ καὶ νεώρια
ἀνορθώσομεν, ἱερεῦσι δὲ καὶ βουλῇ καὶ ἀρχαῖς καὶ
ἱππεῦσι τὰ πάτρια ἀποδώσομεν, πῶς οὐκ ἄξιον ὡς
τάχιστα τούτοις ἐγχειρεῖν, ἵνα ἔτι ἐφ' ἡμῶν ἐπίδωμεν
τὴν πόλιν μετ' ἀσφαλείας εὐδαιμονοῦσαν; εἴ γε μὴν 2
ταῦτα δόξειεν ὑμῖν πράττειν, συμβουλεύσαιμ' ἂν ἔγωγε
πέμψαντας καὶ εἰς Δωδώνην καὶ εἰς Δελφοὺς ἐπερέσθαι
τοὺς θεοὺς εἰ λῷον καὶ ἄμεινον εἴη ἂν τῇ πόλει οὕτω
κατασκευαζομένῃ καὶ αὐτίκα καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον.
εἰ δὲ ταῦτα συναινοῖεν, τότ' ἂν αὖ φαίην χρῆναι ἐπ- 3
ερωτᾶν τίνας θεῶν προσποιούμενοι ταῦτα κάλλιστα καὶ
ἄριστα πράττοιμεν ἄν· οὓς δ' ἀνέλοιεν θεούς, τούτοις
εἰκὸς καλλιερήσαντας ἄρχεσθαι τοῦ ἔργου. σὺν γὰρ
θεῷ πραττομένων εἰκὸς καὶ τὰς πράξεις προϊέναι ἐπὶ
τὸ λῷον καὶ ἄμεινον ἀεὶ τῇ πόλει.

---

1 ἐπερωτοίη L ‖ ἢ Sch εἰ AML ‖ ἐάν Di ἄν AML ‖ ἀδικῇ Sch ἀδικοίη AML 4 ὑπάρχοιμεν ἀδικοῦντες Co παρέχοιμεν ἀδικοῦντες A παρέχοιμεν ἀδικοῦντα ML παρέχοιμεν ἀδικούμενον Ha 5 ἂν om. A 9 εὐκλεέστερον A εὐκλεεστέρω L 13 ἕξομεν L 19 ἐπ' αἵρεσθαι L 20 ἂν del. Sch 23 καὶ] hac voce deficit A 24 θεούς del. Wi 25 ⟨ὡς⟩ εἰκὸς Hei

ΙΠΠΑΡΧΙΚΟΣ.

I. 1. Πρῶτον μὲν θύοντα χρὴ αἰτεῖσθαι θεοὺς ταῦτα δι-
δόναι καὶ νοεῖν καὶ λέγειν καὶ πράττειν, ἀφ' ὧν θεοῖς
μὲν κεχαρισμενώτατα ἄρξαις ἄν, σαυτῷ δὲ καὶ φίλοις
καὶ τῇ πόλει προσφιλέστατα καὶ εὐκλεέστατα καὶ πο-
2 λυωφελέστατα. θεῶν δ' ἵλεων ὄντων ἀναβιβαστέον
μέν σοι ἱππέας, καὶ ὅπως ἀναπληρῶται ὁ κατὰ τὸν
νόμον ἀριθμὸς καὶ ὅπως τὸ ὂν ἱππικὸν μὴ μειῶται.
εἰ δὲ μὴ προσαναβήσονται ἱππεῖς, μείονες ἀεὶ ἔσονται·
ἀνάγκη γὰρ τοὺς μὲν γήρᾳ ἀπαγορεύειν, τοὺς δὲ καὶ
3 ἄλλως ἐκλείπειν. πληρουμένου γε μὴν τοῦ ἱππικοῦ
ἐπιμελητέον μὲν ὅπως τρέφωνται οἱ ἵπποι ὡς ἂν δύ-
νωνται πόνους ὑποφέρειν· οἱ γὰρ ἥττους τῶν πόνων
οὔτε αἱρεῖν οὔτε ἀποφεύγειν δύναιντ' ἄν. ἐπιμελη-
τέον δὲ ὅπως εὔχρηστοι ὦσιν· οἱ γὰρ αὖ ἀπειθεῖς τοῖς
4 πολεμίοις μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις συμμαχοῦσι. καὶ οἱ
λακτίζοντες δὲ ἀναβεβαμένοι ἵπποι ἐκποδὼν ποιητέοι·
οἱ γὰρ τοιοῦτοι πολλάκις πλείω κακὰ ἢ οἱ πολέμιοι
ποιοῦσι. δεῖ δὲ καὶ τῶν ποδῶν ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως
δύνωνται καὶ ἐν τραχείᾳ χώρᾳ ἱππεύειν, εἰδότα ὅτι

---

17 Suidas s. v. ἀναβεβαμένοι

---

4 ἄρξαις VM ἄρξειας LΔ 9 προσαναβήσωνται L
10 καὶ om. L 12 ὅπως ⟨οὕτω⟩ He 14 αἱρεῖν MLΔ αἵρειν
V ‖ δύναιντ' VM δύναιντο LΔ 15 εὔχρηστοι VMLΔ εὐπει-
θεῖς ς ‖ αὖ del. Sch 17 εἰς ποδῶν L 19 καὶ om. V ‖ ἐπι-
μέλεσθαι Di 20 εἰδότας Δ

ὅπου ἂν ἀλγῶσιν ἐλαυνόμενοι, ἐνταῦθα οὐ χρήσιμοί εἰσι. τῶν γε μὴν ἵππων ὑπαρχόντων οἵων δεῖ, τοὺς 5
ἱππέας αὖ ἀσκητέον, πρῶτον μὲν ὅπως ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναπηδᾶν δύνωνται· πολλοῖς γὰρ ἤδη ἡ σωτηρία παρὰ τοῦτο ἐγένετο· δεύτερον δὲ ὅπως ἐν παντοίοις χωρίοις ἱππάζεσθαι δυνήσονται· καὶ γὰρ οἱ πόλεμοι ἄλλοτε ἐν ἀλλοίοις τόποις γίγνονται. ὅταν δὲ ἤδη 6
ἔποχοι ὦσι, δεῖ αὖ σκοπεῖσθαι ὅπως ἀκοντιοῦσί τε ὡς πλεῖστοι ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ τἄλλα δυνήσονται ποιεῖν ἃ δεῖ τοὺς ἱππικούς.

Μετὰ ταῦτα ὁπλιστέον καὶ ἵππους καὶ ἱππέας ὡς αὐτοὶ μὲν ἥκιστα τιτρώσκοιντ' ἄν, βλάπτειν δὲ τοὺς πολεμίους μάλιστα δύναιντ' ἄν. ἐκ τούτων παρασκευα- 7
στέον ὅπως εὐπειθεῖς οἱ ἄνδρες ὦσιν· ἄνευ γὰρ τούτου οὔθ' ἵππων ἀγαθῶν οὔθ' ἱππέων ἐπόχων οὔθ' ὅπλων καλῶν ὄφελος οὐδέν.

Προστατεύειν μὲν οὖν τούτων πάντων ὅπως καλῶς γίγνηται τὸν ἵππαρχον εἰκός ἐστιν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ πόλις 8
χαλεπὸν ἡγησαμένη ταῦτα πάντα τὸν ἵππαρχον μόνον ὄντα ἀπεργάζεσθαι προσαιρεῖται μὲν αὐτῷ συνεργοὺς φυλάρχους, προσέταξε δὲ τῇ βουλῇ συνεπιμελεῖσθαι τοῦ ἱππικοῦ, ἀγαθόν μοι δοκεῖ εἶναι τοὺς μὲν φυλάρχους παρασκευάζειν συνεπιθυμεῖν σοι τῶν καλῶν τῷ ἱππικῷ, ἐν δὲ τῇ βουλῇ ἔχειν ῥήτορας ἐπιτηδείους,

---

2 ὑπαρχόντων om. V 4 ἀναπηδώη V ‖ δύνωνται om. V 5 ἐγίνετο V 6 δυνήσωνται Δ ‖ πολέμιοι MLΔ 7 ἀλλοίοις Cou ἄλλοις VMLΔ 8 σκοπεῖν ς 9 πλεῖστοι Cou πλεῖστον VMLΔ 14. 15 τούτου Cam τούτων VMLΔ 15 οὔθ' ἱππέων V οὔτε ἱππέων MLΔ ‖ οὔθ' V οὔτε MLΔ 17 προστατεῖν Di 18 εἰκός ἐστιν ς St εἰκόνα V εἰκὸς εἶ MLΔ εἰκὸς ἦν Cou 19 πάντα ταῦτα V 20 κατεργάζεσθαι ς Sch 21 συνεπιμέλεσθαι Di ἐπιμελεῖσθαι Cou 24 ⟨τοὺς⟩ ῥήτορας Sch

ὅπως λέγοντες φοβῶσί τε τοὺς ἱππέας, βελτίονες γὰρ
ἂν εἶεν φοβούμενοι, καταπραΰνωσί τε τὴν βουλήν, ἥν
9 τι παρὰ καιρὸν χαλεπαίνῃ. ταῦτα μὲν οὖν ὑπομνή-
ματα ὧν δεῖ σε ἐπιμελεῖσθαι· ὡς δ' ἂν ἕκαστα τού-
των βέλτιστα περαίνοιτο, τοῦτο δὴ πειράσομαι λέγειν.
Τοὺς μὲν τοίνυν ἱππέας δηλονότι καθιστάναι δεῖ
κατὰ τὸν νόμον τοὺς δυνατωτάτους καὶ χρήμασι καὶ
10 σώμασιν ἢ εἰσάγοντα εἰς δικαστήριον ἢ πείθοντα. ἐγὼ
δὲ οἶμαι εἰς μὲν τὸ δικαστήριον τούτους εἰσακτέον
εἶναι οὓς μὴ εἰσάγων διὰ κέρδος ἄν τις δοκοίη τοῦτο
ποιεῖν· καὶ γὰρ τοῖς ἧττον δυναμένοις εὐθὺς ἂν εἴη
ἀποστροφή, εἰ ⟨μὴ⟩ τοὺς δυνατωτάτους πρώτους ἀναγκά-
11 ζοις. ἔστι δὲ καὶ οὓς ἄν μοι δοκεῖ τις νέους μὲν τὰ
ἐν ἱππικῇ λαμπρὰ λέγων εἰς ἐπιθυμίαν καθιστάναι
τοῦ ἱππεύειν, τοὺς δὲ κυρίους αὐτῶν ἧττον ἀντιτεί-
νοντας ἔχειν, τάδε διδάσκων ὡς ἀναγκασθήσονται μὲν
ἱπποτροφεῖν, ἢν μὴ ὑπὸ σοῦ, ὑπ' ἄλλου ⟨γε⟩, διὰ τὰ
12 χρήματα· ἢν δ' ἐπὶ σοῦ ἀναβῶσιν, ὡς ἀποτρέψεις μὲν
τοὺς παῖδας [αὐτῶν] τῶν πολυτελῶν τε καὶ μανικῶν
ἱππωνειῶν, ἐπιμελήσει δὲ ὡς ἂν ταχὺ ἱππικοὶ γίγνοιντο.
λέγοντα δὲ οὕτω καὶ ποιεῖν ταῦτα πειρατέον.
13 Τούς γε μὴν ὄντας ἱππέας ἡ βουλὴ ἄν μοι δοκεῖ
προειποῦσα ὡς τὸ λοιπὸν δεήσει διπλάσια ἱππάζεσθαι

1 τε om. L ‖ γὰρ om. V 2 ἂν om. MLΛ ‖ καταπραΰνουσί LΛ ‖ τε] τοὺς M (sed expunctum) L 4 ἐπιμέλεσθαι Di 5 δὴ] δεῖ V ἤδη He 10 ἄν τις διὰ κέρδος Λ 11 εὐθὺς] οὐδαμῶς C. F. Hermann ‖ ⟨οὐκ⟩ ἂν Cou 12 εἰ] εἰς LΛ ‖ ⟨μὴ⟩ ς Cam 13 ἔστι St ἔτι VMLΛ Ca ‖ οὓς VMLΛ οὕτως Ca ‖ ἄν μοι δοκεῖ ML ἄν μοι δοκῇ Λ μοι δοκῇ ἂν V 17 ⟨γε⟩ Ze 18 ἀποστρέψεις MLΛ 19 τε V γε MLΛ ‖ αὐτῶν del. Rü 20 ἱππονιῶν ML ἱππωνιῶν M in marg. Λ ‖ ἐπιμελήσει L ἐπιμελήσῃ VΛ ἐπιμελήσει (η supra) M 22 ἱππέας ς Cam ἵππους VMLΛ ἀφίππους He ‖ δοκῇ V ‖ lacunam aut ante ὄντας aut post δοκεῖ statuit Di 23 ⟨διατηρῆσαι⟩ προειποῦσα Cou ‖ λοιπὸν] λείποντα Cou

⟨καὶ⟩ ὡς τὸν μὴ δυνάμενον ἵππον ἀκολουθεῖν ἀποδο-
κιμάσει ἐπιτεῖναι ἀνατρέφειν τε ἄμεινον καὶ ἐπιμε-
λεῖσθαι μᾶλλον τῶν ἵππων. καὶ τοὺς βιαίους δ' 14
ἵππους ἀγαθόν μοι δοκεῖ εἶναι προρρηθῆναι ὅτι ἀπο-
δοκιμασθήσονται. αὕτη γὰρ ἡ ἀπειλὴ πωλεύειν ἂν
τοὺς τοιούτους μᾶλλον παρορμήσειε καὶ ἱππωνεῖν σω-
φρονέστερον. ἀγαθὸν δὲ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἱππασίαις 15
λακτίζοντας ἵππους προρρηθῆναι ὅτι ἀποδοκιμασθή-
σονται· οὐδὲ γὰρ συντάττειν τοὺς τοιούτους δυνατόν,
ἀλλ' ἀνάγκη, ἄν ποι ἐπὶ πολεμίους δέῃ ἐλαύνειν, ὑστά-
τους [ἂν] αὐτοὺς ἕπεσθαι, ὥστε διὰ τὴν τοῦ ἵππου
κακουργίαν ἄχρηστος καὶ ὁ ἱππεὺς καθίσταται.

Ὡς δ' ἂν καὶ οἱ πόδες εἶεν τῷ ἵππῳ κράτιστοι, εἰ 16
μέν τις ἄλλην ἔχει ῥάω καὶ εὐτελεστέραν ἄσκησιν,
ἐκείνη ἔστω· εἰ δὲ μή, ἐγώ φημι χρῆναι πεῖραν ἔχων
χύδην καταβαλόντα λίθους τῶν ἐκ τῆς ὁδοῦ ὅσον
μναϊαίους καὶ πλεῖον καὶ μεῖον, ἐν τούτοις τὸν ἵππον
καὶ ψήχειν καὶ ἐνιστάναι ὅταν ἀπὸ τῆς φάτνης ἀποβῇ·
βαδίζων γὰρ ἐν τοῖς λίθοις οὔποτε ὁ ἵππος παύσεται
οὔθ' ὅταν ψήχηται οὔθ' ὅταν μυωπίζηται. ὁ δὲ πει-
ραθεὶς τά τε ἄλλα ἃ λέγω πιστεύσει καὶ στρογγύλους
τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὄψεται.

Ὁπότε γε μὴν οἱ ἵπποι εἰσὶν οἵους δεῖ, ὡς ἂν αὐτοὶ 17
οἱ ἱππεῖς ἄριστοι γίγνοιντο, τοῦτο διηγήσομαι. τὸ μὲν

---

1 ⟨καὶ⟩ ὡς Cam ⟨προειποῦσα δὲ⟩ ὡς Cou || ἵππον om. Λ Di 2 ἀνατρέφειν Rü ἂν τρέφειν VMLΛ ἂν ἀσκεῖν He 2. 3 ἐπι-μέλεσθαι Di 3 δὲ V 5 πωλεύειν Rü πωλεῖν VMLΛ 6 μᾶλλον om. V || παρορμήσειεν MLΛ 10 ἄν Diels κἄν VMLΛ ἐάν Di || δεῖ V 11 ἂν del. Di δὴ Ri 13 τῷ ἵππῳ Cou τῶν ἵππων VMLΛ 14 ἄλλην om. MLΛ || εὐπετεστέραν Cou 18 posterius καὶ om. MLΛ 19 βαδίζων] ποδιάζων vel ποδίζων Cou 20 δὲ] γὰρ Λ 24 ἱππῆς MΛ

τοίνυν τοὺς νέους αὐτῶν ἀναπηδᾶν ἐπὶ τοὺς ἵππους
πείθοιμεν ἂν αὐτοὺς μανθάνειν· τὸν διδάξοντα δὲ
παρασχὼν ἐπαίνου δικαίως ἂν τυγχάνοις. τούς γε μὴν
πρεσβυτέρους τὸν Περσικὸν τρόπον ἀναβάλλεσθαι ὑπ'
18 ἀλλήλων προσεθίσας καὶ τούτους ὠφελήσαις ἄν. ὅπως
γε μὴν ἐν παντοδαποῖς χωρίοις ἔποχοι οἱ ἱππεῖς δυνή-
σονται εἶναι, τὸ μὲν πυκνὰ ἐξάγειν μὴ πολέμου ὄντος
ἴσως ὀχληρόν· συγκαλέσαντα δὲ χρὴ τοὺς ἱππέας συμ-
βουλεῦσαι αὐτοῖς μελετᾶν, καὶ ὅταν εἰς χώραν ἐλαύ-
νωσι καὶ ὅταν ἄλλοσέ ποι, ἐκβιβάζοντας τῶν ὁδῶν καὶ
ταχὺ ἐλαύνοντας ἐν τόποις παντοδαποῖς. τοῦτο γὰρ
ὠφελεῖ μὲν παραπλησίως τῷ ἐξάγειν, ὄχλον δ' οὐχ
19 ὁμοίως παρέχει. ἐπιτήδειον δὲ ὑπομιμνήσκειν ὅτι καὶ
ἡ πόλις ἀνέχεται δαπανῶσα εἰς τὸ ἱππικὸν ἐγγὺς τεττα-
ράκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὡς ἢν πόλεμος γίγνη-
ται, μὴ ζητεῖν δέῃ ἱππικόν, ἀλλ' ἐξ ἑτοίμου ἔχῃ παρε-
σκευασμένῳ χρῆσθαι. ταῦτα γὰρ ἐνθυμουμένους εἰκός
γε τοὺς ἱππέας μᾶλλον ⟨ἂν⟩ ἀσκεῖν τὴν ἱππικήν,
ὅπως ἢν πόλεμος ἐγείρηται, μὴ ἀμελετήτους ὄντας
ἀγωνίζεσθαι δέῃ περί τε τῆς πόλεως καὶ περὶ εὐκλείας
20 καὶ περὶ τῆς ψυχῆς. ἀγαθὸν δὲ καὶ τοῦτο προειπεῖν
τοῖς ἱππεῦσιν ὅτι ἐξάξεις ποτὲ καὶ σὺ αὐτοὺς καὶ διὰ
παντοίων χωρίων ἡγήσει. καὶ ἐν ταῖς μελέταις δὲ ταῖς
πρὸς τὰς ἀνθιππασίας καλὸν ἐξάγειν ἄλλοτε εἰς ἀλλοῖον
τόπον· καὶ γὰρ τοῖς ἱππεῦσι καὶ τοῖς ἵπποις βέλτιον.

---

2 πείθοιμεν St πείθομεν V πείθωμεν MLΛ || διδάξαντα M^1LΛ 5 ἄλλων ς Ze || ὠφελήσας L 6 ἔπο$\overset{o}{\chi}$ V || ἱππῆς M 6. 7 δυνήσωνται ML 7 ὄντως V 13 ὅμοιον ς 14. 15 τετταράκοντα] μʹ V 16 δέῃ ς δῆ V δὴ MLΛ || ἔχει M 16. 17 παρασκευασμένω ML, del. Co 18 γε Cou καὶ VMLΛ || ⟨ἂν⟩ Ce 20 δέῃ om. Λ spatio relicto 22 καὶ σύ ποτε L καί συ Λ 23 ἡγήσει Di ἡγήσῃ VMLΛ 23. 24 ταῖς πρὸς τῆς ἀνθιππασίας ML ταῖς πρὸς ἀνθιππασίας Λ τῆς ἀνθιππασίας ς We 24 ἄλλοτε MΛ ἀλλότε L ἄλλον τ' V

Ἀκοντίζειν γε μὴν ἀπὸ τῶν ἵππων ὧδ᾽ ἂν πλεῖστοί 21
μοι δοκοῦσι μελετᾶν, εἰ τοῦτ᾽ αὖ προείποις τοῖς φυ-
λάρχοις ὅτι αὐτοὺς δεήσει ἡγουμένους τοῖς τῆς φυλῆς
ἀκοντισταῖς ἐλαύνειν ἐπὶ τὸ ἀκόντιον. φιλοτιμοῖντο
γὰρ ἄν, ᾗ τὸ εἰκός, ὡς πλείστους ἕκαστος ἀποδεῖξαι
ἀκοντιστὰς τῇ πόλει. ἀλλὰ μὴν ⟨καὶ⟩ τοῦ καλῶς γε 22
ὁπλισθῆναι τοὺς ἱππέας οἱ φύλαρχοι ἄν μοι δοκοῦσι
μέγιστον συλλαμβάνειν, εἰ πεισθείησαν ὅτι πολύ ἐστι
πρὸς τῆς πόλεως εὐδοξότερον τῇ τῆς φυλῆς λαμπρό-
τητι κεκοσμῆσθαι ἢ μόνον τῇ ἑαυτῶν στολῇ. εἰκὸς δὲ 23
μὴ δυσπείστους εἶναι αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα, οἵ γε φυ-
λαρχεῖν ἐπεθύμησαν δόξης καὶ τιμῆς ὀρεγόμενοι. δυ-
νατοὶ δ᾽ εἰσὶ καὶ τὰ ἐν τῷ νόμῳ πορίσαι καὶ ἄνευ
τοῦ αὐτοὶ δαπανᾶν τῷ μισθῷ ἐπαναγκάζοντες κατὰ
τὸν νόμον ὁπλίζεσθαι.

Εἴς γε μὴν τὸ εὐπειθεῖς εἶναι τοὺς ἀρχομένους 24
μέγα μὲν καὶ τὸ λόγῳ διδάσκειν ὅσα ἀγαθὰ ἔνι ἐν
τῷ πειθαρχεῖν, μέγα δὲ καὶ τὸ ἔργῳ [κατὰ τὸν νόμον]
πλεονεκτεῖν μὲν ποιεῖν τοὺς εὐτάκτους, μειονεκτεῖν δὲ
ἐν πᾶσι τοὺς ἀτακτοῦντας. ἰσχυροτάτη δέ μοι δοκεῖ 25
εἶναι παρόρμησις τῶν φυλάρχων εἰς τὸ φιλοτιμεῖσθαι
αὐτοὺς καλῶς παρεσκευασμένης ἕκαστον τῆς φυλῆς
ἡγεῖσθαι, ⟨εἰ⟩ τοὺς ἀμφὶ σὲ προδρόμους κοσμήσαις

---

1 ὡς δ᾽ L 2 εἰ] εἰς L 3 δεήσει ⟨ποτὲ⟩ Ha ‖ τοῖς ς Di τοὺς MLΔ om. V 4 ἀκοντιστὰς Δ 5 ᾗ τὸ Piccolomini εἰ τὸ V ἥ MΔ ἡ L 6 ⟨καὶ⟩ ς We 8 μέγιστοσ L ‖ πεισθεῖεν Di 9 πρὸς ς Sch πρὸ VMLΔ 10 ἑαυτῶν Ca ἑαυτοῦ VMLΔ 11 δυσπείστους Le δυσπίστους VMLΔ 13 καὶ prius] κατὰ Br 14 κατὰ — 15 ὁπλίζεσθαι del. Ha ‖ πορίσαι Martin ὁπλίσαι VMLΔ 17 καὶ τὸ St τὸ καὶ VMLΔ τὸ Sch He 18 κατὰ τὸν νόμον del. We 19. 20 τοὺς — πᾶσι om. L¹ 20 δ᾽ ⟨ἂν⟩ μοι Cou 22 ⟨καὶ⟩ αὐτοὺς Ha ‖ παρεσκευασμένης We παρεσκευασμένους VMΔ παρασκευασμένους L 23 ⟨εἰ⟩ ς Aldus om. VM¹LΔ ‖ κοσμίσαις VL

μὲν ὅπλοις ὡς κάλλιστα, ἀκοντίζειν δὲ μελετᾶν ἐξαναγκάσαις ὡς μάλιστα, ἡγοῖο δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τὸ ἀκόντιον
26 αὐτὸς εὖ μάλα μεμελετηκώς. εἰ δὲ καὶ ἆθλά τις δύναιτο προτιθέναι ταῖς φυλαῖς πάντων ὁπόσα ἀγαθὰ νομίζουσιν ἀσκεῖσθαι ἐν ταῖς θέαις ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ, τοῦτο πάντας οἶμαι Ἀθηναίους καὶ μάλιστ' ἂν προτρέπειν εἰς φιλονεικίαν. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς χοροῖς ὡς μικρῶν ἄθλων ἕνεκα πολλοὶ μὲν πόνοι, μεγάλαι δὲ δαπάναι τελοῦνται. τοὺς μέντοι κριτὰς τοιούτους δεῖ εὑρίσκειν, παρ' οἷς νικῶντες μάλιστ' ἂν ἀγάλλοιντο.

II. 1 Ἢν δὲ δή σοι ταῦτα πάντα ἐξησκημένοι ὦσιν οἱ ἱππεῖς, δεῖ δήπου καὶ τάξιν τινὰ ἐπίστασθαι αὐτοὺς ἐξ ἧς καλλίστας μὲν θεοῖς πομπὰς πέμψουσι, κάλλιστα δὲ ἱππάσονται, ἄριστα δὲ μαχοῦνται, ἢν δέῃ, ῥᾷστα δὲ καὶ ἀταρακτότατα ὁδοὺς πορεύσονται καὶ διαβάσεις περάσουσιν. ᾗ τοίνυν χρώμενοι τάξει δοκοῦσιν ἄν μοι ταῦτα κάλλιστα διαπράττεσθαι, ταύτην νῦν ἤδη
2 πειράσομαι δηλοῦν. οὐκοῦν ὑπὸ μὲν τῆς πόλεως ὑπάρχουσι διῃρημέναι φυλαὶ ⟨δέκα⟩. τούτων δ' ἐγώ φημι χρῆναι πρῶτον μὲν δεκαδάρχους σὺν τῇ τῶν φυλάρχων ἑκάστων γνώμῃ καταστῆναι ἐκ τῶν ἀκμαζόντων τε καὶ φιλοτιμοτάτων καλόν τι ποιεῖν καὶ ἀκούειν·
3 καὶ τούτους μὲν πρωτοστάτας δεῖ εἶναι. μετὰ δὲ τούτους ἴσους χρὴ τούτοις ἀριθμὸν ἐκ τῶν πρεσβυτάτων τε καὶ φρονιμωτάτων ἑλέσθαι, οἵτινες τελευταῖοι τῶν

2 ἡγοῖο Sch εἰσηγοῖο VM εἰσ ἡγοῖο L εἰσηγ** Δ 3 αὐτοὺς LΔ 6 καὶ Cou γε VMLΔ ‖ μάλιστ' ἂν Co μάλιστα VMLΔ 7 φιλονικίαν Di 8 ἕνεκεν V 20 φυλαὶ ι' Pi ⟨δέκα⟩ φυλαί Co ‖ δὲ MLΔ 21 δεκάρχους VΔ 22 ἑκάστων Di ἑκάστου VMLΔ 23 φιλοτιμουμένων Di 24 πρωτοστάτας Morus προστάτας VMLΔ 26. p. 77, 1 τῶν δεκάδων del. Ha

δεκάδων ἔσονται. εἰ γὰρ δεῖ καὶ ἀπεικάσαι, οὕτω καὶ
σίδηρος μάλιστα διατέμνει σίδηρον, ὅταν τό τε ἡγούμε-
νον τοῦτο μέρος † ἐρρωμένον ᾖ καὶ τὸ ἐπελαυνόμενον
ἱκανόν. τούς γε μὴν ἐν μέσῳ τῶν πρώτων καὶ τῶν 4
τελευταίων, εἰ οἱ δεκάδαρχοι ἐπιστάτας ἕλοιντο καὶ
οἱ ἄλλοι ἐφέλοιντο, οὕτως εἰκὸς ἑκάστῳ πιστότατον
τὸν ἐπιστάτην εἶναι. τὸν μέντοι ἀφηγούμενον ἐκ παν- 5
τὸς τρόπου δεῖ ἱκανὸν ἄνδρα καθιστάναι. ἀγαθὸς γὰρ
ὤν, εἴτε ποτὲ δέοι ἐπὶ πολεμίους ἐλαύνειν, ἐγκελεύων
ῥώμην ἂν ἐμβάλλοι τοῖς ἔμπροσθεν, εἴτ' αὖ καὶ ἀπο-
χωρεῖν καιρὸς συμβαίνοι, φρονίμως ἀφηγούμενος μᾶλλον
ἄν, ὡς τὸ εἰκός, σῴζοι τοὺς φυλέτας. οἱ μέντοι δεκά- 6
δαρχοι ἄρτιοι ὄντες πλείω ἴσα μέρη παρέχοιεν ἂν διαι-
ρεῖν ἢ εἰ περιττοὶ εἶεν. αὕτη δέ μοι ἡ τάξις ἀρέσκει
διὰ τάδε, ὅτι πρῶτον μὲν οἱ πρωτοστάται πάντες ἄρ-
χοντες γίγνονται· οἱ δ' αὐτοὶ ἄνδρες ὅταν ἄρχωσι,
μᾶλλόν πως οἴονται ἑαυτοῖς προσήκειν καλόν τι ποιεῖν
ἢ ὅταν ἰδιῶται ὦσιν· ἔπειτα δὲ καὶ ὅταν πρακτέον τι
ᾖ, τὸ παραγγέλλειν μὴ ἰδιώταις, ἀλλ' ἄρχουσι πολὺ
ἀνυτικώτερον.

Τεταγμένων γε μὴν οὕτω χρή, ὥσπερ καὶ τοῖς 7
φυλάρχοις προαγορεύεται ἡ χώρα ὑπὸ τοῦ ἱππάρχου ἐν
ᾗ ἑκάστῳ ἐλατέον, οὕτω καὶ τοῖς δεκαδάρχοις παρηγ-
γέλθαι ὑπὸ τῶν φυλάρχων ὅπη πορευτέον ἑκάστῳ. οὕτω

---

2 σίδηρον del. Ha He 3 τοῦτο μέρος VL² τοῦ τομέως L¹ ς Cou He τοῦτο μέσως MΛ ‖ ἐπιλαυνώμενον L 4 ⟨ὄγκον ἔχῃ⟩ ἱκανόν He 5 εἰ Di ἐπεὶ VMLΛ ‖ δέκαρχοι MLΛ ‖ ἐπιστάντας V 6 ἐφέλοιντο Sch ἀφαιροιντο V ἐφέποιντο MLΛ 9 εἶ τὲ ποτε V ‖ ἐπὶ τὸ L ‖ ἐπικελεύων V κελεύων L 10 ἐμβάλλοι ς Sch ἐμβάλοι VMLΛ ‖ εἶτ' V ‖ καὶ ⟨τοῦ⟩ Di 14 ἀρκέσει V 17 τί καλὸν MLΛ 19 ἀλλὰ Λ 21 οὔτως ML 22 προαγορεύσεται MΛ 24 ὅπη Diels ὅπως VMLΛ ὅπου Di

γὰρ προειρημένων πολὺ εὐτακτοτέρως ἂν ἔχοι ἢ εἰ
ὥσπερ ἐκ θεάτρου ὡς ἂν τύχωσιν ἀπιόντες λυποῦσιν
8 ἀλλήλους. καὶ μάχεσθαι δὲ μᾶλλον ἐθέλουσιν οἵ τε
πρῶτοι, ἤν τι ἐκ τοῦ πρόσθεν προσπίπτῃ, ὅταν εἰδῶ-
σιν, ὅτι αὕτη ἡ χώρα αὐτῶν, καὶ οἱ τελευταῖοι, ἤν τι
ὄπισθεν ἐπιφαίνηται, ἐπιστάμενοι ὅτι αἰσχρὸν λιπεῖν
9 τὴν τάξιν. ἄτακτοι δ' ὄντες ἀλλήλους μὲν ταράττουσι
καὶ ἐν στεναῖς ὁδοῖς καὶ ἐν διαβάσεσι, τοῖς δὲ πολε-
μίοις οὐδεὶς ἑκὼν ἑαυτὸν τάττει μάχεσθαι. καὶ ταῦτα
μὲν δὴ πάντα ὑπάρχειν δεῖ ἐκπεπονημένα πᾶσι τοῖς
ἱππεῦσιν, εἰ μέλλουσιν ἀπροφάσιστοι ἔσεσθαι συνεργοὶ
τῷ ἡγουμένῳ.

III. 1 Τῶνδέ γε μὴν αὐτῷ ἤδη μέλειν δεῖ τῷ ἱππάρχῳ·
πρῶτον μὲν ὅπως καλλιερήσει τοῖς θεοῖς ὑπὲρ τοῦ ἱπ-
πικοῦ, ἔπειτα ὅπως τὰς πομπὰς ἐν ταῖς ἑορταῖς ἀξιο-
θεάτους ποιήσει, ἔτι δὲ καὶ τἆλλα ὅσα ἐπιδεικνύναι
δεῖ τῇ πόλει ὅπως ᾗ δυνατὸν κάλλιστα ἐπιδείξει, τά τε
ἐν Ἀκαδημίᾳ καὶ τὰ ἐν Λυκείῳ καὶ τὰ Φαληροῖ καὶ
τὰ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ. καὶ ταῦτα μὲν ἄλλα ὑπομνή-
ματα· ὡς δὲ τούτων ἕκαστα κάλλιστ' ἂν πράττοιτο,
νῦν αὐτὰ ταῦτα λέξω.

2 Τὰς μὲν οὖν πομπὰς οἴομαι ἂν καὶ τοῖς θεοῖς κε-

---

18 Stephanus Byzantius s. v. Φάληρον, ubi vide editores.

---

1 προειρημένον Ha προειρημένου Sch || ἔχοιεν Ha || εἰ om. MΔ 2 λυποῦσιν Cou λυπῶσι V λυπῶσιν MLΔ λυποῖεν Sch 4 προπίπτῃ L προσπίπτει M 4 ὅταν Di οἳ ἂν VMLΔ 4. 5 εἴδωσιν L 6 λυπεῖν V 9 ἑαυτὸν V αὐτὸν ML om. Δ 12 μέλειν MΔ 14 καλλιερήσῃ MLΔ || ὑπὲρ] ὑπὸ V 16 ποιήσῃ MΔ || ἐπιδεικνῦναι V 17 ἡ V || ἐπιδείξῃ MLΔ 18 ἀκαδημείᾳ L[2] ς || καὶ τὰ Φαληροῖ del. Körte 19. 20 καὶ — ὑπομνήματα del. Ce 19 ἄλλα] ἁπλᾶ Pantazides ἄλλως Hertlein 20 κάλλιστα MLΔ 21 αὐτὰ ταῦτα V αὐτὰ MLΔ αὖ τοῦτο Cou αὖ ταῦτα Di || Lacunam post λέξω statuit Ce 22 οὖν] γὰρ V; fort. γοῦν || οἶμαι Di

χαρισμενωτάτας καὶ τοῖς θεαταῖς εἶναι, εἰ ὅσων ⟨θεῶν⟩
ἱερὰ καὶ ἀγάλματα ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐστι, ταῦτα ἀρξάμενοι
ἀπὸ τῶν Ἑρμῶν κύκλῳ [περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ ἱερὰ]
περιελαύνοιεν τιμῶντες τοὺς θεούς. καὶ ἐν τοῖς Διο-
νυσίοις δὲ οἱ χοροὶ προσεπιχαρίζονται ἄλλοις τε θεοῖς
καὶ τοῖς δώδεκα χορεύοντες. ἐπειδὰν δὲ πάλιν πρὸς
τοῖς Ἑρμαῖς γένωνται περιεληλακότες, ἐντεῦθεν καλόν
μοι δοκεῖ εἶναι κατὰ φυλὰς εἰς τάχος ἀνιέναι τοὺς
ἵππους μέχρι τοῦ Ἐλευσινίου. οὐδὲ δόρατα μὴν παρα- 3
λείψω ὡς ἥκιστα ἂν ἀλλήλοις ἐπαλλάττοιτο. δεῖ γὰρ
μεταξὺ τοῖν ὤτοιν τοῦ ἵππου ἕκαστον σχεῖν, εἰ μέλλει
φοβερά τε καὶ εὐκρινῆ ἔσεσθαι καὶ ἅμα πολλὰ φανεῖ-
σθαι. ἐπειδὰν δὲ τῆς εἰς τάχος διελάσεως λήξωσι, τὴν 4
ἄλλην ἤδη καλὸν σχέδην εἰς τὰ ἱερά, ᾗπερ καὶ πρό-
σθεν, διελαύνειν. καὶ οὕτως ὅσα ἔστιν ἤδη †ἐν ἵππῳ
ἀναβεβαμένῳ πάντα ἐπιδεδειγμένα ἔσται καὶ τοῖς θεοῖς
καὶ τοῖς ἀνθρώποις. καὶ ὅτι μὲν ταῦτα οὐκ εἰθισμέ- 5
νοι ποιεῖν οἱ ἱππεῖς εἰσιν οἶδα· γιγνώσκω δὲ ὅτι ἀγαθὰ
καὶ καλὰ καὶ τοῖς θεαταῖς ἡδέα ἔσται. αἰσθάνομαι δὲ
καὶ ἄλλα ἀγωνίσματα τοὺς ἱππέας κεκαινουργηκότας,
ἐπειδὴ οἱ ἵππαρχοι ἱκανοὶ ἐγένοντο πεῖσαι ἃ ἐβουλή-
θησαν. ὅταν γε μὴν πρὸ τοῦ ἀκοντισμοῦ διελαύνω- 6
σιν ἐν Λυκείῳ, καλὸν ἑκατέρας τὰς πέντε φυλὰς ἐπὶ
[τοῦ] μετώπου ἐλαύνειν ὥσπερ εἰς μάχην ἡγουμένου

1 ⟨θεῶν⟩ He 3 Ἑρμῶν] ἔργων M ‖ περὶ — ἱερὰ del. He 5 χοροὶ] θεοὶ Λ ‖ προσεπιχωρίζονται V 6 πρὸς] ἐπὶ Λ ‖ ιβ V 7 γίνωνται V ‖ περιεληλακότες del. He 9 οὐ M 10 ἐπαλάττοιτο VL 11 ὤτοιν Ca νώτοιν VMLΛ ‖ ἔχειν Ri ‖ μέλοι St 14 καλὸν ἤδη V 14. 15 πρόσθε L 15 ἤδη] ἰδεῖν Br εἴδη Ze post ἵππῳ pos. We, om. ς del. Sch 16 ἀναβεβαμένῳ Λ ἀναβεβαμμένῳ V ἀναβεβασμένῳ ML ‖ ⟨καλὰ⟩ πάντα Co 18 εἰσιν οἱ ἱππεῖς Λ 19 καλὰ ⟨τοῖς τε θεοῖς⟩ καὶ Ce 21. 22 ἐβουλήθησαν Di ἠβουλήθησαν VMLΛ 22. 23 ἐλαύνωσιν V 23 πέντε] ε̄ V 24 τοῦ del. Cou ‖ διελαύνειν V

τοῦ ἱππάρχου καὶ τῶν φυλάρχων ἐν τοιαύτῃ τάξει ἀφ'
7 ἧς πληρώσεται τοῦ δρόμου τὸ πλάτος. ἐπειδὰν δ'
ὑπερβάλωσι τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀντιπροσώπου θεάτρου,
χρήσιμον ἂν οἴομαι φανῆναι καὶ εἰ καθ' ὁπόσους μέ-
τριον εἰς τὸ κάταντες δυναμένους ταχὺ ἐλαύνειν ἐπι-
8 δείξαις τοὺς ἱππέας. οὐ μέντοι ἀγνοῶ ὅτι ἢν μὲν πι-
στεύωσι δυνήσεσθαι ταχὺ ἐλαύνειν, πάνυ ἂν ἡδέως
ἐπιδείξαιντο· ἢν δὲ ἀμελέτητοι ὦσιν, ὁρᾶν χρὴ ὅπως
μὴ οἱ πολέμιοι αὐτοὺς τοῦτο δρᾶν ἀναγκάσουσιν.
9 Ἔν γε μὴν ταῖς δοκιμασίαις ἡ μὲν τάξις εἴρηται,
μεθ' ἧς ἂν κάλλιστα ἱππάζοιντο. ἢν δὲ ὁ ἡγούμενος,
ἥνπερ ἔχῃ δυνατὸν ἵππον, ἐν τῷ ἔξωθεν ἀεὶ στίχῳ πε-
ριφέρηται, οὕτως αὐτὸς μὲν ἀεὶ ταχὺ ἐλᾷ καὶ οἱ σὺν
αὐτῷ ἔξωθεν γιγνόμενοι πάλιν αὖ ταχὺ ἐλῶσιν· ὥστε
ἡ μὲν βουλὴ ἀεὶ τὸ ταχὺ ἐλαυνόμενον θεάσεται, οἱ δὲ
10 ἵπποι οὐκ ἀπεροῦσιν ἐν μέρει ἀναπαυόμενοι. ὅταν γε
μὴν ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἡ ἐπίδειξις ᾖ, καλὸν μὲν οὕτω
πρῶτον τάξασθαι ὡς ἂν ἐπὶ μετώπου ἐμπλήσαντες ἵπ-
πων τὸν ἱππόδρομον ἐξελάσειαν τοὺς ἐκ τοῦ μέσου
11 ἀνθρώπους. καλὸν δ', ἐπεὶ αἱ φυλαὶ ἐν τῇ ἀνθιππα-
σίᾳ φεύγουσί τε ἀλλήλας καὶ διώκουσι ταχέως, ὅταν
οἱ ἵππαρχοι ἡγῶνται ταῖς πέντε φυλαῖς, ἑκατέρας διε-
λαύνειν τὰς φυλὰς δι' ἀλλήλων. ταύτης γὰρ τῆς θέας
τό τε ἀντιμετώπους προσελαύνειν ἀλλήλοις γοργόν, τό
τε διελάσαντας τὸν ἱππόδρομον ἀντίους πάλιν στῆναι

---

1 φυλαρχῶν V 4 οἶμαι Di || εἰ] οἱ V 5. 6 ἐπὶ δεῖξαι L ἐπιδεῖξαι M 6 μέντοι susp. Ha 9 ἀναγκάσωσιν Α 11 δ' ML 12 ἥνπερ om. V 13 οὕτως ς Le οὗτος VMLΑ || μὲν] τε Ce || ταχὺ om. Α 14 γινόμενοι V 15 θεάσαιτο M 16 ἀπαίρουσιν ML 17 ἱπποδρό in fine versus V 17. 18 πρῶτον οὕτω Α 21 ἀλλήλους LΑ 22 ὕπαρχοι M || πέντε] ε̄ V 25 διελάσαντες MLΑ || τὸν ἱππόδρομον del. Cou

ἀλλήλοις σεμνόν, καὶ τὸ ἀπὸ σάλπιγγος αὖ τὸ δεύ- 12
τερον θᾶττον ἐπελαύνειν καλόν. στάντας δὲ ἤδη τὸ
τρίτον αὖ ἀπὸ τῆς σάλπιγγος χρὴ τάχιστα ἀλλήλοις
ἐπελαύνειν, καὶ διελάσαντας εἰς κατάλυσιν ἤδη ἐπὶ
φάλαγγος ἅπαντας καταστάντας, ὥσπερ εἰώθατε, πρὸς
τὴν βουλὴν προσελαύνειν. ταῦτά μοι δοκεῖ πολεμι- 13
κώτερά τε φαίνεσθαι ἂν καὶ καινότερα. τὸ δὲ βραδύ-
τερον μὲν τῶν φυλάρχων ἐλαύνειν, τὸν δ' αὐτὸν τρό-
πον ἐκείνοις ἱππεύειν, οὐκ ἄξιον ἱππαρχίας.

Ὅταν γε μὴν ἐν τῷ ἐπικρότῳ ἐν Ἀκαδημίᾳ ἱππεύειν 14
δέῃ, ἔχω τάδε παραινέσαι· εἰς μὲν τὸ μὴ ἀποκρούεσθαι
ἀπὸ τῶν ἵππων ὑπτίους ἀναπεπτωκότας ἐλαύνειν, εἰς δὲ
τὸ μὴ πίπτειν τοὺς ἵππους ὑπολαμβάνειν ἐν ταῖς ἀνα-
στροφαῖς. τὰ μέντοι ὀρθὰ ταχὺ ἐλαύνειν χρή· οὕτω
γὰρ τὸ ἀσφαλὲς καὶ τὸ καλὸν θεάσεται ἡ βουλή.

Ἔν γε μὴν ταῖς πορείαις ἀεὶ δεῖ τὸν ἵππαρχον προ- IV. 1
νοεῖν ὅπως ἀναπαύῃ μὲν τῶν ἵππων τὰς ἕδρας, ἀνα-
παύῃ δὲ τοὺς ἱππέας τῷ βαδίζειν, μέτριον μὲν ὀχοῦντα,
μέτριον δὲ πεζοποροῦντα. τοῦ δὲ μετρίου ἐννοῶν οὐκ
ἂν ἁμάρτοις· αὐτὸς γὰρ μέτρον ἕκαστος τοῦ μὴ λαθεῖν
ὑπερπονοῦντας. ὅταν μέντοι ἀδήλου ὄντος εἰ πολεμίοις 2
ἐντεύξῃ πορεύῃ ποι, κατὰ μέρος χρὴ τὰς φυλὰς ἀνα-
παύειν. χαλεπὸν γὰρ εἰ πᾶσι καταβεβηκόσι πλησιά-
σειαν οἱ πολέμιοι.

---

1 ἀπὸ] ὑπὸ Co ‖ αὖ τὸ — 3 σάλπιγγος om. V ‖ αὖ τὸ Λ αὐ τὸ ML 3 ὑπὸ Co ‖ τῆς om. M(?) 3. 4 ἐπελαύνειν ἀλλήλοις σεμνὸν καὶ τὸ ἀπὸ σάλπιγγος αὐτο (sic!) δεύτερον θᾶττον ἐλαύνειν καλὸν. στάντας δὲ ἤδη τρίτην αὐ ἀπὸ τῆς σάλπιγγος χρὴ τάχιστα ἀλλήλοις ἐπελαύνειν V 4 διελάσαντες M 10 ἀποκρότῳ We 12 ἀπὸ V ποτε MLΛ 13. 14 στροφαῖς Di; at cf. c. 8, 23 14 ὄρθια Cam 15 ἀσφαλὲς ⟨ἐν πολέμῳ⟩ Cou 18 τῷ He τοῦ VMLΛ 20 ἁμάρτοις Cou ἁμαρτάνοις VMLΛ 21 ἄδηλον ὂν He 22 που MΛ ποῦ L 23 γὰρ ⟨ἂν εἴη⟩ εἰ Ce

3 Καὶ ἢν μέν γε διὰ στενῶν ὁδῶν ἐλαύνῃς, ἀπὸ παραγγέλσεως εἰς κέρας ἡγητέον· ἢν δὲ πλατείαις ἐπιτυγχάνῃς ὁδοῖς, ἀπὸ παραγγέλσεως αὖ πλατυντέον τῆς φυλῆς ἑκάστης τὸ μέτωπον· ὅταν γε μὴν εἰς πεδίον ἀφικνῆσθε, ἐπὶ φάλαγγος πάσας τὰς φυλὰς ⟨ἀκτέον⟩. ἀγαθὸν γὰρ καὶ μελέτης ἕνεκα ταῦτα ποιεῖν, καὶ τοῦθ' ἥδιον διαπερᾶναι τὰς ὁδοὺς ποικίλλοντας ἱππικαῖς τά-
4 ξεσι τὰς πορείας. ὅταν μέντοι ἔξω τῶν ὁδῶν διὰ δυσχωριῶν ἐλαύνητε, μάλα χρήσιμον καὶ ἐν πολεμίᾳ καὶ ἐν φιλίᾳ προελαύνειν τῆς φυλῆς ἑκάστης τῶν ὑπηρετῶν οἵτινες, ἢν ἀπόροις νάπαις ἐντυγχάνωσι, παριόντες ἐπὶ τὰ εὔπορα δηλώσουσι τοῖς ἱππεῦσιν ᾗ χρὴ τὴν ἔλασιν ποιεῖσθαι, ὡς μὴ ὅλαι αἱ τάξεις πλανῶν-
5 ται. ἢν δὲ δι' ἐπικινδύνων ἐλαύνητέ που, φρονίμου ἱππάρχου τὸ τῶν προόδων ἄλλους προόδους διερευνωμένους προηγεῖσθαι· τὸ γὰρ ὡς ἐκ πλείστου προαισθάνεσθαι πολεμίων χρήσιμον καὶ πρὸς τὸ ἐπιθέσθαι καὶ πρὸς τὸ φυλάξασθαι· καὶ τὸ ἀναμένειν δὲ ἐπὶ ταῖς διαβάσεσιν, ὡς μὴ κατακόπτωσι τοὺς ἵππους οἱ τελευταῖοι τὸν ἡγεμόνα διώκοντες. ἴσασι μὲν οὖν ταῦτα σχεδὸν ἅπαντες, καρτερεῖν δ' ἐπιμελόμενοι οὐ πολλοὶ ἐθέλουσι.

---

1 μὴν ἤν γε aut ἢν μὲν Sch 3 πλατωτέον ML[1] 5 ἀφικνεῖσθαι L ἀφικνῆσθαι M[1] ἀφικνῆ ⟨παραγγελτέον τάττε⟩σθαι Hn ‖ φυλὰς ⟨ἀκτέον⟩ Ze φυλὰς ⟨καταστατέον⟩ Le φυλὰς ⟨πλατυντέον⟩ We 6 καὶ posterius del. Ce ‖ τοῦτο MΛ τοῦτ' L τοῦ Ri τοῦθ' Ce, del. Ha 7 διαπερᾶναι τὰς Le διαπερᾶν τὰς V διαπεράναντας MΛ διαπεράν^{αν} τὰς L 9 δυσχωρίων ML δυσχωρίαν Λ 10 προσελαύνειν V(?) 11 ἐντυγχάνουσιν L 13 ἔλασιν Di ἔλασιαν V ἐλασίαν MLΛ 14 δὲ ἐπὶ κινδύνων MΛ δ' ἐπικινδύνων L ‖ ἐλαύνητέ ς St ἐλαύνηταί VMLΛ 15 τὸ ⟨μὲν⟩ τῶν Ce τὸ ⟨κελεύειν⟩ τῶν He ‖ προσόδους V 16. 17 τὸ — προαισθάνεσθαι om. MLΛ 17 πρὸς] τὸ πρὸς M ἐπὶ Λ 19 κατακόπτουσι M 21 πάντες MLΛ ‖ διώκοντες ⟨ἀγαθὸν⟩ aut ⟨σύμφορον⟩ aut ⟨χρήσιμον⟩ Cou

Προσήκει δὲ ἱππάρχῳ ἔτι ἐν εἰρήνῃ ἐπιμελεῖσθαι 6
ὅπως ἐμπείρως ἕξει τῆς τε πολεμίας καὶ τῆς φιλίας χώρας· ἢν δ' ἄρα αὐτὸς ἀπείρως ἔχῃ, τῶν ἄλλων γε δὴ τοὺς ἐπιστημονεστάτους ἑκάστων τόπων παραλαμβάνειν. πολὺ γὰρ διαφέρει ἡγούμενος ὁ εἰδὼς τὰς ὁδοὺς τοῦ μὴ εἰδότος, καὶ ἐπιβουλεύων δὲ πολεμίοις ὁ εἰδὼς τοὺς τόπους τοῦ μὴ εἰδότος [πολὺ διαφέρει].

Καὶ κατασκόπων δὲ πρὶν πόλεμον εἶναι δεῖ μεμε- 7
ληκέναι, ὅπως ἔσονται καὶ ἐκ πόλεων ἀμφοτέροις φιλίων καὶ ἐξ ἐμπόρων· πᾶσαι γὰρ αἱ πόλεις τοὺς εἰσάγοντάς τι ἀεὶ ὡς εὐμενεῖς δέχονται· καὶ ψευδαυτόμολοι
δ' ἔστιν ὅτε χρήσιμον. οὐ μέντοι τοῖς γε κατασκόποις 8
δεῖ ποτε πιστεύοντα φυλακῆς ἀμελεῖν, ἀλλ' ἀεὶ οὕτω κατεσκευάσθαι χρὴ ὥσπερ ἢν ἥξοντες εἰσηγγελμένοι ὦσιν οἱ πολέμιοι. καὶ γὰρ ἢν πάνυ πιστοὶ ὦσιν οἱ κατάσκοποι, χαλεπὸν ἐν καιρῷ ἀπαγγέλλειν· πολλὰ γὰρ ἐν πολέμῳ τὰ ἐμπόδια συμπίπτει.

Τάς γε μὴν ἐξαγωγὰς τοῦ ἱππικοῦ ἧττον ἂν οἱ 9
πολέμιοι αἰσθάνοιντο, εἰ ἀπὸ παραγγέλσεως γίγνοιντο μᾶλλον ἢ εἰ ἀπὸ κήρυκος ἢ εἰ ἀπὸ προγραφῆς. ἀγαθὸν οὖν καὶ [τὸ] πρὸς τὸ διὰ παραγγέλσεως ἐξάγειν τὸ δεκαδάρχους καθιστάναι, καὶ ⟨ἐπὶ⟩ τοῖς δεκαδάρχοις πεμπαδάρχους, ἵνα ὡς ἐλαχίστοις ἕκαστος παραγγέλλῃ·

---

1 *ὑπάρχω* L ‖ *ἐπιμεμελῆσθαι* ς *ἐπιμελῆσθαι* Λ 4 *δὴ*] *δεῖ* V ‖ *ἑκάστων* ⟨*τῶν*⟩ He 5 *πολὺ* Di *πάνυ* VMLΛ ‖ *ἡγούμενος ὁ* Di *ὁ ἡγούμενος* VMLΛ 7 *πολὺ διαφέρει* del. He 8. 9 *μεμεληκέναι* St *μεμελετηκέναι* VMLΛ 10 *πᾶσαι*] *και* L 10. 11 *εἰσαγαγόντας* L 13 *πιστεύοντας* Λ ‖ *οὗτως* VMLΛ 14 *κατασκευᾶσθαι* L ‖ *ἥξαντες* ML^3 *ἥξωντες* L^1 ‖ *ἠγγελμένοι* He 17 *ἐμπίπτει* LΛ(?) 19 *ὑπὸ κήρυκος* Co 20 *εἰ* prius om. MLΛ ‖ *γραφῆς* M 21 prius *τὸ* del. Le ‖ *τὸ*] *τῷ* MΛ Le 22 ⟨*ἐπὶ*⟩ Sch ⟨*σὺν*⟩ Le ‖ *τοῖς τε* ML Λ 23 *πεμπαδάρχους* Λ *πεμπταδάρχους* V *πεμπαδάρχας* ML ‖ *ἵν'* LΛ ‖ *παραγγέλῃ* L

καὶ τὸ μέτωπον δὲ οὕτω μηκύνοιεν ἂν τῆς τάξεως
ἀταράκτως οἱ πεμπάδαρχοι παράγοντες, ὁπότε τούτου
καιρὸς εἴη.
10 Ὅταν γε μὴν προφυλάττειν δέῃ, ἐγὼ μὲν ἀεὶ ἐπαινῶ
τὰς κρυπτὰς σκοπάς τε καὶ φυλακάς· οὕτω γὰρ ἅμα
μὲν τῶν φίλων φυλακαὶ γίγνονται, ἅμα δὲ τοῖς πολε-
11 μίοις ἐνέδραι κατασκευάζονται. καὶ αὐτοὶ μὲν δυσεπι-
βουλευτότεροί εἰσιν ἀφανεῖς ὄντες, τοῖς δὲ πολεμίοις
φοβερώτεροι. τὸ γὰρ εἰδέναι μὲν ὅτι εἰσί που φυλα-
καί, ὅπου δ' εἰσὶ καὶ ὁπόσαι μὴ εἰδέναι, τοῦτο θαρ-
ρεῖν μὲν κωλύει τοὺς πολεμίους, ὑποπτεύειν δὲ ἀναγ-
κάζει πάντα τὰ χωρία· αἱ δὲ φανεραὶ φυλακαὶ δῆλα
12 παρέχουσι καὶ τὰ δεινὰ καὶ τὰ εὐθαρσῆ. ἔτι δὲ τῷ
[μὲν] κρυπτὰς ἔχοντι φυλακὰς ἐξέσται μὲν φανεροῖς
ὀλίγοις ἔμπροσθεν τῶν κρυπτῶν φυλάττοντα πειρᾶσθαι
τοὺς πολεμίους εἰς ἐνέδρας ὑπάγειν. ἀγρευτικὸν δὲ
καὶ ὄπισθεν τῶν κρυπτῶν ἄλλοις φανεροῖς ἔστιν ὅτε
φυλάττειν· καὶ τοῦτο γὰρ ἐξαπατητικὸν τῶν πολεμίων
ὁμοίως τῷ πρόσθεν εἰρημένῳ.
13 Ἀλλὰ μὴν φρονίμου γε ἄρχοντος καὶ τὸ μήποτε
κινδυνεύειν ἑκόντα, πλὴν ὅπου ἂν πρόδηλον ᾖ ὅτι
πλεῖον ἕξει τῶν πολεμίων· τὸ δὲ ὑπηρετεῖν τὰ ἥδιστα
τοῖς πολεμίοις προδοσία τῶν ξυμμάχων δικαίως ἂν
14 μᾶλλον ἢ ἀνδρεία κρίνοιτο. σῶφρον δὲ καὶ τὸ ἐκεῖσε
ὁρμᾶν, ὅπου ἂν ἀσθενῆ τὰ τῶν πολεμίων ᾖ, κἂν πρόσω

1 οὕτω Cou ὅπως VMLA 2 πεμπτάδαρχοι V 4 προ-φυλάττειν St προσφυλάττειν VMLA 5 σκοπάς Di σκοπιάς VMLA 10 ὁπόσοι Di 13 παρέχουσι Rü ἔχουσι VMLA || δειλὰ V 14 μὲν del. Ha || ἔξεστι Co 14. 15 ὀλίγοις φανεροῖς M 15 ἔμ-προσθε LM 16 ἀγρευτικῶν M 17 ὄπισθε LM || φανεροῖς Le φανερῶς VMA φανερός L 18 μὲν τῶν A 24 ἀνδρία MLA || σῶφρον] σύμφορον Cou

ὄντα τυγχάνῃ. τὸ γὰρ σφόδρα πονῆσαι ἀκινδυνότερον
ἢ πρὸς τοὺς κρείττους ἀγωνίζεσθαι. ἢν δέ πῃ εἰς μέ- 15
σον φιλίων τειχέων εἰσίωσιν οἱ πολέμιοι, κἂν πολὺ
κρείττους ὄντες, καλὸν μὲν ἐντεῦθεν ἐπιχειρεῖν ὁποτέ-
ρωθι ἂν λελήθῃς παρών, καλὸν δὲ καὶ ἅμα ἀμφοτέ-
ρωθεν. ὅταν γὰρ οἱ ἕτεροι ἀποχωρῶσιν, οἱ ἐκ τοῦ ἐπὶ
θάτερα ἐλαύνοντες ταράττοιεν μὲν ἂν τοὺς πολεμίους,
σῴζοιεν δ' ἂν τοὺς φίλους.

Καὶ τὸ μὲν διὰ κατασκόπων πειρᾶσθαι εἰδέναι τὰ 16
τῶν πολεμίων πάλαι εἴρηται ὡς ἀγαθόν ἐστιν. ἐγὼ δὲ
πάντων ἄριστον νομίζω εἶναι τὸ αὐτὸν πειρᾶσθαι, ἢν
ᾖ ποθεν ἐξ ἀσφαλοῦς, θεώμενον τοὺς πολεμίους ἀθρεῖν,
ἤν τι ἁμαρτάνωσι. καὶ τὸ μὲν κλαπῆναι δυνατὸν ⟨ὂν⟩ 17
πέμπειν χρὴ τοὺς ἐπιτηδείους κλέψοντας, τὸ δ' ἁρπα-
σθῆναι ἐγχωροῦν ἐφιέναι τοὺς ἁρπάσοντας. ἢν δὲ
πορευομένων ποι τῶν πολεμίων ⟨ἢ⟩ ἀπαρτᾶταί τι
ἀσθενέστερον τῆς αὑτοῦ δυνάμεως ἢ θαρροῦν ἀπο-
σκεδαννύηται, οὐδὲ τοῦτο χρὴ λανθάνειν· ἀεὶ μέντοι
⟨τῷ⟩ ἰσχυροτέρῳ τὸ ἀσθενέστερον θηρᾶν. δυνατὸν δὲ 18
προσέχοντι τὸν νοῦν ταῦτα καταμανθάνειν, ἐπεὶ καὶ
τὰ βραχυγνωμονέστερα ἀνθρώπου θηρία οἵ τε ἴκτινοι
δύνανται ὃ ἂν ἀφύλακτον ᾖ ἀφαρπάσαντες εἰς τὸ
ἀσφαλὲς ἀποχωρεῖν πρὶν ληφθῆναι, καὶ οἱ λύκοι δὲ
τά τε ἐρημούμενα φυλακῆς ἀγρεύουσι καὶ τὰ ἐν τοῖς

---

2 τοὺς om. Λ ‖ πῃ ς We ποι VMLΛ 2. 3 μέσων M 3 εἰσιῶσιν L ‖ πολὺ] πολλοὶ V 4 ὄντες] ὦσι ς Ha 5 λελήθῃς] δεητῆς vel δυητῆς V 6 καὶ ὅταν γε M ὅταν γε L 8 φιλίους ML 13 μὲν] μὴ V ‖ ⟨ὂν⟩ Ce 15 ἀφιέναι L ‖ ἢν δὲ ἢ V 16 ⟨ἢ⟩ Rü 17 αὑτοῦ Di αὐτοῦ VMLΛ σαυτοῦ Cou 17. 18 ἀποσκεδάννεται M 18 ταῦτα MLΛ 19 ⟨τῷ⟩ Ca ‖ θηρῶν M LΛ 20 Post καταμανθάνειν lacunam statuit Ha 21 ἰκτῖνοι V ἴκτινοι ⟨καὶ αἱ ἀλώπεκες⟩ Di 24 ἠρημωμένα He

19 δυσοράτοις κλέπτουσι, κἂν μεταθέων γέ τις ἐπιγίγνη-
ται κύων, ἢν μὲν ἥττων ᾖ, τούτῳ ἐπιτίθεται, ἢν δὲ
κρείττων, ἀποσπάσας ὅ,τι ἂν ἔχῃ ἀποχωρεῖ. ὅταν δέ
γε φυλακῆς καταφρονήσωσι ⟨οἱ⟩ λύκοι, τάξαντες ἑαυ-
τῶν τοὺς μὲν ἀπελάσαι τὴν φυλακήν, τοὺς δὲ ἁρπά-
20 ζειν, οὕτω τὰ ἐπιτήδεια πορίζονται. θηρίων γε μὴν
δυναμένων τὰ τοιαῦτα φρονίμως ληΐζεσθαι, πῶς οὐκ
ἄνθρωπόν γε ὄντα εἰκὸς σοφώτερον τούτων φαίνεσθαι
ἃ καὶ αὐτὰ τέχνῃ ὑπ' ἀνθρώπου ἁλίσκεται;

V. 1 Κἀκεῖνό γε μὴν εἰδέναι ἱππικοῦ ἀνδρός, ἐκ πόσου
ἂν ἵππος πεζὸν ἕλοι καὶ ἐξ ὁπόσου βραδεῖς ἵπποι τα-
χεῖς ἂν ἀποφύγοιεν. ἱππαρχικὸν δὲ καὶ χωρία γιγνώ-
σκειν ἔνθα πεζοὶ κρείττους ἱππέων καὶ ἔνθα πεζῶν
2 κρείττους ἱππεῖς. χρὴ δὲ μηχανητικὸν εἶναι καὶ τοῦ
πολλοὺς μὲν φαίνεσθαι τοὺς ὀλίγους ἱππέας, πάλιν δ'
ὀλίγους τοὺς πολλούς, καὶ τοῦ δοκεῖν παρόντα μὲν
ἀπεῖναι, ἀπόντα δὲ παρεῖναι, καὶ τοῦ μὴ τὰ τῶν πο-
λεμίων μόνον κλέπτειν ἐπίστασθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς
ἑαυτοῦ ἱππέας ἅμα κλέπτοντα ἐξ ἀπροσδοκήτου τοῖς
3 πολεμίοις ἐπιτίθεσθαι. ἀγαθὸν δὲ μηχάνημα καὶ τὸ
δύνασθαι, ὅταν μὲν τὰ ἑαυτοῦ ἀσθενῶς ἔχῃ, φόβον
παρασκευάζειν τοῖς πολεμίοις ὡς μὴ ἐπίθωνται· ὅταν
δ' ἐρρωμένως, θάρσος αὐτοῖς ἐμποιεῖν ὡς ἐγχειρῶσιν.
οὕτω γὰρ αὐτὸς μὲν ἥκιστ' ἂν κακῶς πάσχοις, τοὺς δὲ
πολεμίους μάλιστ' ἂν ἁμαρτάνοντας λαμβάνοις.
4 Ὅπως δὲ μὴ προστάττειν δοκῶ ἀδύνατα, γράψω καὶ

3 ἀποσπάσας Cou ἀποσφάξας VMLA 4 ⟨οἱ⟩ He 5 ἀπελάσαι V ἀπελαύνειν MLA 9 τέχνῃ] ἴχνη L 11 βραδεῖς ἂν MLA 12 ἂν om. MLA ‖ καὶ om. V 16 τοῦ] τοῦτο V ‖ μὴν L 19 ἅμα del. Ha 22 ἐπίθωνται MA ἐπιτίθωνται VL 23 ἐρρωμένως Hertlein ἐρρωμένα VMLA ‖ θάρσους L θάρρος Di 24 ἥκιστ' ἂν Co ἂν ἥκιστα VMLA ‖ καλῶς V κακὸς M 26 γράψω καὶ Le καὶ γράψω VMLA

ὡς ἂν γίγνοιτο τὰ δοκοῦντα αὐτῶν χαλεπώτατα εἶναι.
τὸ μὲν τοίνυν μὴ σφάλλεσθαι ἐγχειροῦντα διώκειν ἢ
ἀποχωρεῖν ἐμπειρία ποιεῖ ἵππων δυνάμεως. πῶς δ' ἂν
ἐμπείρως ἔχοις; εἰ προσέχοις τὸν νοῦν ἐν ταῖς μετὰ
φιλίας ἀνθιππασίαις οἷα ἀποβαίνουσιν ἐκ τῶν διώξεών
τε καὶ φυγῶν.

Ὅταν μέντοι βούλῃ τοὺς ἱππέας πολλοὺς φαίνεσθαι, 5
ἓν μὲν πρῶτον ὑπαρχέτω, ἥνπερ ἐγχωρῇ, μὴ ἐγγὺς τῶν
πολεμίων ἐγχειρεῖν ἐξαπατᾶν· καὶ γὰρ ἀσφαλέστερον
τὸ πρόσω καὶ ἀπατητικώτερον. ἔπειτα δὲ χρὴ εἰδέναι
ὅτι ἀθρόοι μὲν ἵπποι πολλοὶ φαίνονται διὰ τὸ μέγε-
θος τοῦ ζῴου, διασπειρόμενοι δ' εὐαρίθμητοι γίγνον-
ται. ἔτι δ' ἂν πλεῖόν σοι τὸ ἱππικὸν τοῦ ὄντος φαί- 6
νοιτο, εἰ τοὺς ἱπποκόμους εἰς τοὺς ἱππέας ἐνισταίης
μάλιστα μὲν δόρατα, εἰ δὲ μή, ὅμοια δόρασιν ἔχοντας,
ἤν τε ἑστηκὸς ἐπιδεικνύῃς τὸ ἱππικὸν ἤν τε παράγῃς·
ἀνάγκη γὰρ τὸν ὄγκον τῆς τάξεως οὕτω μείζω τε καὶ
πυκνότερον φαίνεσθαι. ἢν δ' αὖ τοὺς πολλοὺς βούλῃ 7
ὀλίγους δοκεῖν εἶναι, ἢν μέν σοι χωρία ὑπάρχῃ οἷα
συγκρύπτειν, δηλονότι τοὺς μὲν ἐν τῷ φανερῷ ἔχων,
τοὺς δ' εἰς τὸ ἄδηλον ἀποκρύπτων, κλέπτοις ἂν τοὺς
ἱππέας· ἢν δὲ πᾶν καταφανὲς ᾖ τὸ χωρίον, δεκάδας
χρὴ στοιχούσας ποιήσαντα διαλειπούσας παράγειν· καὶ
τοὺς μὲν πρὸς τῶν πολεμίων ἱππέας ἑκάστης δεκάδος
ὀρθὰ τὰ δόρατα ἔχειν, τοὺς δ' ἄλλους ταπεινὰ καὶ μὴ
ὑπερφανῆ. φοβεῖν γε μὴν τοὺς πολεμίους καὶ ψευδε- 8

---

3 ἵππον LΔ 4 ἔχοις Krüger, Vita Xen. p. 28 ἔχῃ (οι superscr.) L ἔχοι VMΔ || προσέχοις Krüger προσέχοι MLΔ (in V exesum) 5 φίλων Ha || οἷα Aldus Di οἷαι VMLΔ οἷοι Le τοῖς Ma || ἀποβαίνει D 7 βούλει VΔ 13 αὖ L 18 βούλῃ Ca βούλει V om. MLΔ 24 πρὸς Di πρὸ MLΔ legi non potest in V 25 μὴ om. L 26 ὑπερη-φανῆ MLΔ

νέδρας οἷόν τε καὶ ψευδοβοηθείας καὶ ψευδαγγελίας ποιοῦντα. θαρσοῦσι δὲ μάλιστα πολέμιοι, ὅταν ⟨ὄντα⟩ τοῖς ἐναντίοις πράγματα καὶ ἀσχολίας πυνθάνωνται.

9 Τούτων δ' ἐντετραμμένον μηχανᾶσθαι αὐτὸν χρὴ πρὸς τὸ παρὸν ἀεὶ ἀπατᾶν· ὄντως γὰρ οὐδὲν κερ-
10 δαλεώτερον ἀπάτης ἐν πολέμῳ. ὁπότε γε καὶ οἱ παῖδες ὅταν παίζωσι ποσίνδα, δύνανται ἀπατᾶν προΐσχοντες ὥστε ὀλίγους τ' ἔχοντες πολλοὺς δοκεῖν ἔχειν καὶ πολλοὺς προέχοντες ὀλίγους φαίνεσθαι ἔχειν, πῶς οὐκ ἄνδρες γε τῷ ἐξαπατᾶν προσέχοντες τὸν νοῦν δύναιντ'
11 ἂν τοιαῦτα μηχανᾶσθαι; καὶ ἐνθυμούμενος δ' ἂν τὰ ἐν τοῖς πολέμοις πλεονεκτήματα εὕροι ἄν τις τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα σὺν ἀπάτῃ γεγενημένα. ὧν ἕνεκα ἢ οὐκ ἐγχειρητέον ἄρχειν ἢ τοῦτο σὺν τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ καὶ παρὰ θεῶν αἰτητέον δύνασθαι ποιεῖν καὶ
12 αὐτῷ μηχανητέον. οἷς δὲ θάλαττα πρόσεστιν, ἀπατητικὸν καὶ τὸ πλοῖα παρασκευαζόμενον πεζῇ τι πρᾶξαι καὶ τὸ πεζῇ προσποιούμενον ἐπιβουλεύειν κατὰ θάλατταν ἐπιχειρῆσαι.

13 Ἱππαρχικὸν δὲ καὶ τὸ διδάσκειν τὴν πόλιν ὡς ἀσθενὲς τὸ πεζῶν ἔρημον ἱππικὸν πρὸς τὸ ἁμίππους

---

2 ⟨ὄντα⟩ Ma 3 πράγματα ⟨ὄντα⟩ Ri πράγμτα V ‖ ἀσχολίας ⟨εἶναι⟩ Le ἀσχολίας ⟨οὔσας⟩ Co 4 ἐντετραμμένον Hn γεγραμμένων VMLΔ ⟨μεμνημένων τῶν⟩ γεγραμμένων Diels. Lacunam statuit Di 5. 6 κερδαλαιώτερον L 6 ἐν πολέμῳ ἀπάτης MLΔ ‖ ⟨ἀλλ' οὐδὲ χαλεπόν ἐστι τὸ ἀπατᾶν⟩ ὁπότε We ‖ γε] γὰρ Ribittus δὲ Cam 7 ποσίνδα Di ποσὶ δὲ ἃ VMLΔ ‖ ἀπαντᾶν MLΔ 7. 8 οἴσχοντες ὥστε exesa in V 8 τ' Ca γε MLΔ om. V ‖ ἔχοντες ς Ca ἔχοντας VMΔ ἔχοντες[ας] L 9 προΐσχοντες He ‖ ἔχοντες — φαίνεσθαι exesa in V ‖ ⟨οὖν⟩ οὐκ We 16 αὐτῷ Le τ' (= τὸν) exesis ποιεῖν· καὶ αὐ V αὐτὸ MLΔ ποιεῖν καὶ οὕτω ⟨μὲν⟩ μηχανητέον Diels ‖ οἷς] οἷα V ‖ θάλασσα M 17 τι Br τὲ VΔ τε ML 21 ἁμίππους Cou ἁμ' ἵππους V ἁμ' ἵπποις ML ἅμ' ἵπποις $Δ^2$

πεζοὺς ἔχον. ἱππαρχικὸν δὲ καὶ τὸ λαβόντα πεζοὺς
αὐτοῖς χρῆσθαι· ἔστι δὲ πεζοὺς οὐ μόνον ἐντός, ἀλλὰ
καὶ ὄπισθεν ἱππέων ἀποκρύψασθαι· πολὺ γὰρ μείζων
ὁ ἱππεὺς τοῦ πεζοῦ. ταῦτα δὲ πάντα ἐγὼ καὶ ὅσα 14
πρὸς τούτοις τις μηχανήσεται ἢ βίᾳ ἢ τέχνῃ αἱρεῖν
τοὺς ἐναντίους βουλόμενος σὺν τῷ θεῷ πράττειν συμ-
βουλεύω, ἵνα καὶ ἡ τύχη συνεπαινῇ θεῶν ἵλεων ὄν-
των. ἔστι δ' ὅτε πάνυ ἀπατητικὸν καὶ τὸ λίαν φυ- 15
λακτικὸν προσποιήσασθαι εἶναι καὶ μηδαμῶς φιλοκίν-
δυνον· τοῦτο γὰρ τοὺς πολεμίους πολλάκις προάγεται
ἀφυλακτοῦντας μᾶλλον ἁμαρτάνειν. ἢν δ' ἅπαξ δόξῃ
τις φιλοκίνδυνος εἶναι, ἔξεστι καὶ ἡσυχίαν ἔχοντα,
προσποιούμενον δὲ πράξειν τι, πράγματα παρέχειν τοῖς
πολεμίοις.

Ἀλλὰ γὰρ οὐδὲν ἄν τις δύναιτο πλάσαι οἷον βού- VI. 1
λεται, εἰ μὴ ἐξ ὧν γε πλάττοιτο ⟨οὕτω⟩ παρεσκευασ-
μένα εἴη ὡς πείθεσθαι τῇ τοῦ χειροτέχνου γνώμῃ·
οὐδέ γ' ἂν ἐξ ἀνδρῶν, εἰ μὴ σὺν θεῷ οὕτω παρεσκευασ-
μένοι ἔσονται ὡς φιλικῶς τε ἔχειν πρὸς τὸν ἄρχοντα
καὶ φρονιμώτερον σφῶν αὐτὸν ἡγεῖσθαι περὶ τῶν πρὸς
τοὺς πολεμίους ἀγώνων. εὐνοϊκῶς μὲν οὖν ἔχειν καὶ 2
ἐκ τῶνδε εἰκὸς τοὺς ἀρχομένους ὅταν φιλοφρόνως τε
ἔχῃ πρὸς αὐτοὺς καὶ προνοῶν φαίνηται ὅπως τε σῖτον

---

1 ἔχον *Δ* ἔχειν VML 2 ante χρῆσθαι We εἰδέναι vel δύνασθαι vel καλῶς desiderabat ‖ ⟨εὖ⟩ αὐτοῖς Ri ‖ ἐντός He ἐν τούτοις VMLΔ ἐν ἵπποις Cou ἐν μέσοις Ha ἐν τοῖς ἱππεῦσιν Ri 3 ἱππέων Di He ἵππων VMLΔ Ha 7 ἡ τύχη Cou τὴν τύχην VMLΔ ‖ ἵλεω M 9 καὶ μηδαμῶς exesum in V 9. 10 φιλοκίνδυνον — 11. 12 δόξῃ τις om. V 13. 14 τοῖς πολεμίοις παρέχειν MLΔ 16 ⟨οὕτω⟩ He 18 οὐδέ γ' ἂν Di οὐδὲ γὰρ ἂν MLΔ exesa in V οὐδὲ γοῦν αὖ Le οὐδὲν ἄρ' ἂν Cou ‖ οὕτω] οὗτοι Δ 20 αὐτῶν Δ σφῶν αὐτὸν exesa in V ‖ ἡγεῖσθαι St ἡγήσονται VMLΔ

ἕξουσι καὶ ὅπως ἀσφαλῶς μὲν ἀποχωρήσουσι, πεφυλαγ-
3 μένως δὲ ἀναπαύσονται. ἐν δὲ ταῖς φρουραῖς χρὴ καὶ
χιλοῦ καὶ σκηνῶν καὶ ὕδατος καὶ φρυγάνων καὶ τῶν
ἄλλων ἐπιτηδείων φανερὸν εἶναι ἐπιμελόμενον καὶ προ-
νοοῦντά τε καὶ ἀγρυπνοῦντα ἕνεκα τῶν ἀρχομένων.
καὶ ὅταν γε πλέον ἔχῃ τι, τὸ μεταδοῦναι κερδαλέον
4 τῷ προεστηκότι. ἥκιστα δ' ἂν καταφρονοῖεν ἄρχοντος,
ὡς μὲν συνελόντι εἰπεῖν, εἰ ὁπόσα ἐκείνοις παραινοίη,
5 αὐτὸς ταῦτα βέλτιον ἐκείνων φαίνοιτο ποιῶν. ἀρξά-
μενον οὖν δεῖ ἀπὸ τοῦ ἀναβαίνειν ἐπὶ τοὺς ἵππους
πάντα τὰ ἐν ἱππικῇ μελετᾶν, ὅπως ὁρῶσι τὸν ἄρχοντα
δυνάμενον ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ τάφρους ἀσφαλῶς περᾶν
καὶ τειχία ὑπερακρίζειν καὶ ἀπ' ὄχθων καταθεῖν καὶ
ἀκοντίζειν ἱκανῶς· πάντα γὰρ ταῦτα προκόπτει τι εἰς
6 τὸ μὴ καταφρονεῖσθαι. ἢν δὲ δὴ καὶ τάττειν γνῶσιν
ἐπιστάμενόν τε καὶ δυνάμενον παρασκευάζειν ὡς ἂν
πλέον ἔχοιεν τῶν πολεμίων, πρὸς δὲ τούτοις κἀκεῖνο
λάβωσιν εἰς τὴν γνώμην ὡς οὔτ' ἂν εἰκῇ οὔτ' ἄνευ
θεῶν οὔτε παρὰ τὰ ἱερὰ ἡγήσαιτ' ἂν ἐπὶ πολεμίους,
πάντα ταῦτα πιθανωτέρους τῷ ἄρχοντι τοὺς ἀρχομέ-
νους ποιεῖ.

VII. 1 Παντὶ μὲν οὖν προσήκει ἄρχοντι φρονίμῳ εἶναι·
πολὺ μέντοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἵππαρχον διαφέρειν
δεῖ καὶ τῷ τοὺς θεοὺς θεραπεύειν καὶ τῷ πολεμικὸν
εἶναι, ᾧ γε ὑπάρχουσι μὲν ὅμοροι ἀντίπαλοι ἱππεῖς τε

3 ὕδατος Cou ὑδάτων VMLA || φρυγάνων Ma φυλακῶν VM LA θυλάκων Cou 4 ἐπιμελούμενον MLA 5 τε Sch γε VMLA 13 τειχία Br τείχη VMLA || καταθεῖν He καταίρειν VMLA καταρρεῖν Ma 15 μὴ om. MLA || τάττειν V πράττειν MLA, del. Ha 17 κἀκεῖνο Di κἂν ἐκεῖνο VMLA 23 τὸν τῶν Rü τὸν VA τῶν ML || ἵππαρχον MLA δήμαρχον V 24 τὸ τοὺς L, ὁ in ras. || καὶ τὸ (ὁ ex ῶ) L 25 ᾧ] ὧσ L || ἱππῆς M ἱππῇς L

παραπλήσιοι τὸ πλῆθος καὶ ὁπλῖται πολλοί. κἂν μὲν 2
εἰς τὴν πολεμίαν ἐμβάλλειν ἐπιχειρῇ ἄνευ τῆς ἄλλης
πόλεως, πρὸς ἀμφοτέρους τούτους μόνοις ἂν τοῖς ἱπ-
πεῦσι διακινδυνεύοι. ἢν δ' οἱ πολέμιοι εἰς τὴν Ἀθη-
ναίων χώραν ἐμβάλλωσι, πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἄλλως
ἔλθοιεν εἰ μὴ σὺν ἄλλοις τε ἱππεῦσι πρὸς τοῖς ἑαυτῶν
καὶ πρὸς τούτοις ὁπλίταις ὁπόσοις ἂν οἴωνται πάντας
Ἀθηναίους μὴ ἱκανοὺς εἶναι μάχεσθαι. πρὸς οὖν το- 3
σούτους πολεμίους ἢν μὲν ἡ πόλις πᾶσα ἐπεξίῃ ἀρή-
ξουσα τῇ χώρᾳ, ἐλπίδες καλαί. ἱππεῖς τε γὰρ σὺν θεῷ
ἀμείνους, ἥν τις αὐτῶν ἐπιμελῆται ὡς δεῖ, ὁπλῖταί τε
οὐ μείους ἔσονται καὶ τὰ σώματα τοίνυν οὐ χείρω
ἔχοντες καὶ τὰς ψυχὰς φιλοτιμότεροι, ἢν ὀρθῶς ἀσκη-
θῶσι σὺν θεῷ. καὶ μὴν ἐπί γε τοῖς προγόνοις οὐ
μεῖον Ἀθηναῖοι ἢ Βοιωτοὶ φρονοῦσιν.

Ἢν δὲ ἡ μὲν πόλις τρέπηται ἐπὶ τὰ ναυτικὰ καὶ 4
ἀρκῇ αὐτῇ τὰ τείχη διασῴζειν, ὥσπερ καὶ ὁπότε Λακε-
δαιμόνιοι σὺν ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν ἐνέβαλον, τοὺς δὲ
ἱππέας ἀξιώσῃ τά τε ἐκτὸς τοῦ τείχους διασῴζειν καὶ
αὐτοὺς μόνους διακινδυνεύειν πρὸς πάντας τοὺς ἐναν-
τίους, ἐνταῦθα δὴ θεῶν μὲν οἶμαι πρῶτον συμμάχων
ἰσχυρῶν δεῖ, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν ἵππαρχον προσήκει
ἀποτετελεσμένον ἄνδρα εἶναι. καὶ γὰρ φρονήσεως δεῖ
πολλῆς πρὸς τοὺς πολὺ πλείους, καὶ τόλμης, ὁπότε
καιρὸς παραπέσοι. δεῖ δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ πονεῖν 5
αὐτὸν ἱκανὸν εἶναι. πρὸς μὲν γὰρ τὸ παρὸν στράτευμα

---

5 ἐμβάλωσι VM 7 πρὸς τούτοις] τοσούτοις Sa 10 ἱππῆς M ἱππῆς L 11 ἀμείνου L 17 ἀρκεῖ MLΔ ἀρέσκῃ Cou || τὰ τείχη αὐτῇ V 18 ἐνέβαλλον M ἔβαλον L 19 ἀξιώσῃ Di ἀξιώσειεν VML ἀξιώσειε Δ || ἐκτὸς] ἐκ Δ || τοῦ del. Hertlein 22 ἰσχυρῶς Co 25. 26 αὐτὸν πονεῖν V 25 πονεῖν] σωφρονεῖν Christian 26 παρὸν] πᾶν Cou

διακινδυνεύων, ᾧ μηδὲ ὅλη ἡ πόλις θέλοι ⟨ἂν⟩ ἀντι-
καθίστασθαι, δηλονότι πάσχοι ἂν ὅ,τι οἱ κρείττους βού-
6 λοιντο, ποιεῖν δὲ οὐδὲν ἂν ἱκανὸς εἴη. εἰ δὲ φυλάττοι
μὲν τὰ ἔξω τείχους τοσούτοις ὅσοι σκοπεύειν τε τοὺς
πολεμίους ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἀναχωρίζειν εἰς τὸ ἀσφα-
λὲς τὰ δεόμενα ὡς ἐκ πλείστου (ἱκανοὶ δὲ καὶ προορᾶν
οὐδὲν ἧττον οἱ ὀλίγοι τῶν πολλῶν καὶ φυλάττειν τοί-
νυν καὶ ἀναχωρίζειν τὰ φίλια οὐκ ἀκαιρότεροι οἱ μήτε
7 αὑτοῖς μήτε τοῖς ἵπποις πιστεύοντες· ὁ γὰρ φόβος δει-
νὸς δοκεῖ συμφύλαξ εἶναι) τοὺς μὲν ⟨οὖν⟩ φύλακας
ἐκ τούτων ἄν τις ποιῶν ἴσως ὀρθῶς βουλεύοιτο· τοὺς
δὲ περιττοὺς τῆς φυλακῆς εἰ μέν τις στρατιὰν ἔχειν
ἡγήσεται, ὀλίγη αὐτῷ φανεῖται· τοῦ παντὸς γὰρ ἐνδεή-
σεται ὥστε ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς διακινδυνεύειν. ἢν δὲ
ὡς λησταῖς αὐτοῖς χρῆται, πάνυ ἂν ὡς τὸ εἰκὸς ἱκα-
8 νὴν τοῦτο πράττειν ἔχοι δύναμιν. δεῖ δέ, ὡς ἐμοὶ
δοκεῖ, αὐτοὺς παρεσκευασμένους ἀεὶ ἔχοντα ὡς ποιεῖν
τι μὴ καταφανῆ ὄντα φυλάττειν, ἤν τι ἁμαρτάνῃ τὸ
9 τῶν πολεμίων στράτευμα. φιλοῦσι δέ πως στρατιῶται,
ὅσῳ ἂν πλείους ὦσι, τοσούτῳ πλείω ἁμαρτάνειν. ἢ γὰρ
ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐπιμελείᾳ σκεδάννυνται ἢ πορευομέ-
νων ἀταξίᾳ οἱ μὲν προέρχονται, οἱ δ' ὑπολείπονται
10 πλέον τοῦ καιροῦ. τὰ οὖν τοιαῦτα ἁμαρτήματα οὐ χρὴ
παριέναι ἀκόλαστα· εἰ δὲ μή, ὅλη ἡ χώρα στρατόπεδον

1 ἐθέλοι Di ‖ ⟨ἂν⟩ He 2 πάσχοιεν MLΛ 3 φυλάττει MLΛ 4 ὅσοις VM 5 ἀναχωρίζειν Le ἀναχωρεῖν VMLΛ Cou 6 τὰ δεόμενα del. Sch, τὰ δεόμενα — πλείστου post προορᾶν posuit Haase τὰ δεόμενα ⟨πράττεσθαι⟩ Cou 8 τὰ ἀναχωρεῖν ⟨εἰς⟩ Co ‖ ἀκαιρότεροι Ca ἀκαιρότερον VMLΛ ‖ οἱ L, del. Co 9 αὐτοῖς ML 10 ⟨οὖν⟩ Le 15 εἰκὸς om. L 17 αὐτοὺς Ce τοὺς VMLΛ τοὺς ⟨ἱππέας⟩ vel τοὺς ⟨ἑαυτοῦ⟩ We τοὺς ⟨λῃστὰς⟩ Ha ‖ παρασκευασμένους LΛ ‖ ποιεῖ MLΛ 20. 21 τῇ γὰρ περὶ τὰ Ze 21 ἐπιμελείᾳ] ἀμελείᾳ Br ⟨ἄνευ⟩ ἐπιμελείας Ca ⟨σὺν⟩ ἀμελείᾳ St 22 ἀπολείποντα M 24 εἴ γε μὴ ὅλη Ma

ἔσται· ἐκεῖνο καλῶς προνοοῦντα καὶ ποιήσαντά τι φθά-
σαι ἀποχωρήσαντα πρὶν τὸ πολὺ βοηθοῦν ἐπιγενέσθαι.
πολλάκις δὲ πορευόμενον στράτευμα καὶ εἰς ὁδοὺς ἔρ- 11
χεται, ἐν αἷς οὐδὲν πλεῖον οἱ πολλοὶ τῶν ὀλίγων δύ-
νανται. καὶ ἐν διαβάσεσί γε ἔστι τῷ προσέχοντι τὸν
νοῦν ἀσφαλῶς ἐφεπομένῳ ταμιεύσασθαι ὥστε ὁπόσοις
ἂν βούληται τῶν πολεμίων ἐπιτίθεσθαι. ἔστι δ' ὅτε 12
καλὸν καὶ στρατοπεδευομένοις καὶ ἀριστῶσι καὶ δειπνο-
ποιουμένοις ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐκ κοίτης γε ἀνισταμένοις.
ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις ἄοπλοι ⟨οἱ⟩ στρατιῶται γίγνον-
ται, μείονα μὲν χρόνον οἱ ὁπλῖται, πλείονα δὲ οἱ ἱπ-
πεῖς. σκοποῖς μέντοι καὶ προφυλακαῖς οὐδέποτε δεῖ 13
παύεσθαι ἐπιβουλεύοντα. οὗτοι γὰρ αὖ ὀλίγοι μὲν ἀεὶ
καθίστανται, πολὺ δὲ τοῦ ἰσχυροῦ ἐνίοτε ἀποστατοῦσιν.
ὅταν δὲ τὰ τοιαῦτα ἤδη καλῶς φυλάττωνται οἱ πολέ- 14
μιοι, καλόν ἐστι σὺν θεῷ λαθόντα ἐλθεῖν εἰς τὴν πο-
λεμίαν μεμελετηκότως †πόσοι τε ἑκασταχοῦ καὶ ποῦ τῆς
χώρας προφυλάττουσιν. οὐδεμία γὰρ οὕτω καλὴ λεία
ὡς αἱ φυλακαί, ἢν κρατηθῶσι καὶ εὐεξαπάτητοι δ'
εἰσὶν οἱ φύλακες· διώκουσι γὰρ ὅ,τι ἂν ὀλίγον ἴδωσι, 15
νομίζοντές σφισι τοῦτο προστετάχθαι. τὰς μέντοι ἀπο-
χωρήσεις σκοπεῖν δεῖ ὅπως μὴ ἐναντίαι τοῖς βοηθοῦσιν
ἔσονται.

Τοὺς μέντοι μέλλοντας δυνήσεσθαι ἀσφαλῶς τὸ VIII. 1
πολὺ κρεῖττον στράτευμα κακουργεῖν σαφῶς δεῖ το-

---

1 ἣν ποιήσαντά τι MLΛ ἣν ποιήσῃ τι We 7 βούληται] ὤληται V 9 γε] δὲ Ze 10 ⟨οἱ⟩ Ma 11. 12 ἱππῆς ML 12 δεῖ] δὴ ΛL δῆ M 17 μεμελετηκότως VMLΛ μεμεληκότα L² Le Co μεμελετηκότα St Cou ⟨μὴ⟩ ἠμεληκότα Ri ‖ πόσοι Co Ri οἵ VMLΛ ὅσοι Le Cou ‖ ποῖ V 18 οὕτω] οὔτε MLΛ ‖ λεῖα V 19 αἱ om. Λ 22 ἐναντία ML 24 ἀσφαλῶς δυνήσεσθαι V 25 κρεῖττον om. V ‖ στρᾶτ' V

*σοῦτον διαφέρειν ὥστε αὐτοὺς μὲν ἀσκητὰς φαίνεσθαι
τῶν πολεμικῶν ἐν ἱππικῇ ἔργων, τοὺς δὲ πολεμίους
2 ἰδιώτας. τοῦτο δ' ἂν εἴη πρῶτον μὲν εἰ οἱ ληίζεσθαι
μέλλοντες ἐκπεπονημένοι εἶεν τῇ ἐλάσει ὥστε δύνασθαι
στρατιωτικοὺς πόνους ὑποφέρειν. οἱ γὰρ πρὸς ταῦτα
ἀμελῶς ἔχοντες καὶ ἵπποι καὶ ἄνδρες εἰκότως ἂν ὥσπερ
3 γυναῖκες πρὸς ἄνδρας ἀγωνίζοιντο. οἵ δέ γε δεδιδαγ-
μένοι τε καὶ εἰθισμένοι τάφρους διαπηδᾶν καὶ τειχία
ὑπεραίρειν καὶ ἐπ' ὄχθους ἀνάλλεσθαι καὶ ἀφ' ὑψηλῶν
ἀσφαλῶς κατιέναι καὶ τὰ κατάντη ταχὺ ἐλαύνεσθαι,
οὗτοι δ' αὖ τοσοῦτον διαφέροιεν ἂν τῶν ἀμελετήτων
ταῦτα ὅσονπερ πτηνοὶ πεζῶν· οἵ δέ γε αὖ τοὺς πό-
δας ἐκπεπονημένοι τῶν ἀτριβάστων πρὸς ⟨τὰ⟩ τραχέα
ὅσονπερ ὑγιεῖς χωλῶν· καὶ οἵ γε τῶν τόπων ἔμπειροι
πρὸς τοὺς ἀπείρους τοσοῦτον ἐν ταῖς προελάσεσι καὶ
ἀποχωρήσεσι διαφέροιεν ἂν ὅσονπερ οἱ ὁρῶντες τῶν
τυφλῶν.*

4 *Καὶ τοῦτο δὲ χρὴ εἰδέναι ὅτι οἱ εὐωχούμενοι ἵπ-
ποι, [μὴ] ἐκπεπονημένοι δὲ ὥστε ⟨μὴ⟩ ἀποπνίγεσθαι
ἐν τοῖς πόνοις, εὖ παρεσκευασμένοι εἰσί. χρὴ δέ, ἐπεί-
περ χαλινοὶ καὶ ἐφίππια ἐξ ἱμάντων ἠρτημένα ἐστί
[χρήσιμα], μήποτε τὸν ἵππαρχον τούτων ἔρημον εἶναι·
μικρᾷ γὰρ δαπάνῃ τοὺς ἀποροῦντας χρησίμους ἂν
παρέχοιτο.*

---

1 *αὐτοὺς* Cou *τοὺς* VMLΛ 3 *εἰ οἱ* M[2] ς om. VMLΛ ‖ *λήζεσθαι* Di semper 5 *στρατικοὺς* Λ 6 *ἄνδρες ⟨πρὸς μεμελετηκότας⟩* Ha 7. 8 *δεδιγμένοι* L[1] 8 *διαπηδᾶν* Le *τὲ πηδᾶν* VMLΛ 10 *καθ-ιέναι* VL ‖ ⟨*πρὸς*⟩ aut ⟨*εἰς*⟩ *τὰ ἀνάντη* Le 11 *τοσοῦτο* MLΛ 13 *ἀτριβάτων* Br *ἀτριβῶν* Valckenaer ‖ ⟨*τὰ*⟩ Cou 14 *ὅσωνπερ* Λ 15 *προελάσωσι* L *προσελάσεσι* Sch 18 *ὅστι* V ‖ *εὐοχούμενοι* VL 18. 19 ⟨*μὲν*⟩ *ἵπποι* Ri 19 *μὴ* del. Toup ‖ ⟨*μὴ*⟩ Toup 20 *εὐπαρασκευασμένοι* L 22 *χρήσιμα* del. Cou

Εἰ δέ τις νομίζοι πολλὰ ἔχειν ἂν πράγματα, εἰ 5
οὕτω δεήσει ἀσκεῖν τὴν ἱππικήν, ἐνθυμηθήτω ὅτι οἱ
εἰς τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας ἀσκοῦντες πολὺ πλείω
πράγματα καὶ χαλεπώτερα ἔχουσιν ἢ οἱ τὴν ἱππικὴν
τὰ μάλιστα μελετῶντες. καὶ γὰρ τῶν μὲν γυμνικῶν 6
ἀσκημάτων τὰ πολλὰ σὺν ἱδρῶτι ἐκπονοῦνται, τῆς δὲ
ἱππικῆς τὰ πλεῖστα μεθ' ἡδονῆς. ὅπερ γὰρ εὔξαιτ' ἄν
τις πτηνὸς γενέσθαι, οὐκ ἔστιν ὅ,τι μᾶλλον τῶν ἀν-
θρωπίνων ἔργων ἔοικεν αὐτῷ. καὶ μὴν τό γ' ἐν πο- 7
λέμῳ νικᾶν πολλῷ ἐνδοξότερον ἢ πυγμῇ· μετέχει μὲν
γάρ τι καὶ ἡ πόλις ταύτης τῆς δόξης· ὡς δὲ τὰ πολλὰ
ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου νίκῃ καὶ εὐδαιμονίᾳ οἱ θεοὶ τὰς
πόλεις στεφανοῦσιν, ὥστ' οὐκ οἶδ' ἔγωγε τί προσήκει
ἄλλ' ἅττα μᾶλλον ἀσκεῖσθαι ἢ τὰ πολεμικά. ἐννοεῖν 8
δὲ χρὴ ὅτι καὶ οἱ κατὰ θάλατταν λῃσταὶ διὰ τὸ πονεῖν
ἠσκηκέναι δύνανται ζῆν καὶ ἀπὸ τῶν πολὺ κρειττόνων.
προσήκει γε μὴν καὶ κατὰ γῆν οὐ τοῖς καρπουμένοις
τὰ ἑαυτῶν, ἀλλὰ τοῖς στερισκομένοις τῆς τροφῆς λῄζε-
σθαι· ἢ γὰρ ἐργαστέον ἢ ἀπὸ τῶν εἰργασμένων θρε-
πτέον· ἄλλως δ' οὐ ῥᾴδιον οὔτε βιοτεύειν οὔτε εἰρήνης
τυχεῖν.

Μεμνῆσθαι δὲ κἀκεῖνο χρή, μήποτε ἐπὶ τοὺς κρείτ- 9
τους ἐλαύνειν ὄπισθεν ἵπποις δύσβατα ποιούμενον·
οὐ γὰρ ὅμοιον φεύγοντι καὶ διώκοντι σφαλῆναι.

Ἔτι δὲ βούλομαι ὑπομνῆσαι καὶ τόδε φυλάττεσθαι. 10

---

1 τι Λ || νομίζ[οι]ει L[1] νομίζει Λ || ἕξειν Di || ἂν om. MLΛ 3 ⟨τὰ⟩ εἰς Cou 6 ἐκπονεῖται Di 9 ἔργων om. V 10 εὐδοξότερον MLΛ || πηγμῇ V 13 τί We τίνα VMLΛ 14 ἀλλάττα VML (priore accentu eraso) 17 οὐ τοῖς V αὐτοῖς MLΛ 18 τῆς Λ in marg. 22 τοὺς om. V 23 τοὔπισθεν Ri || δύσβατα ποιούμενον Ma δύσβατο ποιοῦμεν V δυσβατο ποιούμενον MLΛ δύσβατόν τι ποιούμενον Sch

εἰσὶ γάρ τινες οἳ ὅταν μὲν ἴωσιν ἐπὶ τούτους ὧν ἂν
οἴωνται κρείττους εἶναι, παντάπασιν ἀσθενεῖ δυνάμει
ἔρχονται, ὥστε πολλάκις ἔπαθον ἃ ᾤοντο ποιήσειν·
ὅταν δ' ἐπὶ τούτους ὧν ἂν σαφῶς ἐπίστωνται ἥττους
11 ὄντες, πᾶσαν ὅσην ἂν ἔχωσι δύναμιν ἄγουσιν. ἐγὼ δέ
φημι χρῆναι τἀναντία τούτων ποιεῖν· ὅταν μὲν κρατή-
σειν οἰόμενος ἄγῃ, μὴ φείδεσθαι τῆς δυνάμεως ὅσην
ἂν ἔχῃ. τὸ γὰρ πολὺ νικᾶν οὐδενὶ πώποτε μεταμέ-
12 λειαν παρέσχεν. ὅταν δὲ τοῖς πολὺ κρείττοσιν ἐπιχειρῇ
καὶ προγιγνώσκῃ ὅτι ποιήσαντα ὅ,τι ἂν δύνηται φευκ-
τέον ἐστίν, εἰς τὰ τοιαῦτά φημι πολὺ κρεῖττον εἶναι
ὀλίγους ἢ πάντας προσάγειν, τοὺς μέντοι ἀπειλεγμέ-
νους καὶ ἵππους καὶ ἄνδρας τοὺς κρατίστους. τοιοῦτοι
γὰρ ὄντες καὶ ποιῆσαι ἄν τι καὶ ἀποχωρῆσαι ἀσφαλέ-
13 στερον ἂν δύναιντο. ὅταν δὲ πρὸς τοὺς κρείττους
πάντας προσαγαγὼν ἀποχωρεῖν βούληται, ἀνάγκη τοὺς
μὲν ἐπὶ τῶν βραδυτάτων ἵππων ἁλίσκεσθαι, τοὺς δὲ
καὶ δι' ἀφιππείαν πίπτειν, τοὺς δὲ καὶ διὰ δυσχωρίας
ἀπολαμβάνεσθαι· καὶ γὰρ πολὺν τόπον χαλεπὸν εὑρεῖν
14 οἷον ἄν τις εὔξαιτο. ὑπό γε μὴν τοῦ πλήθους καὶ
συμπίπτοιεν ἂν καὶ ἐμποδίζοντες πολλὰ ἂν ἀλλήλους
κακουργοῖεν. οἱ δ' ἀγαθοὶ ἵπποι καὶ ἱππεῖς δυνατοὶ
καὶ ἐξ †αὐτῶν διαφεύγειν ἄλλως τ' ἐὰν καὶ μηχανᾶταί
τις τοῖς διώκουσι φόβον ἀπὸ τῶν περιττῶν ἱππέων.
15 σύμφορον δ' εἰς τοῦτο καὶ αἱ ψευδενέδραι· χρήσιμον
δὲ κἀκεῖνο, τὸ εὑρίσκειν πόθεν ἂν οἱ φίλοι ἐξ ἀσφα-

---

1 τούτους] τοὺς Co 4 τούτους] τοὺς Co 4 ἐπιστῶνται VLMΛ 5 ἄγωσιν VLM 7 μὴ om. Λ 9 κρείττουσιν L 11 εἶναι MLΛ εἰ καὶ V 12 τούτους Ri 14 ὑποχωρῆσαι MLΛ 16 προσαγαγεῖν L[1] 22 δὲ MLΛ ‖ ἱππῆς ML 23 ἐξ αὐτῶν Di ἐξ ἀναντῶν Ma ἐκ δυσβατῶν He ἐξ αὐτῶν ⟨χειρῶν⟩ We ἐκ πάντων Ri ‖ τ' ἐὰν Di τε ἂν VMLΛ

λοῦς ἐπιφαινόμενοι βραδυτέρους τοὺς διώκοντας παρ-
έχοιεν. ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε δῆλον ὡς πόνοις καὶ τάχει 16
οἱ ὀλίγοι τῶν πολλῶν πολὺ μᾶλλον ἢ οἱ πολλοὶ τῶν
ὀλίγων περιγίγνοιντ' ἄν. καὶ οὐ λέγω ὡς διὰ τὸ ὀλί-
γοι εἶναι καὶ πονεῖν μᾶλλον δυνήσονται καὶ θάττους
ἔσονται, ἀλλ' ὅτι ῥᾷον εὑρεῖν ὀλίγους ἢ πολλοὺς τοὺς
καὶ τῶν ἵππων ἐπιμελησομένους ὡς δεῖ καὶ αὐτοὺς
φρονίμως μελετήσοντας τὴν ἱππικήν.

Ἢν δέ ποτε συμβαίνῃ ἀγωνίζεσθαι πρὸς παραπλη- 17
σίους ἱππέας, ἐγὼ μὲν οἶμαι οὐκ ἂν χεῖρον εἶναι εἴ τις
δύο τάξεις ἐκ τῆς φυλῆς ποιήσειεν, καὶ τῆς μὲν ὁ φύλ-
αρχος ἡγοῖτο, τῆς δὲ ἄλλης ὅστις ἄριστος δοκοίη εἶναι.
οὗτος δὲ τέως μὲν ἕποιτο κατ' οὐρὰν τῆς μετὰ τοῦ φυλ- 18
άρχου τάξεως, ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἤδη εἶεν οἱ ἀντίπαλοι,
ἀπὸ παραγγέλσεως παρελαύνοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
οὕτω γὰρ οἶμαι καὶ ἐκπληκτικωτέρους τοῖς ἐχθροῖς ἂν
εἶναι καὶ δυσμαχωτέρους. εἰ δὲ καὶ πεζοὺς ἔχοιεν ἑκά- 19
τεροι, καὶ οὗτοι ἀποκεκρυμμένοι ὄπισθεν τῶν ἱππέων,
ἐξαπίνης δὲ παραφαινόμενοι καὶ ὁμόσε ἰόντες δοκοῦσιν
ἄν μοι τὴν νίκην πολὺ μᾶλλον κατεργάζεσθαι. ὁρῶ
γὰρ τὰ παράδοξα ἢν μὲν ἀγαθὰ ᾖ, μᾶλλον εὐφραί-
νοντα τοὺς ἀνθρώπους, ἢν δὲ δεινά, μᾶλλον ἐκπλήτ-
τοντα. ταῦτα δὲ γνοίη ἄν τις μάλιστα ἐνθυμούμενος 20
ὡς οἵ τε ἐνέδραις ἐμπίπτοντες ἐκπλήττονται, καὶ ἐὰν
πολὺ πλείους ὦσι· καὶ ὅταν πολέμιοι ἀλλήλοις ἀντι-
κάθωνται, ὡς πολὺ ταῖς πρώταις ἡμέραις φοβερώτατα
ἔχουσιν.

Ἀλλὰ τὸ μὲν διατάξαι ταῦτα οὐ χαλεπόν· τὸ δ' 21

---

2 τό γε VML 8 μελετήσαντας V 9 Ἢν] ἂν V 10 ἱππέας] ἱππεύειν V 12 ἡγεῖτο VML 16 ἂν om. L 17 εἰ δὲ καὶ V εἰ δὲ MLΔ εἰ δέ γε Cou 19 δὴ Δ

εὑρεῖν τοὺς φρονίμως καὶ πιστῶς καὶ προθύμως καὶ εὐψύχως παρελῶντας ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τοῦτο ἤδη
22 *ἀγαθοῦ ἱππάρχου. δεῖ γὰρ καὶ λέγειν αὐτὸν ἱκανὸν εἶναι καὶ ποιεῖν τοιαῦτα ἀφ' ὧν οἱ ἀρχόμενοι γνώσονται ἀγαθὸν εἶναι τό τε πείθεσθαι καὶ τὸ ἕπεσθαι καὶ τὸ ὁμόσε ἐλαύνειν τοῖς πολεμίοις καὶ ἐπιθυμήσουσι τοῦ καλόν τι ἀκούειν καὶ δυνήσονται ἃ ἂν γνῶσιν*
23 *ἐγκαρτερεῖν. ἐὰν δέ ποτε αὖ ᾗ φαλάγγων ἀντιτεταγμένων ἢ χωρίων ἑκατέροις ὑπαρχόντων ἐν τῷ μέσῳ τοῖς ἱππεῦσιν ἀναστροφαί τε καὶ διώξεις καὶ ἀποχωρήσεις γίγνωνται, εἰώθασι μὲν ὡς τὰ πολλὰ ἐκ τῶν τοιούτων ὁρμᾶν μὲν [ἐκ τῶν ἀναστροφῶν] βραδέως ἀμφότεροι,*
24 *τὸ δ' ἐν μέσῳ τάχιστα ἐλαύνειν. ἢν δέ τις οὕτω προδείξας, ἔπειτα δ' ἐκ τῶν ἀναστροφῶν ταχέως τε διώκῃ καὶ ταχέως ἀποχωρῇ, βλάπτειν τ' ἂν μάλιστα τοὺς πολεμίους δύναιτο καὶ ὡς τὸ εἰκὸς ἀσφαλέστατ' ἂν διάγοι, ταχὺ μὲν διώκων ἐν ᾧ ἂν ἐγγὺς ᾖ τοῦ ἑαυτοῦ ἰσχυροῦ, ταχὺ δὲ ἀποχωρῶν ἀπὸ τῶν τοῖς πολεμίοις ἰσχυρῶν.*
25 *εἰ δὲ καὶ λαθεῖν δύναιτο ἀπὸ τῆς τάξεως ἑκάστης καταλιπὼν ἢ τέτταρας ἢ πέντε τῶν κρατίστων ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν, πολὺ ἂν προέχοιεν εἰς τὸ ἐπαναστρεφομένοις τοῖς πολεμίοις ἐμπίπτειν.*

IX. 1 *Ταῦτα δὲ ἀναγιγνώσκειν μὲν καὶ ὀλιγάκις ἀρκεῖ, ἐννοεῖν δὲ τὸ παρατυγχάνον αὐτῷ ἀεὶ δεῖ, καὶ πρὸς*

---

5 *ἀγαθὸν* ML 7 *ἃ*] *οἷς* He 8 *ᾖ* del. Ha 9 *ᾖ*] *καὶ* Ha 11 *γίγνονται* L ‖ *ἐν τοῖς τοιούτοις* Le *ἐν τῷ τοιούτῳ* Cou 12 *ἐκ τῶν ἀναστροφῶν* del. Rü He 14 *δ'* del. Ha ‖ *ἐκ τῶν ἀναστροφῶν* del. He 20 *πέντε*] *ε̄* V ‖ *καλλίστων* Λ 21 *προσέχοιεν* MLΛ(?) ⟨*αὐτοὶ*⟩ *προέχοιεν* Ha 22 *τοῖς τοῖς* V 23 *ἀναγινώσκειν* LΛ 23. 24 *καὶ* — *αὐτῷ* om. V 24 *ἐννοεῖν* Ma *ποιεῖν* MLΛ ‖ ⟨*πρὸς*⟩ vel ⟨*κατὰ*⟩ *τὸ παρατυγχάνον* Ri ‖ *ἀεὶ αὐτῷ* Λ *ἀεὶ αὐτὸν* Di

τὸ παριστάμενον σκοποῦντα τὸ συμφέρον ἐκπονεῖν.
γράψαι δὲ πάντα ὁπόσα δεῖ ποιεῖν οὐδὲν μᾶλλον οἷόν
τέ ἐστιν ἢ τὰ μέλλοντα πάντα εἰδέναι. πάντων δὲ τῶν 2
ὑπομνημάτων ἔμοιγε δοκεῖ κράτιστον εἶναι τὸ ὅσα ἂν
γνῷ ἀγαθὰ εἶναι ἐπιμελεῖσθαι ὡς ἂν πραχθῇ. ὀρθῶς
δὲ γιγνωσκόμενα οὐ φέρει καρπὸν οὔτ' ἐν γεωργίᾳ
οὔτ' ἐν ναυκληρίᾳ οὔτ' ἐν ἀρχῇ, ἢν μή τις ἐπιμέληται
ὡς ἂν ταῦτα ⟨σὺν τοῖς θεοῖς⟩ ἐκπεραίνηται.

Φημὶ δ' ἐγὼ [ταῦτα σὺν τοῖς θεοῖς] καὶ τὸ πᾶν 3
ἱππικὸν ὧδ' ἂν πολὺ θᾶττον ἐκπληρωθῆναι εἰς τοὺς
χιλίους ἱππέας καὶ πολὺ ῥᾷον ⟨ἢ μόνοις⟩ τοῖς πολί-
ταις, εἰ διακοσίους ἱππεῖς ξένους καταστήσαιντο· δο-
κοῦσι γάρ [ἂν] μοι οὗτοι προσγενόμενοι καὶ εὐπειστό-
τερον ἂν πᾶν τὸ ἱππικὸν ποιῆσαι καὶ φιλοτιμότερον
πρὸς ἀλλήλους περὶ ἀνδραγαθίας. οἶδα δ' ἔγωγε καὶ 4
Λακεδαιμονίοις ἱππικὸν ἀρξάμενον εὐδοκιμεῖν, ἐπεὶ
ξένους ἱππέας προσέλαβον. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις δὲ πό-
λεσι πανταχοῦ τὰ ξενικὰ ὁρῶ εὐδοκιμοῦντα· ἡ γὰρ
χρεία μεγάλην προθυμίαν συμβάλλεται. εἰς δὲ τιμὴν 5
τῶν ἵππων νομίζω ἂν αὐτοῖς χρήματα ὑπάρξαι καὶ
παρὰ τῶν σφόδρα ἀπευχομένων μὴ ἱππεύειν, [ὅτι καὶ
οἷς καθίστησι τὸ ἱππικὸν ἐθέλουσι τελεῖν ἀργύριον ὡς

---

1 τὸ prius om. V ‖ ἐκπονεῖν] ἐννοεῖν aut ἐπινοεῖν Cou 2 οὐδὲν bis Α 5 ἐπιμέλεσθαι Di 6 οὔτε LΑ 7 οὔτε ἐν ἀρχῇ VL ‖ ἐπιμέληται V ἐπιμελεῖται L ἐπιμελῆται MΑ 8 ⟨σὺν τοῖς θεοῖς⟩ Ma ‖ περαίνηται MLΑ 9 ταῦτα — θεοῖς del. Ma, ταῦτα del. Le 10 θᾶττον ς θᾶσσον VMLΑ 11 ⟨ἢ μόνοις⟩ Rü ⟨ἢ⟩ Ce 12 εἰ M εἰς VL (deleto ς) Α ‖ ἱππέας Le 13 γὰρ ἂν] γοῦν Le ἂν del. Rü 13. 14 εὐπειστότερον Le εὐπιστότερον VMΑ εὐπιστότεροι L 16 Λακεδαιμονίους, sed εδαι et νίους in ras m. 2 V 18 ξενιτικὰ L 19 μέγα τι εἰς προθυμίαν Le μέγα τῇ προθυμίᾳ Cou 21 ἀπευχομένων Ma ἀπεχομένων VMLΑ ‖ ὅτε H. Sauppe C. F. Hermann 21. 22 καὶ οἷς bis scriptum, altero deleto Α 21 ὅτι — p. 100, 1 ἱππεύειν del. Cou 22 οἷς καθίστης L οἷς καθήκει

μὴ ἱππεύειν], ⟨καὶ⟩ παρὰ πλουσίων μέν, ἀδυνάτων δὲ τοῖς σώμασιν· οἴομαι δὲ καὶ παρ' ὀρφανῶν
6 τῶν δυνατοὺς οἴκους ἐχόντων. νομίζω δὲ καὶ μετοίκων φιλοτιμεῖσθαι ἄν τινας εἰς ἱππικὸν καθισταμένους· ὁρῶ γὰρ καὶ τῶν ἄλλων ὁπόσων ἂν καλῶν ὄντων μεταδιδῶσιν αὐτοῖς οἱ πολῖται, φιλοτίμως ἐνίους ἐθέ-
7 λοντας τὸ προσταχθὲν διαπράττεσθαι. δοκεῖ δ' ἄν μοι καὶ ⟨τὸ⟩ πεζὸν σὺν τοῖς ἵπποις ἐνεργότατον εἶναι, εἰ συσταθείη ἐξ ἀνδρῶν τῶν ἐναντιωτάτων τοῖς πολεμίοις.
Ταῦτα δὲ πάντα θεῶν συνεθελόντων γένοιτ' ἄν.
8 εἰ δέ τις τοῦτο θαυμάζει ὅτι πολλάκις γέγραπται τὸ σὺν θεῷ πράττειν, εὖ ἴστω ὅτι ἤν πολλάκις κινδυνεύῃ, ἧττον τοῦτο θαυμάσεται, καὶ ἤν γε κατανοῇ ὅτι ὅταν πόλεμος ᾖ, ἐπιβουλεύουσι μὲν ἀλλήλοις οἱ ἐναντίοι,
9 ὀλιγάκις δὲ ἴσασι πῶς ἕξει τὰ ἐπιβουλευόμενα. τὰ οὖν τοιαῦτα οὐδ' ὅτῳ συμβουλεύσαιτ' ἄν τις οἷόν τε εὑρεῖν πλὴν θεῶν· οὗτοι δὲ πάντα ἴσασι καὶ προσημαίνουσιν ᾧ ἂν ἐθέλωσι καὶ ἐν ἱεροῖς καὶ ἐν οἰωνοῖς καὶ ἐν φήμαις καὶ ἐν ὀνείρασιν. εἰκὸς δὲ μᾶλλον ἐθέλειν αὐτοὺς συμβουλεύειν τούτοις οἳ ἂν μὴ μόνον ὅταν δέωνται ἐπερωτῶσι τί χρὴ ποιεῖν. ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς εὐτυχίαις θεραπεύωσιν ὅ,τι ἂν δύνωνται τοὺς θεούς.

Budaeus τοῖς καθιστᾶσα C. F. Hermann καὶ τοῖς καθιστᾶσι H. Sauppe εἴσι καὶ οἳ, del. καθίστησι τὸ ἱππικὸν Martin ὥστε καὶ τοῖς καθίστᾶσι Ma

1 ⟨καὶ⟩ ς H. Sauppe ‖ παρὰ πλησίων Λ ‖ μέν Di γε VMLΛ 2 οἶμαι Di 4 ἱππικὸν Ba ἱππικὴν VMLΛ 8 ⟨τὸ⟩ Bloomfield ‖ ἱππεῦσιν He 9 διενεγκόντων ἐν τοῖς πολέμοις He

10 συνελθόντων Λ 11 πολλά^κι V 12 πολλά^κι V 15 ἕξει Cou ἔχει VMLΛ 16 ὅτῳ V οὕτῳ L οὕτω MΛ ‖ συμβουλεύσαιτ' ἂν Cou συμβουλεύσεται V συμβουλεῦσαι MLΛ 18 ιωνοῖς (sic) V 20 δέονται L

ΠΕΡΙ ΙΠΠΙΚΗΣ.

Ἐπειδὴ διὰ τὸ συμβῆναι ἡμῖν πολὺν χρόνον ἱπ- I. 1
πεύειν οἰόμεθα ἔμπειροι ἱππικῆς γεγενῆσθαι, βουλό-
μεθα καὶ τοῖς νεωτέροις τῶν φίλων δηλῶσαι, ᾗ ἂν
νομίζομεν αὐτοὺς ὀρθότατα ἵπποις προσφέρεσθαι. συν-
έγραψε μὲν οὖν καὶ Σίμων περὶ ἱππικῆς, ὃς καὶ τὸν
κατὰ τὸ Ἐλευσίνιον Ἀθήνησιν ἵππον χαλκοῦν ἀνέθηκε
καὶ ἐν τῷ βάθρῳ τὰ ἑαυτοῦ ἔργα ἐξετύπωσεν· ἡμεῖς
γε μέντοι ὅσοις συνετύχομεν ταὐτὰ γνόντες ἐκείνῳ,
οὐκ ἐξαλείψομεν ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ πολὺ ἥδιον
παραδώσομεν αὐτὰ τοῖς φίλοις, νομίζοντες ἀξιοπιστό-
τερα ⟨ἂν⟩ εἶναι, ὅτι κἀκεῖνος κατὰ ταὐτὰ ἡμῖν ἔγνω
ἱππικὸς ὤν· καὶ ὅσα δὴ παρέλιπεν, ἡμεῖς πειρασόμεθα
δηλῶσαι.

Πρῶτον δὲ γράψομεν, ὡς ἄν τις ἥκιστα ἐξαπατῷτο
ἐν ἱππωνίᾳ. τοῦ μὲν τοίνυν [ἔτι] ἀδαμάστου πώλου
δηλονότι τὸ σῶμα δεῖ δοκιμάζειν· τῆς γὰρ ψυχῆς οὐ
πάνυ σαφῆ τεκμήρια παρέχεται ὁ μήπω ἀναβαινόμενος.
τοῦ γε μὴν σώματος πρῶτόν φαμεν χρῆναι τοὺς πόδας 2

6 Hierocles (Hippiatrica p. 3) 8 Arrianus Cyn. I, 4

2 συμβῆσαι W 5 νομίζωμεν VΛM 6 Σίμων om. W 7 τὸ om. W ‖ Ἀθήνησιν del. Di Ἀθήνησιν Ἐλευσίνιον Co 9 γε] τε W ‖ ⟨ἐν⟩ ὅσοις St ‖ ἐνετύχομεν Sch 10 ἐξαλείψομεν Co ἐξ-αλείφομεν WVΛM 11. 12 ἀξιοπιστότερον Λ ἀξιοπιστότεροι ς 12 ⟨ἂν⟩ Cou ‖ ταὐτὰ om. W 13 ὅσον W ‖ πειρωσόμεθα W 15 ἐξαπατῶ W 16 ἱππωνίᾳ Di ἱππωνείᾳ WVΛM ‖ ἔτι om. WV del. Falbe

*σκοπεῖν. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οὐδὲν ὄφελος ἂν εἴη, εἰ
τὰ ἄνω πάνυ καλὰ ἔχοι, μὴ ὑποκειμένων οἵων δεῖ
θεμελίων, οὕτω καὶ ἵππου πολεμιστηρίου οὐδὲν ἂν
ὄφελος εἴη, οὐδ' εἰ τἄλλα πάντα ἀγαθὰ ἔχοι, κακόπους
δ' εἴη· οὐδενὶ γὰρ ἂν δύναιτο τῶν ἀγαθῶν χρῆσθαι.*
3 *πόδας δ' ἄν τις δοκιμάζοι πρῶτον μὲν τοὺς ὄνυχας
σκοπῶν· οἱ γὰρ παχεῖς πολὺ τῶν λεπτῶν διαφέρουσιν
εἰς εὐποδίαν· ἔπειτα οὐδὲ τοῦτο δεῖ λανθάνειν, πότε-
ρον αἱ ὁπλαί εἰσιν ὑψηλαὶ [ἢ ταπειναὶ] καὶ ἔμπροσθεν
καὶ ὄπισθεν ἢ χαμηλαί. αἱ μὲν γὰρ ὑψηλαὶ πόρρω
ἀπὸ τοῦ δαπέδου ἔχουσι τὴν χελιδόνα καλουμένην, αἱ
δὲ ταπειναὶ ὁμοίως βαίνουσι τῷ τε ἰσχυροτάτῳ καὶ τῷ
μαλακωτάτῳ τοῦ ποδός, ὥσπερ οἱ βλαισοὶ τῶν ἀνθρώ-
πων· καὶ τῷ ψόφῳ δὲ ἔφη Σίμων δήλους εἶναι τοὺς
εὔποδας, καλῶς λέγων· ὥσπερ γὰρ κύμβαλον ψοφεῖ*
4 *πρὸς τὸ δάπεδον ἡ κοίλη ὁπλή. ἐπεὶ δὲ ἠρξάμεθα ἐν-
τεῦθεν, ταύτῃ καὶ ἀναβησόμεθα πρὸς τὸ ἄλλο σῶμα.
δεῖ τοίνυν καὶ τὰ ἀνωτέρω μὲν τῶν ὁπλῶν, κατωτέρω
δὲ τῶν κυνηπόδων ὀστᾶ μήτε ἄγαν ὀρθὰ εἶναι, ὥσπερ
αἰγός· ἀντιτυπώτερα γὰρ ὄντα κόπτει τε τὸν ἀναβάτην
καὶ παραπίμπραται μᾶλλον τὰ τοιαῦτα σκέλη· οὐδὲ μὴν
ἄγαν ταπεινὰ τὰ ὀστᾶ δεῖ εἶναι· ψιλοῖντο γὰρ ἂν καὶ*

---

7 Poll. I, 194 10 Poll. I, 191 11 Hesychius s. v. *χελιδών*. Poll. I, 188. Apsyrtus p. 253 13 Poll. II, 193 18 Hippiatr. p. 262

---

1 ⟨*οὐδ'*⟩ *εἰ* Ri ‖ *εἴη* om. M 2 *πάνυ* om. W ‖ *ἔχῃ* M ‖ *ὑποκείμενον* W 3 *θεμέλιων* ex *θεμέλων* W 3 *πελεμιστηριου* W 4 *οὐδ'* del. Co Ri ‖ *τὰ* ⟨*μὲν*⟩ *ἄλλα* Co 8 *λανθάνει* W 9 *ἢ ταπειναὶ* del. Di 10 *ἢ χαμηλαί* om. W 12 *ταπειναὶ*] *χαμηλαὶ* Ri 13 *βλαισαὶ* W 14 *δέ φησι* ΛM 16 *τὸ δάπεδον* Pollux ς *τᾷ δαπέδῳ* WVM *τὸ δαπέδῳ* Λ ‖ *ἠρξάμετα* W 20 *κόττει* W

ἑλκοῖντο οἱ κυνήποδες εἴτ' ἐν βώλοις εἴτ' ἐν λίθοις
ἐλαύνοιτο ὁ ἵππος. τῶν γε μὴν κνημῶν τὰ ὀστᾶ παχέα 5
χρὴ εἶναι· ταῦτα γάρ ἐστι στήριγγες τοῦ σώματος· οὐ
μέντοι φλεψί γε οὐδὲ σαρξὶ παχέα· εἰ δὲ μή, ὅταν ἐν
σκληροῖς ἐλαύνηται, ἀνάγκη αἵματος ταῦτα πληροῦσθαι
καὶ κρισσοὺς γίγνεσθαι, καὶ παχύνεσθαι μὲν τὰ σκέλη,
ἀφίστασθαι δὲ τὸ δέρμα. χαλῶντος δὲ τούτου πολλά-
κις καὶ ἡ περόνη ἀποστᾶσα χωλὸν ἀπέδειξε τὸν ἵππον.
τά γε μὴν γόνατα ἢν βαδίζων ὁ πῶλος ὑγρῶς κάμπτῃ, 6
εἰκάζοις ἂν καὶ ἱππεύοντα ὑγρὰ ἕξειν τὰ σκέλη· πάν-
τες γὰρ προϊόντος τοῦ χρόνου ὑγροτέρως κάμπτουσιν
ἐν τοῖς γόνασι. τὰ δὲ ὑγρὰ δικαίως εὐδοκιμεῖ· ἀπται-
στότερον γὰρ καὶ ἀκοπώτερον τὸν ἵππον τῶν σκληρῶν
σκελῶν παρέχει. μηροί γε μέντοι οἱ ὑπὸ ταῖς ὠμοπλά- 7
ταις ἢν παχεῖς ὦσιν, ἰσχυρότεροί τε καὶ εὐπρεπέστεροι
ὥσπερ ἀνδρὸς φαίνονται. καὶ μὴν στέρνα πλατύτερα
ὄντα καὶ πρὸς κάλλος καὶ πρὸς ἰσχὺν καὶ πρὸς τὸ μὴ
ἐπαλλάξ, ἀλλὰ διὰ πολλοῦ τὰ σκέλη φέρειν εὐφυέστερα.
ἀπό γε μὴν τοῦ στέρνου ὁ μὲν αὐχὴν αὐτοῦ μὴ ὥσπερ 8
κάπρου προπετὴς πεφύκοι, ἀλλ' ὥσπερ ἀλεκτρυόνος
ὀρθὸς πρὸς τὴν κορυφὴν ἥκοι, λαγαρὸς δὲ εἴη τὰ κατὰ
τὴν συγκαμπήν, ἡ δὲ κεφαλὴ ὀστώδης οὖσα μικρὰν
⟨συνεσταλμένην⟩ σιαγόνα ἔχοι. οὕτως ὁ μὲν τράχηλος

3 Poll. I, 220 6 Poll. I, 191 8 Schol. Poll. I, 187. Apsyrtus p. 40. Hippiatr. p. 263 9 Poll. I, 188. 191. Hippiatr. p. 262 14 Poll. I, 193 16 Poll. I, 190. 193 19 Poll. I, 189 21 Poll. I, 189 23 Athenaeus Deipn. III p. 94 E. F.

2 μὴν] μεὶν W 4 παχέα Cou παχείαις WVΔM 6 κρείσσους Δ[1]M κιρσοὺς Poll σκίρρους Le χεῖρους Sch ‖ γίγγνεσθαι W 8 ἀπέδειζε W 11 κάμπουσιν W 17 ὄτα W 18 φορεῖν He 20 πετὴς W προπετῆς M 22 κεφαλὴ ⟨εἰ⟩ Cou, comma ante οὕτως l. 23 posito 23 ⟨συνεσταλμένην⟩ Sch σιαγόνα μικρὰν συνεσταλμένην Athen. ‖ οὕτως] ὅτω W

πρὸ τοῦ ἀναβάτου ἂν εἴη, τὸ δὲ ὄμμα ⟨τὰ⟩ πρὸ τῶν
ποδῶν ὁρῴη. καὶ βιάζεσθαι δὲ ἥκιστ' ἂν δύναιτο ὁ
τοιοῦτον σχῆμα ἔχων καὶ εἰ πάνυ θυμοειδὴς εἴη· οὐ
γὰρ ἐγκάμπτοντες, ἀλλ' ἐκτείνοντες τὸν τράχηλον καὶ
9 τὴν κεφαλὴν βιάζεσθαι οἱ ἵπποι ἐπιχειροῦσι. σκοπεῖν
δὲ χρὴ καὶ εἰ ἀμφότεραι μαλακαὶ αἱ γνάθοι ἢ σκλη-
ραί, ἢ ⟨ἡ⟩ ἑτέρα. ἑτερόγναθοι γὰρ ὡς τὰ πολλὰ οἱ
μὴ ὁμοίας τὰς γνάθους ἔχοντας γίγνονται. καὶ μὴν τὸ
ἐξόφθαλμον εἶναι ἐγρηγορὸς μᾶλλον φαίνεται τοῦ κοιλ-
οφθάλμου, καὶ ἐπὶ πλεῖον δ' ἂν ὁ τοιοῦτος ὁρῴη.
10 καὶ μυκτῆρές γε οἱ ἀναπεπταμένοι τῶν συμπεπτωκότων
εὐπνοώτεροί τε ἅμα εἰσὶ καὶ γοργότερον τὸν ἵππον
ἀποδεικνύουσι. καὶ γὰρ ὅταν ὀργίζηται ἵππος ἵππῳ ἢ
ἐν ἱππασίᾳ θυμῶται, εὐρύνει μᾶλλον τοὺς μυκτῆρας.
11 καὶ μὴν κορυφὴ μὲν μείζων, ὦτα δὲ μικρότερα ἱππω-
δεστέραν τὴν κεφαλὴν ἀποφαίνει. ἡ δ' αὖ ὑψηλὴ ἀκρω-
μία τῷ τε ἀναβάτῃ ἀσφαλεστέραν τὴν ἕδραν καὶ τοῖς
ὤμοις [καὶ τῷ σώματι] ἰσχυροτέραν τὴν πρόσφυσιν
παρέχεται. ⟨ῥάχις γε μὴν⟩ ἡ διπλῆ τῆς ἁπλῆς καὶ
12 ἐγκαθῆσθαι μαλακωτέρα καὶ ἰδεῖν ἡδίων. καὶ πλευρὰ
δὲ ἡ βαθυτέρα καὶ πρὸς τὴν γαστέρα ὀγκωδεστέρα
ἅμα εὐεδρότερόν τε καὶ ἰσχυρότερον καὶ εὐχιλότερον

5 Poll. I, 195. 197 8 Poll. I, 189 11 Ps. Apsyrtus in Geopon. XVI, 9 15 Poll. I, 218 16 Poll. I, 189. Hippiatr. p. 262 19 Poll. I, 190. Geopon. XVI, 9 20 Poll. I, 189

1 δὲ om. VΔM ‖ ⟨τὰ⟩ We 2 βαίζεσθαι W 4 ἐγκάμπτοντες nescio quis ἐγκάπτοντες WVΔM συγκάμπτοντες Co 6 εἰ om. W 7 ⟨ἡ⟩ ἑτέρα Sch ἕτεραι WVΔM 9 ἐξώφθαλμον WVΔ ‖ ἐγρηγορότος Rü 12 γοργώτερον W 14 εὐρύναι WΔ 15 ὦται V 17 ἀσφαλεστέρανται ἕδραν W τὴν ἕδραν ἀσφαλεστέραν Δ 18 καὶ τῷ σώματι del. Sch 19 ⟨ῥάχις γε μὴν⟩ ἡ Cou ⟨ἡ δὲ ῥαχὶς⟩ ἡ H. Schenkl ⟨ὀσφὺς⟩ ἡ Sch ἢ Ze 20 ἡδιῶν (ω ex ο) W ἡδίω M 21 ἡ om. W 22 εὐχιλώτερον WV εὐχει-λότερον ΔM

ὡς ἐπὶ πολὺ τὸν ἵππον παρέχεται. ὀσφῦς γε μὴν ὅσῳ ἂν πλατυτέρα τε καὶ βραχυτέρα ᾖ, τοσούτῳ ῥᾷον μὲν ὁ ἵππος τὰ πρόσθεν αἴρεται, ῥᾷον δὲ τὰ ὄπισθεν προσάγεται· καὶ ὁ κενεὼν δὲ οὕτω μικρότατος φαίνεται, ὅσπερ μέγας ὢν μέρος μέν τι καὶ αἰσχύνει, μέρος δέ τι καὶ ἀσθενέστερον καὶ δυσφορώτερον αὖ τὸν ἵππον
παρέχεται. τά γε μὴν ἰσχία πλατέα μὲν εἶναι χρὴ καὶ 13
εὔσαρκα, ἵνα ἀκόλουθα ᾖ ταῖς πλευραῖς καὶ τοῖς στέρνοις· ἢν δὲ ⟨ταῦτα⟩ πάντα στερεὰ ᾖ, κουφότερα ἂν τὰ πρὸς τὸν δρόμον εἴη καὶ ὀξύτερον μᾶλλον ἂν τὸν
ἵππον παρέχοιτο. μηρούς γε μὴν τοὺς ὑπὸ τῇ οὐρᾷ 14
ἢν ἅμα πλατείᾳ τῇ γραμμῇ διωρισμένους ἔχῃ, οὕτω καὶ τὰ ὄπισθεν σκέλη διὰ πολλοῦ ὑποθήσει. τοῦτο δὲ ποιῶν ἅμα γοργοτέραν τε καὶ ἰσχυροτέραν ἕξει τὴν ὑπόβασίν τε καὶ ἱππασίαν καὶ ἅπαντα βελτίων ἔσται ἑαυτοῦ. τεκμήραιο δ' ἂν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων· ὅταν γάρ τι ἀπὸ τῆς γῆς ἄρασθαι βούλωνται, διαβαίνοντες πάντες μᾶλλον ἢ συμβεβηκότες ἐπιχειροῦσιν αἴρεσθαι.
τούς γε μὴν ὄρχεις δεῖ μὴ μεγάλους τὸν ἵππον ἔχειν, 15
ὃ οὐκ ἔστι πώλου κατιδεῖν. περί γε μὴν τῶν κάτωθεν, ἀστραγάλων ἢ κνημῶν καὶ κυνηπόδων καὶ ὁπλῶν τὰ αὐτὰ λέγομεν ἅπερ περὶ τῶν ἔμπροσθεν.

---

7 Poll. I, 190 21 Poll. I, 213

---

1 ⟨τὸ⟩ πολὺ Di ‖ ὀσφύς WVM 2 τε om. MΛ 3 αἶρεται WΛ 5 ὅσπερ Λ ὥσπερ WVM ‖ μὲν τοι W 6 ἀστενέστερον W ‖ αὖ Sa αὐτὸν WVΛM, del. Di 7 μὲν εἶναι Hn εἶναι μὲν WVΛM 9 ⟨ταῦτα⟩ πάντα Rü πάντα WVΛM ταῦτα Cou 10 ἂν τὸν Di αὐτὸν τὸν W αὐτὸν V αὖ τὸν ΛM 11 παρέχεται WV ‖ ὀορᾷ W 12 πλατέα VΛM ‖ πλατείᾳ τῇ γραμμῇ διωρισμένους] πλατεῖς τε καὶ μὴ διεστραμμένους Cou ‖ γραμμῇ] τράμει Hn 14 γοργωτεραν W 15 βελτίω VΛM 16 ἑαυτῶν VΛM 17 ἄβασθαι W 20 κάτωθεν] ὄπισθεν Le 21 ἢ] καὶ Christian, fort. recte 22 περὶ om. V

16 Γράψαι δὲ βούλομαι καὶ ἐξ ὧν ἂν περὶ μεγέθους
ἥκιστα ἀποτυγχάνοι τις. ὅτου γὰρ ἂν ὦσιν αἱ κνῆμαι
εὐθὺς γιγνομένου ὑψηλόταται, οὗτος μέγιστος γίγνε-
ται. προϊόντος γὰρ τοῦ χρόνου πάντων τῶν τετραπό-
δων αἱ μὲν κνῆμαι εἰς μέγεθος οὐ μάλα αὔξονται,
πρὸς δὲ ταύτας ὡς ἂν συμμέτρως ἔχῃ συναύξεται καὶ
17 τὸ ἄλλο σῶμα. εἶδος μὲν δὴ πώλου οὕτω δοκιμάζοντες
μάλιστ' ἂν ἡμῖν δοκοῦσι τυγχάνειν ⟨ἵππου⟩ εὔποδος
καὶ ἰσχυροῦ καὶ εὐσάρκου καὶ εὐσχήμονος καὶ εὐμεγέ-
θους. εἰ δέ τινες αὐξανόμενοι μεταβάλλουσιν, ὅμως
οὕτω θαρροῦντες δοκιμάζοιμεν ⟨ἄν⟩· πολὺ γὰρ πλείο-
νες εὔχρηστοι ἐξ αἰσχρῶν ἢ ἐκ τοιούτων αἰσχροὶ γί-
γνονται.

II. 1 Ὅπως γε μὴν δεῖ πωλεύειν ⟨οὐ⟩ δοκεῖ ἡμῖν γρα-
πτέον εἶναι· τάττονται μὲν γὰρ δὴ ἐν ταῖς πόλεσιν
ἱππεύειν οἱ τοῖς χρήμασί τε ἱκανώτατοι καὶ τῆς πό-
λεως οὐκ ἐλάχιστον μετέχοντες, πολὺ δὲ κρεῖττον τοῦ
πωλοδάμνην εἶναι τῷ μὲν νέῳ εὐεξίας τε ἐπιμελεῖσθαι
τῆς ἑαυτοῦ καὶ ἱππικῆς ἢ ἐπισταμένῳ ἤδη ἱππάζεσθαι
μελετᾶν· τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ τοῦ τε οἴκου καὶ τῶν φί-
λων καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν πολεμικῶν μᾶλλον ἢ
2 ἀμφὶ πώλευσιν διατρίβειν. ὁ μὲν δὴ ὥσπερ ἐγὼ γι-
γνώσκων περὶ πωλείας δηλονότι ἐκδώσει τὸν πῶλον.

---

14 Hippiatr. p. 261

---

3 ὑψιλόταται W 6 ἔχοι W 8 ⟨ἵππου⟩ He 10 αὐξα-νόμονοι W 11 δοκιμάζωμεν Ri ‖ ⟨ἂν⟩ Di ‖ πολλῶ ΔM ‖ εὔχρηστοι Sch εὐχρόαστοι WVΔ εὐχρόαστροι M 14 δεῖ om. WV ‖ ⟨οὐ⟩ δοκεῖ Co 14. 15 ἡμν γραπτέον W ⟨μὴ⟩ γραπτέον Cou 18 πωλο-δάμνην ΔM πωλοδαμνεῖν W et To πωλοδάμνειν V ‖ εἶναι del. To ‖ καὶ τῶ M ‖ ἐπιμέλεσθαι Di ‖ ἐπιμελεῖσθαι — 19 ἱππικῆς corrupta censet Co 19 ἱππικὴν ἐν W ἱππικὴν ἐνίστασθαι Diels ἱππικὴν ἢ ⟨μανθάνειν⟩ Ri 20 δὲ Ze τε WVΔM 22 πώ-λωσιν W 22. 23 γιγνώσκω VM 23 πολείας W

χρὴ μέντοι ὥσπερ τὸν παῖδα ὅταν ἐπὶ τέχνην ἐκδῷ,
συγγραψάμενον ἃ δεήσει ἐπιστάμενον ἀποδοῦναι οὕτως
ἐκδιδόναι. ταῦτα γὰρ ὑπομνήματα ἔσται τῷ πωλοδάμνῃ
ὧν δεῖ ἐπιμεληθῆναι, εἰ μέλλει τὸν μισθὸν ἀπολήψε-
σθαι. ὅπως μέντοι πρᾶός τε καὶ χειροήθης καὶ φιλάν- 3
θρωπος ὁ πῶλος ἐκδιδῶται τῷ πωλοδάμνῃ ἐπιμελητέον.
τὸ γὰρ τοιοῦτον οἴκοι τε τὰ πλεῖστα καὶ διὰ τοῦ ἱπ-
ποκόμου ἀποτελεῖται, ἢν ἐπίστηται τὸ μὲν πεινῆν καὶ
διψῆν καὶ μυωπίζεσθαι παρασκευάζειν μετ' ἐρημίας
γίγνεσθαι τῷ πώλῳ, τὸ δὲ φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ τὸ
τῶν λυπούντων ἀπαλλάττεσθαι δι' ἀνθρώπων. τούτων
γὰρ γιγνομένων ἀνάγκη μὴ μόνον φιλεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ
ποθεῖσθαι ὑπὸ πώλων ἀνθρώπους. καὶ ἅπτεσθαι δὲ 4
χρὴ ὧν ψηλαφωμένων ὁ ἵππος μάλιστα ἥδεται. ταῦτα
δ' ἐστὶ τά τε λασιώτατα καὶ οἷς αὐτὸς ἥκιστ' ἂν δύ-
ναιτο ὁ ἵππος, ἤν τι λυπῇ αὐτόν, ἐπικουρεῖν. προστε- 5
τάχθω δὲ τῷ ἱπποκόμῳ καὶ τὸ δι' ὄχλου διάγειν, καὶ
παντοδαπαῖς μὲν ὄψεσι παντοδαποῖς δὲ ψόφοις πλη-
σιάζειν. τούτων δὲ ὅσα ἂν ὁ πῶλος φοβῆται, οὐ χαλε-
παίνοντα δεῖ, ἀλλὰ πραΰνοντα διδάσκειν ὅτι οὐ δεινά
ἐστι. καὶ περὶ μὲν πωλείας ἀρκεῖν μοι δοκεῖ τῷ ἰδιώτῃ
εἰπεῖν τοσαῦτα πράττειν.

Ὅταν γε μὴν ἱππαζόμενον ὠνῆταί τις, ὑπομνήματα III. 1

---

23 Poll. I, 182

---

1 τέχνῃ Co 3 ὑπομνήματα WV ὑποδείγματα ΔM 5 πρᾶς W 6 ἐκδιδῶται ς Ca ἐκδίδοται WVΔM ‖ μωλοδάμνῃ W 7 τῶν γὰρ τοιούτων St ‖ ⟨παρασκευάζειν⟩ οἴκοι Sch 8 πεινὴν W 9 διψὴν W ‖ μυωπίζεσθαι Cou μὴ ὀργίζεσθαι WVΔM ὀργίζεσθαι Cam ‖ παρασκευάζειν del. Sch ‖ ἐρημίας Gesner ἠρεμίας WVΔM 10. 11 τὸ τῶν WV τῶν ΔM 11 ἀπαλλάττεσθα W ἀπαλάττεσθαι V 13 πώλω W 14 ψηλαφωμενῶν W 15 ἥκιστ' ἂν W ἥκιστα VΔM 15. 16 δύναιτα W δύναιται ΔM 16 τι λυπῇ] πλυπῆ W 17 δι' ὄχλου om. W 18 ψήφοις W 19 ὁπόσα M 20 πραῦντα W

γράψομεν ἃ δεῖ καταμανθάνειν τὸν μέλλοντα μὴ ἐξ-
απατᾶσθαι ἐν ἱππωνίᾳ. πρῶτον μὲν τοίνυν μὴ λαθέτω
αὐτὸν τίς ⟨ἡ⟩ ἡλικία· ὁ γὰρ μηκέτι ἔχων γνώμονας
οὔτ' ἐλπίσιν εὐφραίνει οὔτε ὁμοίως εὐαπάλλακτος
2 γίγνεται. ὁπότε δὲ ἡ νεότης σαφής, δεῖ αὖ μὴ λαθεῖν,
πῶς μὲν εἰς τὸ στόμα δέχεται τὸν χαλινόν, πῶς δὲ
περὶ τὰ ὦτα τὴν κορυφαίαν. ταῦτα δ' ἥκιστ' ἂν λαν-
θάνοι, εἰ ὁρῶντος μὲν τοῦ ὠνουμένου ἐμβάλλοιτο ὁ
3 χαλινός, ὁρῶντος δ' ἐξαιροῖτο. ἔπειτα δὲ προσέχειν
δεῖ τὸν νοῦν, πῶς ἐπὶ τὸν νῶτον δέχεται τὸν ἀναβά-
την. πολλοὶ γὰρ ἵπποι χαλεπῶς προσίενται ἃ πρόδηλα
αὐτοῖς ἐστιν, ὅτι προσέμενοι πονεῖν ἀναγκασθήσονται.
4 σκεπτέον δὲ καὶ τόδε, εἰ ἀναβαθεὶς ἐθέλει ἀφ' ἵππων
ἀποχωρεῖν ἢ εἰ παρ' ἑστηκότας ἱππεύων μὴ ἐκφέρει
πρὸς τούτους. εἰσὶ δὲ ⟨καὶ⟩ οἳ διὰ κακὴν ἀγωγὴν
[καὶ] πρὸς τὰς οἴκαδε ἀφόδους φεύγουσιν ἐκ τῶν ἱπ-
5 πασιῶν. τούς γε μὴν ἑτερογνάθους μηνύει μὲν καὶ ἡ
πέδη καλουμένη ἱππασία, πολὺ δὲ μᾶλλον καὶ τὸ μετα-
βάλλεσθαι τὴν ἱππασίαν. πολλοὶ γὰρ οὐκ ἐγχειροῦσιν
ἐκφέρειν, ἢν μὴ ἅμα συμβῇ ἥ τε ἄδικος γνάθος καὶ
ἡ πρὸς οἶκον ἐκφορά. δεῖ γε μὴν εἰδέναι καὶ εἰ ἀφεθεὶς
εἰς τάχος ἀναλαμβάνεται ἐν βραχεῖ καὶ εἰ ἀποστρέφε-
6 σθαι ἐθέλει. ἀγαθὸν δὲ μὴ ἄπειρον εἶναι, εἰ καὶ πληγῇ

---

8 Poll. I, 182 10 Herodian. Philet. p. 435 Piers. Cramer, Anecd. Oxon. I p. 340, 15 18 Poll. I, 214

---

1 αἳ W 2 ἱππωνίᾳ Di ἱππωνείᾳ WVΔM 3 ⟨ἡ⟩ Ca 4 οὔτ'] ὅτ' W 7 δ'] δὲ W || ἥκιστ' ἂν] ἥκιστα Δ 9 δ'] δὲ W || ἐξαιροῖτο W ἐξαίροιτο VΔM 11 προσίεται W 12 προσιέμενοι Δ || ἀναγκασθήσοται W 13 καὶ om. V || ἐθέλοι M 14 ἢ W || παρ' ἑστηκότας Ze παρεστηκότας WVΔM Le || ἱππεύων] ὀπτεύων Le || ἐκφέροι VΔM 15 ⟨καὶ⟩ ς Sch 16 καὶ om. ς, del. Sch || ἀμφόδους Δ 18 παίδη V

ἐγερθεὶς ἐθέλει ὁμοίως πείθεσθαι. ἄχρηστον μὲν γὰρ
δήπου καὶ οἰκέτης καὶ στράτευμα ἀπειθές· ἵππος δὲ
ἀπειθὴς οὐ μόνον ἄχρηστος, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὅσαπερ
προδότης διαπράττεται. ἐπεὶ δὲ πολεμιστήριον [ἵππον] 7
ὑπεθέμεθα ὠνεῖσθαι, ληπτέον πεῖραν ἁπάντων, ὅσωνπερ
καὶ ὁ πόλεμος πεῖραν λαμβάνει. ἔστι δὲ ταῦτα,
τάφρους διαπηδᾶν, τειχία ὑπερβαίνειν, ἐπ' ὄχθους
ἀνορούειν, ἀπ' ὄχθων καθάλλεσθαι· καὶ πρὸς ἄναντες
δὲ καὶ κατὰ πρανοῦς καὶ πλάγια ἐλαύνοντα πεῖραν
λαμβάνειν· πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὴν ψυχὴν εἰ καρτερὰ
καὶ τὸ σῶμα εἰ ὑγιὲς δοκιμάζει. οὐ μέντοι τὸν 8
μὴ καλῶς πάνυ ταῦτα ποιοῦντα ἀποδοκιμαστέον. πολλοὶ
γὰρ οὐ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ ἄπειροι
εἶναι τούτων ἐλλείπονται. μαθόντες δὲ καὶ ἐθισθέντες
καὶ μελετήσαντες καλῶς ἂν ταῦτα πάντα ποιοῖεν,
εἴ γ' ἄλλως ὑγιεῖς καὶ μὴ κακοὶ εἶεν. τούς γε μέντοι 9
ὑπόπτας φύσει φυλακτέον. οἱ γὰρ ὑπέρφοβοι βλάπτειν
μὲν τοὺς πολεμίους ἀφ' ἑαυτῶν οὐκ ἐῶσι, τὸν δὲ ἀναβάτην
ἔσφηλάν τε πολλάκις καὶ εἰς τὰ χαλεπώτατα
ἐνέβαλον. δεῖ δὲ καὶ εἴ τινα χαλεπότητα ἔχοι ὁ ἵππος, 10
καταμανθάνειν, εἴτε πρὸς ἵππους εἴτε πρὸς ἀνθρώπους,
καὶ εἰ δυσγάργαλός γε εἴη· πάντα γὰρ ταῦτα χαλεπὰ
τοῖς κεκτημένοις γίγνεται. τὰς δέ γε τῶν χαλινώσεων 11

7 Poll. I, 196 17 Poll. I, 197. Hippiatr. p. 262 22 Poll. I, 197. Hesych. s. v. δυσγάργαλις. Anecd. Bekk. 37, 1. Hippiatr. p. 3 23 Poll. I, 202

2 στράτευμα] ἀστράβη Cou ‖ ἀπειθής Cou 3 ἄχηστος W 4 ἵππον om. WV, del. Falbe 5 ὑπεθεμαθα W 9 ἐλαύνοτα W 10. 11 ἐγκαρτερὰν V 11 δοκιμάζει W βασανίζει VΛM 16 εἴ γ' St εἰ W εἰ δ' VΛM ‖ εἶεν] ὦσι Cou 17 ὕποπτος Poll 20 ἐνέθαλον W ‖ ἔχει W 22 δυσγάργαλίς ΛM Poll Hesych ‖ καλεπα W 23 χαλινῶν Λ

καὶ ἀναβάσεων ἀποκωλύσεις καὶ τἄλλα δὴ νεύματα πολὺ ἂν ἔτι μᾶλλον καταμάθοι τις, εἰ πεπονηκότος ἤδη τοῦ ἵππου πάλιν πειρῷτο ποιεῖν ταὐτά ὅσαπερ πρὶν ἄρξασθαι ἱππεύειν. ὅσοι δ' ἂν πεπονηκότες ἐθέλωσι πάλιν ὑποδύεσθαι πόνους, ἱκανὰ τεκμήρια παρέχονται
12 ταῦτα ψυχῆς καρτερᾶς. ὡς δὲ συνελόντ' εἰπεῖν, ὅστις εὔπνους μὲν εἴη, πρᾷος δέ, ἀρκούντως δὲ ποδώκης, ἐθέλοι δὲ καὶ δύναιτο πόνους ὑποφέρειν, πείθοιτο δὲ μάλιστα, οὗτος ἂν εἰκότως ἀλυπότατός τ' εἴη καὶ σωτηριώτατος τῷ ἀναβάτῃ ἐν τοῖς πολεμικοῖς. οἱ δὲ ἢ διὰ βλακείαν ἐλάσεως πολλῆς δεόμενοι ἢ διὰ τὸ ὑπέρθυμοι εἶναι πολλῆς θωπείας τε καὶ πραγματείας ἀσχολίαν μὲν ταῖς χερσὶ τοῦ ἀναβάτου παρέχουσιν, ἀθυμίαν δ' ἐν τοῖς κινδύνοις.

IV. 1 Ὅταν γε μὴν ἀγασθεὶς ἵππον πρίηταί τις καὶ οἴκαδε ἀγάγηται, καλὸν μὲν ἐν τοιούτῳ τῆς οἰκίας τὸν σταθμὸν εἶναι ὅπου πλειστάκις ὁ δεσπότης ὄψεται τὸν ἵππον· ἀγαθὸν δὲ οὕτω κατεσκευάσθαι τὸν ἱππῶνα, ὥστε μηδὲν μᾶλλον οἷόν τ' εἶναι τὸν τοῦ ἵππου σῖτον κλαπῆναι ἐκ τῆς φάτνης ἢ τὸν τοῦ δεσπότου ἐκ τοῦ ταμιείου. ὁ δὲ τούτου ἀμελῶν ἐμοὶ μὲν ἑαυτοῦ δοκεῖ ἀμελεῖν· δῆλον γὰρ ὅτι ἐν τοῖς κινδύνοις τὸ αὑτοῦ
2 σῶμα τῷ ἵππῳ ὁ δεσπότης παρακατατίθεται. ἔστι δὲ οὐ μόνον τοῦ μὴ κλέπτεσθαι ἕνεκα τὸν σῖτον ἀγαθὸς ὁ ἐχυρὸς ἱππών, ἀλλ' ὅτι καὶ ὅταν πῃ ἐκκομίζῃ τὸν

1 Poll. I, 201 25 Poll. I, 209

1 ἀποκωπλύσεις V || τάλα δὴ W || δεινεύματα ς δινεύματα St ἐκνεύματα Br ἀνανεύματα We 3 ταὐτά We ταῦτα WVΔM aut πάντα scribendum aut ταῦτα del. censet Bornemann 5 πόνους ὑποδύεσθαι ΔM 6 συνελόντι ΔM 7 εὔπνους We εὔπους WVΔM εὔνους Ze 8 δὲ prius om. V 10 ἀνατη W ἀμβάτῃ M 12 πολλῇ W 17 ὅπου Di ὅποι WVΔM 22 αὐτοῦ W 24 ὁμόνον W 25 ἐχωρὸς ἱππῶν ἀλ' W || πῃ We μὴ WVΔM, del. Di || ἐκομίζῃ W ἐκκοπρίζῃ Cou

σῖτον ὁ ἵππος φανερὸν γίγνεται. τούτου δ' ἄν τις αἰσθανόμενος γιγνώσκοι ὅτι ἢ τὸ σῶμα ὑπεραιμοῦν δεῖται θεραπείας ἢ κόπου ἐνόντος δεῖται ἀναπαύσεως ἢ κριθίασις ἢ ἄλλη τις ἀρρωστία ὑποδύεται. ἔστι δ' ὥσπερ ἀνθρώπῳ, οὕτω καὶ ἵππῳ ἀρχόμενα πάντα εὐιατότερα ἢ ἐπειδὰν ἐνσκιρωθῇ τε καὶ ἐξαμαρτηθῇ τὰ νοσήματα.

3 Ὥσπερ δὲ τοῦ ἵππου σίτου τε καὶ γυμνασίων ἐπιμελητέον, ὅπως ἂν τὸ σῶμα ἰσχύῃ, οὕτω καὶ τοὺς πόδας ἀσκητέον. τὰ μὲν τοίνυν ὑγρά τε καὶ λεῖα τῶν σταθμῶν λυμαίνεται καὶ ταῖς εὐφυέσιν ὁπλαῖς· ἄριστα δέ, ὡς μὲν ⟨ᾖ⟩ μὴ ὑγρὰ εἶναι, ἀπόρρυτα, ὡς δὲ μὴ λεῖα, λίθους ἔχοντα κατορωρυγμένους, προσαλλήλους, παραπλησίους ὁπλαῖς τὸ μέγεθος. τὰ γοῦν τοιαῦτα σταθμὰ [καὶ] ⟨ἵππων τῶν⟩ ἐφεστηκότων * * ⟨καὶ⟩ ἅμα στερεοῖ τοὺς πόδας. 4 ἔπειτά γε μὴν τῷ ἱπποκόμῳ ἐξακτέον μὲν τὸν ἵππον ὅπου ψήξει, μεταδετέον δὲ μετὰ τὸ ἄριστον ἀπὸ τῆς φάτνης, ἵν' ἥδιον ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἴῃ. ὧδε δ' ἂν αὖ ὁ ἔξω σταθμὸς βέλτιστος εἴη καὶ τοὺς πόδας κρατύνοι, εἰ λίθων στρογγύλων

18 Poll. I, 200

1 γίγνται W 2 αἰσθόμενος ς ‖ γιγνώσκει V ‖ σῶμα Cam στόμα WVΔM ‖ ὑπερεμοῦν ΔM 3 ἀναπώσεως W 4 ἀρκωστία W ‖ ἔτι M ‖ δὲ W 5. 6 εὐιτὀτερα W εὐιατώτερα ΔM 6 ἐνσκιρρωθῇ Δ ἐνσκειρωθῇ M ‖ ἐξαμαρτηθῇ susp. Sch 8 τῷ ἵππῳ ΔM ‖ γυμνασιῶν W 11 σταθμὸν W 12 ἄριστα δὲ Ma τὰ δὲ WVΔM δεῖ δὲ Le Sch ἔσται δὴ St ‖ ⟨ᾖ⟩ Sch Ma 13. 14 προσαλλήλους Sch πρὸς ἀλλήλους WVΔM πρὸς ἀλλήλοις Hn 14 παρα πλησίους (sic!) W ‖ τὰ γοῦν Cou τὰ γὰρ WVΔM ⟨οὔ⟩. τὰ γὰρ Hn *** τὰ γὰρ To τά γε Christian ἄριστα Diels 15 καὶ del. Sch ‖ ⟨ἵππων τῶν⟩ Sch ‖ ἀφεστηκότων VΔM ‖ ⟨στερεοῖ τὰς ὁπλὰς καὶ⟩ Sch κἂν ἐφεστηκότων θαμὰ Cou 17 μετά δετέον δὲ W, δετέον δὲ in ras. m. 2 18 μετὰ τὸ ἄριστον om. W ‖ ἀπὸ τῆς φάτνης W in ras. m. 2, ης ex ην corr. 19 ὧδε δ' Di ὡς δ' WVΔM Sch ὧδ' Cou ὥστ' Jungermann ‖ ἂν om. Δ ‖ αὔτως Sch ‖ ἐξώσταθμος WVM 20 καὶ ⟨αὐτοὺς⟩ τοὺς Sch ‖ κρα-

ἀμφιδόχμων ὅσον μνααίων ἁμάξας τέτταρας καὶ πέντε χύδην καταβάλοι, περιχειλώσας σιδήρῳ, ὡς ἂν μὴ σκεδαννύωνται· ἐπὶ γὰρ τούτων ἑστηκὼς * * ὥσπερ ἐν ὁδῷ λιθώδει ἀεὶ μέρος ⟨τι⟩ τῆς ἡμέρας πορεύοιτο ⟨ἄν⟩. ἀνάγκη δὲ καὶ ψηχόμενον καὶ μυωπιζόμενον χρῆσθαι ταῖς ὁπλαῖς καθάπερ ὅταν βαδίζῃ. καὶ τὰς χελιδόνας δὲ τῶν ποδῶν οἱ οὕτω κεχυμένοι λίθοι στερεοῦσιν. ὡς δὲ περὶ τῶν ὁπλῶν ὅπως στερεαὶ ἔσονται ἐπιμελητέον, οὕτω καὶ τὰ περὶ τὸ στόμα αὖ ὅπως μαλακὰ ἔσται ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. τὰ δ᾽ αὐτὰ ἀνθρώπου τε σάρκα καὶ ἵππου στόμα ἁπαλύνει.

V. 1 Ἱππικοῦ δὲ ἀνδρὸς ἡμῖν δοκεῖ εἶναι καὶ τὸν ἱπποκόμον πεπαιδευκέναι ἃ δεῖ περὶ τὸν ἵππον πράττειν. πρῶτον μὲν τοίνυν τῆς ἐπιφατνιδίας φορβειᾶς ἐπίστασθαι αὐτὸν δεῖ μήποτε τὸ ἅμμα ποιεῖσθαι ἔνθαπερ ἡ κορυφαία περιτίθεται. πολλάκις γὰρ κνῶν ὁ ἵππος ἐπὶ τῇ φάτνῃ τὴν κεφαλήν, εἰ μὴ ἀσινὴς ἡ φορβειὰ περὶ τὰ ὦτα ἔσται, πολλάκις ἂν ἕλκη ποιοίη. ἑλκου-

---

5 Poll. I, 202 8 Poll. I, 201 14 Poll. I, 201

τύνοι Jungermann e Polluce κατερύνει W κατερύνοι V κατευρύνοι ΔM Cou

1 ἀμφιδόχμων Le e Polluce ἀμφιτόμων WVΔM ἀμφιοδίων ς ‖ ὅσων Δ ὅσῳ M ‖ μνααίων St μναaίους W μναιαίους VΔM ὅσον μναaίων del. Cou 2 καταβάλλοι VM ‖ περιχιλώσας ΔM ‖ ἀνδήροις Diels 3 ἑστηκὼς ⟨ψήχεται καὶ⟩ Sch ἑστηκὼς ⟨στερεοῖ ἂν καὶ κρατύνοι τοὺς πόδας⟩ Cou 3. 4 ὥσπερ εἰ ὁδὸν λιθώδη Cou 4 ἀεὶ ⟨ἂν⟩ Di ⟨ἂν⟩ ἀεὶ vel ἂν pro ἀεὶ Hn ‖ ⟨τι⟩ Ri ‖ πορεύεται Sch ‖ ⟨ἂν⟩ Diels 5 κεχρῆσθαι ΔM 6 καθαποῦ W ‖ βαδίζει W 8 ὅπως ὡς W ‖ στερεαὶ W καρτεραὶ VΔM ‖ ἐπιμελητέον om. VΔM 8. 9 ὁπλῶν — στόμα αὖ om. V 9 τὰ περὶ τὸ στόμα αὖ W περὶ τῶν στομάτων VΔM ‖ ὅπως ὡς W 12 ἡμῆν W 13 πεπαιδεῦσθαι VΔM 14 φορβειᾶς Poll φορβιᾶς VΔM om. W 16 κνῶν Cou κινῶν WVΔM 17 φορβιά VΔM 18 ἔστα W ‖ ἑλκαμένων W

μένων γε μὴν τούτων ἀνάγκη τὸν ἵππον καὶ περὶ
τὸ χαλινοῦσθαι καὶ περὶ τὸ ψήχεσθαι δυσκολώτερον
εἶναι. ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ τετάχθαι τῷ ἱπποκόμῳ καθ' 2
ἡμέραν τὴν κόπρον καὶ τὰ ὑποστρώματα τοῦ ἵππου
ἐκφέρειν εἰς ἓν χωρίον. τοῦτο γὰρ ποιῶν αὐτός τ' ἂν
ῥᾷστα ἀπαλλάττοι καὶ ἅμα τὸν ἵππον ὠφελοίη. εἰδέναι 3
δὲ χρὴ τὸν ἱπποκόμον καὶ τὸν κημὸν περιτιθέναι τῷ
ἵππῳ, καὶ ὅταν ἐπὶ ψῆξιν καὶ ὅταν ἐπὶ καλίστραν
ἐξάγῃ. καὶ ἀεὶ δὲ ὅποι ἂν ἀχαλίνωτον ἄγῃ κημοῦν
δεῖ. ὁ γὰρ κημὸς ἀναπνεῖν μὲν οὐ κωλύει, δάκνειν
δὲ οὐκ ἐᾷ· καὶ τὸ ἐπιβουλεύειν δὲ περικείμενος μᾶλλον ἐξαιρεῖ τῶν ἵππων. καὶ μὴν δεσμεύειν τὸν ἵππον 4
ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς δεῖ. πάντα γὰρ ὁπόσα ἄν δύσκολ'
ᾖ περὶ τὸ πρόσωπον ὁ ἵππος ἐκνεύειν πέφυκεν ἄνω.
ἐκνεύων γε μὴν οὕτω δεδεμένος χαλᾷ μᾶλλον ἢ διασπᾷ
τὰ δεσμά. ἐπειδὰν δὲ ψήχῃ, ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τῆς 5
κεφαλῆς καὶ τῆς χαίτης· μὴ γὰρ καθαρῶν τῶν ἄνω ὄντων μάταιον τὰ κάτω καθαίρειν. ἔπειτα δὲ κατὰ μὲν τὸ ἄλλο σῶμα πᾶσι τοῖς τῆς καθάρσεως ὀργάνοις ἀνιστάντα δεῖ τὴν τρίχα ἀποσοβεῖν τὴν κόνιν κατὰ ⟨δὲ τὴν κνήμην κατὰ⟩ φύσιν τῆς τριχός· τῶν δ' ἐν τῇ ῥάχει τριχῶν ἄλλῳ μὲν ὀργάνῳ οὐδενὶ δεῖ ἅπτεσθαι, ταῖς δὲ χερσὶ τρίβειν καὶ ἀπαλύνειν ᾗπερ φύσει κέκλινται· ἥκιστα γὰρ ἂν βλάπτοι τὴν ἕδραν τοῦ ἵπ-

3 Poll. I, 183 ἐκφέρειν τὴν κόπρον καὶ ψήχειν τὰ στρώματα 9 Poll. I, 183. 202 10 Schol. Aristoph. Equ. 1150 11 Poll. I, 202 13 Poll. I, 199 20 Poll. I, 183. 199. 200

1. 2 καὶ — χαλινοῦσθαι om. W 2 δυοκαλώτερον W 6 ἀπαλάττοι V 7 χὴ W 9 ἄγει MΛ 10 οὐ] οὖν V 11 ἐπιβουλλεύειν W 13. 14 δύσκολ' ᾖ Ze δυσκολῇ WVΛM δυσκολαίνῃ Br 20 ἀποσοβεῖν Sch e Poll σοβεῖν WVΛM ‖ ⟨οὐ⟩ κατὰ Gesner 21 ⟨δὲ τὴν κνήμην κατὰ⟩ Diels e Poll 23 ἀπαλύνει W

6 που. ὕδατι δὲ καταπλύνειν τὴν κεφαλὴν χρή· ὀστώ-
δης γὰρ οὖσα, εἰ σιδήρῳ ἢ ξύλῳ καθαίροιτο, λυποῖ
ἂν τὸν ἵππον. καὶ τὸ προκόμιον δὲ χρὴ βρέχειν· καὶ
γὰρ αὗται εὐμήκεις οὖσαι αἱ τρίχες ὁρᾶν μὲν οὐ κω-
λύουσι τὸν ἵππον, ἀποσοβοῦσι δὲ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
τὰ λυποῦντα. καὶ τοὺς θεοὺς δὲ οἴεσθαι χρὴ δεδωκέναι
ταύτας τὰς τρίχας ἵππῳ ἀντὶ τῶν μεγάλων ὤτων ἃ
ὄνοις τε καὶ ἡμιόνοις ἔδοσαν ἀλεξητήρια πρὸ τῶν ὀμ-
7 μάτων. καὶ οὐρὰν δὲ καὶ χαίτην πλύνειν χρή, ἐπείπερ
αὔξειν δεῖ τὰς τρίχας, τὰς μὲν ἐν τῇ οὐρᾷ, ὅπως ἐπὶ
πλεῖστον ἐξικνούμενος ἀποσοβῆται ὁ ἵππος τὰ λυποῦντα,
τὰς δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ, ὅπως τῷ ἀναβάτῃ ὡς ἀφθονω-
8 τάτη ἀντίληψις ᾖ. δέδοται δὲ παρὰ θεῶν καὶ ἀγλαΐας
ἕνεκα ἵππῳ χαίτη καὶ προκόμιόν τε καὶ οὐρά. τεκμή-
ριον δέ· αἱ γὰρ ἀγελαῖαι τῶν ἵππων οὐχ ὁμοίως ὑπο-
μένουσι τοὺς ὄνους ἐπὶ τῇ ὀχείᾳ ἕως ἂν κομῶσιν· οὗ
ἕνεκα καὶ ἀποκείρουσι πρὸς τὴν ὀχείαν τὰς ἵππους
9 ἅπαντες οἱ ὀνοβατοῦντες. τήν γε μὴν τῶν σκελῶν
κατάπλυσιν ἀφαιροῦμεν· ὠφελεῖ μὲν γὰρ οὐδέν, βλά-
πτει δὲ τὰς ὁπλὰς ἡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν βρέξις. καὶ
τὴν ὑπὸ γαστέρα δὲ ἄγαν κάθαρσιν μειοῦν χρή· αὕτη
γὰρ λυπεῖ μὲν μάλιστα τὸν ἵππον, ὅσῳ δ' ἂν καθαρώ-
τερα ταῦτα γένηται, τοσούτῳ πλείονα τὰ λυποῦντα
10 ἀθροίζει ὑπὸ τὴν γαστέρα· ἣν δὲ [καὶ πάνυ] διαπονή-

1 Poll. I, 183. Schol. Ven. Il. Ψ 281 10 Poll. I, 190
18 Poll. I, 217

6 τὸν θεὸν WVM || δεδωκένα W 7 τῶν om. WV, del. Falbe
8 τε καὶ ἡμιόνοις om. W || ἀλεξιτήρια M 11 ἐξικνουμέναις M ἐξ-
ικνούμεναι Λ || λυποῦντα om. W 12 ἀμβάτῃ MΛ 13 ⟨τῶν⟩ θεῶν
ς θεῷ W 14 ἕνεκεν WV || προκομιόν W προκόμιοί ΛM || τε]
δὲ We comma post χαίτῃ ponens || καὶ del. Le 19. 20 βλάττει W
21 καθαρσι W 24 καὶ πάνυ om. WV, del. Falbe || διαπονήσι
ταῖ τις W

σηταί τις ταῦτα, οὐ φθάνει γ' ἐξαγόμενος ὁ ἵππος καὶ εὐθὺς ὅμοιός ἐστι τοῖς ἀκαθάρτοις. ταῦτα μὲν οὖν ἐὰν χρῇ· ἀρκεῖ δὲ καὶ ἡ τῶν σκελῶν ψῆξις αὐταῖς ταῖς χερσὶ γιγνομένη.

Δηλώσομεν δὲ καὶ τοῦτο ὡς ἂν ἀβλαβέστατα μέν VI. 1
τις ἑαυτῷ, τῷ δ' ἵππῳ ὠφελιμώτατα ψήχοι. ἢν μὲν γὰρ εἰς τὸ αὐτὸ βλέπων τῷ ἵππῳ καθαίρῃ, κίνδυνος καὶ τῷ γόνατι καὶ τῇ ὁπλῇ εἰς τὸ πρόσωπον πληγῆναι· ἢν 2
δὲ ἀντία τῷ ἵππῳ ὁρῶν καὶ ἔξω τοῦ σκέλους, ὅταν καθαίρῃ, κατὰ τὴν ὠμοπλάτην κατιὼν ἀποτρίβῃ, οὕτω πάθοι μὲν ἂν οὐδέν, δύναιτο δ' ἂν καὶ τὴν χελιδόνα τοῦ ἵππου θεραπεύειν ἀναπτύσσων τὴν ὁπλήν. ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ ὄπισθεν σκέλη καθαιρέτω. εἰδέναι δὲ 3
χρὴ τὸν περὶ τὸν ἵππον ὅτι καὶ ταῦτα καὶ τἄλλα πάντα ὅσα πράττειν δεῖ ὡς ἥκιστα χρὴ κατὰ τὸ πρόσωπόν τε καὶ ⟨τὴν⟩ οὐρὰν ἀντίον ἑαυτὸν ποιήσαντα προσιέναι· ἢν γὰρ ἐπιχειρῇ ἀδικεῖν, κατ' ἀμφότερα ταῦτα κρείττων ὁ ἵππος ἀνθρώπου. ἐκ πλαγίου δ' ἂν τις προσιὼν ἀβλαβέστατα μὲν ἑαυτῷ, κάλλιστα δ' ἂν ἵππῳ δύναιτο χρῆσθαι. ἐπειδὰν δὲ ἄγειν δέῃ τὸν ἵπ- 4
πον, τὴν μὲν ὄπισθεν ἀγωγὴν διὰ τάδε οὐκ ἐπαινοῦμεν, ὅτι τῷ μὲν ἄγοντι οὕτως ἥκιστα ἔστι φυλάξασθαι,

6 Poll. I, 202 11 Poll. I, 199

1 τις] τε Λ ‖ γε Ri τ' W τε VΛM τι We, del. Ze 6 ψήχοι ς ψήξει W ψήξοι V ψήχῃ M ψήχει (οι supra) Λ 7 αὐτὸ] ἀντίον Sch 8 ἐς WVΛM 9 ἀντία] εἰς τὸ αὐτὸ Sch 10 κατιὼν Sch καθίζων WVΛM κλίνων Diels βαδίζων Ri 12 ἀνυψῶν Cou ‖ τὴν] τὸν W ‖ δὲ W 14 prius τὸν om. W 15 τὸ] τὸν, ν eras. W, del. Co 16 ⟨τὴν⟩ To ‖ ἀντίον ἑαυτὸν om. VMΛ 19 κάλλιστα He πλεῖστα WVΛM λῷστα Ma ῥᾷστα Ri 20 ⟨τῷ⟩ ἵππῳ Ri ‖ δύναιτ' ἂν Λ ‖ δὲ] γε ΛM γε ⟨μὴ⟩ St ‖ δέῃ St δεῖ WVΛM 21—p. 116, 3 οὐκ — τάδε om. W

τῷ δὲ ἵππῳ οὕτω μάλιστα ἔξεστι ποιῆσαι ὅ, τι ἂν
5 βούληται. τὸ δ' αὖ ἔμπροσθεν μακρῷ [τῷ] ἀγωγεῖ
προϊόντα διδάσκειν ὑφηγεῖσθαι τὸν ἵππον διὰ τάδε αὖ
ψέγομεν· ἔξεστι μὲν γὰρ τῷ ἵππῳ καθ' ὁπότερ' ἂν βού-
ληται τῶν πλαγίων κακουργεῖν, ἔξεστι δὲ ἀναστρεφό-
6 μενον ἀντίον γίγνεσθαι τῷ ἄγοντι. ἀθρόοι δὲ δὴ ἵπ-
ποι πῶς ἄν ποτε ἀλλήλων δύναιντο ἀπέχεσθαι οὕτως
ἀγόμενοι; ἐκ πλαγίου δὲ ἵππος ἐθισθεὶς παράγεσθαι
ἥκιστα μὲν ἂν καὶ ἵππους καὶ ἀνθρώπους δύναιτ' ἂν
κακουργεῖν, κάλλιστα δ' ἂν παρεσκευασμένος τῷ ἀνα-
7 βάτῃ εἴη καὶ εἴ ποτε ἐν τάχει ἀναβῆναι δεήσειεν. ἵνα
δὲ ὁ ἱπποκόμος καὶ τὸν χαλινὸν ὀρθῶς ἐμβάλῃ, πρῶ-
τον μὲν προσίτω κατὰ τὰ ἀριστερὰ τοῦ ἵππου· ἔπειτα
τὰς μὲν ἡνίας περιβαλὼν περὶ τὴν κεφαλὴν καταθέτω
ἐπὶ τῇ ἀκρωμίᾳ, τὴν δὲ κορυφαίαν τῇ δεξιᾷ αἱρέτω,
8 τὸ δὲ στόμιον τῇ ἀριστερᾷ προσφερέτω. κἂν μὲν δέ-
χηται, δηλονότι περιτιθέναι δεῖ τὸν κεκρύφαλον· ἐὰν
δὲ μὴ ὑποχάσκῃ, ἔχοντα δεῖ πρὸς τοῖς ὀδοῦσι τὸν χα-
λινὸν τὸν μέγαν δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς εἴσω
τῆς γνάθου τῷ ἵππῳ ποιῆσαι, οἱ γὰρ πολλοὶ τούτου
γιγνομένου χαλῶσι τὸ στόμα. ἢν δὲ μηδ' οὕτω δέχη-
ται, πιεσάτω τὸ χεῖλος περὶ τῷ κυνόδοντι· καὶ πάνυ
9 τινὲς ὀλίγοι οὐ δέχονται τοῦτο πάσχοντες. δεδιδάχθω

---

17 Hesych. s. v. κεκρυφάλους

---

1 οὕτως VΛ 2 τὸ ς Ca τῷ VΛM || μικρῷ V || τῷ del. Sch || ῥυταγωγεῖ Ca 3 αὖ] οὐ V 4 ἔξεστι μὲν om. W || γὰρ] καὶ V || καὶ καθ' W || ὁπότερ' ἂν W ὁποτέραν VΛM ὁπότερον Ze 5 ⟨ἐκ⟩ τῶν Sch || πλαγιῶν W || κακούγειν W 7 πετε W || δυναιτο W 10. 11 τῷ ἀναβάτῃ om. Λ 11 δεήσ εἰ W θελήσειν Λ, sed in marg. δεήσειεν 12 ἐμβάλλῃ W ἔμβαλη V 14 καθέτω W 15 αἱρέτε W 16 στόμιο W 18 ἔχοτα W 21 μὴ δ' WVΛM 22 πιεσσάτω M || κυνόδοντ W

δὲ καὶ τάδε ὁ ἱπποκόμος, πρῶτον μὲν μήποτε ἄγειν
τῆς ἡνίας τὸν ἵππον· τοῦτο γὰρ ἑτερογνάθους ποιεῖ·
ἔπειτα δὲ ὅσον δεῖ ἀπέχειν τὸν χαλινὸν τῶν γνάθων.
ὁ μὲν γὰρ ἄγαν πρὸς αὐταῖς τυλοῖ τὸ στόμα, ὥστε
μὴ εὐαίσθητον εἶναι, ὁ δὲ ἄγαν εἰς ἄκρον τὸ στόμα
καθιέμενος ἐξουσίαν παρέχει συνδάκνοντι τὸ στόμιον
μὴ πείθεσθαι. χρὴ δὲ τὸν ἱπποκόμον καὶ τὰ τοιάδε 10
παρατηρεῖν, εἰ μὴ ῥᾳδίως τὸν χαλινὸν ὁ ἵππος δέχε-
ται αἰσθανόμενος, ὅτι δεῖ πονεῖν. οὕτω γὰρ δὴ μέγα
ἐστὶ τὸ λαμβάνειν ἐθέλειν τὸν ἵππον τὸν χαλινόν, ὡς
ὁ μὴ δεχόμενος παντάπασιν ἄχρηστος. ἢν δὲ μὴ μόνον 11
ὅταν πονεῖν μέλλῃ χαλινῶται, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐπὶ τὸν
σῖτον καὶ ὅταν ἐξ ἱππασίας εἰς οἶκον ἀπάγηται, οὐδὲν
ἂν εἴη θαυμαστὸν εἰ ἁρπάζοι τὸν χαλινὸν αὐτόματος
προτεινόμενον. ἀγαθὸν δὲ τὸν ἱπποκόμον καὶ ἀναβάλ- 12
λειν ἐπίστασθαι τὸν Περσικὸν τρόπον, ὅπως αὐτός τε
ὁ δεσπότης, ἤν ποτε ἀρρωστήσῃ ἢ πρεσβύτερος γένη-
ται, ἔχῃ τὸν εὐπετῶς ἀναβιβάσοντα, καὶ ἄλλῳ ἤν τινι
βούληται τὸν ἀναβαλοῦντα ἐπιχαρίσηται. τὸ δὲ μήποτε 13
σὺν ὀργῇ τῷ ἵππῳ προσφέρεσθαι, ἓν τοῦτο καὶ δί-
δαγμα καὶ ἔθισμα πρὸς ἵππον ἄριστον. ἀπρονόητον
γὰρ ἡ ὀργή, ὥστε πολλάκις ἐξεργάζεται ὧν μεταμέλειν
ἀνάγκη. καὶ ὅταν δὲ ὑποπτεύσας τι ὁ ἵππος μὴ θέλῃ 14
πρὸς τοῦτο προσιέναι, διδάσκειν δεῖ ὅτι οὐ δεινόν

1 δὲ om. WV 2 ⟨ἐκ μιᾶς⟩ τῆς ἡνίας Sch ταῖς ἡνίαις ed. Wels. 3 γναθῶν W 5 μὴ del. Le ‖ εὐαίσθητον Cou εὐάιστον W ἀναίσθητον VΛM Le πῃ ἀναίσθητον We 8 παρατηρεῖν WV παροξύνθαι M παρωξύνθαι Λ 8. 9 μὴ — αἰσθανόμενος om. VΛM ‖ 9 ὅτι W τι VΛM ‖ πνεῖν M ‖ δὴ] δεῖ M 12 μελλὴ, ὴ e corr. W m. 1
13 ⟨ὅταν⟩ ἀπάγηται V 14 ἁρπάζει VΛM 17. 18 γένηται ς Di γίγνεται WVΛM 18 ἀναβιβάζοντα VΛM ‖ ἢ W 19 ἀναβαλοῦτὰ (υ suprascr.) W ‖ ἐπιχαρήσηται ΛM 20 τῷ om. W 22 μεταμέλλειν W μεταμελεῖν VM 24 δεινόν Sch δεινά WVΛM δεινά ἐστι ⟨τὰ τοιαῦτα⟩ Ri

*ἐστι πράως προσάγοντα· [μάλιστα μὲν οὖν ἵππῳ εὐκαρ-
δίῳ] εἰ δὲ μή, ἁπτόμενον αὐτὸν τοῦ δεινοῦ δοκοῦντος*
15 *εἶναι καὶ τὸν ἵππον ** [πράως προσάγοντα]. οἱ δὲ
πληγαῖς ἀναγκάζοντες ἔτι πλείω φόβον παρέχουσι,
⟨μάλιστα μὲν οὖν ἵππῳ εὐκαρδίῳ⟩· οἴονται γὰρ οἱ
ἵπποι, ὅταν τι χαλεπὸν πάσχωσιν ἐν τῷ τοιούτῳ, καὶ*
16 *τούτου τὰ ὑποπτευόμενα αἴτια εἶναι. ἐπειδάν γε μὴν
ὁ ἱπποκόμος τὸν ἵππον παραδῷ τῷ ἀναβάτῃ, τὸ μὲν
ἐπίστασθαι ὑποβιβάζεσθαι τὸν ἵππον, ὥστε εὐπετὲς
εἶναι ἀναβῆναι, οὐ μεμφόμεθα· τὸν δὲ μέντοι ἱππέα
νομίζομεν χρῆναι μελετᾶν καὶ μὴ παρέχοντος ἵππου
δύνασθαι ἀναβαίνειν. ἄλλοτε μὲν γὰρ ἀλλοῖος ἵππος
παραπίπτει, ἄλλοτε δ' ἄλλως ὁ αὐτὸς ὑπηρετεῖ.*
VII. 1 *Ὅταν γε μὴν παραδέξηται τὸν ἵππον ὡς ἀναβησό-
μενος, νῦν αὖ γράφομεν ὅσα ποιῶν ὁ ἱππεὺς καὶ ἑαυτῷ
καὶ τῷ ἵππῳ ὠφελιμώτατος ἂν ἐν τῇ ἱππείᾳ εἴη. πρῶ-
τον μὲν τοίνυν τὸν ῥυταγωγέα χρὴ ἐκ τῆς ὑποχαλινι-
δίας ἢ ἐκ τοῦ ψαλίου ἠρτημένον εὐτρεπῆ εἰς τὴν
ἀριστερὰν χεῖρα λαβεῖν, καὶ οὕτω χαλαρὸν ὡς μήτ'
ἐὰν [ἀνιῶν] τῶν τριχῶν παρὰ τὰ ὦτα λαβόμενος μέλλῃ
ἀναβήσεσθαι μήτ' ἐὰν ἀπὸ δόρατος ἀναπηδᾷ, σπᾶν τὸν*

---

9 Poll. I, 213

---

1 *ἐστι, μάλιστα μὲν οὖν τὸν ἵππον πράως προσάγοντα· εἰ δὲ μὴ ἁπτόμενον καὶ αὐτὸν τοῦ δεινοῦ δοκοῦντος εἶναι* Sch ‖ *πράως προσάγοντα* om. VMΑ ‖ *μάλιστα — εὐκαρδίῳ* del. Rü 3 lacunam indicavit Rü ‖ *πράως προσάγοντα* del. Rü 4 *παρέχουσιν* VΑM *παρέκουσιν* W 5 ⟨*μάλιστα — εὐκαρδίῳ*⟩ Rü 8 *παραδῷ* We *παραδιδῷ* WVMΑ 10 *δὲ* Rü *γε* WVMΑ 12 *ἄλλοις ἵπποις* Ca 13 *δὲ* VMΑ ‖ *ἄλλως* Di *ἄλλῳ* WVMΑ 14. 15 *ἵππον ὡς ἀναβησόμενος* Cam *ἱππέα ὡς ἀναβησόμενον* WVMΑ 16 *καὶ* om. M ‖ *ἐν* ex *εἴη* V ‖ *ἱππείᾳ* aut *ἱππασίᾳ* Di *ἱππικῇ* WVΑM 16. 17 *πρῶτον — ὑποχαλινιδίας* om. W 18 *ψαλλίου* Α 20 *ἐὰν* Di *ἂν* WVMΑ ‖ *ἀνιῶν* MΑ *ἀνιμῶν* St, del. aut in *ἄνωθεν* corr. Cou 21 *μήτ'* WM *μήτε* VΑ

ἵππον. τῇ δεξιᾷ δὲ τὰς ἡνίας παρὰ τὴν ἀκρωμίαν λαμβανέτω ὁμοῦ τῇ χαίτῃ, ὅπως μηδὲ καθ' ἕνα τρόπον ἀναβαίνων σπάσῃ τῷ χαλινῷ τὸ στόμα τοῦ ἵππου.
ἐπειδὰν δὲ ἀνακουφίσῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνάβασιν, τῇ 2
μὲν ἀριστερᾷ ἀνιμάτω τὸ σῶμα, τὴν δὲ δεξιὰν ἐκτείνων συνεπαιρέτω ἑαυτόν (οὕτω γὰρ ἀναβαίνων οὐδὲ ὄπισθεν αἰσχρὰν θέαν παρέξει) συγκεκαμμένῳ τῷ σκέλει, [καὶ] μηδὲ τὸ γόνυ ἐπὶ τὴν ῥάχιν τιθέτω τοῦ ἵππου, ἀλλ' ὑπερβησάτω ἐπὶ τὰς δεξιὰς πλευρὰς τὴν κνήμην. ὅταν δὲ περιενέγκῃ τὸν πόδα, τότε καὶ τὼ γλουτὼ καταθέτω ἐπὶ τὸν ἵππον. ἢν δὲ τύχῃ ὁ ἱπ- 3
πεὺς τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἄγων τὸν ἵππον, τῇ δὲ δεξιᾷ τὸ δόρυ ἔχων, ἀγαθὸν μὲν ἡμῖν δοκεῖ εἶναι τὸ καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν μελετῆσαι ἀναπηδᾶν. μαθεῖν δ' οὐδὲν δεῖ ἄλλο ἢ ἃ μὲν τότε τοῖς δεξιοῖς τοῦ σώματος ἐποίει τοῖς ἀριστεροῖς ποιεῖν, ἃ δὲ τότε τοῖς ἀριστεροῖς τοῖς
δεξιοῖς. τούτου δ' ἕνεκα καὶ ταύτην ἐπαινοῦμεν τὴν 4
ἀνάβασιν, ὅτι ἅμα τε ἀναβεβηκὼς ἂν εἴη καὶ κατεσκευασμένος πάντα, εἴ τι δέοι ἐξαίφνης πρὸς πολεμίους
ἀγωνίζεσθαι. ἐπειδάν γε μὴν κάθηται ἐάν τε ἐπὶ ψι- 5
λοῦ ἐάν τε ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, οὐ τὴν ὥσπερ ἐπὶ [τοῦ] δίφρου ἕδραν ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ τὴν ὥσπερ εἰ ὀρθὸς ἂν διαβεβηκὼς εἴη τοῖν σκελοῖν. τοῖν τε γὰρ μηροῖν

---

20 Poll. I, 215

---

5 ἀνειμάτω M 5. 6 ἐντείνων Cou 7 παρεξ W ‖ δὲ τῷ MΛ 8 καὶ del. Ri ‖ μηδὲ Hn μητὲ W μήτε VMΛ lacunam susp. Di 8. 9 τοῦ ἵππου τιθέτω ΛM 9 ὑπερβιβασάτω Co 10. 11 τὼ γλουτὼ St τῶ γλουτῶ WVMΛ 11 καταθέτω St καθέτω WVMΛ 14 οὐθὲν WVMΛ 17 ἕνεκεν WV 18. 19 κατασκευασμένως V 20 κάθηται ς Di καθέζηται W καθίζηται VMΛ 21 ἐφιππίου ς Sch ἐφιππείου WVMΛ ‖ τὴν] μὴν V ‖ τοῦ del. Co 22 εἰ om. VMΛ ‖ ὀρθῶς ΛM 22. 23 ὀρθῶσαν διαβεβηκότοιν Le 23 τὴν σκελοῖν V

οὕτως ἂν ἔχοιτο μᾶλλον τοῦ ἵππου, καὶ ὀρθὸς ὢν ἐρ-
ρωμενεστέρως ἂν δύναιτο καὶ ἀκοντίσαι καὶ πατάξαι
6 ἀπὸ τοῦ ἵππου, εἰ δέοι. χρὴ δὲ καὶ χαλαρὰν ἀπὸ τοῦ
γόνατος ἀφεῖσθαι τὴν κνήμην σὺν τῷ ποδί. σκληρὸν
μὲν γὰρ ἔχων τὸ σκέλος εἰ προσκόψειέ τῳ, προσκείμε-
νος ἂν εἴη· ὑγρὰ δὲ οὖσα ἡ κνήμη, εἴ τι καὶ προσ-
πίπτοι αὐτῇ, ὑπείκοι ἂν καὶ τὸν μηρὸν οὐδὲν μετα-
7 κινοίη. δεῖ δὲ τὸν ἱππέα καὶ τὸ ἄνωθεν τῶν ἑαυτοῦ
ἰσχίων σῶμα ὡς ὑγρότατον ἐθίζειν εἶναι. οὕτω γὰρ
ἂν πονεῖν τε ἔτι μᾶλλον δύναιτο, καὶ εἰ ἕλκοι τις
8 αὐτὸν ἢ ὠθοίη, ἧττον ἂν σφάλλοιτο. ἐπειδάν γε μὴν
κάθηται, πρῶτον μὲν ἠρεμεῖν δεῖ διδάσκειν τὸν ἵππον,
ἕως ἂν καὶ ὑποσπάσηται, ἤν τι δέηται, καὶ ἡνίας ἰσώ-
σηται καὶ δόρυ λάβῃ ὡς ἂν εὐφορώτατον εἴη· ἔπειτα
δὲ ἐχέτω τὸν ἀριστερὸν βραχίονα πρὸς ταῖς πλευραῖς·
οὕτω γὰρ εὐσταλέστατός τε ὁ ἱππεὺς ἔσται καὶ ἡ χεὶρ
9 ἐγκρατεστάτη. ἡνίας γε μὴν ἐπαινοῦμεν ὁποῖαι ἴσαι
τέ εἰσι καὶ μὴ ἀσθενεῖς μηδὲ ὀλισθηραὶ μηδὲ παχεῖαι,
ἵνα καὶ τὸ δόρυ ὅταν δέῃ δέχεσθαι ἡ χεὶρ δύνηται.
10 Ὅταν δὲ προχωρεῖν σημήνῃ τῷ ἵππῳ, βάδην μὲν
ἀρχέσθω· τοῦτο γὰρ ἀταρακτότατον. ἡνιοχείτω δέ, ἢν
μὲν κυφαγωγότερος ᾖ ὁ ἵππος, ἀνωτέρω ταῖς χερσίν,

---

22 Poll. I, 197

---

5 προσκόψιε W 5. 6 προσκείμενος Rü προσκεκλασμένος WVMA κατακεκλασμένος Co κεκλασμένος Di 10 πονεῖν W ποιεῖν VMA || τε om. VMA || ἔτι] τέ τι Di 11 ὠθείη M || σφάλλοιτο St ἐφάλλοιτο WVMA ἐσφάλλοιτο Ca 12 κάθηται Di καθίζηται WVMA 13 δέῃ Cou || ⟨τὰς⟩ ἡνίας Hn 13. 14 ἰσώσῃ Cou 14 ⟨τὸ⟩ δόρυ Hn || λάβῃ Ca λαβεῖν WVMA || ὡς W ἕως ἂν VMA 16 εὐτελέστατός V 20 σημαινῃ W 22 κυφαγωγότερος Poll κουφαγότερος W κουφαγωγότερος VA κουφαγωγότατος M || ταῖς χερσίν susp. He

*ἦν δὲ μᾶλλον ἀνακεκυφώς, κατωτέρω· οὕτω γὰρ ἂν
μάλιστα κοσμοίη τὸ σχῆμα. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν αὐτο-* 11
*φυᾶ διατροχάζων διαχαλῴη τ' ἂν ἀλυπότατα τὸ σῶμα
καὶ εἰς τὸ ἐπιραβδοφορεῖν ἥδιστ' ἂν ἀφικνοῖτο. ἐπεί-
περ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἄρχεσθαι εὐδοκιμώ-
τερον, ὧδ' ἂν μάλιστα ἀπὸ τούτων ἄρχοιτο, εἰ διατρο-
χάζοντος μέν, ὁπότε ἐμβαίνοι τῷ δεξιῷ, τότε σημαίνοι
τῷ ἵππῳ τὸ ἐπιραβδοφορεῖν. τὸ γὰρ ἀριστερὸν μέλλων* 12
*αἴρειν ἐκ τούτου ἂν ἄρχοιτο, καὶ ὁπότε ἐπὶ τὰ εὐώ-
νυμα ἀναστρέφοι, τότε καὶ τῆς ἐπισκελίσεως ἄρχοιτο.
καὶ γὰρ πέφυκεν ὁ ἵππος εἰς μὲν τὰ δεξιὰ στρεφό-
μενος τοῖς δεξιοῖς ἀφηγεῖσθαι, εἰς εὐώνυμα δὲ τοῖς
ἀριστεροῖς. ἱππασίαν δ' ἐπαινοῦμεν τὴν πέδην καλου-* 13
*μένην· ἐπ' ἀμφοτέρας γὰρ τὰς γνάθους στρέφεσθαι
ἐθίζει. καὶ τὸ μεταβάλλεσθαι δὲ τὴν ἱππασίαν ἀγαθόν,
ἵνα ἀμφότεραι αἱ γνάθοι καθ' ἑκάτερον τῆς ἱππασίας
ἰσάζωνται. ἐπαινοῦμεν δὲ καὶ τὴν ἑτερομήκη πέδην* 14
*μᾶλλον τῆς κυκλοτεροῦς. ἥδιον μὲν γὰρ οὕτως ἂν
στρέφοιτο ὁ ἵππος ἤδη πλήρης ὢν τοῦ εὐθέος, καί τό
τε ὀρθοδρομεῖν καὶ τὸ ἀποκάμπτειν ἅμα μελετῴη ἄν.
δεῖ δὲ καὶ ὑπολαμβάνειν ἐν ταῖς στροφαῖς. οὐ γὰρ* 15
ῥᾴδιον τῷ ἵππῳ οὐδ' ἀσφαλὲς ἐν τῷ τάχει ὄντα κάμπτειν

---

8 Poll. I, 220   10 Poll. I, 214   17 Poll. I, 205. 214

---

2. 3 *αὐτοφυᾶ* Di *αὐτοφυῆ* WVMA   4 *ἐπιρραβδοφορεῖν* Di hic et l. 8 ‖ *ἥκιστ'* Cou   4. 5 *ἐπείπερ δὲ* Hn *ἐπεὶ δὲ περ* WVMA *ἐπειδὴ γὰρ* Le   6 *ὧν δ' ἂν* V ‖ *τούτου* WV   7 *ὁπότε ἐμβαίνοι* Hn apud Sa *ὁπότε ἀναβαίνοι* WVMA *ὁπότ' ἂν βαίνῃ* Cou *ὁπόταν βαίνοι* Christian   8 *τὸ ἐπιραβδοφορεῖν* Ze *ἐπὶ τὸ ῥαβδοφορεῖν* WVM *ἐπὶ τῷ ῥαβδοφορεῖν* A *τῷ ἐπιραβδοφορεῖν* St   10 *στρέφοιτο* Sch ‖ *ἐπισκελίσεως* Poll *ἐπικλίσεως* WVMA   18 *δὲ* W   18. 19 *ἂν στρέφοιτο* Sch *ἀναστρέφοιτο* WVMA ⟨*ἂν*⟩ *ἀναστρέφοιτο* Di   20 *ἀποκάμπειν* W

ἐν μικρῷ, ἄλλως τε κἂν ἀπόκροτον ἢ ὀλισθηρὸν ᾖ
16 τὸ χωρίον. ὅταν γε μὴν ὑπολαμβάνῃ, ὡς ἥκιστα μὲν
χρὴ τὸν ἵππον πλαγιοῦν τῷ χαλινῷ, ὡς ἥκιστα δ'
αὐτὸν πλαγιοῦσθαι· εἰ δὲ μή, εὖ χρὴ εἰδέναι ὅτι μικρὰ
πρόφασις ἀρκέσει κεῖσθαι καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἵππον.
17 ἐπειδάν γε μὴν ἐκ τῆς στροφῆς εἰς τὸ εὐθὺ βλέπῃ ὁ
ἵππος, ἐν τούτῳ πρὸς τὸ θᾶττον αὐτὸν ὁρμάτω. δῆ-
λον γὰρ ὅτι καὶ ἐν τοῖς πολέμοις αἱ στροφαί εἰσι τοῦ
διώκειν ἢ τοῦ ἀποχωρεῖν ἕνεκα. ἀγαθὸν οὖν τὸ στρα-
18 φέντα ταχύνειν μελετᾶν. ὅταν δὲ ἱκανῶς ἤδη δοκῇ
τὸ γυμνάσιον τῷ ἵππῳ ἔχειν, ἀγαθὸν καὶ διαναπαύ-
σαντα ὁρμῆσαι αὖθις ἐξαίφνης εἰς τὸ τάχιστον, καὶ ἀφ'
ἵππων μέντοι καὶ πρὸς ἵππους· καὶ ἐκ τοῦ ταχέος αὖ
ὡς ἐγγυτάτω ἠρεμίζειν, καὶ ἐκ τοῦ ἑστάναι δὲ στρέ-
ψαντα [δεῖ] πάλιν ὁρμᾶν. πρόδηλον γὰρ ὅτι ἔσται
19 ποτὲ ὅτε ἑκατέρου τούτων δεήσει. ὅταν γε μὴν κατα-
βαίνειν ἤδη καιρὸς ᾖ, μήτε ἐν ἵπποις ποτὲ καταβαί-
νειν ⟨δεῖ⟩ μήτε παρὰ σύστασιν ἀνθρώπων μήτ' ἔξω
τῆς ἱππασίας, ἀλλ' ὅπουπερ καὶ πονεῖν ἀναγκάζεται ὁ
ἵππος, ἐνταῦθα καὶ τῆς ῥᾳστώνης τυγχανέτω.

VIII. 1 Ἐπειδήπερ ⟨δ'⟩ ἔστιν ὅπου τρέχειν δεήσει τὸν ἵπ-
πον καὶ πρανῆ καὶ ὄρθια καὶ πλάγια, ἔστι δ' ὅπου
διαπηδᾶν, ἔστι δ' ὅπου καὶ ἐκπηδᾶν, ἔνθα δὲ κα-

---

2 Poll. I, 205

---

1 ἐπίκροτον Le 2 μὴ Cam 6 εὐθὺς VMA || βλέπει M
ῃ
7 ὁρμαμάτω W 8 πολεμίοις VMA || εἰσιν αἱ τοῦ VM (αἱ m. 2) A 11. 12 διαπαύσαντα VMA 12 αὖθις ἐξαίφνης To αὖθις W ἐξαίφνης VMA 13 καὶ πρὸς Cam μὴ πρὸς WVMA || ταχέως MA 14. 15 στρέψατα W 15 δεῖ del. Le 16 ἑκάστου W || τούτω W 18 ⟨δεῖ⟩ Dörner || μήτ' W μέτ' V μήτε MA 20 ῥαστώκης W 21 ⟨δ'⟩ Ri 22 ὄρθια Cou ὄρεια W ὄρεια VMA 23 δὲ WV δὲ καὶ MA

θάλλεσθαι, καὶ ταῦτα πάντα διδάσκειν τε δεῖ καὶ
μελετᾶν καὶ αὐτὸν καθόλου καὶ τὸν ἵππον. οὕτω γὰρ
ἂν σωτήριοί τε εἶεν ἀλλήλοις καὶ χρησιμώτεροι ἂν
δοκοῖεν εἶναι. εἰ δέ τις διλογεῖν ἡμᾶς οἴεται, ὅτι περὶ 2
τῶν αὐτῶν λέγομεν νῦν τε καὶ πρόσθεν, οὐ διλογία
ταῦτ᾽ ἐστιν. ὅτε μὲν γὰρ ἐωνεῖτο, πειρᾶσθαι ἐκελεύο-
μεν, εἰ δύναιτο ὁ ἵππος ταῦτα ποιεῖν· νῦν δὲ διδάσκειν
φαμὲν χρῆναι τὸν ἑαυτοῦ καὶ γράψομεν ὡς δεῖ δι-
δάσκειν. τὸν μὲν γὰρ παντάπασιν ἄπειρον τοῦ δια- 3
πηδᾶν λαβόντα δεῖ τοῦ ἀγωγέως καταβεβλημένου προ-
διαβῆναι αὐτὸν τὴν τάφρον, ἔπειτα δὲ ἐντείνειν δεῖ
τῷ ἀγωγεῖ ὡς διάλληται. ἢν δὲ μὴ ἐθέλῃ, ἔχων τις 4
μάστιγα ἢ ῥάβδον ἐμβαλέτω ὡς ἰσχυρότατα· καὶ οὕτως
ὑπεραλεῖται οὐ τὸ μέτρον, ἀλλὰ πολὺ πλεῖον τοῦ και-
ρίου· καὶ τὸ λοιπὸν οὐδὲν δεήσει παίειν, ἀλλ᾽ ἢν μό-
νον ἴδῃ ὄπισθέν τινα ἐπελθόντα, ἁλεῖται. ἐπειδὰν δὲ 5
οὕτω διαπηδᾶν ἐθισθῇ, καὶ ἀναβεβηκὼς ἐπαγέτω τὸ
μὲν πρῶτον μικράς, ἔπειτα δὲ καὶ μείζους. ὅταν δὲ
μέλλῃ πηδᾶν, παισάτω αὐτὸν τῷ μύωπι. ὡσαύτως δὲ
καὶ τὸ ἀναπηδᾶν καὶ τὸ καταπηδᾶν διδάσκειν ⟨δεῖ⟩
παίσαντα τῷ μύωπι. ἀθρόῳ γὰρ τῷ σώματι ταῦτα
πάντα ποιῶν καὶ ἑαυτῷ ὁ ἵππος καὶ τῷ ἀναβάτῃ ἀσφα-
λέστερον ποιήσει μᾶλλον ἢ ἐὰν ἐκλείπῃ τὰ ὄπισθεν ἢ
διαπηδῶν ἢ ἀνορούων ἢ καθαλλόμενος. εἴς γε μὴν 6

2 αὐτὸν M ‖ καθόλου del. Di 8 ἑαυτοῦ καὶ om. W 10 κατα-βεβλημένου St καταβεβλημένον WVMΔ 12 διάληται Ri 14 τοῦ] τὸ MΔ 14. 15 καιροῦ VMΔ 16 ἤδη M 17 ἀναβεβικὸς W ‖ ἀγέτω Sch 18 ⟨ἐπὶ⟩ μικράς Le Sch ‖ ⟨ἐπὶ⟩ μείζους Sch 19 μέλῃ W ‖ τῷ om. Δ ‖ ὡσαύτων W 20 τὸ posterius om. WV, del. Falbe ‖ καταπηδᾶν καὶ in folio 144r, καταπηδᾶν διδάσκει (sic) in folio 144v W ‖ ⟨δεῖ⟩ To 21 παισάτω MΔ 23 μᾶλλον — ὄπισθεν om. W ‖ ἂν ἐκλείπῃ Br ἄνευα εἴ πη V ἄνευα εἰ πῇ M ἀνευαεὶ πῇ Δ ἂν ἀπείπῃ Ca ἂν ἐλλείπῃ vel ἂν ἀπολείπῃ Le

τὸ κάταντες πρῶτον χρὴ ἐν μαλακῷ χωρίῳ διδάσκειν,
καὶ τελευτῶν, ἐπειδὰν τοῦτο ἐθισθῇ, πολὺ ἥδιον τὸ
πρανὲς τοῦ ὀρθίου δραμεῖται. ἃ δὲ φοβοῦνταί τινες
μὴ ἀπορρηγνύωνται τοὺς ὤμους κατὰ τὰ πρανῆ ἐλαυ-
νόμενοι, μαθέτωσαν ὅτι Πέρσαι καὶ Ὀδρύσαι ἅπαντες
τὰ κατάντη ἁμιλλώμενοι οὐδὲν ἧττον τῶν Ἑλλήνων
ὑγιεῖς τοὺς ἵππους ἔχουσι.
7 Παρήσομεν δὲ οὐδὲ ὅπως τὸν ἀναβάτην ὑπηρετεῖν
δεῖ πρὸς ἕκαστα τούτων. χρὴ γὰρ ὁρμῶντος μὲν ἐξ-
αίφνης τοῦ ἵππου προνεύειν· ἧττον γὰρ ἂν καὶ ὑπο-
δύοι ὁ ἵππος καὶ ἀναβάλοι τὸν ἀναβάτην· ἐν μικρῷ
δὲ ἀναλαμβανομένου ἀναπίπτειν· ἧττον γὰρ ἂν αὐτὸς
8 κόπτοιτο. τάφρον δὲ διαλλομένου καὶ πρὸς ὄρθιον
ἱεμένου καλὸν χαίτης ἐπιλαμβάνεσθαι, ὡς μὴ ὁ ἵππος
τῷ τε χωρίῳ ἅμα καὶ τῷ χαλινῷ βαρύνηται. εἴς γε
μὴν τὸ πρανὲς καὶ ἑαυτὸν ὑπτιώτερον ποιητέον καὶ
τοῦ ἵππου ἀντιληπτέον τῷ χαλινῷ, ὡς μὴ προπετῶς
εἰς τὸ κάταντες μήτε αὐτὸς μήτε ὁ ἵππος φέρηται.
9 Ὀρθῶς δ' ἔχει καὶ τὸ ἄλλοτε μὲν ἐν ἄλλοις τόποις,
ἄλλοτε δὲ μακράς, ἄλλοτε δὲ βραχείας τὰς ἱππασίας
ποιεῖσθαι. ἀμισέστερα γὰρ καὶ ταῦτα τῷ ἵππῳ τοῦ ἀεὶ
ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις καὶ ὁμοίας τὰς ἱππασίας ποιεῖ-
10 σθαι. ἐπεὶ δὲ δεῖ ἐν παντοίοις τε χωρίοις τὸν ἱππέα
ἀνὰ κράτος ἐλαύνοντα ἔποχον εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ ἵπ-

---

4 Schol. ad Poll. I, 187 (p. 60 Bethe) 19 Poll. I, 206

---

4 κατὰ τὰ τὰ W 5 μαθέτωσαν] θαρρούντων μαθόντες MA 6 ⟨εἰς⟩ τὰ St 10 τοῦ om. VMA 11 ἀναβάλοι Co ἀναβάλλοι WVMA 12 ἧσσον VMA 13 ὄθιον W 14 ἱεμένου W(?)AM ‖ καλὸν WV κακὸν M οὐ κακὸν A 15 βαρύνεται A 16 ποιητέον om. VMA 18 φερται W 19 ἄλλοτε μὲν VMA ἄλλο τεκὲν W 21 τῷ ἵππῳ καὶ ταῦτα A 22 ὁμοίως MA 23 ἱππέα Ha ἵππον WVMA ἱππότα H. Schenkl

που τοῖς ὅπλοις καλῶς δύνασθαι χρῆσθαι, ὅπου μέν ἐστι χωρία ἐπιτήδεια καὶ θηρία, ἄμεμπτος ἡ ἐν θήραις μελέτη τῆς ἱππικῆς· ὅπου δὲ ταῦτα μὴ ὑπάρχει, ἀγαθὴ ἄσκησις καὶ ἢν δύο ἱππότα συνθεμένω ὁ μὲν φεύγῃ ἐπὶ τοῦ ἵππου παντοῖα χωρία καὶ τὸ δόρυ εἰς τοὔπισθεν μεταβαλόμενος ὑποχωρῇ, ὁ δὲ διώκῃ, ἐσφαιρωμένα τε ἔχων ἀκόντια καὶ δόρυ ὡσαύτως πεπραγματευμένον· καὶ ὅπου μὲν ἂν εἰς ἀκόντιον ἀφικνῆται, ἀκοντίζῃ τὸν φεύγοντα τοῖς σφαιρωτοῖς· ὅπου δ' ἂν εἰς δόρατος πληγήν, τῷ δόρατι παίῃ τὸν ἁλισκόμενον.
ἀγαθὸν δὲ κἄν ποτε συμπέσωσιν, ἑλκύσαντα ἐφ' ἑαυ- 11
τὸν τὸν πολέμιον ἐξαίφνης ἀπῶσαι· τοῦτο γὰρ καταβλητικόν. ὀρθῶς δὲ ἔχει καὶ τῷ ἑλκομένῳ ἐπελαύνειν τὸν ἵππον· τοῦτο γὰρ ποιῶν ὁ ἑλκόμενος καταβάλοι
ἂν μᾶλλον τὸν ἕλκοντα ἢ καταπέσοι. ἢν δέ ποτε καὶ 12
στρατοπέδου ἀντικαθημένου ἀνθιππεύωσιν ἀλλήλοις καὶ διώκωσι μὲν μέχρι τῆς πολεμίας φάλαγγος τοὺς ἀντίους, φεύγωσι δὲ μέχρι τῆς φιλίας, ἀγαθὸν καὶ ἐνταῦθα ἐπίστασθαι ὅτι, ἕως μὲν ἂν παρὰ τοὺς φίλους τις ᾖ, καλὸν καὶ ἀσφαλὲς τὸ ἐν πρώτοις ἀναστρέψαντα ἀνὰ κράτος ἐπικεῖσθαι, ὅταν δ' ἐγγὺς τῶν ἐναντίων γίγνηται, ὑποχείριον τὸν ἵππον ἔχειν. οὕτω γὰρ ἂν ὡς τὸ εἰκὸς μάλιστα δύναιτο βλάπτων τοὺς ἐναντίους
μὴ βλάπτεσθαι ὑπ' αὐτῶν. ἀνθρώποις μὲν οὖν ἄν- 13

6 Poll. I, 212 11 Ibid.

3 ὅπου δ' ⟨ἂν⟩ St ‖ ὑπάρχειν W ὑπάρχῃ M St 4 ἱππόται MΛ ‖ συνθεμένω Di συντιθεμένω WVMΛ ‖ φεύγῃ ϛ φεύγει WVMΛ 6 μεταβαλόμενος ϛ Di μεταβαλλόμενος WVMΛ ‖ διώκει Λ 10 τῷ δόρατι om. VMΛ 11 ἑλκύσαντα ϛ Poll St ἑλαύσαντας W ἑλκύσαντες VMΛ 12 πόλεμον V 13 ἀπελαύνειν Le 15 ἕκοντα W 16 ἀνθιππεύωσ W 18 ἐναντίους ϛ Di 19 φιλίους (υ sup. lin.) W 20 ἴῃ St ‖ ἐπιστρέψαντα MΛ 22 ὕοτω W

θρωπον ἔδοσαν οἱ θεοὶ λόγῳ διδάσκειν ἃ δεῖ ποιεῖν,
ἵππον δὲ δηλονότι λόγῳ μὲν οὐδὲν ἂν διδάξαις· ἢν
δὲ ὅταν μὲν ποιήσῃ ὅσ' ἂν βούλοιο, ἀντιχαρίσῃ τι
αὐτῷ, ὅταν δὲ ἀπειθῇ, κολάζῃς, οὕτω μάλιστ' ἂν μά-
14 θοι τὸ δέον ὑπηρετεῖν. καὶ ἔστι μὲν τοῦτο ἐν βραχεῖ
εἰπεῖν, δι' ὅλης δὲ τῆς ἱππικῆς παρακολουθεῖ. καὶ γὰρ
χαλινὸν μᾶλλον ἂν λαμβάνοι, εἰ ὁπότε δέξαιτο ἀγαθόν
τι αὐτῷ ἀποβαίνοι· καὶ διαπηδῴη δ' ἂν καὶ ἐξάλλοιτο
καὶ τἆλλα πάντα ὑπηρετοίη ἄν, εἰ προσδοκῴη, ὁπότε
τὰ σημαινόμενα πράξειε, ῥᾳστώνην τινά.

IX. 1 Καὶ τὰ μὲν δὴ εἰρημένα ταῦτ' ἐστιν, ὡς ἂν ἥκιστα
μὲν ἐξαπατῷτο καὶ πῶλον καὶ ἵππον ὠνούμενος, ἥκιστα
δ' ἂν διαφθείροι χρώμενος, μάλιστα δ' ἂν ἵππον [εἰ]
ἀποδεικνύοι, ⟨εἰ⟩ δέοι, ἔχοντα ὧν ἱππεὺς δεῖται εἰς
πόλεμον. καιρὸς δ' ἴσως γράψαι καὶ εἴ ποτε συμβαίη
θυμοειδεστέρῳ ἵππῳ τοῦ καιρίου χρῆσθαι ἢ βλακωδε-
2 στέρῳ, ὡς ἂν ὀρθότατα ἑκατέρῳ χρῷτο. πρῶτον μὲν
τοίνυν χρὴ τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἐστὶ θυμὸς ἵππῳ ὅπερ
ὀργὴ ἀνθρώπῳ. ὥσπερ οὖν ἄνθρωπον ἥκιστ' ἂν ὀρ-
γίζοι τις [ὁ] μήτε λέγων χαλεπὸν μηδὲν μήτε ποιῶν,

1 θεοὶ ἔδοσαν MΛ ἔδοσαν V 3 ὅσ' ἂν Sch ὡς ἂν WV MΛ ‖ βούλοιο W βούληται VMΛ βούλῃ ς ⟨σὺ⟩ βούλῃ Cou ‖ ἀντιχαρίσῃ τι W ἀντιχαρίσηται VMΛ 4 κολάζῃς ς St κολάζοις WV MΛ κολάσῃς Bornemann ‖ μάλιστ' ἂν W μάλιστα VMΛ 6 ⟨δεῖ δὲ ἐν παντὶ εἰπεῖν⟩ δι' Falbe ‖ δὲ om. WV Falbe ‖ παρακολουθοῦν W Falbe 7 δέξοιτο VMΛ 8 ἀποβαίνῃ VM ἀποβαίνει Λ 9 προσδοκοίη VMΛ 10 πράξειε Ze πράξοι W πράξει VMΛ 11 ταῦτα ⟨μαθόντι⟩ ἐστὶ ⟨γνῶναι⟩ He 12 μὲν — ἥκιστα om. W ‖ καὶ πῶλον καὶ ὄνον V καὶ ἵππον καὶ πῶλον Λ 13 διαφθείροι Di διαφθεῖραι WVMΛ 13. 14 ἵππον ἀποδεικνύοι, εἰ δέοι Bornemann ἵππον εἰ ἀποδεικνύει δέοι W ἵππον εἰ ἀποδεικνύειν (ἀποδακνύειν M) δέοι VMΛ εἰ ἵππον ἐπιδεικνύειν δέοι Le ἵππον ἀποδεικνύοι Sch ἵππον ⟨ὑπηρετοίη⟩ εἰ ἀποδεικνύειν δέοι Haase 15 συμβαίνοι St 16 ἵππον V ‖ καιροῦ VMΛ 17 μὲν om. VMΛ 18 ὥσπερ W (?) 19 οὐν καὶ VMΛ 20 post τις lac. ind. Cou ‖ ὁ del. Sch ‖ χαλεπὸν om. W ‖ οὐδὲν (suprascr. μη) Λ

οὕτω καὶ ἵππον θυμοειδῆ ὁ μὴ ἀνιῶν ἥκιστ' ἂν ἐξοργίζοι. εὐθὺς μὲν οὖν χρὴ ἐν τῇ ἀναβάσει ἐπιμελεῖσθαι, 3
ὡς ἂν ἥκιστ' ἀναβαίνων λυποίη· ἐπειδὰν δὲ ἀναβῇ, ἠρεμήσαντα πλείω χρόνον ἢ τὸν ἐπιτυχόντα οὕτω προκινεῖν αὐτὸν ὡς πρᾳοτάτοις σημείοις. ἔπειτα δ' ἐκ τοῦ βραδυτάτου ἀρχόμενον οὕτως αὖ εἰς τὸ θᾶττον προάγειν, ὡς ἂν μάλιστα λανθάνοι αὐτὸν ὁ ἵππος εἰς τὸ ταχὺ ἀφικνούμενος. ὅ,τι δ' ἂν ἐξαίφνης σημήνῃ, 4
θυμοειδῆ ἵππον ὥσπερ ἄνθρωπον ταράττει τὰ ἐξαπίναια καὶ ὁράματα καὶ ἀκούσματα καὶ παθήματα. εἰδέναι δὴ χρὴ ὅτι καὶ ἐν ἵππῳ τὰ ἐξαπίναια τάραχον ἐξεργάζεται. ἢν δὲ καὶ εἰς τὸ θᾶττον ὁρμώμενον τοῦ 5
καιροῦ ὑπολαμβάνειν βούλῃ τὸν θυμοειδῆ, οὐ δεῖ ἐξαπιναίως σπᾶν, ἀλλ' ἠρεμαίως προσάγεσθαι τᾷ χαλινῷ, πραΰνοντα, οὐ βιαζόμενον ἠρεμεῖν. καὶ αἱ [τε] μακραὶ 6
ἐλάσεις μᾶλλον ἢ αἱ πυκναὶ ἀποστροφαὶ πραΰνουσι τοὺς ἵππους καὶ αἱ ἡσυχαῖαι μέν, πολυχρόνιοι δὲ καθέψουσι καὶ πραΰνουσι καὶ οὐκ ἀνεγείρουσι τὸν θυμοειδῆ. εἰ δέ τις οἴεται, ἢν ταχὺ καὶ πολλὰ ἐλαύνη- 7
ται, ἀπειπεῖν ποιήσας τὸν ἵππον πραϋνεῖν, τἀναντία

1 θυμὸς εἰκῇ M 1. 2 θυμοειδῆ — ἐν τῇ om. Λ ‖ ἐξοργίζοιτο M 2 εὐθὺ VM ‖ ἐπιμέλεσθαι Di 3 ἂν om. W ‖ λυποίη Jacobs λυποῖ WVMΛ ‖ ἐπει W 3. 4 δὲ ἀναβῇ — ἐπιτυχόντα om. W 4 ἐρημίσαντα Le ‖ τυχόντα Le 6 βραδυτάτου Br βραχυτάτου WVMΛ ‖ αὖ] ἂν Λ ‖ εἰ W 7 αὐτὸν VMΛ 9 ἵππον ⟨μάλιστα ἐκταράττει⟩ We ‖ ταράττει del. We 9. 10 τὰ ἐξαπίναια del. He 10—12 εἰδέναι — ἐξεργάζεται del. Co. Locum artificiosa transpositione sanare vult Sch. At talia sunt Xenophonte dignissima 11 δὴ Cou δὲ VMΛ om. W ‖ καὶ ἐν To καὶ W ἐν VMΛ ἐν ⟨παντὶ⟩ We καὶ ἐν ⟨σταθμῷ τῷ⟩ Diels 12 ἐργάζεται H. Schenkl 12. 13 τοῦ καιροῦ Le καὶ τοῦ ῥοῦ WVMΛ 13 βούλῃ ς βούλει WVMΛ ‖ θυμοιδῆ W 14 ἠρεμέως M 15 βαιζόμενον W ‖ ἠρεμεῖν del. He ‖ τε del. Di 16 ἀποστραφαὶ W 17 πολυχρόνιοι δὲ Ma πολὺν δὲ χρόνον W πολὺν χρόνον VMΛ πολὺν χρόνον ⟨γιγνόμεναι⟩ vel ⟨ἐκτεινόμεναι⟩ We 17. 18 καθεψοῦσι MΛ καταψῶσι St καθέξουσι Cou 20 πραϋνεῖν St πραΰνειν WVMΛ

γιγνώσκει τοῦ γιγνομένου. ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις ὁ
θυμοειδὴς καὶ ἄγειν βίᾳ μάλιστα ἐπιχειρεῖ καὶ σὺν τῇ
ὀργῇ ὥσπερ ἄνθρωπος ὀργίλος πολλάκις καὶ ἑαυτὸν
8 καὶ τὸν ἀναβάτην πολλὰ ἀνήκεστα ἐποίησεν. ἐπιλαμ-
βάνειν δὲ χρὴ ἵππον θυμοειδῆ καὶ τοῦ εἰς τὸ τάχιστον
ὁρμᾶν, τοῦ δὲ δὴ παραβάλλειν ἵππῳ καὶ παντάπασιν
ἀπέχεσθαι· σχεδὸν γὰρ οἱ θυμοειδέστατοι καὶ φιλονι-
9 κότατοι τῶν ἵππων γίγνονται. καὶ χαλινοὶ δὲ οἱ λεῖοι
ἐπιτηδειότεροι τῶν τραχέων. ἐὰν δὲ καὶ τραχὺς ἐμ-
βληθῇ, τῇ χαλαρότητι λείῳ δεῖ αὐτὸν ἀφομοιοῦν, ἀγα-
θὸν δὲ ἐθίζειν αὐτὸν καὶ τὸ ἠρεμεῖν, μάλιστα ἐπὶ
θυμοειδοῦς ἵππου, καὶ τὸ ὡς ἥκιστα ἄλλῳ τινὶ ἅπτε-
σθαι ἢ οἷς τοῦ καθῆσθαι ἀσφαλῶς ἕνεκα ἁπτόμεθα.
10 εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι δίδαγμά τί ἐστι καὶ τὸ ποππυσμῷ
μὲν πραΰνεσθαι, κλωσμῷ δὲ ἐγείρεσθαι. καὶ εἴ τις ἐξ
ἀρχῆς ἐπὶ μὲν κλωσμῷ τὰ πραέα, ἐπὶ δὲ ποππυσμῷ τὰ
χαλεπὰ προσφέροι, μάθοι ἂν ὁ ἵππος ποππυσμῷ μὲν
11 ἐγείρεσθαι, κλωσμῷ δὲ πραΰνεσθαι. οὕτως οὖν δεῖ
καὶ παρὰ κραυγὴν καὶ παρὰ σάλπιγγα μήτ' αὐτὸν φαί-
νεσθαι τεθορυβημένον τῷ ἵππῳ μήτε μὴν ἐκείνῳ θορυ-
βῶδες μηδὲν προσφέρειν, ἀλλ' εἰς τὸ δυνατὸν καὶ
ἀναπαύειν ἐν τῷ τοιούτῳ καὶ ἄριστα καὶ δεῖπνα, εἰ
12 ἐγχωροίη, προσφέρειν. κάλλιστον δὲ συμβούλευμα τὸ

14 Poll. I, 209. Hesych. s. v. κλωγμός

1 γιγνώσκειν W 2 ἄττειν He 4. 5 ὑπολαμβάνειν Cou 5 τοῦ ς St τότε W τοῦτο VM τοῦτον Α ⟨διὰ⟩ τοῦτο Cou ‖ τάχιστα VMΑ 6 ὁρμώμενον Cou ‖ δὴ] δεῖ Α 7. 8 φιλονεικότατοι (sic et V) καὶ θυμοειδέστατοι MΑ 10 λειώδη Α λείωδει M 14 δίδαμα W ‖ τί om. MΑ ‖ τῷ MΑ ‖ ποππισμῷ W ποπυσμῷ Α 15 κλωγμῷ Ca e Polluce 17 προσφέρει W 18 ἀγείρεσθαι M 19 κραυγυν W 19. 20 φαίνεσθαι WVM προσιέναι Α φαίνεσθαι προσιέναι St 22 ἀνπαύειν W 23 ἐγχωροίη Le ἐγχωροιην W συγχωροίη VMΑ

ἄγαν θυμοειδῆ ἵππον μὴ κτᾶσθαι εἰς πόλεμον. βλακὶ
γε μὴν ἵππῳ ἀρκεῖν μοι δοκεῖ γράψαι πάντα τἀναντία
ποιεῖν ὅσα τῷ θυμοειδεῖ χρῆσθαι συμβουλεύομεν.

Ἢν δέ τίς ποτε βουληθῇ [χρῆσθαι τῷ] χρησίμῳ X. 1
εἰς πόλεμον ἵππῳ ὡς μεγαλοπρεπεστέρῳ τε καὶ περι-
βλεπτοτέρῳ ἱππάζεσθαι, τοῦ μὲν ἕλκειν τε τὸ στόμα
τῷ χαλινῷ καὶ μυωπίζειν τε καὶ μαστιγοῦν τὸν ἵππον,
ἃ οἱ πολλοὶ ποιοῦντες λαμπρύνειν οἴονται, ἀπέχεσθαι
δεῖ· πάντα γὰρ τἀναντία οὗτοί γε ποιοῦσιν ὧν βού-
λονται. τά τε γὰρ στόματα ἕλκοντες ἄνω ἀντὶ τοῦ 2
προορᾶν ἐκτυφλοῦσι τοὺς ἵππους καὶ μυωπίζοντες καὶ
παίοντες ἐκπλήττουσιν, ὡς τεταράχθαι καὶ * κινδυ-
νεύειν. ταῦτα δ' ἐστὶν ἵππων ἔργα τῶν μάλιστα ἀχθο-
μένων ἱππασίᾳ καὶ αἰσχρὰ καὶ οὐ καλὰ ποιούντων.
ἐὰν δέ τις διδάξῃ τὸν ἵππον ἐν χαλαρῷ μὲν τῷ χαλινῷ 3
ἱππεύειν, ἄνω δὲ τὸν αὐχένα αἴρειν, ἀπὸ δὲ τῆς κεφα-
λῆς κυρτοῦσθαι, οὕτως ἂν ἀπεργάζοιτο ποιεῖν τὸν
ἵππον οἷοισπερ καὶ αὐτὸς ἥδεταί τε καὶ ἀγάλλεται.
τεκμήριον δὲ ὅτι τούτοις ἥδεται· ὅταν γὰρ αὐτὸς σχη- 4
ματοποιεῖσθαι θέλῃ παρ' ἵππους, μάλιστα δὲ ὅταν παρὰ
θηλείας, τότε αἴρει τε τὸν αὐχένα ἄνω καὶ κυρτοῖ
μάλιστα τὴν κεφαλὴν γοργούμενος, καὶ τὰ μὲν σκέλη

---

1 Schol. Basilii in Gregor. Nazianz. apud Boissonade in Aristaenetum p. 608 15 Poll. I, 211

---

1 πολέμους MA 3 ⟨ἢ⟩ ὅσα Cou ‖ θυμοειδεῖ St θυμοειδῆ WVMA 4 χρῆσθαι τῷ del. Cou 5 ὡς om. VMA ‖ μεγαλοπρε-τεστέρω V 6 ἱππάζεσθαι del. Jacobs ‖ τε del. Sch 10 τά] τό Sch ‖ στόματα Le σχήματα WVMA στόμα Sch 11 προορμᾶν Co 12 ὥστε MA 12. 13 κινδυνεύειν] ἰδίειν Ma. Lacunam indicavit Ri 15 διἀδάξῃ (= διδάξῃ) V 16 αἴρειν He διαίρειν WVMA 17 οὗτος WV 19 αὐτὸς W αὖθις VMA 19. 20 σχηματοποιεῖσθαι om. VMA 21 ἀνωτάτω MA 22 γούμενος, trium litterarum ante γ spatio relicto W

5 ὑγρὰ μετεωρίζει, τὴν δὲ οὐρὰν ἄνω ἀνατείνει. ὅταν
οὖν τις αὐτὸν εἰς ταῦτα προάγῃ ἅπερ αὐτὸς σχηματο-
ποιεῖται, ὅταν μάλιστα καλλωπίζηται, οὕτως ἡδόμενόν
τε τῇ ἱππασίᾳ καὶ μεγαλοπρεπῆ καὶ γοργὸν καὶ περί-
βλεπτον ἀποφανεῖ τὸν ἵππον. ὡς οὖν ἡγούμεθα ταῦτ'
ἂν ἀπεργασθῆναι, νῦν αὖ πειρασόμεθα διηγεῖσθαι.
6 πρῶτον μὲν τοίνυν χρὴ οὐ μεῖον δυοῖν χαλινοῖν κεκτῆ-
σθαι. τούτων δὲ ἔστω ὁ μὲν λεῖος, τοὺς τροχοὺς εὐμε-
γέθεις ἔχων, ὁ δ' ἕτερος τοὺς μὲν τροχοὺς καὶ βαρεῖς
καὶ ταπεινούς, τοὺς δ' ἐχίνους ὀξεῖς, ἵνα ὁπόταν μὲν
τοῦτον λάβῃ, ἀσχάλλων τῇ τραχυτῆτι διὰ τοῦτο ἀφίῃ,
ὅταν δὲ τὸν λεῖον μεταλάβῃ, τῇ μὲν λειότητι αὐτοῦ
ἡσθῇ, ἃ δ' ἂν ὑπὸ τοῦ τραχέος παιδευθῇ, ταὐτὰ δὲ
7 καὶ ἐν τῷ λείῳ ποιῇ. ἢν δ' αὖ καταφρονήσας τῆς
λειότητος θαμινὰ ἀπερείδηται ἐν αὐτῷ, τούτου ἕνεκα
τοὺς τροχοὺς μεγάλους τῷ λείῳ προστίθεμεν, ἵνα
χάσκειν ἀναγκαζόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀφίῃ τὸ στόμιον.
οἷόν τε δὲ καὶ τὸν τραχὺν παντοδαπὸν ποιεῖν καὶ
8 κατειλοῦντα καὶ κατατείνοντα. ὁποῖοι δ' ἂν ὦσι χα-
λινοί, πάντες ὑγροὶ ἔστωσαν. τὸν μὲν γὰρ σκληρόν,
ὅπῃ ἂν ὁ ἵππος λάβῃ, ὅλον ἔχει πρὸς ταῖς γνάθοις·
ὥσπερ καὶ ὀβελίσκον, ὁπόθεν ἄν τις λάβῃ, ὅλον αἴρει.
9 ὁ δὲ ἕτερος ὥσπερ ἡ ἅλυσις ποιεῖ· ὃ γὰρ ἂν ἔχῃ τις

8 Poll. I, 184 9 Poll. I, 207 18 Poll. I, 207 21 Poll. I, 207

8 *μάλιστα* om. W ‖ *οὗτος* Le 4. 5 *περίβλεπον* V 5 *ἀποφανεῖ* Co *ἀποφαίνει* WVMΛ ‖ *οὖν* om. W 9 *δὲ* MΛ 10 *ταπεινούς*] *πυκνοὺς* We ‖ *δὲ χιτίνους* Λ *δ' ἐχιτίνους* M 11 *τραχυτῆτι* Di *τραχύτητι* WVMΛ ‖ *ἀφείῃ* M 13 *ἃ δ' ἂν* W *τὰ δὲ* VMΛ ‖ *ταῦτα* MΛ ‖ *δὲ* om. MΛ 14 *ποίει* VMΛ 15 *θαμινὰ* ς Sch *θαμμεινὰ* W *θαμεινὰ* VMΛ ‖ *ἐπερείδηται* Le 17 *αὐτῶ* W 18 *δὲ*] *δεῖ* M 19 *κατειλοῦν τὰ* WV *καταλειοῦντα* Sa ‖ *καὶ* om. W(?) V ‖ *κατακηροῦντα* Poll ‖ *ὁποῖοι* We *ὁπόσοι* WVMΛ
23 *ἢ*] *εἰ* Cou ‖ *ἔχοι* Λ

αὐτοῦ, τοῦτο μόνον ἄκαμπτον μένει, τὸ δὲ ἄλλο ἀπήρ-
τηται. τὸ δὲ φεῦγον ἐν τῷ στόματι ἀεὶ θηρεύων ἀφίη-
σιν ἀπὸ τῶν γνάθων τὸ στόμιον· τούτου ἕνεκα καὶ οἱ
κατὰ μέσον ἐκ τῶν ἀξόνων δακτύλιοι κρεμάννυνται,
ὅπως τούτους διώκων τῇ τε γλώττῃ καὶ τοῖς ὀδοῦσιν
ἀμελῇ τοῦ ἀναλαμβάνειν πρὸς τὰς γνάθους τὸν χαλι-
νόν. εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, τί τὸ ὑγρὸν τοῦ χαλινοῦ καὶ 10
τί τὸ σκληρόν, γράψομεν καὶ τοῦτο. ὑγρὸν μὲν γάρ
ἐστιν ὅταν οἱ ἄξονες εὐρείας καὶ λείας ἔχωσι τὰς συμ-
βολάς, ὥστε ῥᾳδίως κάμπτεσθαι, καὶ πάντα δὲ ὁπόσα
περιτίθεται περὶ τοὺς ἄξονας ἢν † εὐρύστομα ᾖ καὶ
μὴ σύμπυκνα, ὑγρότερά ἐστιν. ἢν δὲ χαλεπῶς ἕκαστα 11
τοῦ χαλινοῦ διατρέχῃ καὶ συνθέῃ, τοῦτ' ἐστὶ τὸ σκλη-
ρὸν εἶναι. ὁποῖος δ' ἄν τις ᾖ, τούτῳ τάδε γε πάντα ταὐτὰ
ποιητέον, ἤνπερ γε βούληται ἀποδείξασθαι τὸν ἵππον
οἷονπερ εἴρηται. ἀνακρουστέον μὲν τὸ στόμα τοῦ ἵπ- 12
που οὔτε ἄγαν χαλεπῶς ὥστ' ἐκνεύειν, οὔτε ἄγαν ἡσύ-
χως ὡς μὴ αἰσθάνεσθαι. ἐπειδὰν δὲ ἀνακρουόμενος
αἴρῃ τὸν αὐχένα, δοτέον εὐθὺς τὸν χαλινόν. καὶ τἄλλα
δὲ δεῖ, ὥσπερ οὐ παυόμεθα λέγοντες, ἐν ᾧ ἂν καλῶς
ὑπηρετῇ, χαρίζεσθαι τῷ ἵππῳ. καὶ ὅταν δ' αἴσθηται 13
ἡδόμενον τὸν ἵππον τῇ τε ὑψαυχενίᾳ καὶ τῇ χαλαρό-
τητι, ἐν τούτῳ οὐδὲν δεῖ χαλεπὸν προσφέρειν ὡς πο-

---

3 Poll. I, 148   7 Poll. I, 208   16 Poll. I, 211

---

10 ὥστε W ὥσπερ VMΛ ὡς Poll   11 περιτίθεσθαι M ‖ περὶ τοὺς ἄξονας] περὶ τὸ στόμα Pollucis codex A περὶ τὸ στόμιον dubitanter Jacobs ‖ εὐρύστομα] εὐρύτερα Gesner   13 συνθέῃ We συνθῇ WVMΛ ‖ τὸ om. VMΛ   14 πάντα ταὐτὰ We πάτα W πάντα ταῦτα VM ταῦτα πάντα Λ ἐνταῦθα πάντα vel ταύτῃ πάντα Ze αὐτὰ πάντα Cou πάντα ⟨κατὰ⟩ ταὐτὰ Ri   15 ἀποδεῖξαι Sch   17 ὥστε MΛ   17. 18 ἡσύχος W   22 ὑψαυχενίᾳ Di ὑψηλαυχενίᾳ WVMΛ

*νεῖν ἀναγκάζοντα, ἀλλὰ θωπεύειν ὡς ἱππάσασθαι βου-
λόμενον· οὕτω γὰρ μάλιστα θαρρῶν πρόεισιν εἰς τὴν
14 ταχεῖαν ἱππασίαν. ὡς δὲ καὶ τῷ ταχὺ θεῖν ἵππος ἥδε-
ται τεκμήριον· ἐκφυγὼν γὰρ οὐδεὶς βάδην πορεύεται,
ἀλλὰ θεῖ. τούτῳ γὰρ πέφυκεν ἥδεσθαι, ἢν μή τις
πλείω τοῦ καιροῦ θεῖν ἀναγκάζῃ· ὑπερβάλλον δὲ τὸν
καιρὸν οὐδὲν τῶν πάντων ἡδὺ οὔτε ἵππῳ οὔτε ἀν-
15 θρώπῳ. ὅταν γε μὴν εἰς τὸ ἱππάζεσθαι μετὰ τοῦ κυ-
δροῦ ἀφιγμένος ᾖ, εἰθισμένος μὲν δήπου ἡμῖν ἦν ἐν
τῇ πρώτῃ ἱππασίᾳ ἐκ τῶν στροφῶν εἰς τὸ θᾶττον ὁρ-
μᾶσθαι. ἢν δέ τις τοῦτο [μὲν] μεμαθηκότος αὐτοῦ
ἅμα ἀντιλαμβάνηταί τε τῷ χαλινῷ καὶ σημήνῃ τῶν
ὁρμητηρίων τι, οὕτως ὑπὸ μὲν τοῦ χαλινοῦ πιεσθείς,
ὑπὸ δὲ τοῦ σημανθῆναι ὁρμῶν ἐγείρεται, καὶ προβάλ-
λεται μὲν τὰ στέρνα, αἴρει δὲ ἄνω τὰ σκέλη ὀργιζό-
μενος, οὐ μέντοι ὑγρά γε· οὐ γὰρ μάλα, ὅταν λυπῶν-
16 ται, ὑγροῖς τοῖς σκέλεσιν ἵπποι χρῶνται. ἢν δέ τις
οὕτως ἀνεζωπυρημένῳ αὐτῷ δῷ τὸν χαλινόν, ἐνταῦθ'
ὑφ' ἡδονῆς τῷ διὰ τὴν χαλαρότητα τοῦ στομίου λελύ-
σθαι νομίζειν, κυδρῷ μὲν τῷ σχήματι, ὑγροῖν δὲ τοῖν
σκελοῖν γαυριώμενος φέρεται, παντάπασιν ἐκμιμούμε-
17 νος τὸν πρὸς ἵππους καλλωπισμόν. καὶ οἱ θεώμενοι
τὸν ἵππον τοιοῦτον ἐπικαλοῦσιν ἐλευθέριόν τε καὶ*

12 Poll. I, 210 23 Poll. I, 194

1 *ἱππάσασδαι* W *παύσασθαι* VMΛ 5 *τοῦτο* W 6 *ὑπερ-βάλλων* VM 7 *οὐδὲ τὸ* VMΛ ‖ *ἥδιον* WVM 8. 9 *κύδρου* VM 9 *μὲν* om. Λ ‖ *ἢν* VM *εἴη* Le 11 *μὲν* del. Di 13 *τι*] *το* W ‖ *οὕτως* W *τούτω* VMΛ *τούτων* Hn ‖ *πεισθεὶς* VMΛ *πιεσθεὶς* ⟨*λυ-πεῖται*⟩ Le 14 *σημανθῆναι ὁρμῶν* Sch *ὁρμᾶν σημανθῆναι* WVMΛ ‖ *ἐγερθεὶς* We Cou ‖ *καὶ* del. Cou 15 *ἀνωτέρω* MΛ 16 *μάλα* Cou *μᾶλλον* WVMΛ 17 *ὑγροῖς* Br *ὑγρῶς* WVMΛ 18 *ἐνταῦθα* MΛ 20 *νομίζει* Br *νομίζων* Sch 23 *ἐπικαλοῦσιν* He *ἀποκαλοῦσιν* WVMΛ

ἐθελουργὸν καὶ ἱππαστὴν καὶ θυμοειδῆ καὶ σοβαρὸν
καὶ ἅμα ἡδύν τε καὶ γοργὸν ἰδεῖν. καὶ ταῦτα μὲν
δή, ἤν τούτων τις ἐπιθυμήσῃ, μέχρι τούτων ἡμῖν γε-
γράφθω.

Ἢν δέ τις ἄρα βουληθῇ καὶ πομπικῷ καὶ μετεώρῳ XI. 1
καὶ λαμπρῷ ἵππῳ χρήσασθαι, οὐ μάλα μὲν τὰ τοιαῦτα
ἐκ παντὸς ἵππου γίγνεται, ἀλλὰ δεῖ ὑπάρξαι αὐτῷ καὶ
τὴν ψυχὴν μεγαλόφρονα καὶ τὸ σῶμα εὔρωστον. οὐ 2
μέντοι, ὅ γε οἴονταί τινες, τὸν τὰ σκέλη ὑγρὰ ἔχοντα
καὶ τὸ σῶμα αἴρειν δυνήσεσθαι, οὐχ οὕτως ἔχει· ἀλλὰ
μᾶλλον ὃς ἂν τὴν ὀσφῦν ὑγράν τε καὶ βραχεῖαν καὶ
ἰσχυρὰν ἔχῃ (καὶ οὐ τὴν κατ' οὐρὰν λέγομεν, ἀλλ' ᾗ
πέφυκε μεταξὺ τῶν πλευρῶν καὶ τῶν ἰσχίων κατὰ τὸν
κενεῶνα), οὗτος δυνήσεται πόρρω ὑποτιθέναι τὰ ὀπί-
σθια σκέλη ὑπὸ τὰ ἐμπρόσθια. ἢν οὖν τις ὑποτιθέντος 3
αὐτοῦ ἀνακρούῃ τῷ χαλινῷ, ὀκλάζει μὲν τὰ ὀπίσθια
ἐν τοῖς ἀστραγάλοις, αἴρει δὲ τὸ πρόσθεν σῶμα, ὥστε
τοῖς ἐξ ἐναντίας φαίνεσθαι τὴν γαστέρα καὶ τὰ αἰδοῖα.
δεῖ δὲ καί, ὅταν ταῦτα ποιῇ, διδόναι αὐτῷ τὸν χαλινόν,
ὅπως τὰ κάλλιστα ἵππου ἑκόντα ποιῆσαι δοκῇ τοῖς
ὁρῶσιν. εἰσὶ μέντοι οἳ καὶ ταῦτα διδάσκουσιν, οἱ μὲν 4
ῥάβδῳ ὑπὸ τοὺς ἀστραγάλους κρούοντες, οἱ δὲ καὶ
βακτηρίᾳ παρατρέχοντά τινα κελεύοντες ὑπὸ τὰς μη-
ριαίας παίειν. ἡμεῖς γε μέντοι τὸ κράτιστον τῶν δι- 5

7 Poll. I, 211

2 γοργὸν] ἅμα γοργὸν VMΔ 6 χήσασθαι W 8 εὔρωστον om. W 10 δυνήσθαι W || οὐχ om. W 11 ὀσφὺν W(?)MΔ || τε βραχεῖαν W 12 ἰσχυρὸν M || ἢ M 13 τῶν τε πλευρῶν MΔ 15 ὑπὲρ W 16 αὐτοῦ Br αὐτῷ WVMΔ αὐτὸν Cou || ὀκλάζειν MΔ 17 αἴρειν MΔ || σῶμα om. W 20 ⟨τοῦ⟩ ἵππου Sch || ἑκόντα ποιῆσαι Cou ἑκών τε ποιῇ καὶ WVMΔ || δοκεῖ V 24. p. 134, 1 διδασκαλίων St διδασκαλιῶν WVMΔ

διδασκαλίων νομίζομεν, ὥσπερ ἀεὶ λέγομεν, ἣν ἐν παντὶ
παρέπηται τὸ ἐν ᾧ ἂν ποιήσῃ τῷ ἀναβάτῃ κατὰ γνώ-
6 μην τυγχάνειν ῥᾳστώνης παρ' αὐτοῦ. ἃ μὲν γὰρ ὁ
ἵππος ἀναγκαζόμενος ποιεῖ, ὥσπερ καὶ Σίμων λέγει,
οὔτ' ἐπίσταται οὔτε καλά ἐστιν, οὐδὲν μᾶλλον ἢ εἴ τις
ὀρχηστὴν μαστιγῶν καὶ κεντρίζων ***· πολὺ γὰρ ἂν
πλείω ἀσχημονοίη ἢ καλὰ ποιοίη ὁ τοιαῦτα πάσχων
καὶ ἵππος καὶ ἄνθρωπος. ἀλλὰ δεῖ ἀπὸ σημείων ἑκόντα
7 πάντα τὰ κάλλιστα καὶ λαμπρότατα ἐπιδείκνυσθαι. ἢν
δὲ καὶ ὅταν μὲν ἱππάζηται μέχρι πολλοῦ ἱδρῶτος
ἐλαύνηται, ὅταν δὲ καλῶς μετεωρίζῃ ἑαυτόν, ταχύ τε
καταβαίνηται καὶ ἀποχαλινῶται, εὖ χρὴ εἰδέναι ὅτι
8 ἑκὼν εἶσιν εἰς τὸ μετεωρίζειν ἑαυτόν. ἐπὶ τῶν τοι-
ούτων δὲ ἤδη ἱππαζόμενοι ἵππων καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες
γράφονται, καὶ ἄνδρες οἱ καλῶς χρώμενοι αὐτοῖς με-
9 γαλοπρεπεῖς φαίνονται. οὕτω δὲ καὶ ἔστιν ὁ μετεωρί-
ζων ἑαυτὸν ἵππος σφόδρα [ἢ] καλὸν καὶ δεινὸν καὶ
ἀγαστὸν [ἢ θαυμαστόν], ὡς πάντων τῶν ὁρώντων καὶ
νέων καὶ γεραιτέρων τὰ ὄμματα κατέχειν. οὐδεὶς γοῦν
οὔτε ἀπολείπει αὐτὸν οὔτε ἀπαγορεύει θεώμενος, ἔστ'
10 ἄν περ ἐπιδεικνύηται τὴν λαμπρότητα. ἤν γε μήν

2. 3 γνώμης ΜΔ 4 σίμον W 6 ὀρχιστὴν W ‖ μαστικῶν W μαστιγφόη (-οίη Co) καὶ κεντρίζοι St lacunam statuit Di 8 ἑκόντα Gesner ἔχοντα WVΜΔ 9 πάτα W ‖ τὰ om. WV ‖ κάλιστα W 10 ἱποπάζηται W ‖ ⟨μὴ⟩ μέχρι He 11 μετεωρίζει WVM μετεωρίζει (η suprascr.) Δ 12 καταβαίνεται W 13 εἰς τό ⟨τε ἱππάζεσθαι καὶ⟩ μετεωρίζειν vel εἰς ⟨ταῦτα⟩ [τὸ μετεωρίζειν ἑαυτόν] He 13. 14 τῶν τοιούτων δὲ ἤδη Le τῷ τοιούτῳ εἴδει W τῶν τοιούτων ἤδη δὲ VΜΔ 14 ἱππαζόμενοι Le ἱππαζομένων WVΜΔ τῶν τοιούτων δὴ ἰδεῖν ἱππαζόμενοι Cou τῶν τοιούτων δὲ ἱππαζόμενοι Diels εἰ δὴ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἱππαζόμενοι Ri ‖ ἵππω W 17 ἢ del. Rü ἢ καλὸν ἢ δεινὸν ἢ del. Co ‖ καὶ δεινὸν καὶ Rü ἢ δεινὸν ἢ WV ἢ θαυμαστὸν ἢ ΜΔ 18 ἀγαστὸν St ἀγαθὸν WV ΜΔ ‖ ἢ θαυμαστὸν om. ΜΔ, del. Sch Co 19 κατέχει VΜΔ

ποτε συμβῇ τινι τῶν τοιοῦτον ἵππον κεκτημένων ἢ φυλαρχῆσαι ἢ ἱππαρχῆσαι, οὐ δεῖ αὐτὸν τοῦτο σπουδάζειν, ὅπως αὐτὸς μόνος λαμπρὸς ἔσται, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, ὅπως ὅλον τὸ ἑπόμενον ἀξιοθέατον φανεῖται. ἢν μὲν οὖν ἡγῆται, [ὡς μάλιστα ἐπαινοῦσι τοὺς τοιούτους 11 *ἵππους,] ὃς ἂν ἀνωτάτω αἰρόμενος καὶ πυκνότατα τὸ σῶμα βραχύτατον προβαίνῃ, δηλονότι καὶ βάδην ἕποιντ' ἂν οἱ ἄλλοι ἵπποι αὐτῷ. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὄψεως τί ἂν καὶ λαμπρὸν γένοιτ' ἄν; ἢν δὲ ἐξ-* 12 *εγείρας τὸν ἵππον ἡγῇ μήτε τῷ ἄγαν τάχει μήτε τῷ ἄγαν βράδει, ὡς δ' εὐθυμότατοι ἵπποι καὶ γοργότατοι καὶ πονεῖν εὐσχημονέστατοι γίγνονται, ἐὰν ἡγῇ αὐτοῖς οὕτως, ἀθρόος μὲν ⟨ἂν⟩ ὁ κτύπος, ἀθρόον δὲ τὸ φρύαγμα καὶ τὸ φύσημα τῶν ἵππων συμπαρέποιτο, ὥστε οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ συμπαρεπόμενοι ἀξιοθέατοι ἂν φαίνοιντο. ἢν γε μήν τις καλῶς* 13 *μὲν ἱππωνήσῃ, τρέφῃ δὲ ὡς πόνους δύνασθαι ὑποφέρειν, ὀρθῶς δὲ χρῆται καὶ ἐν τοῖς πρὸς πόλεμον μελετήμασι καὶ ἐν ταῖς πρὸς ἐπίδειξιν ἱππασίαις καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγωνίσμασι, τί ἔτι ἐμποδὼν τούτῳ μὴ οὐχὶ πλείονός τε ἀξίους ἵππους ποιεῖν ἢ οἵους ἂν*

---

14 Poll. I, 216

---

2 *τοῦτο* om. W 4 *ἀξιοθέκτον* W ‖ *φανεῖνται* W *φανῆται* Δ 5 *ἢν*] *ἢ* W 5. 6 *ὡς — ἵππους* del. Sch 6 *ὃς*] *ὃ* W 7 *καὶ* om. W 9 *ἂν* prius om. W ‖ *ἢν* om. W 10 *ἡγῇ* We *ἡγῆται* WVMΔ 11 *βραδεῖ* W 12 *πονεῖν* del. Sch, qui locum corruptissimum esse censet 13 *οὗτος* V ‖ ⟨*ἂν*⟩ Cou ‖ *τύπος* VMΔ 14 *ἵππον* W ‖ *συμπαρέσοιτο* MΔ 15. 16 *ὅσοι συμπαρεπόμενοι* VMΔ *ὅσοι συμπαρέπονται* Di, fort. recte

16 *φαιν*^{οι}*ῶνται* V ‖ *μήν τις* W *μέν τις* V *μέντοι τις* MΔ 17 *μὲν* om. VMΔ ‖ *ἱππωνήσι* W ‖ *τρέφει* V 20 *ἐμποδῶν* M 21 *οἵους* W *οὓς* VMΔ

παραλαμβάνῃ, καὶ εὐδοκίμους μὲν ἵππους ἔχειν, εὐδο-
κιμεῖν δὲ αὐτὸν ἐν τῇ ἱππικῇ, ἢν μή τι δαιμόνιον
κωλύῃ;

XII. 1 Γράψαι δὲ βουλόμεθα καὶ ὡς δεῖ ὡπλίσθαι τὸν
μέλλοντα ἐφ' ἵππου κινδυνεύειν. πρῶτον μὲν τοίνυν
φαμὲν χρῆναι πρὸς τὸ σῶμα τὸν θώρακα πεποιῆσθαι.
τὸν μὲν γὰρ καλῶς ἁρμόττοντα ἐκεῖνον ⟨ὅλον⟩ φέρει
τὸ σῶμα, τὸν δὲ ἄγαν χαλαρὸν οἱ ὦμοι μόνοι φέρου-
σιν· ὅ γε μὴν λίαν στενὸς δεσμός, οὐχ ὅπλον ἐστίν.
2 ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ αὐχήν ἐστι τῶν καιρίων, φαμὲν χρῆναι
καὶ τούτῳ ἐξ αὐτοῦ τοῦ θώρακος ὅμοιον τῷ αὐχένι
στέγασμα πεποιῆσθαι. τοῦτο γὰρ ἅμα κόσμον τε παρ-
έξει, καὶ ἢν οἷον δεῖ εἰργασμένον ᾖ, δέξεται ὅταν
βούληται τῷ ἀναβάτῃ τὸ πρόσωπον μέχρι τῆς ῥινός.
3 κράνος γε μὴν κράτιστον εἶναι νομίζομεν τὸ Βοιωτι-
ουργές· τοῦτο γὰρ αὖ στεγάζει μάλιστα πάντα τὰ ὑπερ-
έχοντα τοῦ θώρακος, ὁρᾶν δὲ οὐ κωλύει. ὁ δ' αὖ θώ-
ραξ οὕτως εἰργάσθω, ὡς μὴ κωλύειν μήτε καθίζειν
4 μήτ' ἐπικύπτειν. τὰ δὲ περὶ τὸ ἦτρον καὶ τὰ αἰδοῖα
[καὶ τὰ] κύκλῳ αἱ πτέρυγες τοσαῦται καὶ τοιαῦται
5 ἔστωσαν, ὥστε στέγειν τὰ μέλη. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ ἀρι-
στερὰ χείρ, ἤν τι πάθῃ, καταλύει τὸν ἱππέα, καὶ ταύτῃ
ἐπαινοῦμεν τὸ ηὑρημένον ὅπλον τὴν χεῖρα καλουμένην.

15 Poll. I, 149 23 Poll. I, 135. X, 142

1 παραλαμβάνει V 4 τῶν W 5 μέλοντα W ‖ κινδυνεύειν bis W 6 τὸν θώρακα πρὸς τὸ σῶμα MΔ ‖ πεποιῆθαι W πεποιεῖσθαι Δ 7 ⟨ὅτι⟩ τὸν Ca γὰρ om. VMΔ Ca ‖ ἁρμόττοντα Ze ἁρμόζοντα WVMΔ ‖ ἐκεῖνον ⟨ὅλον⟩ Rü ἐκεῖνον WVMΔ ὅλον Ca ἔοικε πᾶν Diels ‖ φέρει ς Ca φέρειν WVMΔ 8 χαλερὸν W 10 καὶ om. V 17 κωλύειν W κωλύῃ VM 19 ἐπικύπτειν W ‖ τὰ prius W τὸ VMΔ 20 καὶ τὰ del. Ca ‖ τοιαῦται καὶ τοσαῦται MΔ 21 στέγειν] ἄγειν MΔ ‖ μέλη M βέλη WVΔ ‖ ἡ om. MΔ 23 ηὑ-ρημένον Di εὑρημένον WVMΔ ‖ καλομένην W

τόν τε γὰρ ὦμον σκεπάζει καὶ τὸν βραχίονα καὶ τὸν
πῆχυν καὶ τὸ ἐχόμενον τῶν ἡνιῶν, καὶ ἐκτείνεται δὲ
καὶ συγκάμπτεται· πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ διαλεῖπον
τοῦ θώρακος ὑπὸ τῇ μασχάλῃ καλύπτει. τήν γε μὴν 6
δεξιὰν ἐπαίρειν δεῖ, ἥν τε ἀκοντίσαι ἥν τε πατάξαι
βουληθῇ. τοῦ μὲν δὴ θώρακος τὸ κωλῦον ταύτῃ ἀφαι-
ρετέον· ἀντὶ δὲ τούτου πτέρυγας ἐν τοῖς γιγγλύμοις
προσθετέον, ὅπως, ὅταν μὲν διαίρηται, ὁμοίως ἀναπτύσ-
σωνται, ὅταν δὲ καταίρηται, ἐπικλείωνται. τῷ γε μὴν 7
βραχίονι τὸ ὥσπερ κνημὶς παρατιθέμενον ἀρκεῖν ⟨καὶ⟩
βέλτιον ἡμῖν δοκεῖ εἶναι ἢ συνδεθὲν ὅπλῳ. τό γε μὴν
ψιλούμενον αἰρομένης τῆς δεξιᾶς στεγαστέον ἐγγὺς τοῦ
θώρακος ἢ μοσχείῳ ἢ χαλκείῳ· εἰ δὲ μή, ἐν τῷ ἐπι-
καιροτάτῳ ἀφύλακτον ἔσται.
Ἐπεὶ δ' ἤνπερ τι πάσχῃ ὁ ἵππος, ἐν παντὶ κιν- 8
δύνου καὶ ὁ ἀναβάτης γίγνεται, ὁπλίζειν δεῖ καὶ τὸν
ἵππον προμετωπιδίῳ καὶ προστερνιδίῳ καὶ παραμηρι-
δίοις· ταῦτα γὰρ ἅμα καὶ τῷ ἀναβάτῃ παραμηρίδια
γίγνεται. πάντων δὲ μάλιστα τοῦ ἵππου τὸν κενεῶνα
δεῖ σκεπάζειν· καιριώτατον γὰρ ὂν καὶ ἀφαυρότατόν

---

7 Poll. I, 134

---

3 *συγκάπτεται* VΛ 6 *δὴ* om. VMΛ ‖ *κολύον* V *κωλύον* MΛ ‖ *ταύτην* St 7 *πτέρυγες ὦσιν ἐν* VMΛ (*ὦσιν* del. V²) ‖ *γιγλύμοις* WM 8 *προσθεταὶ* VMΛ *προσθετέον* V² ‖ *ὅπως* om. VMΛ ‖ *διήρηται* Λ 8. 9 *ἀναπτύσσονται* M 9 *καταίρηται* Sch *καθαίρηται* WVMΛ *καθαιρῆται* St *καθιῆται* We 10 *περιτιθέμενον* Cou ‖ *ἀρκεῖν* om. W ‖ ⟨*καὶ*⟩ Sch ‖ *ἀρκεῖν παρατιθέμενον βέλτιον* We 11 ⟨*τῷ*⟩ *ὅπλῳ* Sch 12 *στεγατέον* V 13 *χαλκίῳ* V 14 *ἀφυλακτέον* VMΛ 15 *ἐπείπερ ἢν* VMΛ ‖ *πάσχοι* W 15. 16 *κινδύνου* Anon. in Hallesche Literaturzeitung 1826 p. 729 *κηνδύνῳ* W *κινδύνῳ* VMΛ 16 *ὁπλείζειν* W 17. 18 *παραμηριδίοις* We *παραπλευριδίοις* WVMΛ 18 *ἅμα* om. Λ ‖ *ἀμβάτῃ* MΛ

ἐστι· δυνατὸν δὲ ⟨καὶ⟩ σὺν τῷ ἐφιππίῳ [καὶ] αὐτὸν
9 σκεπάσαι. χρὴ δὲ καὶ τὸ ἔποχον τοιοῦτον ἐρράφθαι
ὡς ἀσφαλέστερόν τε τὸν ἱππέα καθῆσθαι καὶ τὴν ἕδραν
τοῦ ἵππου μὴ σίνεσθαι. καὶ τὰ μὲν δὴ ἄλλα οὕτω καὶ
10 ὁ ἵππος καὶ ὁ ἱππεὺς ὡπλισμένοι ἂν εἶεν. κνῆμαι δὲ
καὶ πόδες ὑπερέχοιεν μὲν ἂν εἰκότως τῶν παραμηρι-
δίων, ὁπλισθείη δ' ἂν καὶ ταῦτα, εἰ ἐμβάδες γένοιντο
σκύτους, ἐξ οὗπερ αἱ κρηπῖδες ποιοῦνται· οὕτω γὰρ
ἂν ἅμα ὅπλον τε κνήμαις καὶ ποσὶν ὑποδήματ' ἂν εἴη.
11 Ὡς μὲν δὴ μὴ βλάπτεσθαι θεῶν ἵλεων ὄντων ταῦτα
ὅπλα, ὡς δὲ τοὺς ἐναντίους βλάπτειν, μάχαιραν μὲν
μᾶλλον ἢ ξίφος ἐπαινοῦμεν· ἐφ' ὑψηλοῦ γὰρ ὄντι τῷ
12 ἱππεῖ κοπίδος μᾶλλον ἡ πληγὴ ἢ ξίφους ἀρκέσει. ἀντί
γε μὴν δόρατος καμακίνου, ἐπειδὴ καὶ ἀσθενὲς καὶ
δύσφορόν ἐστι, τὰ κρανέϊνα δύο παλτὰ μᾶλλον ἐπαι-
νοῦμεν. καὶ γὰρ ἐξαφιέναι τὸ ἕτερον δυνατὸν τῷ ἐπι-
σταμένῳ, καὶ τῷ λειπομένῳ οἷόν τε χρῆσθαι καὶ εἰς
τὸ ἀντίον καὶ εἰς τὰ πλάγια καὶ εἰς τοὔπισθεν· καὶ
ἅμα ἰσχυρότερά τε τοῦ δόρατος καὶ εὐφορώτερά ἐστιν.
13 Ἀκόντισμά γε μὴν τὸ μακρότατον ἐπαινοῦμεν· καὶ
γὰρ ἀποστρέψαι καὶ μεταλαβεῖν παλτὸν οὕτω μᾶλλον
ὁ χρόνος ἐγχωρεῖ. γράψομεν δὲ ἐν βραχεῖ καὶ ὡς ἄν

2 Poll. I, 185. X, 54 7 Hesych. s. v. ἐμβάς 14 Hesych. s. v. κάμακες

1 ⟨καὶ⟩ Rü ‖ σὺν ⟨ταῖς πλευραῖς⟩ To ‖ ἐφιππίῳ ς ἐφιππείῳ WVMΛ ‖ καὶ om. MΛ, del. Rü 2 ἐρράφται W 4 συνεσθαι W ‖ ἄλλα W ἄλλα τοῦ ἵππου VMΛ 5 ἰπεὺς W 7 ὁπλισθείς V ‖ δ' ἂν] δὲ VMΛ ‖ ἐμβάται VMΛ 8 οἷουπερ VMΛ ‖ κρηπίδες W(?) VM κριπῖδες Λ 8. 9 ηπῖδες — ποσὶν repetit W 10 ἵλεω M 15 κρανέϊνα Le κρανάῆνα W κραναίνα VMΛ ‖ δύο παλτὰ W εὔπαλτα VM εὖ, παλτὰ Λ 16 ἐξαφιέναι Le ἐξαφεῖναι WVMΛ ‖ ἀδύνατον VMΛ 17 λειπομένο W 18 ἐναντίον V ‖ τοὔμπροσθεν VMΛ 19 ἅμα τὲ V 21 ἀποστρέψαι, σ supr. lin. V 22. p. 139, 1 δὲ ἐν — μὲν om. W

τις κράτιστα ἀκοντίζοι. ἢν γὰρ προβαλλόμενος μὲν τὰ
ἀριστερά, ἐπανάγων δὲ τὰ δεξιά, ἐξανιστάμενος δὲ ἐκ
τῶν μηρῶν, μικρὸν ἐπανακύπτουσαν τὴν λόγχην ἀφῇ,
οὕτω σφοδρότατόν τε καὶ μακρότατον οἴσεται τὸ ἀκόν-
τιον, εὐστοχώτατον μέντοι, ἐὰν κατὰ τὸν σκοπὸν ἀφιε-
μένη ἀεὶ δρᾷ ἡ λόγχη. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ἰδιώτῃ καὶ 14
ὑπομνήματα καὶ μαθήματα καὶ μελετήματα γεγράφθω
ἡμῖν. ἃ δὲ ἱππάρχῳ προσῆκεν εἰδέναι τε καὶ πράτ-
τειν ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδήλωται.

1 Poll. I, 215

2 δ' ἐκ M 3 ἐπανακαμπτουσαν W ἐξανακόπτουσαν V 5. 6 ἀμφιεμένη Ca 6—9 καὶ ταῦτα — δεδήλωται om. W, spuria censet Wi 8 προσήκει Di 8. 9 πράσσειν VMΔ

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ.

I, 1 Τὸ μὲν πρῶτον εὕρημα θεῶν, Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρ-
τέμιδος, ἄγραι καὶ κύνες· ἔδοσαν δὲ καὶ ἐτίμησαν τούτῳ
2 Χείρωνα διὰ δικαιότητα. ὁ δὲ λαβὼν ἐχάρη τῷ δώρῳ
καὶ ἐχρῆτο· καὶ ἐγένοντο αὐτῷ μαθηταὶ κυνηγεσίων τε
καὶ ἑτέρων καλῶν Κέφαλος, Ἀσκληπιός, Μειλανίων,
Νέστωρ, Ἀμφιάραος, Πηλεύς, Τελαμών, Μελέαγρος,
Θησεύς, Ἱππόλυτος, Παλαμήδης, Ὀδυσσεύς, Μενεσθεύς,
Διομήδης, Κάστωρ, Πολυδεύκης, Μαχάων, Ποδαλείριος,
Ἀντίλοχος, Αἰνείας, Ἀχιλλεύς, ὧν κατὰ χρόνον ἕκαστος
2 ὑπὸ θεῶν ἐτιμήθη. θαυμαζέτω δὲ μηδεὶς ὅτι οἱ πολ-
λοὶ αὐτῶν ἀρέσκοντες θεοῖς ὅμως ἐτελεύτησαν· τοῦτο
μὲν γὰρ ἡ φύσις· ἀλλ' οἱ ἔπαινοι αὐτῶν μεγάλοι ἐγέ-
4 νοντο· μηδὲ ὅτι οὐχ αἱ αὐταὶ ἡλικίαι πᾶσι τούτοις· ὁ
γὰρ Χείρωνος βίος πᾶσιν ἐξήρκει. Ζεὺς γὰρ καὶ Χεί-

---

1 Arrian. Cyn. I, 1 sqq. 5 Libanius Oratio V, 21 (I p. 310 Förster)

---

1 Κυνηγετικός VM Demetrius Magnes ap. Diog. Laërt. II, 57 Tryphon ap. Athen. IX p. 400 A Harpocratio s. v. ἀρκνωρός; s. v. περιστοιχίζεται; s. v. προβόλιον Athen. IX p. 368 E alii Κυνηγετικά W περὶ κυνηγεσίων ς θηρευτικός cod. Vratislaviensis περὶ κυνηγεσίων Libanius V, 21 (p. 310, 22 Förster) 2 Τὸ μὲν πρῶτον Rü πρῶτον W τὸ μὲν M ς || c. 1, 1—2, 1 τὰ ἄλλα desunt in V || c. 1 del. Sch, c. 1, 1—17 del. Haupt et Mewaldt. Cf. quae attuli Zt. f. öst. Gymn. 1880 p. 411 sq. 4 Χίρωνα Diels ubique 5 αὐτοῦ W 6 Μελανίων M ς 8. 9 Ὀδυσσεὺς — Διομήδης om. W 10. 11 ὧν — ἐτιμήθη om. W, del. We 11—14 οἱ πολλοὶ — ὅτι om. W 14 οὐχ W οὐ καὶ M ς || πᾶσι τούτοις om. M ς 15 γὰρ M ς δὲ τοῦ W || Ζεὺς — p. 141, 2 ὥστε om. W

ρων ἀδελφοὶ πατρὸς μὲν τοῦ αὐτοῦ, μητρὸς δὲ ὁ μὲν
Ῥέας, ὁ δὲ Ναΐδος νύμφης· ὥστε ἐγεγόνει μὲν πρό-
τερος τούτων, ἐτελεύτησε δὲ ὕστερος, ἐπεὶ Ἀχιλλέα
ἐπαίδευσεν. ἐκ δὲ τῆς ἐπιμελείας τῆς ἐκ τῶν κυνῶν 5
καὶ κυνηγεσίων καὶ ⟨ἐκ⟩ τῆς ἄλλης παιδείας πολὺ δι-
ενεγκόντες τὰ κατὰ τὴν ἀρετὴν ἐθαυμάσθησαν. Κέφα- 6
λος μὲν [καὶ] ὑπὸ θεᾶς ἡρπάσθη, Ἀσκληπιὸς δὲ ⟨καὶ⟩
μειζόνων ἔτυχεν, ἀνιστάναι μὲν τεθνεῶτας, νοσοῦντας
δὲ ἰᾶσθαι· διὰ δὲ ταῦτα παρ' ἀνθρώποις ἀείμνηστον
κλέος ἔχει. Μειλανίων δὲ τοσοῦτον ὑπερέσχε φιλο- 7
πονίᾳ, ὥστε ὧν αὐτῷ ἀντερασταὶ ἐγένοντο οἱ τότε ἄρι-
στοι τῶν [τότε] μεγίστων γάμων μόνος ἔτυχεν Ἀτα-
λάντης. Νέστορος δὲ προδιελήλυθεν ἡ ἀρετὴ τῶν
Ἑλλήνων τὰς ἀκοάς, ὥστε εἰδόσιν ἂν λέγοιμι. Ἀμφιά- 8
ραος δὲ ὅτ' ἐπὶ Θήβας ἐστράτευσε πλεῖστον κτησάμενος
ἔπαινον ἔτυχε παρὰ θεῶν ἀείζως τιμᾶσθαι. Πηλεὺς
δ' ἐπιθυμίαν παρέσχε καὶ θεοῖς δοῦναί τε Θέτιν αὐτῷ
καὶ τὸν γάμον παρὰ Χείρωνι ὑμνῆσαι. Τελαμὼν δὲ 9
τοιοῦτος ἐγένετο, ὥστε ἐκ μὲν πόλεως τῆς μεγίστης
ἣν αὐτὸς ἐβούλετο γῆμαι Περίβοιαν τὴν Ἀλκάθου· ὅτε
δὲ ὁ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων ἐδίδου τἀριστεῖα Ἡρακλῆς

---

2 *μὲν ⟨γὰρ Χείρων⟩* W 3 *ὕστερον* M ς ‖ *ἐπεὶ* W *ἢ ὡς* M *ἢ* ς 4 *ἐκ τῶν κυνῶν καὶ* om. W ‖ *ἐκ* del. Sch 5 *⟨ἐκ⟩* Sch 7 *καὶ* transposuit Haupt 8 *μειζόνων* M ς *μεγάλων* W ‖ *θνήσκοντας* W 9 *ταῦτα θεὸς ὢν* M ς *ταῦτα θεὸς ὥς* Valckenaer 10 *Μελανίων* M ς 10. 11 *φιλοπονίας* M ς 11 *τότε* del. vulgo 12 *τότε*] *τε* ς Sch, del. Rü 13 *νέστορ* W[1] *νέστωρ* W[2] ‖ *παρελήληθεν* W ‖ *ἡ ἀρετὴ*] *ὡς ἀφ' ἑνὸς* W *Νέστωρ δὲ παρελήλυθεν εἷς τῶν ἀφελεστάτων* Diels 14 *ὥστ' ⟨ἐν⟩ εἰδόσιν* Diels ‖ *ἂν λέγοιμι*] *ἀφίην* W *ἂν φαίην* Wiesenthal 14. 15 *ἀμφιάροας* W 15 *ἐκτήσατο* W 16 *ἔτυχε — τιμᾶσθαι* om. W 16 *ἀείζως* Di *ἀεὶ ζῶν* M ς 17. 18 *ἐπιθυμίαν — ὑμνῆσαι*] *ἐπὶ σωφροσύνῃ τὲ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ μάλιστα ἐθαυμάσθη* W 19 *τοιοῦτος* om. W in textu, add. in marg. *τοσοῦτος* M ς 20 *ἐβούλετο* St *ἐβουλεύετο* WM ς ‖ *ἀλκάνθου* W 21 *τοῖς πρώτοις* Di, fort. recte ‖ *διεδίδου* Di

10 ὁ *Διός*, ἑλὼν Τροίαν, Ἡσιόνην αὐτῷ ἔδωκε. Μελέα-
γρος δὲ τὰς μὲν τιμὰς ἃς ἔλαβε φανεραί· πατρὸς δ' ἐν
γήρᾳ ἐπιλαθομένου τῆς θεοῦ οὐχ ὑπὸ τῆς αὑτοῦ αἰτίας
ἐδυστύχησε. Θησεὺς δὲ τοὺς μὲν τῆς Ἑλλάδος ἐχθροὺς
πάσης μόνος ἀπώλεσε· τὴν δ' αὑτοῦ πατρίδα πολλῷ
11 μείζω ποιήσας ἔτι καὶ νῦν θαυμάζεται. Ἱππόλυτος δὲ
ὑπὸ μὲν τῆς Ἀρτέμιδος ἐτιμᾶτο καὶ ἐν λόγοις συνῆν,
σωφροσύνῃ δὲ καὶ ὁσιότητι μακαρισθεὶς ἐτελεύτησε.
Παλαμήδης δὲ ἕως μὲν περιῆν πάντων τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ
ὑπερέσχε σοφίᾳ, ἀποθανὼν δὲ ἀδίκως τοσαύτης ἔτυχε
τιμωρίας ὑπὸ θεῶν, ὅσης οὐδεὶς ἄλλος ἀνθρώπων.
ἐτελεύτησε δὲ οὐχ ὑφ' ὧν οἴονταί τινες· οὐ γὰρ ἂν
ἦν ὁ μὲν σχεδόν τι ἄριστος; ὁ δὲ ὅμοιος ἀγαθοῖς·
12 κακοὶ δὲ ἔπραξαν τὸ ἔργον. Μενεσθεὺς δὲ ἐκ τῆς
ἐπιμελείας τῆς ἐκ τῶν κυνηγεσίων τοσοῦτον ὑπερ-
έβαλε φιλοπονίᾳ, ὥστε ὁμολογεῖται τοὺς τῶν Ἑλλήνων
πρώτους ὑστέρους εἶναι τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἐκείνου
πλὴν Νέστορος· καὶ οὗτος οὐ προέχειν λέγεται, ἀλλὰ
13 ἐρίζειν. Ὀδυσσεὺς δὲ καὶ Διομήδης λαμπροὶ μὲν καὶ
καθ' ἓν ἕκαστον, τὸ δὲ ὅλον αἴτιοι τοῦ Τροίαν ἁλῶ-
ναι. Κάστωρ δὲ καὶ Πολυδεύκης ὅσα ἐπεδείξαντο ἐν
τῇ Ἑλλάδι τῶν παρὰ Χείρωνος διὰ τὸ ἀξίωμα τὸ ἐκ
14 τούτων ἀθάνατοί εἰσι. Μαχάων δὲ καὶ Ποδαλείριος

1 ὁ *Διὸς* om. W ‖ Ἰσιόνην M ἀριστεῖον W; fort. Ἡσιόνην κάλλιστον ἀριστεῖον 2 φανεραί M ς πάντες ᾄδουσι W 3 ἐπιλαθομένου Ze ἐπιλανθανομένου WM ‖ ὑπὸ τῆς om. M ς Di ‖ αὑτοῦ ς αὐτοῦ W αὐταῖς M ‖ αἰτίας Pi αἰτίαις WM αἰτίᾳ Di 5 πολὺ W 7 τῆς om. W ‖ συνῆν W ς ἦν M ς 8 σωφροσύνην vel σωφροσύνης Piccolomini ‖ ὁσιότητι M ς αὐτὸς W 9 περιῆν W ἦν M ς ‖ πάντων W πολὺ M ς 10 τοσαύτας ἔτυχεν W 11 τιμωρίας] εὐκλείας W τιμῆς Matthiae 12 οἴονται M ς ἔφασαν W 13 σχεδόν τοι W ‖ ἀγαθῷ W 15 ἐκ del. Sch 16 ὁμολογεῖν M ς 20 τοῦ om. M ς 22 ἑλλάδιν W ‖ χείρωνος ex χείρων W 23 ἀθάνατοί M ς ἅπαντες μεστοὶ W

*παιδευθέντες τὰ αὐτὰ ἐγένοντο καὶ τέχνας καὶ λόγους
καὶ πολέμους ἀγαθοί. Ἀντίλοχος δὲ τοῦ πατρὸς ὑπερ-
αποθανὼν τοσαύτης ἔτυχεν εὐκλείας, ὥστε μόνος φιλο-
πάτωρ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀναγορευθῆναι. Αἰνείας δὲ* 15
*σώσας μὲν τοὺς πατρῴους καὶ μητρῴους θεούς, σώσας
δὲ καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα, δόξαν εὐσεβείας ἐξηνέγκατο,
ὥστε καὶ οἱ πολέμιοι μόνῳ ἐκείνῳ ὧν ἐκράτησαν ἐν
Τροίᾳ ἔδοσαν μὴ συληθῆναι. Ἀχιλλεὺς δ' ἐν ταύτῃ* 16
*τῇ παιδείᾳ τραφεὶς οὕτω καλὰ καὶ μεγάλα μνήμη παρ-
έδωκεν, ὥστε οὔτε λέγων οὔτε ἀκούων περὶ ἐκείνου
οὐδεὶς ἀπαγορεύει.*

Οὗτοι δὲ τοιοῦτοι ἐγένοντο ἐκ τῆς ἐπιμελείας τῆς 17
*παρὰ Χείρωνος, ὧν οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἔτι καὶ νῦν ἐρῶσιν,
οἱ δὲ κακοὶ φθονοῦσιν, ὥστ' ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι εἴ τῳ
συμφοραὶ ἐγίγνοντο ἢ πόλει ἢ βασιλεῖ, ἐλύοντο ⟨δι'⟩
αὐτούς· εἰ δὲ πρὸς τοὺς βαρβάρους πάντας πάσῃ τῇ
Ἑλλάδι νεῖκος ἢ πόλεμος ἦν, διὰ τούτους οἱ Ἕλληνες
ἐκράτουν, ὥστε ἀνίκητον τὴν Ἑλλάδα παρασχέσθαι.*

Ἐγὼ μὲν οὖν παραινῶ τοῖς νέοις μὴ καταφρονεῖν 18
*κυνηγεσίων [μηδὲ τῆς ἄλλης παιδείας]· ἐκ τούτων γὰρ
γίγνονται τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἀγαθοί, εἴς τε τὰ ἄλλα,
ἐξ ὧν ἀνάγκη καλῶς νοεῖν καὶ λέγειν καὶ πράττειν.*

---

18 Aristides Rhetor. II, 9, 2 20 Libanius Oratio V, 20 (I p. 310 Förster)

---

1 *αὐτὰ πάντα* M ς *αὐτὰ ταῦτα* Di 4 *ἀναρρηθῆναι* Co 5. 6 *μὲν τοὺς — σώσας δὲ* om. W 6 *αὐτὸς* W ‖ *τὸν*] *τῶν* W 7 *ἐκράτησεν* Radermacher 8 *συληβῆναι* W 9 *μνήμῃ* Sch *μνημεῖα* WM ς 12 *δὲ* om. M ς ‖ *ἐπιμελείας* W² in marg.; quid W¹ post *λ* habuerit legi non potest 13 *ὧν* M² *ἧς* WM¹ 15. 16 ⟨*δι'*⟩ *αὐτούς* ς Di *αὐτούς* WM *αὐτάς* ς *αὐτοί* Ca 17 *ἦν* om. M ς 18 *παρασχέσθαι* Rü *παρέχεσθαι* W *παρέχειν* M ς *παρασχεῖν* Sch 19 *οὖν* del. Mewaldt (cf. ad p. 140, 2) 20 ⟨*τῶν*⟩ *κυνηγεσίων* ς Pi *τῶν* deest in Aristide ‖ *μηδὲ — παιδείας* del. Di

II. 1 *Πρῶτον μὲν οὖν χρὴ ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ ἐπιτήδευμα τὸ τῶν κυνηγεσίων τὸν ἤδη ἐκ παιδὸς ἀλλάττοντα τὴν ἡλικίαν, εἶτα δὲ καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα παιδεύματα, [τὸν μὲν ἔχοντα] σκεψάμενον τὴν οὐσίαν· ᾧ μὲν ἔστιν ἱκανή, ἀξίως τῆς αὑτοῦ ὠφελείας, ᾧ δὲ μὴ ἔστιν, ἀλλ' οὖν τήν γε προθυμίαν παρεχέσθω μηδὲν ἐλλείπων τῆς ἑαυ-*
2 *τοῦ δυνάμεως. ὅσα δὲ καὶ οἷα δεῖ παρεσκευασμένον ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὸ φράσω καὶ αὐτὰ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἑκάστου, ἵνα προειδὼς ἐγχειρῇ τῷ ἔργῳ. καὶ μηδεὶς αὐτὰ φαῦλα νομισάτω εἶναι· ἄνευ γὰρ δὴ τούτων οὐκ ἂν εἴη πρᾶξις.*

3 *Χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀρκυωρὸν εἶναι ἐπιθυμοῦντα τοῦ ἔργου καὶ τὴν φωνὴν Ἕλληνα, τὴν δὲ ἡλικίαν περὶ ἔτη εἴκοσι, τὸ δὲ εἶδος ἐλαφρόν, ἰσχυρόν, ψυχὴν δὲ ἱκανόν, ἵνα τῶν πόνων τούτοις κρατῶν χαίρῃ τῷ ἔργῳ.*
4 *τὰς δὲ ἄρκυς Φασιανοῦ ἢ Καρχηδονίου λεπτοῦ λίνου καὶ τὰ ἐνόδια καὶ τὰ δίκτυα. ἔστωσαν δὲ αἱ μὲν ἄρκυς ἐννεάλινοι ⟨ἐκ τριῶν τόνων, ἕκαστος δὲ τόνος ἐκ τριῶν λίνων⟩, τὸ δὲ μέγεθος πεντεσπίθαμοι, διπάλαιστοι δὲ τοὺς βρόχους, περικείσθωσαν δὲ τοὺς περι-*

---

12 Harpocratio s. v. *ἀρκυωρός* 16 Poll. V, 26 18 Poll. V, 27

---

3 *εἶτα — παιδεύματα* del. Radermacher; cf. infra c. 12, 18 || Voce *παιδεύματα* incipit V 3. 4 *τὸν μὲν ἔχοντα* del. Di *τὸν νοῦν ἔχοντα* Diels *τιμὴν ἔχοντα* Le 5 *αὑτοῦ* Gail *αὐτοῦ* WVM *αὐτῶν* Ze 6 *ἐλλεῖπον* W 6. 7 *ἑαυτοῦ* om. W^{1} 8 *ἀιτὸ* W || *αὐτὸν* V 8—10 *καὶ τὴν — αὐτὰ* om. W 12 *τῶν μὲν ἀρκύων* M ς *τὸν μὲν ἀρκυωρὸν* Di || *εἶναι* om. M ς 14 *ἐλαρὸν* W 15 *τὸν* W || *ἐν τούτοις* W 16 *ἄρκυς* Di ubique 17 *ἔστων* Di 17. 18 *ἄρκυς* Di *ἄρκυες* WVM 18. 19 ⟨*ἐκ τριῶν — λίνων*⟩ Sch ex Polluce 19 *πεντεσπίθαμοι* Co *πεντασπίθαμοι* WVM 20 *περικείσθωσαν* W in V *σθωσαν* tantum legi potest *ὑφείστωσαν* M *ὑφείσθωσαν* Ca 20. p. 145, 1 *οἱ περίδρομοι ἀνάμματοι* We

δρόμους ἀναμάτους, ἵνα εὔτροχοι ὦσι, τὰ δ' ἐνόδια 5
δωδεκάλινα, ⟨τὰ δὲ δίκτυα ἑκκαιδεκάλινα,⟩ τὸ δὲ μέγεθος τὰ μὲν ἐνόδια διώρυγα, τριώρυγα τετρώρυγα, πεντώρυγα, τὰ δὲ δίκτυα δεκώρυγα, εἰκοσώρυγα, τριακοντώρυγα· ἐὰν δὲ ᾖ μείζω, δυσμεταχείριστα ἔσται· ἀμφότερα δὲ τριακονθάμματα, καὶ τῶν βρόχων τὸ διάστημα ἴσον ταῖς ἄρκυσιν. ἐν δὲ τοῖς ἀκρωλενίοις τὰ 6
μὲν ἐνόδια ἐχέτω μαστούς, τὰ δὲ δίκτυα δακτυλίους, τοὺς δὲ περιδρόμους ἀπὸ στροφείων. αἱ δὲ σχαλίδες 7
τῶν μὲν ἀρκύων τὸ μῆκος δέκα παλαιστῶν, ἔστωσαν δὲ καὶ ἐλάττους· αἱ μὲν ἄνισοι αὐτῶν ἐν τοῖς ἑτεροκλινέσι τῶν χωρίων, ἵνα ἴσα τὰ ὕψη ἐξαίρωσιν, ἐν δὲ τοῖς ὁμαλέσιν αἱ ἴσαι· αὗται δὲ εὐπερίσπαστοι τὰ ἄκρα καὶ αὐταὶ λεῖαι. αἱ δὲ τῶν ἐνοδίων τῶν τῶν ἀρκύων διπλάσιαι, αἱ δὲ τῶν δικτύων τὸ μὲν μέγεθος πεντεσπίθαμοι, δίκρα ἔχουσαι μικρά, τὰ ἐντμήματα μὴ βαθέα· εὐπαγεῖς δὲ πᾶσαι καὶ μὴ ἀσύμμετροι τὰ πάχη πρὸς τὰ μήκη. τῷ δὲ πλήθει τῶν σχαλίδων οἷόν τ' 8
ἐστι χρῆσθαι πρὸς τὰ δίκτυα πολλῷ καὶ ὀλίγῳ· ἐλάτ-

1 Poll. V, 29 2 Poll. V, 30 7 Poll. VI, 29 11 Poll. V, 32

2 ⟨τὰ δὲ — ἑκκαιδεκάλινα⟩ We ex Polluce 3 τριώρυγα om. M ς, in V γα tantum legi potest ‖ τετρώρυγα om. WV 5 δυσμεταχείρισται W 6 τριακοντάμματα W (in V μματα tantum legi potest) 8 ἐνοδία W ‖ δακτιλίυς W 9 περιστρόφους M ς 10 τῶν μὲν Di αἱ μὲν τῶν W μὲν τῶν VM ‖ ἔστων Di 11 ἄνοισι W (in V legi non potest) 12 ἵνα om. VM 13. 14 αὗται — λεῖαι om. W 13 αὐταὶ Sch ‖ εὐπερίσπασται V 14 καὶ αὐταὶ Sa καὶ αὗται M (legi non potest in V), del. Anon. ap. Sa καὶ τὰ ἄκρα αὐτὰ Sch καὶ — λεῖαι del. H. Schenkl ‖ αἱ — ἐνοδίων om. VM ‖ δὲ τὸν W ‖ τῶν τῶν ἀρκύων Rü τὸν τὼν W τῶν δὲ VM τοῦ τῶν Pi 15. 16 πεντεσπίθαμοι Co πεντασπίθαμοι WV πεντασπίθαμον M ς 16 μὴ] οὐ W (legi non potest in V) 17 ευπαγει W 17 18 πάχη πρὸς τὰ om. W 18 σχαλίδων St σταλίδων WVM ‖ οἷο W 19 πολλῷ καὶ ὀλίγῳ Sch πολλῶν καὶ ὀλίγων WVM ‖ ἐλάττονι V ἐλαττόναν W ἐλάττονα M ς

τονι μέν, ἐὰν σφόδρα τείνηται ἐν τῇ στάσει· πλεί-
9 ονι δ', ἐὰν ἡσυχῇ. ἔστω δὲ καὶ ἐν ὅτῳ ἔσονται αἱ
ἄρκυς καὶ τὰ ἐνόδια καὶ τὰ δίκτυα κυνοῦχος μόσχειος
καὶ τὰ δρέπανα, ἵνα ᾖ τῆς ὕλης τέμνοντα φράττειν τὰ
δεόμενα.

III. 1 Τὰ δὲ γένη τῶν κυνῶν διττά, αἱ μὲν καστόριαι,
αἱ δὲ ἀλωπεκίδες. ἔχουσι δ' αἱ μὲν καστόριαι τὴν
ἐπωνυμίαν ταύτην ὅτι Κάστωρ ἡσθεὶς τῷ ἔργῳ μά-
λιστα αὐτὰς διεφύλαξεν· αἱ δ' ἀλωπεκίδες διότι ἐκ
κυνῶν τε καὶ ἀλωπέκων ἐγένοντο· ἐν πολλῷ δὲ χρόνῳ
2 συγκέκραται αὐτῶν ἡ φύσις. χείρους δὲ καὶ πλείους
αἱ τοιαίδε, μικραί, γρυπαί, χαροποί, μυωποί, [αἰσχραί]
⟨ἄμορφοι⟩, σκληραί, ἀσθενεῖς, ψιλαί, ὑψηλαί, ἀσύμμε-
3 τροι, ἄψυχοι, ἄρρινες, οὐκ εὔποδες. αἱ μὲν οὖν μικραὶ
πολλάκις ἀποστεροῦνται τῆς ἐργασίας διὰ τὸ μικρόν·
αἱ δὲ γρυπαὶ ἄστομοι καὶ διὰ τοῦτο οὐ κατέχουσι τὸν
λαγῶ· χαροποὶ δὲ καὶ μυωποὶ χείρω τὰ ὄμματα ἔχου-
σιν, ἄμορφοι δὲ καὶ αἰσχραὶ δρᾶσθαι· αἱ δὲ σκληραὶ
τὰ εἴδη χαλεπῶς ἀπὸ τῶν κυνηγεσίων ἀπαλλάττουσι·
πονεῖν δὲ ἀδύνατοι αἱ ἀσθενεῖς καὶ αἱ ψιλαί· αἱ δὲ

3 Poll. V, 19. 31. Herodianus Philet. p. 442 Pierson 7 Themistius Orat. XXVII p. 335 D. 9 Poll. V, 38 11 Poll. V, 62 17 Tryphon ap. Athen. IX p. 400 A

1 ἐὰν Di ἂν WVM 1. 2 πλέονι M ς (legi non potest in V) πλειόνων W corr. Di 2 ἐὰν Di ἂν WVM 3 ἄρκυες W ‖ τὰ ἐνόδια καὶ δίκτυα W τὰ δίκτυα ἐν ἑκατέροις V (και tantum legi potest) M 4 τὰ prius om. W 6 τὸν W 6 ὦ δισσὰ W ἔστι δισσά M ς (legi non potest in V) ἐστι διττά Di 8 ἔργο W 8. 9 μάλιστα M ς καθαρὰς W (legi non potest in V); cf. c. 6, 1 10 ἀλωπέκον W ‖ ἐν δὲ πολλῷ W 12 αἰσχραί del. Sa 13 ⟨ἄμορφοι⟩ Rü; cf. Pollucem 14 ἄρρινες ς ἄρρενοι W ἄρινες M ς om. V ἄρρινοι Diels 15 πολλάκις ⟨ἐκ τῶν κυνηγεσίων⟩ M ς 16 γριπαὶ W 17 λαγὼν W et sic semper; cf. Tryphonem μυωποὶ δὲ καὶ χαροποὶ VM 20 αἱ δὲ] δὲ καὶ δὲ WV καὶ M

ὑψηλαὶ καὶ αἱ ἀσύμμετροι ἀσύντακτα ἔχουσαι τὰ βήματα
βαρέως διαφοιτῶσιν, αἱ ἄψυχοι καὶ λείπουσι τὰ ἔργα
καὶ ἀφίστανται τὸν ἥλιον † ὑπὸ τὰς σκιὰς καὶ κατα-
κλίνονται· αἱ δὲ ἄρρινες μόλις καὶ ὀλιγάκις αἰσθάνον-
ται τοῦ λαγῶ· αἱ δὲ ἄποδες οὐδ' ἐὰν ὦσιν εὔψυχοι
τοὺς πόνους δύνανται ἀνέχεσθαι, ἀλλ' ἀπαγορεύουσι
διὰ τὸ ἄλγος τῶν ποδῶν.

Εἰσὶ δὲ καὶ τῆς ἰχνεύσεως πολλοὶ τρόποι ἐκ τῶν 4
αὐτῶν κυνῶν· αἱ μὲν γὰρ ἐπειδὰν λάβωσι τὰ ἴχνη,
πορεύονται ἀσήμως, ὥστε μὴ γιγνώσκεσθαι ὅτι ἰχνεύ-
ουσιν, αἱ δὲ τὰ ὦτα μόνον διακινοῦσι, τὴν δὲ οὐρὰν
ἡσυχῇ ἔχουσιν, αἱ δὲ τὰ ὦτα μὲν ἀκίνητα ἔχουσιν,
ἄκρᾳ δὲ τῇ οὐρᾷ σείουσιν. ἄλλαι δὲ συνάγουσι τὰ 5
ὦτα καὶ ἐπισκυθρωπάσασαι διὰ τοῦ ἴχνους, σχάσασαι
τὴν οὐρὰν καὶ φράξασαι διατρέχουσι. πολλαὶ δὲ τού-
των μὲν οὐδὲν ποιοῦσι, μανικῶς δὲ περιφερόμεναι
ὑλακτοῦσι περὶ τὰ ἴχνη, ὅτε δὲ εἰσπίπτουσιν εἰς αὐτά,
ἀφρόνως καταπατοῦσαι τὰς αἰσθήσεις. εἰσὶ δ' αἳ κύ- 6
κλοις πολλοῖς χρώμεναι καὶ πλάνοις ὑπολαμβάνουσαι
ἐκ τοῦ πρόσω τὰ ἴχνη παραλείπουσι τὸν λαγῶ, ὁσάκις
δ' ἐπιτρέχουσι τὰ ἴχνη, εἰκάζουσι, προορώμεναι δὲ τὸν
λαγῶ τρέμουσι καὶ οὐκ ἐπέρχονται πρὶν ἴδωσιν ὑπο-

3 Poll. V, 63 sq. 8 Poll. V, 11 13 Hesych. s. v. σωπιαίνουσιν 14 Hermogenes περὶ ἰδεῶν II p. 318 sq. W. 22 Poll. V, 64

1 αἱ ὑφηλαὶ μὲν ς ‖ αἱ om. M ς ‖ βήματα He ὄμματα WVM σώματα ς 2 καὶ WV δὲ M ς δὲ καὶ Pi; fortasse καὶ αἱ ἄψυχοι 3 τοῦ ἡλίου καὶ ὑπὸ τὰς σκιὰς κατακλίνονται We ⟨φεύγουσαι⟩ τὸν ἥλιον Sch 4 ἄρρινες Di ἄρινοι WVM 5 τῶ λαγὼ W ‖ οὐδ' ἂν W ‖ εὔψυχοι VM ευποδες W 7 ἄλγος VM ἀσθενὲς W 8 ἐκ del. Sch 9 αὐτῶν ⟨διαφορῶν τῶν⟩ Diels τοιούτων Pi 11 μόνον] μὲν Pi 13 ἄκραν δὲ τὴν οὐρὰν Le 17 δὲ om. M ς ‖ ὁτὲ Pi ‖ εἰσπίπτουσειν W 18 καταπατοῦσι? 20 πρόσθεν M (legi non potest in V) 21 ἴνη W 22 ἀτρεμοῦσι Brunck ἠρεμοῦσι Villoison; ὑποτρεμούσας Poll ‖ πρὶν ⟨ἂν⟩ Di

*

7 κινοῦντα. ὅσαι δὲ τὰ τῶν ἄλλων κυνῶν εὑρήματα ἐν
ταῖς ἰχνείαις καὶ μεταδρομαῖς προθέουσαι θαμινὰ σκο-
ποῦσιν, ἑαυταῖς ἀπίστως ἔχουσι· θρασεῖαι δ' αἳ οὐκ
ἐῶσι τῶν συνεργῶν τὰς σοφὰς εἰς τὸ πρόσθεν προ-
ιέναι, ἀλλ' ἀνείργουσι θορυβοῦσαι· αἱ δὲ ἀσπαζόμεναι
τὰ ψευδῆ καὶ ὑπερλαμπρυνόμεναι ἐφ' ὅτῳ ἂν τύχωσι
προάγουσι συνειδυῖαι ἑαυταῖς ὅτι ἐξαπατῶσιν· αἱ δ'
οὐκ εἰδυῖαι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι ταύταις· φαῦλαι δὲ αἳ
οὐκ ἀπαλλαττόμεναι ἐκ τῶν τριμμῶν τὰ ὀρθὰ οὐ γι-
8 γνώσκουσιν. ὅσαι δὲ τῶν κυνῶν τὰ ἴχνη τὰ μὲν εὐναῖα
ἀγνοοῦσι, τὰ δὲ δρομαῖα ταχὺ διατρέχουσιν, οὐκ εἰσὶ
γνήσιαι· διώκουσι δὲ αἱ μὲν ἀρχόμεναι σφόδρα, διὰ
δὲ μαλακίαν ἀνιᾶσιν, αἱ δὲ ὑποθέουσιν, εἶτα ἁμαρτά-
νουσιν, ἕτεραι δὲ ἀνοήτως ἐμπίπτουσαι εἰς τὰς ὁδοὺς
9 ἁμαρτάνουσι τὸ ἀνήκουστον πολὺ ἔχουσαι. πολλαὶ δὲ
τὰ διώγματα ἀφιεῖσαι ἐπανέρχονται διὰ τὸ μισόθηρον,
πολλαὶ δὲ διὰ τὸ φιλάνθρωπον· αἱ δ' ἐκ τῶν ἰχνῶν
κεκλαγγυῖαι ἐξαπατᾶν πειρῶνται ἀληθῆ τὰ ψευδῆ ποιού-
10 μεναι. εἰσὶ δὲ αἳ τοῦτο μὲν οὐ ποιοῦσι, μεταξὺ δὲ
θέουσαι ἐάν ποθεν ἀκούσωσι κραυγῆς, καταλείπουσαι
τὰ αὑτῶν ἔργα ἀκρονοήτως ἐπὶ τοῦτο φέρονται· μετα-

3 Hermogenes l. c. 4 Poll. V, 63. 64 12 Hermogenes l. c. II p. 324 W. 17 Poll. V, 63. Hermog. II p. 324 W.

2 προθέουσι Sa 2. 3 σκοποῦσαι VM Sa 3 4 αἱ — ἐῶσαι Hermogenes 4 σοφὰς VM Hermog σοφωτέρ″ (sic!) W ‖ πρόσθ W 4. 5 ἰέναι Hermog 5 αλλα ψείργουσι W 6 ὅτῳ] ἑώλοις Pi 8 αἳ Di αἱ WVM 9 ἐκ del. Pi cum Polluce 9. 10 γιγνώσκουσιν Di γιγνώσκουσαι V γιγνωσκοισαι W γινώσκουσαι M 11 ἀγνοοῦσι et ταχὺ διατρέχουσιν inter se mutavit Ri 13. 14 ἁμαρτάνουσιν — ὁδοὺς om. W 17 ἐκ] ἐκτὸς He 18 κεκλαγγυῖαι Br κελαγγυῖαι W κεκλαγυῖαι V κεκραγυῖαι M ς 19 δ' M ς ‖ ὁποιοῦσι W 20 θέουσιν M ‖ ἐὰν Di ἂν WVM 21 αὐτῶν VM

θέουσι δὲ αἱ μὲν ἀσαφῶς, αἱ δὲ πολὺ ὑπολαμβάνουσαι, δοξάζουσαι δὲ ἑτέρως· αἱ δὲ πεπλασμένως, φθονερῶς δὲ ἄλλαι ἐκκυνοῦσι παρὰ τὸ ἴχνος διὰ τέλους συμπεριφερόμεναι. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τούτων φύσει 11
ἔχουσι, τὰ δὲ ἡγμέναι ἀνεπιστημόνως· αἱ τοιαῦται μὲν οὖν κύνες δύσχρηστοί εἰσι ⟨καὶ⟩ ἀποτρέψειαν ἂν τοὺς ἐπιθυμοῦντας κυνηγεσίων. οἵας δὲ δεῖ εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους τά τε εἴδη καὶ τὰ ἄλλα, φράσω.

Πρῶτον μὲν οὖν χρὴ εἶναι μεγάλας, εἶτα ἐχούσας IV. 1
τὰς κεφαλὰς ἐλαφράς, σιμάς, ἀρθρώδεις, ἰνώδη τὰ κάτωθεν τῶν μετώπων, ὄμματα μετέωρα, μέλανα, λαμπρά, μέτωπα πλατέα, τὰς διακρίσεις βαθείας, ὦτα μικρά, λεπτά, ψιλὰ ὄπισθεν, τραχήλους μακρούς, ὑγρούς, περιφερεῖς, στήθη πλατέα, μὴ ἄσαρκα ἀπὸ τῶν ὤμων, τὰς ὠμοπλάτας διεστώσας μικρόν, σκέλη τὰ πρόσθια μικρά, ὀρθά, στρογγύλα, στιφρά, ὀρθοὺς τοὺς ἀγκῶνας, πλευρὰς μὴ ἐπὶ γῆν βαθείας, ἀλλ' εἰς τὸ πλάγιον παρηκούσας, ὀσφῦς σαρκώδεις, τὰ μεγέθη μεταξὺ μακρῶν ⟨καὶ⟩ βραχέων, μήτε ὑγρὰς λίαν μήτε σκληράς, λαγόνας μεταξὺ μεγάλων καὶ μικρῶν, ἰσχία

2 Poll. V, 65 9 Poll. V, 57 sqq.

1 δὲ αἱ μὲν V αἱ μὲν W γὰρ αἱ μὲν M ς γοῦν αἱ μὲν Sch ‖ ὑπολαμβάνουσι H. Schenkl 2 δοξάζουσαι Le δοξάζουσι WVM ‖ ἕτεραι VM 3 ἐκκυνοῦσαι M ς ‖ περὶ W 3. 4 συμπαραφερόμεναι M ς 4 πλειστατούτ W 5 ἔχουσι WVM ἔχουσαι ς Ze ἔχουσιν· αἱ δὲ Le ‖ ἀνεπιστήμονος W 5. 6 αἱ — ⟨καὶ⟩ Sch δύσχρηστοί εἰσιν αἱ τοιαῦται μὲν οὖν κύνες WVM 7 κυνηγεσιῶν W ‖ οἵους M ς 9 ἐχούσ W 12 μεγάλα καὶ πλατέα M ς 13 μακρά Vlitius ex Arr. de ven. 5, 7; μικρά etiam Poll ‖ ψιλοῖς VM 15 ἀφεστώσας Poll. legisse videtur 16 στιβρά M ς 16. 17 τοὺς ἀγκῶνας ὀρθούς M ς 17 ἐπὶ γῆν WV ἐπίπαν M ς 18 ὀσφὺν σαρκώδη VM ‖ ⟨μὴ⟩ σαρκώδεις Sch ex Arr. 5, 9 18. 19 τὰ — βραχέων del. Sch 19 μακρῶν, ακρῶ in ras. m. 1 W ‖ ⟨καὶ⟩ St ‖ βραχηῶν W βραχειῶν Pi ‖ μήτε — λίαν om. W 20 καὶ om. W

στρογγύλα, ὄπισθεν σαρκώδη, ἄνωθεν δὲ μὴ συνδεδε-
μένα, ἔνδοθεν δὲ προσεσταλμένα, τὰ κάτωθεν τῶν
κενεώνων λαγαρὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς κενεῶνας, οὐρὰς
μακράς, ὀρθάς, λιγυράς, μηριαίας [μὴ] σκληράς, ὑπο-
κώλια μακρά, περιφερῆ, εὐπαγῆ, σκέλη πολὺ μείζω τὰ
ὄπισθεν τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐπίρρικνα, πόδας περι-
2 φερεῖς. καὶ ἐὰν ὦσι τοιαῦται αἱ κύνες, ἔσονται ἰσχυραὶ
τὰ εἴδη, ἐλαφραί, σύμμετροι, ποδώκεις, καὶ ἀπὸ τῶν
3 προσώπων φαιδραὶ καὶ εὔστομοι. ἰχνευέτωσαν δὲ ἐκ
τῶν τριμμῶν ταχὺ ἀπαλλαττόμεναι, τιθεῖσαι τὰς κεφα-
λὰς ἐπὶ γῆν λεχρίας, ἐμμειδιῶσαι μὲν πρὸς τὰ ἴχνη,
ἐπικαταβάλλουσαι δὲ τὰ ὦτα καὶ τὰ μὲν ὄμματα πυκνὰ
διακινοῦσαι, ταῖς δὲ οὐραῖς διασαίνουσαι, κύκλους πολ-
λοὺς πρὸς τὰς εὐνὰς προϊτωσαν ὁμοῦ διὰ τοῦ ἴχνους
4 ἅπασαι. ὅταν δὲ περὶ αὐτὸν ὦσι τὸν λαγῶ, δῆλον
ποιείτωσαν τῷ κυνηγέτῃ θᾶττον φοιτῶσαι μᾶλλον,
γνωρίζουσαι ἀπὸ τοῦ θυμοῦ, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ἀπὸ
τῶν ὀμμάτων, ἀπὸ τῆς μεταλλάξεως τῶν σχημάτων,
καὶ ἀπὸ τῶν ἀντιβλεμμάτων καὶ ἐμβλεμμάτων εἰς τὴν

15 Poll. V, 61

1. 2 *συνδεδεμένος* W 2 *δὲ* om. W ‖ *προσεσταλμένα* Di e Poll M(?) *προεσταλμένα* WV 3 *κενέων* W ‖ *τοὺς* om. W 4 *μακράς* om. W ‖ *μηριέας* VM ‖ *μὴ* del. Jungermann ex Polluce 5 *εὐπαγῆ* Di e Poll *εὐπαχῆ* VM *εὐπανῆ* W 6 *καὶ ἐπίρρικνα* Sch e Polluce *καὶ περικνά* WVM ς *καίπερ ἱκανά* Gail 7 *καὶ ἐὰν*] *ἂν* W *ἂν δ'* Pi 9 *τὸν προσώπ* W ‖ *ἔστομοι* W ‖ *ἐνευέτωσαν* W (legi non potest in V) *ἰχνευόντων* Di 11 *λεχρίας* Br *λεχρείας* M *δαχρείας* V om. W ‖ *ἐπιμειδιῶσαι* Pi 12 *καὶ* om. VM 13 *διακινοῦσαι* ς Brunck *διακινούντων* WVM ‖ *διασκίνουσαι* W 14 *εὐνὰς* Sch *πλευρὰς* WVM ‖ *προϊόντων* Di 15 *αὐτῷ* W 16 *ποιούντων* Di ‖ *κυνιγέτη* W 17 *θυμοῦ*] *σεισμοῦ τῆς οὐρᾶς* Ri 18. 19 *τῆς — ἀπὸ* om. W 18 *σχημάτων* Le *σωμάτων* M ς (in V *σ* tantum legi potest) *ὀμμάτων* Poll *σημάτων* St 19 *ἀναβλημμάτων* M ς Poll ‖ *ἐβλημάτων* W ‖ *καὶ* — p. 151, 1 *ἀναστρεμμάτων* om. M ς

*ὕλην καὶ ἀναστρεμμάτων τῶν ἐπὶ τὰς καθέδρας τοῦ
λαγῶ, καὶ ἀπὸ τῶν εἰς τὸ πρόσθεν καὶ ὄπισθεν καὶ
εἰς τὸ πλάγιον διαρριμμάτων, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀληθῶς
ἤδη αἰωρεῖσθαι τὴν ψυχὴν καὶ ὑπερχαίρειν, ὅτι τοῦ
λαγῶ ἐγγύς εἰσι. διωκέτωσαν δὲ ἐρρωμένως καὶ μὴ* 5
*ἐπανιεῖσαι σὺν πολλῇ κλαγγῇ καὶ ὑλαγμῷ, συνεκπερῶ-
σαι μετὰ τοῦ λαγῶ πάντῃ· μεταθείτωσαν δὲ ταχὺ καὶ
λαμπρῶς, πυκνὰ μεταφερόμεναι καὶ ἐπανακλαγγάνουσαι
δικαίως· πρὸς δὲ τὸν κυνηγέτην μὴ ἐπανίτωσαν λιποῦ-
σαι τὰ ἴχνη. μετὰ δὲ τοῦ εἴδους καὶ τοῦ ἔργου τού-* 6
*του εὔψυχοι ἔστωσαν καὶ εὔρινες καὶ εὔποδες καὶ
εὔτριχες. εὔψυχοι μὲν οὖν ἔσονται, ἐὰν μὴ λείπωσι τὰ
κυνηγέσια ὅταν ᾖ πνίγη· εὔρινες δέ, ἐὰν τοῦ λαγῶ
ὀσφραίνωνται ἐν τόποις ψιλοῖς, ξηροῖς, προσειλοις τοῦ
ἄστρου ἐπιόντος· εὔποδες δέ, ἐὰν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ μὴ
καταρρηγνύωνται αὐτῶν οἱ πόδες τὰ ὄρη θεουσῶν·
εὔτριχες δέ, ἐὰν ἔχωσι λεπτὴν καὶ πυκνὴν καὶ μαλα-
κὴν τὴν τρίχα. τὰ δὲ χρώματα οὐ χρὴ εἶναι τῶν κυ-* 7
*νῶν οὔτε πυρρὰ οὔτε μέλανα οὔτε λευκὰ παντελῶς·
ἔστι γὰρ οὐ γενναῖον τοῦτο, † ἀλλ' ἁπλοῦν καὶ θη-
ριῶδες. αἱ μὲν οὖν πυρραὶ ἔχουσαι ἔστωσαν λευκὴν* 8

14 Poll. V, 66 17 Poll. V, 59. Arrian. Cyn. 6, 1 18 Poll. V, 65

2 *λαγὼ* W ubique 3 *διαριμάτων* M ‖ *εὐδήλως* He; fort. recte 4 *ὑπερχαίρει* M ς 5 *διωκόντων* Di 7 *μεταθείτωσαν* St *μετατιθέτωσαν* WVM *μεταθεόντων* Di 8 *μεταστρεφόμεναι* Sch ‖ *ἐπανακλαγκάνουσαι* W 9 *εἰκαίως* St ‖ *ἐπανιόντων* Di 11 *ἔστων* Di ‖ *εὔποδες καὶ εὔρινες* VM 11. 12 *καὶ εὔτριχες* om. VM 12 *λίπωσι* VM 13 *πνίκη ᾖ* W *ᾖ πνῖγος* Co 14 *ὀσφραίνονται* W ς ‖ *προσείλοις* Co *προσηλίοις* WVM, quod iam Pollux legit 15 *ἐπιότος* W ‖ *τὴν αὐτὴν ὥραν* Ri 20 *τοῦτο τὸ ἁπλοῦν, ἀλλὰ θηριῶδες* Sch *τοῦτο, ἀλλὰ τὸ ἁπλοῦν καὶ θηριῶδες* Radermacher 21 *πυρρὰ* M ς ‖ *ἔστων* Di

τρίχα ἐπανθοῦσαν περὶ τὰ πρόσωπα καὶ αἱ μέλαιναι, αἱ
δὲ λευκαὶ πυρράν· ἐπὶ δὲ ταῖς μηριαίαις ἄκραις τρίχας
ὀρθάς, βαθείας, καὶ ἐπὶ ταῖς ὀσφύσι καὶ ταῖς οὐραῖς
κάτω, ἄνωθεν δὲ μετρίας.
9 Ἄγειν δὲ ἄμεινον τὰς κύνας ⟨εἰς⟩ τὰ ὄρη πολλάκις,
τὰ δὲ ἔργα ἧττον· τὰ μὲν γὰρ ὄρη οἷόν τέ ἐστι καὶ
ἰχνεύειν καὶ μεταθεῖν καθαρῶς, τὰ δὲ ἔργα οὐδέτερα
10 διὰ τοὺς τριμμούς. ἔστι δὲ καὶ ἄνευ τοῦ εὑρίσκειν
τὸν λαγῶ ἀγαθὸν ἄγειν τὰς κύνας εἰς τὰ τραχέα· καὶ
γὰρ εὔποδες γίγνονται καὶ τὰ σώματα διαπονοῦσαι ἐν
11 τόποις τοιούτοις ὠφελοῦνται. ἀγέσθωσαν δὲ θέρους
μὲν μέχρι μεσημβρίας, χειμῶνος δὲ δι' ἡμέρας, μετο-
πώρου δ' ἔξω μεσημβρίας, ἐντὸς δὲ ἑσπέρας τὸ ἔαρ.
ταῦτα γὰρ μέτρια.
V. 1 Τὰ δὲ ἴχνη τοῦ λαγῶ τοῦ μὲν χειμῶνος μακρά ἐστι
διὰ τὸ μῆκος τῶν νυκτῶν· τοῦ δὲ θέρους βραχέα διὰ
τὸ ἐναντίον. χειμῶνος μὲν οὖν πρωὶ οὐκ ὄζει αὐτῶν,
ὅταν πάχνη ᾖ ἢ παγετός· ἡ μὲν γὰρ πάχνη τῇ αὑτῆς
ἰσχύι ἀντισπάσασα τὸ θερμὸν ἔχει ἐν ἑαυτῇ, ὁ δὲ πα-
2 γετὸς ἐπιπήξας. καὶ αἱ κύνες μαλκίουσαι τὰς ῥῖνας
οὐ δύνανται αἰσθάνεσθαι, ὅταν ᾖ τοιαῦτα, πρὶν ἂν ὁ
ἥλιος διαλύσῃ αὐτὰ ἢ προϊοῦσα ἡ ἡμέρα· τότε δὲ καὶ

---

5 Aelian. Hist. an. XIII, 24 20 Poll. V, 49

---

1 πρόσωπα WV μέτωπα M ς Poll. 1. 2 αἱ δὲ λευκαὶ bis in W 2 ἄκρως W 3 οὐραῖς] ὑγρος αἶσ W 5 εἰς ς Aelianus om. WVM 6 ⟨εἰς⟩ δὲ τὰ Hercher ‖ ὄρη ἄντος τὰ μὲν ὄρη W 8 ἄναι W Auctiorem locum Aelianus legisse videtur 9 εἰς ς et Aelianus, om. WVM 10 διαπονοῦντες W ἐκπονούσας Aelian. 11 ἀγέσθων Di 12 διὰ W 12. 13 μετοπωνου W 16 νυκτὸν W 17 πρωὶ ** W πρῴ Di ubique ‖ αὐτὸν W 18 αὐτῆς VM 20 μαλκίουσαι G. Dindorf μαλακῶσαι WVM ita Poll. legit μαλκιῶσαι Gesner 22 πριοῦσα W

αἱ κύνες ὀσφραίνονται καὶ αὐτὰ ἐπαναφερόμενα ὄζει.
ἀφανίζει δὲ καὶ ἡ πολλὴ δρόσος καταφέρουσα αὐτά, 3
καὶ οἱ ὄμβροι οἱ γιγνόμενοι διὰ χρόνου ὀσμὰς ἄγον-
τες τὴν γῆν ποιοῦσι δύσοσμον, ἕως ἂν ψυχθῇ· χείρω
δὲ καὶ τὰ νότια ποιεῖ· ὑγραίνοντα γὰρ διαχεῖ· τὰ δὲ
βόρεια, ἐὰν ᾖ ἄλυτα, συνίστησι καὶ σῴζει. οἱ δὲ ὑετοὶ 4
κατακλύζουσι καὶ αἱ ψακάδες, καὶ ἡ σελήνη ἀμαυροῖ
τῷ θερμῷ, μάλιστα δὲ ὅταν ᾖ πανσέληνος· καὶ μανό-
τατα τότε· χαίροντες γὰρ τῷ φέγγει ἐπαναρριπτοῦντες
μακρὰν διαιροῦσιν ἀντιπαίζοντες· ταραχώδη δὲ ὅταν
ἀλώπεκες προδιεξέλθωσι γίγνεται. τὸ δὲ ἔαρ κεκρα- 5
μένον τῇ ὥρᾳ καλῶς παρέχει τὰ ἴχνη λαμπρά, πλὴν
εἴ τι ἡ γῆ ἐξανθοῦσα βλάπτει τὰς κύνας, εἰς τὸ αὐτὸ
συμμιγνύουσα τῶν ἀνθέων τὰς ὀσμάς. λεπτὰ δὲ καὶ
ἀσαφῆ τοῦ θέρους· διάπυρος γὰρ οὖσα ἡ γῆ ἀφανίζει
τὸ θερμὸν, ὃ ἔχουσιν· ἔστι γὰρ λεπτόν· καὶ αἱ κύνες
ἧττον ὀσφραίνονται τότε διὰ τὸ ἐκλελύσθαι τὰ σώματα.
τοῦ δὲ μετοπώρου καθαρά· ὅσα γὰρ ἡ γῆ φέρει, τὰ
μὲν ἥμερα συγκεκόμισται, τὰ δὲ ἄγρια γήρᾳ διαλέλυ-
ται· ὥστε οὐ παραλυποῦσι τῶν καρπῶν αἱ ὀσμαὶ εἰς
ταὐτὰ φερόμεναι. ἔστι δὲ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέ- 6
ρους καὶ τοῦ μετοπώρου τὰ ἴχνη ὀρθὰ ἐπὶ πολύ, τοῦ
δ' ἦρος συμπεπλεγμένα· τὸ γὰρ θηρίον συνδυάζεται

---

8 Poll. V, 67 11 Poll. V, 49 14 Poll. V, 50 18 Poll. V, 50

---

4 τὴν γῆν Ri τῆς γῆς WVM 6 ἄλυπα VM (?) ‖ σώζ (inter σ et ώ littera, quae legi non potest) W 7 ψακάδες Di ψεκάδες WVM 8 τὸ θερμόν Gesner 10 μακρὰν Pi ex Polluce μακρὰ WVM ‖ διαίρουσιν ἀτιπαίζοντες W 14 συμμειγνύουσα Diels ubique συμμιγνῦσα Di ‖ ἀνθέων Sch ex Polluce ἀνθῶν WVM ‖ ἀπτὰ καὶ W 20 τῶν om. W 21 ταὐτὰ Sch ταῦτα WVM 22 ἐπὶ τὸ M ς 23 δὲ W ‖ συνδιάζεται W

μὲν ἀεί, μάλιστα δὲ ταύτην τὴν ὥραν· ὥστε διὰ τοῦτο
ἐξ ἀνάγκης μετ' ἀλλήλων πλανώμενοι τοιαῦτα ποιοῦσιν.
7 ὄζει δὲ τῶν ἰχνῶν ἐπὶ πλείω χρόνον τῶν εὐναίων ἢ
τῶν δρομαίων· τὰ μὲν γὰρ εὐναῖα ὁ λαγὼς πορεύεται
ἐφιστάμενος, τὰ δὲ δρομαῖα ταχύ· ἡ γῆ οὖν τῶν μὲν
πυκνοῦται, τῶν δὲ οὐ πίμπλαται. ἐν δὲ τοῖς ὑλώδεσι
μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς ψιλοῖς ὄζει· διατρέχων γὰρ καὶ ἀνα-
καθίζων ἅπτεται πολλῶν.
8 Κατακλίνονται δ' εἰς ἃ ἡ γῆ φύει ἢ ἔχει ἐφ' ἑαυ-
τῆς ὑπὸ παντί, ἐπ' αὐτῶν, ἐν αὐτοῖς, παρ' αὐτά, ἄπω-
θεν πολύ, μικρόν, μεταξὺ τούτων· ὁτὲ δὲ καὶ ἐν τῇ
θαλάττῃ διαρριπτῶν ἐπὶ τὸ δυνατὸν καὶ ἐν ὕδατι, ἐάν
9 τι ᾖ ὑπερέχον ἢ ἐμπεφυκὸς ἐν τούτῳ. ὁ μὲν οὖν
εὐναῖος ποιούμενος εὐνὴν ἐπὶ πολὺ ὅταν μὲν ᾖ ψύχη,
ἐν εὐδιεινοῖς, ὅταν δὲ καύματα, ἐν παλισκίοις, τὸ δὲ
ἔαρ καὶ τὸ μετόπωρον ἐν προσείλοις· οἱ δὲ δρομαῖοι
οὐχ οὕτω διὰ τὸ ὑπὸ τῶν κυνῶν ἔκπληκτοι γίγνεσθαι.
10 κατακλίνεται δὲ ὑποθεὶς τὰ ὑποκώλια ὑπὸ τὰς λαγό-
νας, τὰ δὲ πρόσθεν σκέλη τὰ πλεῖστα συνθεὶς καὶ ἐκ-
τείνας, ἐπ' ἄκρους δὲ τοὺς πόδας τὴν γένυν καταθείς,
τὰ δὲ ὦτα ἐπιπετάσας ἐπὶ τὰς ὠμοπλάτας, εἶτα δὲ
ὑποστέγει τὰ ὑγρά· ἔχει δὲ καὶ τὴν τρίχα στεγανήν·
11 πυκνὴ γὰρ καὶ μαλακή. καὶ ὅταν μὲν ἐγρηγόρῃ, κατα-
μύει τὰ βλέφαρα. ὅταν δὲ καθεύδῃ, τὰ μὲν βλέφαρα

17 Poll. V, 72

4 δρομαιῶν W ‖ μὲν del. Le ‖ γὰρ om. M ς ‖ εὐραῖα ὁ ὁ W ‖ ἐπιπορεύεται St 6 ποκνοῦται τὸν W 7 ἢ] καὶ V 9 κατακλίνόνδε δ' W 10 παρὰ W 10. 11 ἄποθεν V ς 12 θαλάσσῃ WV 12 διαρριο των W 14 εὐραῖος W ‖ ⟨ὁ⟩ ποιούμενος Le ‖ ἐπὶ ⟨τὸ⟩ M ς ‖ ποιούμενος — πολὺ del. Pi 15 παλινσκίοις M
16 φθινόπωρον VM ‖ προσείλοις Di προσηλίοις WVM 17 οὗτως VM ‖ ἔκπλεκτοι V ἔμπληκτοι M ς 19 συνθεὶς M ς Poll ἐκθεὶς WV 23 ἐγρηγορῇ WM

ἀναπέπταται ἀκίνητα, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ἀτρέμας ἔχουσι·
τοὺς δὲ μυκτῆρας, ὅταν μὲν εὕδῃ, κινεῖ πυκνά, ὅταν
δὲ μή, ἧττον. ὅταν δὲ ἡ γῆ βρύῃ, μᾶλλον τὰ ἔργα ἢ 12
τὰ ὄρη ἔχουσιν. ὑπομένει δὲ πανταχοῦ ἰχνευόμενος,
ἐὰν μήτι περίφοβος τῆς νυκτὸς γένηται· παθὼν δὲ
τοῦτο ὑποκινεῖ.

Πολύγονον δ' ἐστὶν οὕτως, ὥστε τὰ μὲν τέτοκε, τὰ 13
δὲ τίκτει, τὰ δὲ κύει. τῶν δὲ μικρῶν λαγίων ὄζει
μᾶλλον ἢ τῶν μεγάλων· ἔτι γὰρ ὑγρομελῆ ὄντα ἐπι-
σύρεται ὅλα ἐπὶ τῆς γῆς. τὰ μὲν οὖν λίαν νεογνὰ οἱ 14
φιλοκυνηγέται ἀφιᾶσι τῇ θεῷ· οἱ δὲ ἤδη ἔτειοι τάχιστα
θέουσι τὸν πρῶτον δρόμον, τοὺς δ' ἄλλους οὐκέτι·
εἰσὶ γὰρ ἐλαφροί, ἀδύνατοι δέ.

Λαμβάνειν δὲ τοῦ λαγῶ τὰ ἴχνη ὑπάγοντα τὰς 15
κύνας ἐκ τῶν ἔργων ἄνωθεν· ὅσοι δὲ μὴ ἔρχονται
αὐτῶν εἰς τὰ ἐργάσιμα, * * τοὺς λειμῶνας, τὰς νάπας,
τὰ ῥεῖθρα, τοὺς λίθους, τὰ ὑλώδη· καὶ ἐὰν ὑποκινῇ,
μὴ ἀναβοᾶν, ἵνα μὴ αἱ κύνες ἔκφρονες γιγνόμεναι
χαλεπῶς τὰ ἴχνη γνωρίζωσιν. εὑρισκόμενοι δ' ὑπ' 16
αὐτῶν καὶ διωκόμενοι ἔστιν ὅτε διαβαίνουσι τὰ ῥεύ-
ματα καὶ ὑποκάμπτουσι καὶ καταδύονται εἰς φάραγ-
γας καὶ εἰς εἰλεούς· πεφόβηνται γὰρ οὐ μόνον τὰς

---

7 Athen. IX p. 401 E. Poll. V, 73   9 Poll. V, 15   16 Arr. Cyn. 22, 1   22 Poll. V, 14

---

1 ἀτρέμα W   3 βρύει W   5 πατὼν W   7 §§ 13 et 14 post § 16 transposuit Christian || Πολύγονος Ri   8 κυεῖ Di || τὸν δὲ μικρῶν W   9 ἢ τὸν W   10 ὅτα W   13 § 15 transponendam censet We   14 ἐπάγοντα Ri   15 τὸν ἔγων W || ὅση W || δὲ μὴ] γε δὴ Cou, del. St   16 αὐτὸν W || ⟨ἔρχονται εἰς⟩ Br ⟨εἰς⟩ Diels ⟨ἐρευνᾶν⟩ We   20 αὐτὸν W   21 καὶ ὑποκάμπτουσι om. W
22 εἰς εἰλεούς Di εἰς εἴλους W εἰς εἰλούς V εἰσειλοῦσι M εἰς εἰλυούς Br ἰλεοί vel ἰλαῖοι vel ἐλεοί Poll

κύνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀετούς· ὑπερβάλλοντες γὰρ τὰ
σιμὰ καὶ τὰ ψιλὰ ἀναρπάζονται, ἕως ἂν ὦσιν ἔτειοι·
[τοὺς δὲ μείζους ἐπιτρέχουσαι αἱ κύνες ἀφαιροῦνται.]
17 ποδωκέστατοι μὲν οὖν εἰσιν οἱ ὄρειοι, οἱ πεδινοὶ δὲ
ἧττον, βραδύτατοι δὲ οἱ ἕλειοι· οἱ δ' ἐπὶ πάντας τοὺς
τόπους πλανῆται χαλεποὶ πρὸς τοὺς δρόμους· τὰ γὰρ
σύντομα ἴσασι· θέουσι δὲ μάλιστα μὲν τὰ ἀνάντη ἢ
τὰ ὁμαλά, τὰ δὲ ἀνώμαλα ἀνομοίως, τὰ δὲ κατάντη
18 ἥκιστα. διωκόμενοι δέ εἰσι κατάδηλοι μάλιστα μὲν διὰ
γῆς κεκινημένης, ἐὰν ἔχωσιν † ἔνιοι ἐρύθημα, καὶ διὰ
καλάμης διὰ τὴν ἀνταύγειαν· κατάδηλοι δὲ καὶ ἐν τοῖς
τριμμοῖς καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐὰν ὦσιν ἰσόπεδοι· τὸ γὰρ
φανὸν τὸ ἐν αὐτοῖς ἐνὸν ἀντιλάμπει· ἄδηλοι δέ, ὅταν
⟨κατὰ⟩ τοὺς λίθους, τὰ ὄρη, τὰ φελλία, τὰ δασέα ἀπο-
19 χωρῶσι, διὰ τὴν ὁμόχροιαν. προλαμβάνοντες δὲ τὰς
κύνας ἐφίστανται καὶ ἀνακαθίζοντες ἐπαίρουσιν αὑτοὺς
καὶ ἐπακούουσιν εἴ που πλησίον κλαγγὴ ἢ ψόφος τῶν
20 κυνῶν· καὶ ὅθεν ἂν ἀκούσωσιν, ἀποτρέπονται. ὁτὲ δὲ
καὶ οὐκ ἀκούσαντες, ἀλλὰ δόξαντες ἢ πεισθέντες ὑφ'
αὑτῶν παρὰ τὰ αὐτά, διὰ τῶν αὐτῶν, ἐπαλλάττοντες
21 ἅλματα, ἐμποιοῦντες ἴχνεσιν ἴχνη, ἀποχωροῦσι. καί
εἰσι μακροδρομώτατοι μὲν οἱ ἐκ τῶν ψιλῶν εὑρισκό-

---

1 ὑπερβαλόντες VM 2 ὦσιν W ut videtur 3 τοὺς — ἀφαιροῦνται del. Rü ‖ ἀναιροῦνται Ri 4 ποδωκέστατος W ‖ πεδεινοὶ W 5. 6 ἧττον — χαλεποὶ om. W 5 ἕλειοι M 6 πλάνητες Co 7 σύνταμα W ‖ δὲ He γὰρ WVM γοῦν? 7. 8 aut ἢ τὰ ὁμαλά delendum aut ἧττον δὲ τὰ ὁμαλά aut καὶ τὰ ὁμαλά scribendum censet Pi 8 ἀνώμαλαν W ἀνόμοια M ἀνόμ** V ‖ ἀνομοίως] σπανίως He 10 ἔνιον M ς ἐνὸν Diels ⟨ὥσπερ⟩ ἔνιοι? ‖ καὶ — 12 ταῖς om. W 12 ὁδοῖσι W ut videtur 14 ⟨κατὰ⟩ Le ‖ φέλλεια Di 18 ἀπτρέπονων W ‖ ὅτε VM 19 ουσαντες W 19. 20 ὑφ' αὑτῶν Sch ὑπ' αὐτὰ W ὑπ' αὐτῶν VM ἐπὶ τὰ αὐτὰ Ri 20 τὸν αὐτὸν W 21 καὶ καὶ M 22 τὸν W

*μενοι διὰ τὸ καταφανές, βραχυδρομώτατοι δὲ οἱ ἐκ
τῶν δασέων· ἐμποδὼν γὰρ τὸ σκοτεινόν.*

Δύο δὲ καὶ τὰ γένη ἐστὶν αὐτῶν· οἱ μὲν γὰρ με- 22
*γάλοι τὸ χρῶμα ἐπίπερκνοι καὶ τὸ λευκὸν τὸ ἐν τῷ
μετώπῳ μέγα ἔχουσιν, οἱ δ' ἐλάττους, ἐπίξανθοι, μι-
κρὸν τὸ λευκὸν ἔχοντες. τὴν δὲ οὐρὰν οἱ μὲν κύκλῳ* 23
*περιποίκιλον, οἱ δὲ παράσειρον, καὶ τὰ ὄμματα οἱ μὲν
χαροποί, οἱ δ' ὑπόγλαυκοι· καὶ τὰ μέλανα τὰ περὶ τὰ
ὦτα ἄκρα οἱ μὲν ἐπὶ πολύ, οἱ δὲ ἐπὶ μικρόν. ἔχουσι* 24
*δὲ αὐτῶν αἱ πολλαὶ τῶν νήσων τοὺς ἐλάττους, αἵ τ'
ἔρημοι καὶ ⟨αἱ⟩ οἰκούμεναι· τὸ δὲ πλῆθος πλείους ἐν
αὐταῖς ἢ ἐν ταῖς ἠπείροις· οὐ γάρ εἰσιν οὔτ' ἀλώπεκες
ἐν ταῖς πολλαῖς αὐτῶν, αἵτινες καὶ αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα
ἐπιοῦσαι ἀναιροῦνται, οὔτε ἀετοί· τὰ μεγάλα γὰρ ὄρη
ἔχουσι μᾶλλον ἢ τὰ μικρά· ἐλάττω δὲ ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ
ἐν ταῖς νήσοις. κυνηγέται δὲ εἰς μὲν τὰς ἐρήμους* 25
*ὀλιγάκις ἀφικνοῦνται, ἐν δὲ ταῖς οἰκουμέναις ὀλίγοι
ὄντες καὶ οὐ φιλόθηροι οἱ πολλοί· εἰς δὲ τὰς ἱερὰς
τῶν νήσων οὐδὲ διαβιβάζειν οἷόν τε κύνας. ὅταν οὖν
τῶν τε ὑπαρχόντων ὀλίγους ἐκθηρῶνται καὶ τῶν ἐπι-
γιγνομένων, ἀνάγκη ἀφθόνους εἶναι.*

Βλέπει δὲ οὐκ ὀξὺ διὰ πολλά· τά τε γὰρ ὄμματα 26
ἔχει ἔξω καὶ τὰ βλέφαρα ἐλλείποντα καὶ οὐκ ἔχοντα

---

3 Poll. V, 68 **4** Poll. V, 67 **22** Poll. V, 69

---

2 *τὸν* W ‖ *ἐμποδῶν* W **3** *δὲ καὶ* M ς *δὲ* W *καὶ* V **4** *τὸ χρῶμα* om. M ς ‖ *ἐπίπερκνοι* Poll *ἐπίπερνοι* W *ἐπίπερκοι* VM ‖ *τῶ λευκῶ* M[1] ς ‖ *τὸ* om. W **5** *μεγ'* V **7** *περιποίκιλλον* W ‖ *παράσηρον* M ς **8** *ὑποχαροποί* M ς **8. 9** *ὦτα τὰ ἄκρα* M **11** ⟨*αἱ*⟩ Sch **13** *αὐτῶν*] *αὐτὸν* W **14** *γὰρ μεγάλα* W **17. 18** *ὀλίγοι ὄντες*] *ὀλίγοι εἰσὶ* Di *ἁλιεύοντες* Radermacher fort. recte *ὀλιγοροῦντες* Pi *ὀλιγοροῦσι, ὄντες* Ri **18** *φιλόθειροι* aut *φιλόθεροι* W **19** *τὸν νησῶν* W ‖ *ὅταν*] *οὗ ἂν* He **20** *ὀλί* W ‖ *ἐκθηρῶντε* M ς

προβολὴν ταῖς αὐγαῖς· ἡ ὄψις οὖν διὰ ταῦτα ἀμαυρὰ
27 ⟨καὶ⟩ ἐσκεδασμένη. ἅμα δὲ τούτοις καὶ ἐν ὕπνῳ ὂν
τὰ πολλὰ τὸ θηρίον οὐκ ὠφελεῖται πρὸς τὸ ὁρᾶν. καὶ
ἡ ποδώκεια πρὸς τὸ ἀμβλυώττειν αὐτῷ πολὺ συμβάλ-
λεται· ταχὺ γὰρ ἑκάστου παραφέρει τὴν ὄψιν πρὶν
28 νοῆσαι ὅ,τι ἐστί. καὶ οἱ φόβοι τῶν κυνῶν, ὅταν διώ-
κωνται, † ἑπόμενοι μετὰ τούτων συνεξαιροῦνται τὸ
προνοεῖσθαι. ὥστε διὰ ταῦτα προσπίπτων λανθάνει
29 πρὸς πολλὰ καὶ εἰς τὰς ἄρκυς ἐμπίπτων. εἰ δ' ἔφευγεν
ὀρθόν, ὀλιγάκις ἂν ἔπασχε τὸ τοιοῦτον· νῦν δὲ περι-
βάλλων καὶ ἀγαπῶν τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἐγένετο καὶ
ἐτράφη, ἁλίσκεται. κατὰ πόδας δὲ οὐ πολλάκις ὑπὸ
τῶν κυνῶν διὰ ⟨τὸ⟩ τάχος κρατεῖται· ὅσοι δὲ ἁλίσκον-
ται, παρὰ φύσιν τοῦ σώματος, τύχῃ δὲ χρώμενοι·
οὐδὲν γὰρ τῶν ὄντων ἰσομέγεθες τούτῳ ὅμοιόν ἐστι
πρὸς ἁρμόν.
30 Σύγκειται γὰρ ἐκ τοιούτων τὸ σῶμα. ἔχει γοῦν
κεφαλὴν κούφην, μικράν, κατωφερῆ, στενὴν ἐκ τοῦ
πρόσθεν, τράχηλον λεπτόν, περιφερῆ, οὐ σκληρόν, μῆ-
κος ἱκανόν, ὠμοπλάτας ὀρθάς, ἀσυνδέτους ἄνωθεν,
σκέλη τὰ ἐπ' αὐτῶν ἐλαφρά, σύγκωλα, στῆθος οὐ βα-

13 Arrian. Cyn. II, 2   17 Poll. V, 69 sq.

2 ⟨καὶ⟩ Ze   4 ποδώκεια Di πωδωκία WV ποδωκεία M ‖ ἀμβλυώττειν Di e Polluce ἀμβλυωπεῖν WVM   5 ⟨παρ'⟩ ἕκαστον Ri   7 ἑπόμενοι] εἱλλόμενοι Diels; διώκονται ἐπεμόμενοι μετὰ τούτων Niemeyer; fortasse lacuna statuenda. Agitur de canibus ‖ τούτον W ‖ συδαιροῦνται W   8 ὥτε W ‖ προπίπτων W   9 ἔφυγεν VM   10 ὀρθόν Di ὄρθιον WVM   13 τὸν W ‖ ⟨τὸ⟩ Le   14 τοῦ deest apud Arrianum   15 ἀνόμοιόν VM ἂν ὅμοιόν Ze ὂν ὅμοιον Ri   16 ἁρμόν] δρόμον ς St   17 γοῦν Rü γὰρ WVM   18 καταφερῆ V ς variant codd. Pollucis   18. 19 στενὴν — περιφερῆ om. M ς στενὴν — πρόσθεν del. Lenz εἰς στενὸν καταλήγουσαν Poll   19 ὦτα ὑψηλά ante τράχηλον add. Gesner e Polluce ‖ λεπτὸν περιφερῆ del. Lenz

ῥύτονον, πλευρὰς ἐλαφράς, συμμέτρους, ὀσφῦν περι-
φερῆ, κωλῆν σαρκώδη, λαγόνας ὑγράς, λαπαρὰς ἱκανῶς,
ἰσχία στρογγύλα, πλήρη κύκλῳ, ἄνωθεν δὲ ὡς χρὴ
διεστῶτα, μηροὺς μακρούς, εὐπαγεῖς, ἔξωθεν μῦς ἐπι-
τεταμένους, ἔνδοθεν δὲ οὐκ ὀγκώδεις, ὑποκώλια μακρά,
στιφρά, πόδας τοὺς πρόσθεν ἄκρως ὑγρούς, στενούς,
ὀρθούς, τοὺς δὲ ὄπισθεν στερεούς, πλατεῖς, πάντας δὲ
οὐδενὸς τραχέος φροντίζοντας, σκέλη τὰ ὄπισθεν μείζω
πολὺ τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐγκεκλιμένα μικρὸν ἔξω, τρί-
χωμα βραχύ, κοῦφον. ἔστιν οὖν ἀδύνατον μὴ οὐκ 31
εἶναι ἐκ τοιούτων συνηρμοσμένον ἰσχυρόν, ὑγρόν,
ὑπερέλαφρον. τεκμήριον δὲ ὡς ἐλαφρόν ἐστιν· ὅταν
ἀτρέμα διαπορεύηται, πηδᾷ (βαδίζοντα δὲ οὐδεὶς ἑώρα-
κεν οὐδ' ὄψεται) τιθεὶς εἰς τὸ ἐπέκεινα τῶν ἔμπροσθεν
ποδῶν τοὺς ὄπισθεν καὶ ἔξω καὶ θεῖ οὕτως. δῆλον δὲ
τοῦτο [τὸ] ἐν χιόνι. οὐρὰν δὲ οὐκ ἐπιτηδείαν ἔχει πρὸς 32
δρόμον· ἐπευθύνειν γὰρ οὐχ ἱκανὴ τὸ σῶμα διὰ τὴν
βραχύτητα· ἀλλὰ τῷ ὠτὶ ἑκατέρῳ τοῦτο ποιεῖ, καὶ
ὅταν ἀνιστῆται ὑπὸ τῶν κυνῶν * *, καταβάλλων γὰρ

2 Athen. IX p. 368 E Poll. V, 71

1 ὀσφὺν W 2 κωλῆν Athen. κοιλὴν WV κοίλην M κωλῆνα aut κωλὴν Poll κωλῆνα Di || λαπαρὰς Gesner λαπάρας WVM λαγαρὰς St || ἱκανὰς W 3 παληρη W 4 μικρούς Pi βραχεῖς Poll || εὐπαχεῖς VM et Pollucis cod. Palatinus || μῦς] μὲν Br μυσὶ Sch ⟨μὲν⟩ μῦς Pi μυώδεις Poll 5 μακρά Gesner e Poll. μικρά WVM 6 σταφρα W 7 δὲ posterius] δασέας καὶ Sch 11 ὑγρόν om. W 12 ὑπερελαφρόν V || ὡς — ἐστιν del. Co || ὅταν ⟨γὰρ⟩ Ze 13. 14 ἑόρακεν Di || βαδίζοντα — ὄψεται in finem paragraphi transtulit Sch 14 ⟨καὶ⟩ τιθεὶς Sch 15 ἔξω θεῖ Sch 15. 16 δῆλον — χιόνι om. W 16 τοῦτο Le τούτον τὸ VM || ἐν χιόνι Blanc ἐν χροὶ V ἔνχροι M ἐν χρείᾳ Le 18 βραχυτῆτα W 18. 19 καὶ ⟨γὰρ⟩ ὅταν St || καὶ — κυνῶν del. Sch, lacunam statuens 19 ἀνιστῆται Pi ἁλίσκηται WVM || καταβάλλει St Le || γὰρ] ἄρα Le, del. St Di

καὶ παραβάλλων τὸ ἕτερον οὖς πλάγιον, ὁποτέρᾳ ἂν
λυπῆται, ἀπερειδόμενος [διὸ] δὴ εἰς τοῦτο ὑποστρέφε-
ται ταχύ, ἐν μικρῷ πολὺ καταλιπὼν τὸ ἐπιφερόμενον.
33 οὕτω δὲ ἐπίχαρί ἐστι τὸ θέαμα, ὥστε οὐδεὶς ὅστις οὐκ
ἂν ἰδὼν ἰχνευόμενον, εὑρισκόμενον, μεταθεόμενον,
ἁλισκόμενον, ἐπιλάθοιτ' ἂν εἴ του ἐρῴη.
34 Ἐν δὲ τοῖς ἔργοις κυνηγετοῦντα ἀπέχεσθαι ὧν ὧραι
φέρουσι καὶ τὰ νάματα καὶ τὰ ῥεῖθρα ἐᾶν. τὸ γὰρ
ἅπτεσθαι τούτων αἰσχρὸν καὶ κακόν, καὶ ἵνα μὴ τῷ
νόμῳ ἐναντίοι ὦσιν οἱ ἰδόντες. καὶ ὅταν ἀναγρία ἐμ-
πίπτῃ, ἀναλύειν χρὴ τὰ περὶ τὸ κυνηγέσιον πάντα.
VI. 1 Κυνῶν δὲ κόσμος δέραια, ἱμάντες, στελμονίαι· ἔστω
δὲ τὰ μὲν δέραια μαλακά, πλατέα, ἵνα μὴ θραύῃ τὰς
τρίχας τῶν κυνῶν, οἱ δὲ ἱμάντες ἔχοντες ἀγκύλας τῇ
χειρί, ἄλλο δὲ μηδέν· οὐ γὰρ καλῶς τηροῦσι τὰς κύ-
νας οἱ ἐκ ⟨τῶν⟩ αὐτῶν εἰργασμένοι τὰ δέραια· αἱ δὲ
στελμονίαι πλατεῖς τοὺς ἱμάντας, ἵνα μὴ τρίβωσι τὰς
λαγόνας αὐτῶν· ἐγκατερραμμέναι δὲ ἐγκεντρίδες, ἵνα
2 τὰ γένη φυλάττωσιν. ἐξάγειν δ' αὐτὰς οὐ χρὴ ἐπὶ τὰ
κυνηγέσια, ὅταν μὴ τὰ προσφερόμενα δέχωνται ἡδέως·
τεκμήριον δὲ τοῦτο, ὅτι οὐκ ἔρρωνται· μηδὲ ὅταν ἄνε-

1 Aelian. Hist. an. XIII, 14 4 Arrian. Cyn. 16, 6 Hermogenes περὶ ἰδεῶν II p. 319 W. 6 Plut. Non posse suaviter c. 13 p. 1096 C 12 Hesych. s. v. στιλμόνια Pollux V, 55

1 παραβαλλῶν W παραβάλλει St Le 2 λιπῆται Lenz || ἐπερειδόμενος Le || διὸ del. Sch Di διὰ δὴ (omisso εἰς) Le δὴ ὡδὶ Pi || ταὐτὸ We 3 καταλείπων Ri 4 θέαμα Sch ex Arriano et Hermogene θηρίων W θηρίον VM 5 μεταθεώμενον M 9 καὶ ante ἵνα del. Sch 9. 10 ἵνα — ἰδόντες post φέρουσι l. 8 transposuit Sch, del. Di 10 νόμῳ ἐναντίοι ὦσιν] βοηθῶσιν Sch || διιόντες Diels 11 τὸ om. M ς 12 τελαμωνίαι ς Di e Poll. στηλμονίαι M 13 θραύει W 16 ἐκ ⟨τῶν⟩ αὐτῶν Sch ἐξ αὐτῶν WVM ἐξ ἱμάντων Pi 17 τελαμονίαι ς Di στιλμονίαι M 18 ἐγκατερραμμένας δὲ ἐγκεντρίδας Pi 21 ἔρρωται W

μος πνέῃ μέγας· διαρπάζει γὰρ τὰ ἴχνη καὶ οὐ δύ-
νανται ὀσφραίνεσθαι οὐδὲ αἱ ἄρκυς ἑστάναι οὐδὲ τὰ
δίκτυα. ὅταν δὲ τούτων μηδέτερον κωλύῃ, ἄγειν διὰ 3
τρίτης ἡμέρας· τὰς δὲ ἀλώπεκας μὴ ἐθίζειν τὰς κύνας
διώκειν· διαφθορὰ γὰρ μεγίστη καὶ ἐν τῷ δέοντι οὔ-
ποτε πάρεισιν. εἰς δὲ τὰ κυνηγέσια μεταβάλλοντα 4
ἄγειν, ἵνα ὦσιν ἔμπειροι τῶν κυνηγεσίων, αὐτὸς δὲ
τῆς χώρας. ἐξιέναι δὲ πρωί, ἵνα τῆς ἰχνεύσεως μὴ
ἀποστερῶνται, ὡς οἱ ὀψιζόμενοι ἀφαιροῦνται τὰς μὲν
κύνας τοῦ εὑρεῖν τὸν λαγῶ, αὐτοὺς δὲ τῆς ὠφελείας·
οὐ γὰρ ἐπιμένει τοῦ ἴχνους ἡ φύσις λεπτὴ οὖσα πᾶσαν
ὥραν.

Τὴν δὲ στολὴν ὁ ἀρκυωρὸς ἐξίτω ἔχων ἐπὶ θήραν 5
μὴ ἔχουσαν βάρος. τὰς δὲ ἄρκυς ἱστάτω εἰς ἀμφιδρό-
μους †τραχείας, σιμάς, λαγαράς, σκοτεινάς, ῥοῦς, χα-
ράδρας, χειμάρρους ἀενάους· εἰς ταῦτα γὰρ μάλιστα
φεύγει· ⟨εἰς⟩ ὅσα δὲ ἄλλα [εἰς] ἄπειρον εἰπεῖν· τού- 6
των δὲ παρόδους, διόδους, καταφανεῖς, λεπτὰς ** εἰς
ὄρθρον καὶ μὴ πρωί, ἵνα ἐὰν ᾖ πλησίον τὸ ἀρκυστά-
σιον τῶν ζητησίμων, μὴ φοβῆται ἀκούων ὁμοῦ τὸν
ψόφον. ἐὰν δὲ ᾖ ἀπ' ἀλλήλων πολύ, ἧττον κωλύει

13 Harpocratio s. v. ἀρκυωρός 14 Poll. V, 35 19. 20 Poll. V, 32

2 ἄρκυες W 3 τοὐτὸν W 4 τὰς κύνας del. Pi 4—6 τὰς δὲ — πάρεισιν om. W 6 κυνηγεσία W 7 κυνηγεσιῶν W ‖ αὐτὸς Ze αὐτοι (οι e corr.) W αὐτοὶ VM 8 πρῴ Di ubique 10 λαγὼν W ‖ αὐτοὺς We αὐτοὺς WVM 13 ἀρκύως W ἀρκύωρος V (?) M ‖ θήρᾳ St 14 εἰς om. VM 14. 15 ἐν δρυμῶσι aut δρόμοις Poll ἀμφὶ δρυμῶν ὁδοὺς Le ἀμφὶ δρόμους ὁδοὺς Sch ἀμφὶ ὁδοὺς Sa 16 ἀενάους ς Sch ἀεννάους WVM 17 εἰς transposuit Sch 18 lacunam indicavit Sch 19 ὄθρον W ‖ ἵνα ante μὴ l. 20 transposuit Sch 20 ζητησιμῶν W 21 δὲ om. W ‖ κωλύῃ St

πρωὶ καθαρὰς ποιούμενον τὰς ἀρκυστασίας, ἵνα [δ’]
7 αὐτῶν μηδὲν ἀντέχεται. πηγνύειν ⟨δὲ⟩ τὰς σχαλίδας
ὑπτίας, ὅπως ἂν ἐπαγόμεναι ἔχωσι τὸ σύντονον· ἐπὶ
δὲ ἄκρας ἴσους τοὺς βρόχους ἐπιβαλλέτω καὶ ὁμοίως
8 ἀντερειδέτω, ἐπαίρων εἰς μέσον τὸν κεκρύφαλον. εἰς
δὲ τὸν περίδρομον ἐναπτέτω λίθον μακρὸν καὶ μέγαν,
ἵνα ἡ ἄρκυς, ὅταν ἔχῃ τὸν λαγῶ, μὴ ἀντιτείνῃ· στοι-
χιζέτω δὲ μακρά, ὑψηλά, ὅπως ἂν μὴ ὑπερπηδᾷ· ἐν
δὲ ταῖς ἰχνείαις μὴ ὑπερβάλλεσθαι· ἔστι γὰρ θηρα-
τικὸν μὲν οὔ, φιλόπονον δὲ τὸ ἐκ παντὸς τρόπου ἑλεῖν
9 ταχύ. τὰ δὲ δίκτυα τεινέτω ἐν ἀπέδοις, ἐμβαλλέτω
δὲ τὰ ἐνόδια εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἐκ τῶν τριμμῶν εἰς τὰ
συμφέροντα, καθάπτων τοὺς περιδρόμους ἐπὶ τὴν
γῆν, τὰ ἀκρωλένια συνάγων, πηγνύων τὰς σχαλίδας
μεταξὺ τῶν σαρδόνων, ἐπὶ ἄκρας ἐπιβάλλων τοὺς ἐπι-
10 δρόμους καὶ τὰ παράδρομα συμφράττων. φυλαττέτω
δὲ ἐκπεριιών· ἐὰν δὲ ἐκκλίνῃ τὸν στοῖχον ἡ ἄρκυς,
ἀνιστάτω.

Διωκομένου τοῦ λαγῶ εἰς τὰς ἄρκυς εἰς τὸ πρόσθεν προΐτω, καὶ ἐπιθέων μὲν ἐμβοάτω· ἐμπεπτωκότος δὲ

5 Poll. V, 31 7 Harpocratio s. v. περιστοιχίζεται
15 Hesychius s. v. σαρδόνες. Poll. V, 31

1 ποιούμενον Sch ποιούμενος WVM ποιουμένους St ποιουμένου Diels 1. 2 δὲ transposuit Sch 2 ἀντέχεται Ze ἀντέχηται WVM ‖ τὰς om. W 5 ἐπαινων W 7 μὴ del. He 8—11 ἐν δὲ — ταχύ post ἀνιστάτω (l. 18) transponenda censet Diels 9 ὑπερεμβάλλεσθαι V ὑπερεμβάλεσθαι M ‖ ante ἔστι γὰρ lacunam statuit Sch, totum locum corruptum censens 10 οὐ W om. VM ‖ τόπου W 11 ἐμβαλέτω M 13 καθάττων W 14 σκαλίδας VM 15 σαρδόνων Jungermann ex Polluce et Hesychio σαρδονιῶν W σαρδονίων VM 16 τὰ om. VM 17 ἐκπεριὼν W ‖ ἐγκλίνῃ Sturz ‖ τὸν στοῖχον Pi τὸν στίχον W στοῖχος VM ‖ ἢ St 18 ἂν ἵστηται W 19 διοκώμενον τὸν λαγῶ VM ‖ δὲ ante τὸν add. M ς 20 προΐτω vel πορευέσθω Ri προϊέσθω WVM ‖ ἐκβοάτω M ς

τὴν ὀργὴν τῶν κυνῶν παυέτω, μὴ ἁπτόμενος, ἀλλὰ
παραμυθούμενος· καὶ δηλούτω τῷ κυνηγέτῃ ὅτι ἑά-
λωκεν ἀναβοήσας, ἢ ὅτι παραδεδράμηκε παρὰ τάδε ἢ
τάδε, ἢ ὅτι οὐχ ἑώρακεν, ἢ οὗ κατεῖδεν.

Τὸν δὲ κυνηγέτην ἐξιέναι ἔχοντα ἠμελημένην ἐλα- 11
φρὰν ἐσθῆτα ἐπὶ τὸ κυνηγέσιον καὶ ὑπόδεσιν, ἐν δὲ
τῇ χειρὶ ῥόπαλον, τὸν δὲ ἀρκυωρὸν ἕπεσθαι· πρὸς δὲ
τὸ κυνηγέσιον σιγῇ προσιέναι, ἵνα μὴ ὁ λαγώς, ἐάν
που ᾖ πλησίον, ὑποκινῇ ἀκούων τῆς φωνῆς. δήσαντα 12
δ' ἐκ τῆς ὕλης τὰς κύνας ἑκάστην χωρίς, ὅπως ἂν εὔ-
λυτοι ὦσι, συνιστάναι τὰς ἄρκυς καὶ τὰ δίκτυα, ὡς εἴ-
ρηται. μετὰ δὲ τοῦτο τὸν μὲν ἀρκυωρὸν εἶναι ἐν φυ-
λακῇ· αὐτὸν δὲ τὰς κύνας λαβόντα ἰέναι πρὸς τὴν
ὑπαγωγὴν τοῦ κυνηγεσίου. καὶ εὐξάμενον τῷ Ἀπόλ- 13
λωνι καὶ τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Ἀγροτέρᾳ μεταδοῦναι τῆς
θήρας, λῦσαι μίαν κύνα, ἥτις ἂν ᾖ σοφωτάτη ἰχνεύειν·
ἐὰν μὲν ᾖ χειμών, ἅμ' ἡλίῳ ἀνέχοντι, ἐὰν δὲ θέρος,
πρὸ ἡμέρας· τὰς δὲ ἄλλας ὥρας μεταξὺ τούτων. ἐπει- 14
δὰν δὲ ἡ κύων λάβῃ τὸ ἴχνος ὀρθὸν ἐκ τῶν ἐπηλλαγμέ-
νων, παραλῦσαι καὶ ἑτέραν· περαινομένου δὲ τοῦ ἴχνους
διαλιπόντα μὴ πολὺ καὶ τὰς ἄλλας ἀφιέναι κατὰ μίαν,
καὶ ἕπεσθαι μὴ ἐγκείμενον, ὀνομαστὶ ἑκάστην προσα-

5 Poll. V, 18

3 παράμηκε W 4 ἑώρακε W ἑόρακεν Di || ἢ οὗ κατεῖδεν om. W, susp. Diels || οὗ Ze οὐ VM 5 ἔχοντα ἐξιέναι M ς ἐξιέαναι ἔχοντα W || ἠμελημένην] μέλαιναν vel μελάγχιμον He 7 ἀρκύωρον WVM 8 προιέναι W 10. 11 εὔλυτος W 11 ὦσιν, ἱστάναι Di 11. 12 εἴρησται W 12 ἀρκύωρον WVM 14 εὐξάμενον Ca εὐξάμενος W εὐξάμενοι VM 17 ἀνίσχοντι W 18 ἡμέρ' W || ὥρα W || τούτων Sch τούτου WVM 19 ὀρθὸν Sch ὄθιον W ὄρθιον VM ς || ἐν W 19. 20 ἐπηλλαγμένων Br ἀπηλλαγμενῶν W ἀπηλλαγμένων VM 20 παραλῦσα W

γορεύοντα, μὴ πολλά, ἵνα μὴ παροξύνωνται πρὸ τοῦ
15 καιροῦ. αἱ δ' ὑπὸ χαρᾶς καὶ μένους προΐασιν ἐξίλ-
λουσαι τὰ ἴχνη, ὡς πέφυκε, διπλᾶ, τριπλᾶ, προφο-
ρούμεναι παρὰ τὰ αὐτά, διὰ τῶν αὐτῶν, ἐπηλλαγμένα,
περιφερῆ, ὀρθά, καμπύλα, πυκνά, μανά, γνώριμα,
ἄγνωστα, ἑαυτὰς παραθέουσαι, ταχὺ ταῖς οὐραῖς δια-
σείουσαι, καὶ ἐπικλίνουσαι τὰ ὦτα, καὶ ἀστράπτουσαι
16 τοῖς ὄμμασιν. ἐπειδὰν δὲ περὶ τὸν λαγῶ ὦσι, δῆλον
ποιήσουσι τῷ κυνηγέτῃ σὺν ταῖς οὐραῖς τὰ σώματα
ὅλα συνεπικραδαίνουσαι, πολεμικῶς ἐπιφερόμεναι, φι-
λονείκως παραθέουσαι, συντρέχουσαι φιλοπόνως, συν-
ιστάμεναι ταχύ, διιστάμεναι, πάλιν ἐπιφερόμεναι· τε-
λευτῶσαι δὲ ἀφίξονται πρὸς τὴν εὐνὴν τοῦ λαγῶ καὶ
17 ἐπιδραμοῦνται ἐπ' αὐτόν. ὁ δ' ἐξαίφνης ἀνᾴξας ἐφ'
αὑτὸν ὑλαγμὸν ποιήσει τῶν κυνῶν καὶ κλαγγὴν φεύ-
γων. ἐμβοάτω δὲ αὐτῷ διωκομένῳ, ἰὼ κύνες, ἰὼ κύνες,
σοφῶς γε ὦ κύνες. καὶ κυνοδρομεῖν περιελίξαντα ὃ
ἀμπέχεται περὶ τὴν χεῖρα καὶ τὸ ῥόπαλον ἀναλαβόντα
18 κατὰ τὸν λαγῶ, καὶ μὴ ὑπαντᾶν· ἄπορον γάρ. ὁ δὲ
ὑποχωρῶν ταχὺ ἐκλείπων τὴν ὄψιν πάλιν περιβάλλει
ὅθεν εὑρίσκεται ἐπὶ τὸ πολύ. ἀναβοᾶν δ' ἐκεῖνον μὲν
αὐτῷ † παισάτω παῖς, παῖε δή, παῖε δή· ὁ δέ, ἐάν τε

6 Poll. V, 61 17 Poll. V, 18

2 προΐᾶσιν VM 4 παρὰ] διὰ M ϛ ‖ ἐπηλλαγμένα — 6 ἄγνωστα post τριπλᾶ lin. 3 pos. Ri 5 ὀρθά Le ὄρθια WVM ‖ καμπύλα, πυκνά Le πυκνά, καμπύλα WVM 9 ποιήσωσι VM 10. 11 φιλονείκως WVM φιλονίκως Di 13 εὑρὴν W 14 ἀναίξας WM 14. 15 ὑπ' αὐτῶν Ri 16 ἐμβοώντων VM ἐμβοᾶν vel ἐμβοῶν Rosenstiel ‖ αὐτῶν M ‖ διωκωμένῳ W ‖ κῦνες W ‖ ἰὼ κύνες alterum Di ἰὼ κακὸς VM om. W ἰὼ κακῶς ϛ Lenz; num recte? 17 σοφῶς Gesner σαφῶς WVM ‖ κῦνες W ‖ post κύνες add. καλῶς γε ὦ κύνες M ϛ 18 τὴν] τὸν W 20 ὑποχορῶν W 21 ἁλίσκεται Ri ‖ δὲ κοινὸν VM 22 Quae dedi in W

ἑαλωκὼς ᾖ ἐάν τε μή, δηλούτω. καὶ ἐὰν μὲν ἑαλωκὼς
ᾖ ἐν τῷ πρώτῳ δρόμῳ, ἀνακαλεσάμενον τὰς κύνας
ζητεῖν ἄλλον· ἐὰν δὲ μή, κυνοδρομεῖν ὡς τάχιστα καὶ
μὴ ἀφιέναι, ἀλλ' ἐκπερᾶν φιλοπόνως. καὶ ἐὰν πάλιν 19
ἀπαντῶσι διώκουσαι αὐτόν, ἀναβοᾶν· εὖ γε, εὖ γε ὦ
κύνες, ἕπεσθε ὦ κύνες. ἐὰν δὲ πολὺ προειληφυῖαι ὦσι
καὶ μὴ οἷός τ' ᾖ κυνοδρομῶν ἐπιγίγνεσθαι αὐταῖς,
ἀλλὰ διημαρτηκὼς ᾖ τῶν δρόμων, ἢ καὶ πλησίον που
φοιτώσας [ἢ ἐπιβοώσας] ἢ ἐχομένας τῶν ἰχνῶν μὴ δύ-
νηται ἰδεῖν, πυνθάνεσθαι παραθέοντα ἅμα ὅτῳ ἂν
προσπελάζῃ ἀναβοῶντα, ἦ κατεῖδες ὠὴ τὰς κύνας; ἐπει- 20
δὰν δὲ πύθηται ἤδη, ἐὰν μὲν ἐν τῷ ἴχνει ὦσι, προσ-
στάντα ἐγκελεύειν, τοὔνομα μεταβάλλοντα ἑκάστης τῆς
κυνός, ὁποσαχῇ οἷόν τ' ἂν ᾖ τοὺς τόνους τῆς φωνῆς
ποιούμενον, ὀξύ, βαρύ, μικρόν, μέγα· πρὸς δὲ τοῖς
ἄλλοις κελεύσμασιν, ἐὰν ὦσιν ἐν ὄρει αἱ μεταδρομαί,
ἐπικελεύειν τόδε· εὖα κύνες, εὖα ὦ κύνες. ἐὰν δὲ μὴ
πρὸς αὐτοῖς ὦσι τοῖς ἴχνεσιν, ἀλλ' ὑπερβάλλωσι, καλεῖν
αὐτάς· οὐ πάλιν, οὐ πάλιν ὦ κύνες. ἐπειδὰν δὲ προ- 21
στῶσι τοῖς ἴχνεσι, περιάγειν αὐτὰς κύκλους πολλοὺς
⟨καὶ⟩ πυκνοὺς ποιούμενον· ὅπου δ' ἂν ᾖ αὐταῖς ἀμαυ-
ρὸν τὸ ἴχνος, σημεῖον θέσθαι στοῖχον ἑαυτῷ καὶ ἀπὸ

---

extantia Pi probat, vix recte || παισάτω] παῖς. ατῳ V παῖς αὐτῶ M παῖς ἀτῶ L αὐτῶ παῖς, αὐτῶ παῖς Dörner || παῖ δὴ παῖ δή VM recte ut videtur

2 ἀνακαλεσάμενον Sch ἀνακαλεσάμενος WVM 4 μὴ om. V || ἀνιέναι W 7 ἦν VM || ἐπιγίνεσθαι VM || αὐταῖς Br αὐτοῖς WVM 9 ἢ ἐπιβοώσας del. Sch Dörner 10 ὅτε W 11 κατεῖδες W || ὠῇ M ς ὦ τᾶν He 12 πύθητε W || ἴχνη V 12. 13 προσστάντα Di προστάντα WVM 13 τῆς om. W 14 ὁπασαχῇ οἷαν W 15 πρὸς — 17 κύνες susp. Pi 16 ἐὰν — μεταδρομαί om. W Pi 17 εὖα bis Gesner εὖ WVM 18 ὦσι τοῖς om. W 19 τοὔμπαλιν bis Le σοῦ πάλιν We οὐ πάλιν; Lenz 19. 20 προσχῶσι W 20 περιάγει W 21 ⟨καὶ⟩ St πυκνοὺς om. W; fort. recte || ἂν] ἄνον W || αὐτοῖς WV

τούτου συνείρειν μέχρι ἂν σαφῶς γνωρίσωσιν ἐγκε-
22 λεύοντα καὶ θωπεύοντα. αἱ δ' ἐπειδὰν λαμπρὰ ᾖ τὰ
ἴχνη ἐπιρριπτοῦσαι, παραπηδῶσαι, κοινωνοῦσαι, ὑπο-
λαμβάνουσαι, ἐνσημαινόμεναι, ὅρους τιθέμεναι ἑαυ-
ταῖς γνωρίμους, ταχὺ μεταθεύσονται· ὅταν δὲ οὕτω
διὰ τοῦ ἴχνους πυκνῶς διάττωσι, μὴ κατέχοντα κυνο-
δρομεῖν, ἵνα μὴ ὑπὸ φιλοτιμίας ὑπερβάλλωσι τὰ ἴχνη.
23 ἐπειδὰν δὲ περὶ τὸν λαγῶ ὦσι καὶ τοῦτο ἐπιδεικνύων-
ται σαφῶς τῷ κυνηγέτῃ, προσέχειν, ὅπως ἂν μὴ ὑπο-
κινῇ εἰς τὸ πρόσθεν πεφοβημένος τὰς κύνας, αἱ δὲ
διαρριπτοῦσαι ταῖς οὐραῖς καὶ ἑαυταῖς ἐμπίπτουσαι καὶ
πολλὰ ὑπερπηδῶσαι καὶ ἐπανακλαγγάνουσαι, ἐπαναί-
ρουσαι τὰς κεφαλάς, εἰσβλέπουσαι εἰς τὸν κυνηγέτην,
ἐπιγνωρίζουσαι ἀληθῆ ἤδη εἶναι ταῦτα, ὑφ' αὑτῶν
24 ἀναστήσουσι τὸν λαγῶ καὶ ἐπίασι κεκλαγγυῖαι. ἐὰν
δὲ εἰς τὰς ἄρκυς ἐμπίπτῃ ἢ ἐντὸς ἢ ἔξω παρενεχθῇ,
καθ' ἓν ἕκαστον τούτων ὁ ἀρκυωρὸς γεγωνείτω. καὶ
ἐὰν μὲν ᾖ ἑαλωκώς, ἕτερον ἐπιζητεῖν· ἐὰν δὲ μή, με-
25 ταθεῖν, χρώμενον τοῖς αὐτοῖς ἐγκελεύσμασιν. ἐπειδὰν
δὲ μεταθέουσαι αἱ κύνες ἤδη ὑπόκοποι ὦσι καὶ ᾖ ὀψὲ
ἤδη τῆς ἡμέρας, τότε δεῖ τὸν κυνηγέτην τὸν λαγῶ
ἀπειρηκότα ζητεῖν, μὴ παραλείποντα μηδὲν ὧν ἡ γῆ
ἀνίησιν ἢ ἔχει ἐφ' ἑαυτῆς, τὰς ἀναστροφὰς ποιούμε-
νον πυκνάς, ὅπως ἂν μὴ παραλειφθῇ· κατακλίνεται

---

12 Poll. V, 86

---

1 μέχρις ἀνὸν W 2 αἳ W || λαμπρᾶ W 5 μεταθέσονται W || οὕτως VM 6 μὴ del. Gesner || κατέχοντα μὴ St 8 λαγὼν W 8. 9 ἐπιδεικνύονται M 11 οὐραῖς] ὑγραῖς W 13 τὰς κεφαλὰς] ὑπερπηδῶσαι M ς || ἐμβλέπουσαι Mehler 14 εἶναι ἤδη VM || ὑφ' αὑτῶν] ὑλαγμῷ Pi fort. recte 15 ἐπιᾶσι W 16 ἢ ἔξω ἢ ἐντὸς VM 17 τουτὸν W || ἀρκύωρος WVM 20 αἱ om. W || κύνες M ς κύκλῳ WV || ἢ M 23 αὐτῆς W 24 κατακλίνετα W

γὰρ ἐν μικρῷ τὸ θηρίον καὶ οὐκ ἀνίσταται ὑπὸ κόπου
καὶ φόβου· τὰς κύνας ἐπαγόμενον, ἐγκελεύοντα, πα-
ραμυθούμενον, τὴν φιλάνθρωπον πολλά, τὴν αὐθάδη
ὀλίγα, τὴν μέσην μέτρια, ἕως ἂν ἢ ἀποκτείνῃ αὐτὸν
κατὰ πόδας ἢ εἰς τὰς ἄρκυς ἐμβάλῃ. μετὰ δὲ ταῦτα 26
ἀνελόντα τὰς ἄρκυς καὶ τὰ δίκτυα ἀνατρίψαντα τὰς
κύνας ἀπιέναι ἐκ τοῦ κυνηγεσίου, ἐπιμείναντα, ἐὰν
ᾖ θερινὴ μεσημβρία, ὅπως ἂν τῶν κυνῶν οἱ πόδες μὴ
καίωνται ἐν τῇ πορείᾳ.

Σκυλακεύειν δὲ αὐτὰς ἐπανιέντα τῶν πόνων τοῦ VII. 1
χειμῶνος, ἵνα ἔχουσαι τὴν ἡσυχίαν πρὸς τὸ ἔαρ ἐπά-
γωνται [τὴν] φύσιν γενναίαν· ἡ γὰρ ὥρα πρὸς τὰς
αὐξήσεις τῶν κυνῶν κρατίστη αὕτη· εἰσὶ δὲ τετταρεσ-
καίδεκα ἡμέραι ἐν αἷς ἡ ἀνάγκη αὕτη ἔχει. ἄγειν δὲ 2
καταπαυομένας, ἵνα θᾶττον ἐγκύμονες γίγνωνται, πρὸς
κύνας ἀγαθούς· ἐπειδὰν δὲ ὦσιν ἐπίφοροι, μὴ ἐξάγειν
ἐπὶ κυνηγέσιον ἐνδελεχῶς, ἀλλὰ διαλείπειν, ἵνα μὴ
φιλοπονίᾳ διαφθείρωσι. κύουσι δ' ἑξήκονθ' ἡμέρας.
ἐπειδὰν δὲ γένηται τὰ σκυλάκια, ὑπὸ τῇ τεκούσῃ ἐᾶν 3
καὶ μὴ ὑποβάλλειν ὑφ' ἑτέραν κύνα· αἱ γὰρ θεραπεῖαι
αἱ ἀλλότριαι οὐκ εἰσὶν αὔξιμοι· τὸ δὲ τῶν μητέρων καὶ
τὸ γάλα ἀγαθὸν καὶ τὸ πνεῦμα καὶ φίλαι αἱ περιβολαί·
ἐπειδὰν δὲ πλανᾶται τὰ σκυλάκια ἤδη, διδόναι γάλα 4

---

10 Poll. V, 51 16 Poll. V, 52 20 Arrian. Cyn. 30, 2 21 Poll. V, 50 23 Arr. Cyn. 31, 1

---

2 ἐγκελέουντα W 5 ἄκυς W ‖ ἐμβάλει M ς 9 κάωνται Di 10 ante αὐτὰς Poll. legisse videtur χρὴ 11. 12 ἐπάγονται W 12 τὴν del. Di ‖ ὤρα W 13 κρατίστε W 14 ἡμέραι] αὗται M ς ἡμέραι αὗται St αὕτη ⟨αὐτὰς⟩ We 15 γίγνονται W 18 φιλοπονίαν VM ‖ κύουσιν M κυοῦσιν Di ‖ δ' om. M ς ‖ ἡμέρον W 21 τὸ δ' ⟨ἐκ⟩ τῶν We e Polluce 21. 22 καὶ τὸ γάλα post ἀγαθὸν pos. We ‖ αἱ περιβολαὶ φίλαι M ς 23 ἤδη post δὲ collocant M ς cum Arriano

μέχρι ἐνιαυτοῦ καὶ οἷς μέλλει τὸν ἅπαντα χρόνον βιώσεσθαι, ἄλλο δὲ μηδέν· αἱ γὰρ βαρεῖαι πλησμοναὶ τῶν σκυλακίων διαστρέφουσι τὰ σκέλη, <τοῖς> σώμασι νόσους ἐμποιοῦσι, καὶ τὰ ἐντὸς ἄδικα γίγνεται.

5 Τὰ δ' ὀνόματα αὐταῖς τίθεσθαι βραχέα, ἵνα εὐανάκλητα ᾖ. εἶναι δὲ χρὴ τοιάδε· Ψυχή, Θυμός, Πόρπαξ, Στύραξ, Λογχή, Λόχος, Φρουρά, Φύλαξ, Τάξις, Ξίφων, Φόναξ, Φλέγων, Ἀλκή, Τεύχων, Ὑλεύς, Μήδας, Πόρθων, Σπέρχων, Ὀργή, Βρέμων, Ὕβρις, Θάλλων, Ῥώμη, Ἀνθεύς, Ἥβα, Γηθεύς, Χαρά, Λεύσσων, Αὐγώ, Πολύς, Βία, Στίχων, Σπουδή, Βρύας, Οἰνάς, Στερρός, Κραύγη, Καίνων, Τύρβας, Σθένων, Αἰθήρ, Ἀκτίς, Αἰχμή, Νόης, Γνώμη, Στίβων, Ὁρμή.

6 Ἄγειν δὲ τὰς σκύλακας ἐπὶ τὸ κυνηγέσιον, τὰς μὲν θηλείας ὀκτωμήνους, τοὺς δὲ ἄρρενας δεκαμήνους· πρὸς δὲ τὰ ἴχνη τὰ εὐναῖα μὴ λύειν, ἀλλ' ἔχοντα ὑφημμένας μακροῖς ἱμᾶσιν ἀκολουθεῖν ταῖς κυσὶν ἰχνευ-

9 Herodian. I p. 30, 12 Lentz 14 Poll. V, 54

1 μιχρις W μέχρις V ‖ ἅπατα W 3 τὰ om. M ς ‖ <τοῖς> Sch ex Arriano 4 ἐμποιοῦσαι W ‖ γίρρεται W 5 δὲ W ‖ ὀνόματ' VM 6 εἶνὰ W ‖ Ψυχή om. W 6—8 Πόρπαξ — Φόναξ] φύλαξ ψυχηλόχος W 7 Λογχή Di λόγχη VM 8 post Φλέγων W add. λόγχη ξίφων φόναξ τάξις θάλλων τεύχων ‖ ἄλκη M Τεύχων Ὑλεύς om. W 9 φρουρὰ post Πόρθων add. W ‖ Ὀργή om. W ‖ Θάλλων om. W 10 Ῥώμη om. W ‖ Ἥβα om. W ‖ Λεύσσων Di λεύσων VM 10. 11 Χαρὰ — Σπουδή] ῥώμη λεύπων πολὺς ἥβα στερρὸς W 11 Πολύς] Πόλος We Ποδῆς Radermacher ‖ σπουδή om. V ‖ Οἰνάς, Στερρός om. W Οἰνάς om. V 12 Κραύγη C. Keil κραυγὴ WVM ‖ Σθένων — Ἀκτίς] ὀργὴ πόρπαξ στύραξ W 13 Νόης — Στίβων] ὑλεὺς στίχων ἀγὼ (tum spatium circa 6 litterarum) αἰθὴρ ἀκτὶς χαίρων νόης βία γνώμων στίβων W 15 ὀκτωμήνους Co ὀκταμήνους WVM ‖ τοὺς om. W in rasura ‖ δὲ ἄρρενας W² in ras. 16 τὰ ἴχνη del. Pi ‖ μὴ om. W duarum litterarum spatio relicto in fine versus 17 ὑφημμένας Sch ὑφειμένας WVM

οὔσαις, ἐῶντα αὐτὰς διαθεῖν τὰ ἴχνη. καὶ ἐπειδὰν 7
ὁ λαγὼς εὑρίσκηται, ἐὰν μὲν καλαὶ ὦσι πρὸς τὸν δρό-
μον τὰ εἴδη, μὴ ἀνιέναι εὐθύς· ἐπειδὰν δὲ προλάβῃ
ὁ λαγὼς τῷ δρόμῳ, ὥστε μὴ ἐφορᾶν ἔτι αὐτόν, τὰς
σκύλακας ἱέναι. ἐὰν γὰρ ὁμόθεν καλὰς τὰ εἴδη οὔσας 8
καὶ εὐψύχους πρὸς τὸν δρόμον ἐπιλύῃ, ὁρῶσαι τὸν
λαγῶ ἐντεινόμεναι ῥήγνυνται, οὔπω ἔχουσαι συνεστῶτα
τὰ σώματα· διαφυλάττειν οὖν δεῖ τοῦτο τὸν κυνη-
γέτην. ἐὰν δὲ αἰσχίους ὦσι πρὸς τὸν δρόμον, οὐδὲν 9
κωλύει ἱέναι· εὐθὺς γὰρ δὴ ἀνέλπιστοι οὖσαι τοῦ
ἑλεῖν οὐ πείσονται τοῦτο. τὰ δὲ δρομαῖα, ἕως ἂν
ἕλωσι [τῷ ἴχνει], μεταθεῖν ἐᾶν· ἁλισκομένου δὲ τοῦ
λαγῶ διδόναι αὐταῖς ἀναρρηγνύναι. ἐπειδὰν δὲ μη- 10
κέτι θέλωσι προσμένειν ταῖς ἄρκυσιν, ἀλλ' ἀποσκε-
δαννύωνται, ἀναλαμβάνειν, ἕως ἂν ἐθισθῶσιν εὑρίσκειν
προσθέουσαι τὸν λαγῶ, μὴ ⟨οὐκ⟩ ἐν κόσμῳ ἀεὶ τοῦτον
ζητοῦσαι τελευτῶσαι γίγνωνται ἔκκυνοι, πονηρὸν μά-
θημα. πρὸς δὲ ταῖς ἄρκυσι διδόναι τὰ σιτία αὐταῖς, 11
ἕως ἂν νέαι ὦσιν, ὅταν ἀναιρῶνται, ἵν' ἐὰν πλανη-
θῶσιν ἐν τῷ κυνηγεσίῳ δι' ἀπειρίαν, πρὸς τοῦτο ἐπα-
νιοῦσαι σῴζωνται. ἀφεθήσονται δὲ τούτου, ὅταν ἤδη
τῷ θηρίῳ ἔχωσι πολεμίως, ἐπιμέλειαν γὰρ ποιήσονται

---

1 Arrian. Cyn. 25, 4

---

1 διαθεῖν WV διατρέχειν M ς 2 εὑρήσκηται W ‖ καλαὶ Gesner καλοὶ WVM 8 εἴδη] ἴχνη M ς 7 ἀντεινόμεναι W 9 ὦσι ⟨καὶ ἄψυχοι⟩ He 11 δρομαῖα ⟨τῶν ἰχνῶν⟩ Le 12 ἔλθωσι VM εὕρωσι Le ἐθέλωσι We ‖ τῷ ἴχνει del. Le Di ἐπῶσι τῷ ἴχνει Schönbrunn ‖ ἐὰν W 14 ἐθέλωσι Di ‖ ἄρκυσι W ἴχνεσιν Ri 16 προθέουσαι ς Pi ‖ μὴ ⟨οὐκ⟩ St ἐπεὶ μὴ W μὴ VM ἐπεὶ μὴ ⟨οὐκ⟩ Diels μὴ ἀκόσμως Gesner, fort. recte ‖ τοῦτον Le τοῦτο WVM 17 γίγνονται WM γίνονται V 17 18 πάθημα Co 18 § 11 ante § 10 transposuit Sch 21 σώζονται WV 22 γὰρ Ri δὲ WVM

12 τούτου μᾶλλον ἢ ἐκείνου φροντίζειν. χρὴ δὲ καὶ ὡς τὰ πολλὰ δεομέναις διδόναι τὰ ἐπιτήδεια ταῖς κυσὶν αὐτόν· ὅταν μὲν γὰρ ⟨μὴ⟩ ἐνδεεῖς ὦσι, τούτου τὸν αἴτιον οὐκ ἴσασιν, ὅταν δὲ ἐπιθυμοῦσαι λάβωσι, τὸν διδόντα στέργουσιν.

VIII. 1 Ἰχνεύεσθαι δὲ τὸν λαγῶ ὅταν νίφῃ ὁ θεός, ὥστε ἠφανίσθαι τὴν γῆν· εἰ δ' ἐνέσται μελάγχιμα, δυσζήτητος ἔσται. ἔστι δέ, ὅταν μὲν ἐπινίφῃ καὶ ᾖ βόρειον, τὰ ἴχνη ἔξω πολὺν χρόνον δῆλα· οὐ γὰρ ταχὺ συντήκεται· ἐὰν δὲ νότιόν τε ᾖ καὶ ἥλιος ἐπιλάμπῃ, ὀλίγον χρόνον· ταχὺ γὰρ διαχεῖται· ὅταν δ' ἐπινίφῃ συνεχῶς, οὐδὲν δεῖ· ἐπικαλύπτει γάρ· οὐδ' ἐὰν πνεῦμα ᾖ μέγα· συμφοροῦν γὰρ τὴν χιόνα ἀφανίζει.

2 Κύνας μὲν οὖν οὐδὲν δεῖ ἔχοντα ἐξιέναι ἐπὶ τὴν θήραν ταύτην· ἡ γὰρ χιὼν καίει ⟨μὲν⟩ τῶν κυνῶν τὰς ῥῖνας ⟨καὶ πήγνυσι⟩ τοὺς πόδας, τὴν ⟨δ'⟩ ὀσμὴν τοῦ λαγῶ ἀφανίζει διὰ τὸ ὑπερπαγές· λαβόντα δὲ τὸν διώκοντα μετ' ἄλλου ἐλθόντα πρὸς τὰ ὄρη παριέναι ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ ἐπειδὰν λάβῃ τὰ ἴχνη, πορεύε-
3 σθαι κατὰ ταῦτα. ἐὰν δ' ἐπηλλαγμένα ᾖ, ἐκ τῶν αὐτῶν πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ ἥκοντα κύκλους ποιούμενον ἐκπεριιέναι τὰ τοιαῦτα ζητοῦντα ὅποι ἔξεισι. πολλὰ

---

7 Poll. V, 66. 50

---

1 ὡς] εἰς ς 2 δεομέναις om. VM 3 ⟨μὴ⟩ Gesner 4 δὲ om. VM(?) 6 τὸν λαγὼν W τοῦ λαγὼ V τοὺς λαγὼς M ς 7 μελάγχιμα Poll Di μελάγχειμα WM μελέγχειμα V ‖ ⟨οὐ⟩ δυσζήτητος Sch 8 ἐπινέφῃ van Leeuwen ‖ βορρεῖον M 10 νότιόν Di νότειόν W νότιός VM 12 οὐδ' ἐὰν Di οὐδὲ ἂν WVM 13 χίονα W 14 ἔχοντα Wells ἔχοντας WVM ‖ ἐξιένα W 15 κάει Di ‖ ⟨μὲν⟩ Sch 16 τὰς ῥῖνας del. Pi ‖ ῥίνας V ‖ ⟨καὶ πήγνυσι⟩ Rü ⟨καὶ⟩ We ⟨πήγνυσι⟩ Wener ‖ ⟨δ'⟩ We 17. 18 τὸν διώκοντα WV τὰ δίκτυα M ς τὸν διώκοντα τὰ δίκτυα Pi τὸν διάκονον, deleto μετ' ἄλλου ἐλθόντα Rü 21 τὰ αὐτὰ Le 22 ὅποι St ὁποῖα WVM

δὲ πλανᾶται ὁ λαγὼς ἀπορούμενος ὅπου κατακλινῇ,
ἅμα δὲ καὶ εἴθισται τεχνάζειν τῇ βαδίσει διὰ τὸ διώ-
κεσθαι ἀεὶ ἀπὸ τῶν τοιούτων. ἐπειδὰν ⟨δὲ⟩ φανῇ τὸ 4
ἴχνος, προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν. ἄξει δὲ ἢ πρὸς σύ-
σκιον τόπον ἢ πρὸς ἀπόκρημνον· τὰ γὰρ πνεύματα
ὑπερφορεῖ τὴν χιόνα ὑπὲρ τῶν τοιούτων. παραλεί-
πεται οὖν εὐνάσιμα πολλά· ζητεῖ δὲ τοῦτο. ἐπειδὰν 5
δὲ τὰ ἴχνη πρὸς τοιαῦτα φέρῃ, μὴ προσιέναι ἐγγύς,
ἵνα μὴ ὑποκινῇ, ἀλλὰ κύκλῳ ἐκπεριιέναι· ἐλπὶς γὰρ αὐ-
τοῦ εἶναι. δῆλον δ' ἔσται· τὰ γὰρ ἴχνη ἀπὸ τῶν τοι-
ούτων οὐδαμοῖ περάσαι. ἐπειδὰν δὲ ᾖ σαφὲς ὅτι αὐ- 6
τοῦ ἐστιν, ἐᾶν· μενεῖ γάρ· ἕτερον δὲ ζητεῖν πρὶν τὰ
ἴχνη ἄδηλα γενέσθαι, τῆς ὥρας ἐνθυμούμενον, ὅπως
ἂν καὶ ἑτέρους εὑρίσκῃ, ἔσται ἡ λειπομένη ἱκανὴ περι-
στήσασθαι. ἥκοντος δὲ τούτου περιτείνειν αὐτῶν ἑκά- 7
στῳ τὰ δίκτυα τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἐν τοῖς με-
λαγχίμοις, περιλαμβάνοντα ἐντὸς πρὸς ὅτῳ ἂν ᾖ, καὶ
ἐπειδὰν ἑστηκότα ᾖ, προσελθόντα κινεῖν. ἐὰν δὲ ἐκ- 8
κυλισθῇ ἐκ τῶν δικτύων, μεταθεῖν κατὰ τὰ ἴχνη· ὁ δὲ
ἀφίξεται πρὸς ἕτερα τοιαῦτα χωρία, ἐὰν μὴ ἄρα ἐν
αὐτῇ τῇ χιόνι πιέσῃ ἑαυτόν. σκεψάμενον οὖν δεῖ ὅπου
ἂν ᾖ περιίστασθαι. ἐὰν δὲ μὴ ὑπομένῃ, μεταθεῖν·
ἁλώσεται γὰρ καὶ ἄνευ τῶν δικτύων· ταχὺ γὰρ ἀπα-
γορεύει διὰ τὸ βάθος τῆς χιόνος καὶ διὰ τὸ κάτωθεν

22 Poll. V, 50

1 κατακλινῇ Di κατακλιθῇ WVM 3 ἀπὸ δὲ τῶν W ‖ ⟨δὲ⟩ St
6 ὑπερφέρει G. Dindorf ‖ χίονα W 7 εὑράσιμα W ‖ ζητειν W
8 πρὸς ⟨τὰ⟩ ς Di ‖ προσιέναι ς προσεῖναι WVM 11 οὐδαμοῖ Di
οὐδαμοῦ WVM 12 ἐάν W ‖ μενεῖ Ca μένει WVM 14 ἔστε
W 16. 17 μελαγχίμοις Di μελαγχείμοις WVM 18 ἐπεὶν W
19 τῶν] τὸν W ‖ δυκτίων V 21 τῇ om. WV ‖ χιόνη πιέσι W
23 τὸν W

τῶν ποδῶν λασίων ὄντων προσέχεσθαι αὐτῷ ὄγκον
πολύν.
IX. 1 Ἐπὶ δὲ τοὺς νεβροὺς καὶ τὰς ἐλάφους κύνας εἶναι
Ἰνδικάς· εἰσὶ γὰρ ἰσχυραί, μεγάλαι, ποδώκεις, οὐκ
ἄψυχοι· ἔχουσαι δὲ ταῦτα ἱκαναὶ γίγνονταί πονεῖν.
τοὺς μὲν οὖν νεογνοὺς τῶν νεβρῶν τοῦ ἦρος θηρᾶν
2 ταύτην γὰρ τὴν ὥραν γίγνονται. κατασκέψασθαι δὲ
προελθόντα εἰς τὰς ὀργάδας, οὗ εἰσιν ἔλαφοι πλεῖσται·
ὅπου δ' ἂν ὦσιν, ἔχοντα τὸν κυναγωγὸν τὰς κύνας
καὶ ἀκόντια πρὸ ἡμέρας ἐλθόντα εἰς τὸν τόπον τοῦτον,
τὰς μὲν κύνας δῆσαι ἄπωθεν ἐκ τῆς ὕλης, ὅπως μή,
ἐὰν ἴδωσι τὰς ἐλάφους, ὑλακτῶσιν, αὐτὸν δὲ σκοπιω-
3 ρεῖσθαι. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὄψεται ἀγούσας τοὺς νεβροὺς
πρὸς τὸν τόπον, οὗ ἂν μέλλῃ ἑκάστη τὸν ἑαυτῆς εὐνά-
σειν. κατακλίνασαι δὲ καὶ γάλα δοῦσαι καὶ διασκε-
ψάμεναι, μὴ ὁρῶνται ὑπό τινος, φυλάττει τὸν ἑαυ-
4 τῆς ἑκάστη ἀπελθοῦσα εἰς τὸ ἀντιπέραν. ἰδόντα δὲ
ταῦτα τὰς μὲν κύνας λῦσαι, αὐτὸν δὲ λαβόντα τὰ
ἀκόντια προσιέναι ἐπὶ τὸν νεβρὸν τὸν πρῶτον, ὅπου
εἶδεν εὐνασθέντα, τῶν τόπων ἐνθυμούμενον, ὅπως μὴ
διαμαρτήσεται· πολὺ γὰρ ἀλλοιοῦνται τῇ ὄψει ἐγγὺς
5 προσιόντι ἢ οἱ πόρρωθεν ἔδοξαν εἶναι. ἐπειδὰν δὲ
ἴδῃ αὐτόν, προσιέναι ἐγγύς. ὁ δ' ἕξει ἀτρέμα πιέσας
ὡς ἐπὶ γῆν καὶ ἐάσει ἀνελέσθαι, ἐὰν μὴ ἐφυσμένος
ᾖ, βοῶν μέγα. τούτου δὲ γενομένου οὐ μενεῖ· ταχὺ

4 ποδώκεις om. WV 6 τοῦ] τὸ VM 8 πρότερον προελθόντα M ς ‖ πλεῖστοι M ς 9 κυναγογὸν W 11 ἄποθεν WV 12 ἐὰν Di ἂν WVM 12. 13 σκοπιαρεῖσθαι V 14 αὐτῆς W 16 φυλάσσει WVM 16. 17 ἑαυτῆς Sch αὐτῆς WVM 17 ἀντιπέρας VM 18 τὰ om. VM 19 προιέναι VM ‖ τὸ πρῶτον W 20 τὸν W 21 ἀλλοιοῦται W 22 οἷ ς Keller οἱ WVM οἷοι Ca 23 πιέσας del. Sa πτήξας Ri 24 ὡς] ἑαυτὸν Sch, fort. recte ‖ ἐψυγμένος Br

γὰρ τὸ ὑγρόν, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ, ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ συν-
ιστάμενον, ποιεῖ ἀποχωρεῖν αὐτόν. ἁλώσεται δὲ ὑπὸ 6
τῶν κυνῶν σὺν πόνῳ διωκόμενος· λαβόντα δὲ δοῦναι
τῷ ἀρκυωρῷ· ὁ δὲ βοήσεται· ἡ δ' ἔλαφος τὰ μὲν
ἰδοῦσα, τὰ δ' ἀκούσασα, ἐπιδραμεῖται τῷ ἔχοντι αὐτόν,
ζητοῦσα ἀφελέσθαι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἐγκελεύειν 7
ταῖς κυσὶ καὶ χρῆσθαι τοῖς ἀκοντίοις. κρατήσαντα δὲ
τούτου πορεύεσθαι καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους, καὶ τῷ αὐτῷ
εἴδει πρὸς αὐτοὺς χρῆσθαι τῆς θήρας. καὶ οἱ μὲν
νέοι τῶν νεβρῶν οὕτως ἁλίσκονται· οἱ δὲ ἤδη μεγάλοι 8
χαλεπῶς· νέμονται γὰρ μετὰ τῶν μητέρων καὶ ἑτέρων
ἐλάφων· καὶ ἀποχωροῦσιν, ὅταν διώκωνται, ⟨ὁτὲ μὲν⟩
ἐν μέσαις, ὁτὲ δὲ πρόσθεν, ἐν δὲ τῷ ὄπισθεν ὀλι-
γάκις. αἱ δ' ἔλαφοι τὰς κύνας ὑπὲρ αὐτῶν ἀμυνόμεναι 9
καταπατοῦσιν· ὥστ' οὐκ εὐάλωτοί εἰσιν, ἐὰν μὴ προσ-
μίξας τις εὐθὺς διασκεδάσῃ αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε
μονωθῆναί τινα αὐτῶν. βιασθεῖσαι δὲ τοῦτο, τὸν μὲν 10
πρῶτον δρόμον αἱ κύνες ἀπολείπονται· ἥ τε γὰρ ἀπου-
σία τῶν ἐλάφων ποιεῖ αὐτὸν περίφοβον, τό τε τάχος
οὐδενὶ ἐοικός ἐστι ⟨τὸ⟩ τῶν τηλικούτων νεβρῶν· δευ-
τέρῳ δὲ καὶ τρίτῳ δρόμῳ ταχὺ ἁλίσκονται· τὰ γὰρ
σώματα αὐτῶν διὰ τὸ ἔτι νεαρὰ εἶναι τῷ πόνῳ οὐ
δύναται ἀντέχειν.

Ἵστανται δὲ καὶ ποδοστράβαι ταῖς ἐλάφοις ἐν τοῖς 11
ὄρεσι περὶ τοὺς λειμῶνας καὶ τὰ ῥεῖθρα καὶ τὰς νάπας

---

24 Harpocratio s. v. ποδοστράβας. Etymolog. magn. p. 678, 28

---

3 τὸν κυνὸν W 4 ἀρκυόρῳ W (VM?) 6 τῷ om. W
9 εἴδει καὶ πρὸς W 12 ἔλαφω W ‖ διώκονται W ‖ ⟨ὁτὲ μὲν⟩
St 13 ὅτε VM 17 αὐτὸν W 20 ἐοικός Le ἑοικός W εἰκός
VM ‖ ⟨τὸ⟩ Radermacher 22 ἔτι] ἔπι W 23 δύνανται VM
24 τοῖς, ο ex α W 25. p. 174, 1 ὄρεσι — ταῖς om. in textu,
add. in margine W

ἐν ταῖς διόδοις καὶ τοῖς ἔργοις πρὸς ὅ,τι ἂν προσίῃ.
12 *χρὴ δὲ εἶναι τὰς ποδοστράβας σμίλακος πεπλεγμένας,*
μὴ περιφλοίους, ἵνα μὴ σήπωνται, τὰς δὲ στεφάνας
εὐκύκλους ἐχούσας, καὶ τοὺς ἥλους ἐναλλὰξ σιδηροῦς
τε καὶ ξυλίνους ἐγκαταπεπλεγμένους ἐν τῷ πλοκάνῳ·
μείζους δὲ τοὺς σιδηροῦς, ὅπως ἂν οἱ μὲν ξύλινοι
13 *ὑπείκωσι τῷ ποδί, οἱ δὲ πιέζωσι. τὸν δὲ βρόχον τῆς*
σειρίδος τὸν ἐπὶ τὴν στεφάνην ἐπιτεθησόμενον πε-
πλεγμένον σπάρτου καὶ αὐτὴν τὴν σειρίδα· ἔστι γὰρ
ἀσηπτότατον τοῦτο. ὁ δὲ βρόχος αὐτὸς ἔστω στιφρὸς
καὶ ἡ σειρίς· τὸ δὲ ξύλον τὸ ἐξαπτόμενον ἔστω μὲν
δρυὸς ἢ πρίνου· μέγεθος τρισπίθαμον, περίφλοιον,
14 *πάχος παλαιστῆς. ἱστάναι δὲ τὰς ποδοστράβας διε-*
λόντα τῆς γῆς βάθος πεντεπάλαστον, περιφερὲς δὲ
τοῦτο καὶ ἄνωθεν ἴσον ταῖς στεφάναις τῶν ποδοστρα-
βῶν, εἰς δὲ τὸ κάτω ἀμειβόμενον στενότητι· διελεῖν
δὲ καὶ τῇ σειρίδι καὶ τῷ ξύλῳ τῆς γῆς ὅσον ἵξεσθαι
15 *ἀμφοῖν. ποιήσαντα δὲ ταῦτα ἐπὶ μὲν τὸ βάθος τὴν*
ποδοστράβην ἐπιθεῖναι κατωτέρω ἰσόπεδον, περὶ δὲ
τὴν στέγην τὸν βρόχον τῆς σειρίδος· καὶ αὐτὴν καὶ
τὸ ξύλον καθέντα εἰς τὴν χώραν τὴν ἑκατέρου· τῇ
στέγῃ ἐπιθεῖναι δοκίδας ἀτρακτυλίδος μὴ ὑπερτει-

2 Poll. V, 32 sq.

3 *σήπονται* W 4 *ἐναλὰξ* V ‖ *σιδηρούς* W ubique 5 *ἐγκαταπεπλεμένους* W ‖ *πλοκάνῳ* Sch ex Polluce *πλοκάμῳ* WVM 7 *πιέζοσι* W 8 *ἐπὶ*] *περὶ* St ‖ *τῇ στεφάνῃ* WV *περὶ τῇ στεφάνῃ* Poll 10 *αὐτὸς* St *αὐτοῦ* WVM ‖ *στεφρὸς* M ς 12 *δρούς* W ‖ *περίφλοιων* W 14 *πεντεπάλαιστον* Co *πενταπάλαιστον* WVM 18 *βάτος* W 18. 19 *τὴν ποδοστράβην* Le *τῆς ποδοστράβης* WVM 19 *εἰσόπεδον* V 20 *στέγην* WV (ut videtur) *στεφάνην* M ς 21 *ἑκατέρα* WV 22 *στέγῃ* WV (ut videtur) *στεφάνῃ* M ς ‖ *ἀστρακτυλλίδος* V *ἀστρακτυλίδος* M

νούσας εἰς τὸ ἔξω, ἐπὶ δὲ τούτων πέταλα λεπτά, ὧν
ἂν ἡ ὥρα ᾖ. μετὰ δὲ τοῦτο τῆς γῆς ἐπιβαλεῖν ἐπ' 16
αὐτὰ πρῶτον μὲν τὴν ἐπιπολῆς ἐξαιρεθεῖσαν ἐκ τῶν
ὀρυγμάτων, ἄνωθεν δὲ ταύτης γῆς στερεᾶς τῆς ἄπωθεν, ἵνα ᾖ τῇ ἐλάφῳ μάλιστα ἄδηλος ἡ στάσις· τὴν
δὲ περιοῦσαν τῆς γῆς ἀποφέρειν πόρρω ἀπὸ τῆς ποδοστράβης· ἐὰν γὰρ ὀσφραίνηται νεωστὶ κεκινημένης,
δυσωπεῖται· ταχὺ δὲ ποιεῖ τοῦτο. ἐπισκοπεῖν δὲ ἔχοντα 17
τὰς κύνας τὰς μὲν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἑστώσας, μάλιστα
μὲν ἕωθεν, χρὴ δὲ καὶ τῆς ἄλλης ἡμέρας, ἐν δὲ τοῖς
ἔργοις πρωί. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὄρεσιν οὐ μόνον τῆς
νυκτὸς ἁλίσκονται, ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν διὰ τὴν ἐρημίαν· ἐν δὲ τοῖς ἔργοις τῆς νυκτὸς διὰ τὸ μεθ' ἡμέραν πεφοβῆσθαι τοὺς ἀνθρώπους. ἐπειδὰν δὲ εὕρῃ 18
ἀνεστραμμένην τὴν ποδοστράβην, μεταθεῖν ἐπιλύσαντα
τὰς κύνας καὶ ἐπικελεύσαντα κατὰ τὸν ὁλκὸν τοῦ ξύλου,
σκοπούμενον ὅποι ἂν φέρηται. ἔσται δὲ οὐκ ἄδηλον
ἐπὶ τὸ πολύ· οἵ τε γὰρ λίθοι ἔσονται κεκινημένοι τά
τ' ἐπισύρματα τοῦ ξύλου καταφανῆ ἐν τοῖς ἔργοις·
ἐὰν δὲ τραχεῖς τόπους διαπερᾷ, αἱ πέτραι ἕξουσι τὸν
φλοιὸν τοῦ ξύλου ἀφηρπασμένον, καὶ κατὰ τοῦτο ῥᾳους
αἱ μεταδρομαὶ ἔσονται. ἐὰν μὲν οὖν τοῦ προσθίου 19
ποδὸς ἁλῷ, ταχὺ ληφθήσεται· ἐν γὰρ τῷ δρόμῳ πᾶν
τὸ σῶμα τύπτει καὶ τὸ πρόσωπον· ἐὰν δὲ τοῦ ὄπισθεν,

---

1 πέταλλα W 4 ἄρωθεν W || ταύτης W ταῦτα VM, del. Sch 4. 5 ἄποθεν VM 5 ὅτι μάλιστα M ς || στάσις] στεφάνη V (ut videtur) 6 δὲ Di τε WVM || οὖσαν WV (ut videtur) 9 ἑστώτας M ς 11 πρῴ Di 11—13 πρωί — ἔργοις bis W 14 πεφοβοῆσθαι W περιφοβεῖσθαι M ς || ἐπιδὰν W 17 ὅποι Di ὅπου WVM 19 ἀποσύρματα Diels ex Polluce, quem Di ἐπισύρματα scripsisse suspicatur || ξύλυο W 20 τραχέους V τραχέας M ς 22 αἱματοδρομαὶ V

ἐφελκόμενον τὸ ξύλον ἐμποδὼν ὅλῳ ἐστὶ τῷ σώματι· ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς δικρόας τῆς ὕλης ἐμπίπτει φερόμενον, καὶ ἐὰν μὴ ἀπορρήξῃ τὴν σειρίδα, καταλαμβάνεται αὐτοῦ. χρὴ δ', ἐὰν οὕτως ἕλῃ ἢ περιγενόμενος πόνῳ, [ἐὰν μὲν ᾖ ἄρρην,] μὴ προσιέναι ἐγγύς· τοῖς γὰρ κέρασι παίει, ⟨ἐὰν μὲν ᾖ ἄρρην,⟩ καὶ τοῖν ποδοῖν, ἐὰν δὲ θήλεια, τοῖν ποδοῖν· ἄπωθεν οὖν ἀκοντίζειν. ἁλίσκονται δὲ καὶ ἄνευ ποδοστράβης διωκόμεναι, ὅταν ᾖ ἡ ὥρα θερινή· ἀπαγορεύουσι γὰρ σφόδρα, ὥστε ἑστῶσαι ἀκοντίζονται· ῥιπτοῦσι δὲ καὶ εἰς τὴν θάλατταν, ἐὰν κατέχωνται, καὶ εἰς τὰ ὕδατα ἀπορούμεναι· ὁτὲ δὲ διὰ δύσπνοιαν πίπτουσι.

X. 1 Πρὸς δὲ τὸν ὗν τὸν ἄγριον κεκτῆσθαι κύνας Ἰνδικάς, Κρητικάς, Λοκρίδας, Λακαίνας, ἄρκυς, ἀκόντια, προβόλια, ποδοστράβας. πρῶτον μὲν οὖν χρὴ εἶναι τὰς κύνας ἐκ τούτων του γένους μὴ τὰς ἐπιτυχούσας, ἵνα ἕτοιμαι ὦσι πολεμεῖν ⟨πρὸς⟩ τὰ θηρία. αἱ δὲ ἄρκυς λίνων μὲν τῶν αὐτῶν ὧνπερ αἱ τῶν λαγῶν, ⟨ἔστωσαν δὲ⟩ πεντεκαιτετταρακοντάλινοι ἐκ τριῶν τόνων, ἕκαστος δὲ τόνος ἐκ πεντεκαίδεκα λίνων, ἀπὸ δὲ τοῦ κορυφαίου τὸ μέγεθος δεχάμματοι, τὸ δὲ

---

9 Poll. V, 78 13 Philostrat. Imag. I, 18, 5 15 Harpocratio s. v. προβόλιον

---

1 ἀφελκόμενον M ς ‖ ⟨οὐκ⟩ ἐμποδὼν Piccolomini falso 2 τῆς τῆς W 5 ἐὰν — ἄρρην in lin. 6 transposuit Diels ‖ προιέναι V 6 τοῖς ποσίν M ς ‖ ἐὰν — ποδοῖν om. M ς 7 ἄποθεν VM 10 ἀκοντίζοται W ‖ θάλασσαν WVM 11 κατέχονται (χ ex κ?) W 13. 14 Ἰνδικάς — Λοκρίδας del. Pi 16 ἐκ τούτων Diels ἐκ τούτου WVM ἑκάστου του (vel τοῦ) Pi ἐκ τούτων τῶν γενῶν scribi aut ἐκ — γένους delendum censet He 17 ⟨πρὸς⟩ Rü ‖ τῷ θηρίῳ M ς 18 ἄρκυες W ‖ ὧνπερ om. W 19 λαγωῶν W 19 ⟨ἔστωσαν δὲ⟩ St 21 κορυφαίον W

*βάθος τῶν βρόχων πυγόνος· οἱ δὲ περίδρομοι ἡμιόλιοι
τοῦ τῶν ἀρκύων πάχους· ἐπ' ἄκροις δὲ δακτυλίους
ἐχέτωσαν, ὑφείσθωσαν δ' ὑπὸ τοὺς βρόχους, τὸ δὲ
ἄκρον αὐτῶν ἐκπεράτω ἔξω διὰ τῶν δακτυλίων· ἱκαναὶ
δὲ πεντεκαίδεκα. τὰ δὲ ἀκόντια ἔστω παντοδαπά,* 3
*ἔχοντα τὰς λόγχας εὐπλατεῖς καὶ ξυρήκεις, ῥάβδους δὲ
στιφράς. τὰ δὲ προβόλια πρῶτον μὲν λόγχας ἔχοντα
τὸ μὲν μέγεθος πεντεπαλάστους, κατὰ δὲ μέσον τὸν
αὐλὸν κνώδοντας ἀποκεχαλκευμένους, στιφρούς, καὶ τὰς
ῥάβδους κρανείας δορατοπαχεῖς. αἱ δὲ ποδοστράβαι
ὅμοιαι ταῖς τῶν ἐλάφων. συγκυνηγέται δ' ἔστωσαν·
τὸ γὰρ θηρίον μόλις καὶ ὑπὸ πολλῶν ἁλίσκεται. ὅπως
δὲ δεῖ τούτων ἑκάστῳ πρὸς θήραν χρῆσθαι, διδάξω.*

Πρῶτον μὲν οὖν χρὴ ἐλθόντας ὅπου ἂν οἴωνται 4
*εἶναι ὑπάγειν τὸ κυνηγέσιον, λύσαντας μίαν τῶν κυ-
νῶν τῶν Λακαινῶν, τὰς δ' ἄλλας ἔχοντας δεδεμένας
συμπεριιέναι τῇ κυνί. ἐπειδὰν δὲ λάβῃ αὐτοῦ τὰ ἴχνη,* 5
*ἕπεσθαι ἑξῆς τῇ ἰχνεύσει ἡγουμένῃ ⟨τοὺς⟩ ἀκολου-
θοῦντας σαφῶς· ἔσται δὲ καὶ τοῖς κυνηγέταις πολλὰ
δῆλα αὐτοῦ, ἐν μὲν τοῖς μαλακοῖς τῶν χωρίων τὰ ἴχνη,*

---

5 Poll. V, 20

---

1 *τῶν*] *τὸν* W ‖ *βρόκων* W ‖ *ἡμιόλνοι* W ut videtur *ἡμίολιον* V ut videtur 2. 3 *ἐπ'* — *ἐχέτωσαν* ante *οἱ* l. 1 transposuit Dörner (voluit Sch?), recte ut videtur 3 *ἐχόντων* Di *ὑφείσθω* Victorius *ὑφείσθων* Di ‖ *δ'* del. Dörner 4 *δακτυλίας* W ‖ *ἱκανοὶ* W 6 *ξυρήκεις* Jungermann ex Polluce *ξυηρὰς* W VM 8 *πεντεπαλάστους* He *πενταπαλαίστους* WVM 11 *ἔστων* Di 12 *ὅπος* W 13 *χρῆσθαι πρὸς θήραν* M ς 14 *χρὴ* om. W ‖ *ὅπου* W *οὕτως* V *οὗ* M ς ‖ *οἴωνται* ς *οἴχονται* W *οἴονται* VM 15 *εἶναι* del. Pi ‖ *ὑπάγον* Ri 18 *ἰχνευούσῃ* Sch 18. 19 ⟨*τοὺς*⟩ *ἀκολουθοῦντας* Pi *ἀκολουθοῦντας* W *ἀκολουθίαν* VM ⟨*τὴν*⟩ *ἀκολουθίαν* Sch *τῇ ἀκολουθίᾳ* ς 19 *σαφῶς* om. M ς *σοφῶς* Pi

ἐν δὲ τοῖς λασίοις τῆς ὕλης κλάσματα· ὅπου δ' ἂν
6 δένδρα ᾖ, πληγαὶ τῶν ὀδόντων. ἡ δὲ κύων ἐπὶ τὸ
πολὺ ἀφίξεται τόπον ὑλώδη ἰχνεύουσα, κατακλίνεται
γὰρ τὸ θηρίον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τοιαῦτα· τοῦ μὲν
γὰρ χειμῶνός ἐστιν ἀλεεινά, τοῦ δὲ θέρους ψυχεινά.
7 ἐπειδὰν δ' ἀφίκηται ἐπὶ τὴν εὐνήν, ὑλακτεῖ· ὁ δ' οὐκ
ἀνίσταται ὡς τὰ πολλά. λαβόντα οὖν τὴν κύνα καὶ
ταύτην μετὰ τῶν ἄλλων δῆσαι ἄπωθεν ἀπὸ τῆς εὐνῆς
πολὺ καὶ εἰς τοὺς ὅρμους ἐμβάλλεσθαι τὰς ἄρκυς, ἐπι-
βάλλοντα τοὺς βρόχους ἐπὶ ἀποσχαλιδώματα τῆς ὕλης
μικρά· τῆς δὲ ἄρκυος αὐτῆς μακρὸν προήκοντα κόλπον
ποιεῖν, ἀντηρίδας ἔνδοθεν ἑκατέρωθεν ὑφιστάντα κλῶ-
νας, ὅπως ἂν εἰς τὸν κόλπον διὰ τῶν βρόχων αἱ αὐγαὶ
τοῦ φέγγους ὡς μάλιστα ἐνέχωσιν, ἵνα προσθέοντι ὡς
φανότατον ᾖ τὸ ἔσω· καὶ τὸν περίδρομον ἐξάπτειν ἀπὸ
δένδρου ἰσχυροῦ, καὶ μὴ ἐκ ῥάχου· συνέχονται γὰρ ἐν
τοῖς ψιλοῖς αἱ ῥάχοι. ὑπὲρ δὲ ἑκάστης ἐμφράττειν τῇ
ὕλῃ καὶ τὰ δύσορμα, ἵνα εἰς τὰς ἄρκυς ποιῆται τὸν
8 δρόμον [καὶ] μὴ ἐξαλλάττων. ἐπειδὰν δ' ἑστῶσιν, ἐλ-
θόντας πρὸς τὰς κύνας λῦσαι ἁπάσας καὶ λαβόντας τὰ

10 Hesych. s. v. *ἀποσκαλιδώματα*

1 *καλάσματα* W 2 *δρένδρα* W ‖ ⟨*ὡς*⟩ *ἐπὶ* Ri 2. 3 *τὸ πολὺ*] *τὴν εὐνὴν* He 3. 4 *ἀφίξεται — πολὺ* om. W 3 ⟨*εἰς*⟩ *τόπον* Ri 6 *ἐπὶ τὴν εὐνὴν* del. He 7 *λαβόντα* Ze *λαβόντας* WVM 8 *ἄποθεν* VM ‖ *ἀπὸ* del. St 9 *ἐμβάλλεσθαι* ς *ἐβαλέσθαι* W *ἐμβαλέσθαι* VM 9. 10 *ἐπιβαλόντα* W 10 *ἀποσχαλιδήματα* W *ἀποσχαλιδύματα* V 11 *μικρά* WV *δικρὰ* M ς *δικρᾶ* Sa *δίκρα* Di 12 *ἀντήρειδας* W 13 *κόλπο* W ‖ *αἱ* om. W 14 *ἐκέχωσιν* W 15 *εἴσω* Di 16 *συνέλκονται γὰρ* Sch *συνάγονται δὲ* Pi 17 *ῥάχοι* WM 18 *εἰς τὰς* bis W 19 *καὶ* del. Le ‖ *ἐξαλλάττῃ* Diels ‖ *ἐπιδὰν* W ‖ *δ' ἑστῶσιν* Radermacher *δὲ στῶσιν* WVM 19. 20 *ἐλθόντας πρὸς* del. He 20 *λῦσαν* W

ἀκόντια καὶ τὰ προβόλια προϊέναι. ἐγκελεύειν δὲ ταῖς
κυσὶν ἕνα τὸν ἐμπειρότατον, τοὺς δ' ἄλλους ἕπεσθαι
κοσμίως ἀπολείποντας ἀπ' ἀλλήλων πολύ, ὅπως ἂν ᾖ
αὐτῷ ἱκανὴ διαδρομή· ἐὰν γὰρ ὑποχωρῶν ἐμπέσῃ εἰς
πυκνούς, κίνδυνος πληγῆναι· ᾧ γὰρ ἂν προσπέσῃ, εἰς
τοῦτον τὴν ὀργὴν κατέθετο. ἐπειδὰν δ' αἱ κύνες 9
ἐγγὺς ὦσι τῆς εὐνῆς, ἐπεισίασι· θορυβούμενος δὲ ἐξ-
αναστήσεται, καὶ ἥτις ἂν τῶν κυνῶν προσφέρηται
αὐτῷ πρὸς τὸ πρόσωπον, ἀναρρίψει· θέων δ' ἐμπε-
σεῖται· ἐὰν δὲ μή, μεταθεῖν ἀνάγκη. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ
τὸ χωρίον κατωφερὲς ἐν ᾧ ἂν ἔχῃ αὐτὸν ἡ ἄρκυς, ταχὺ
ἐξαναστήσεται· ἐὰν δὲ ἄπεδον, εὐθὺς ἑστήξει περὶ
αὑτὸν ἔχων. ἐν τούτῳ δὲ τῷ καιρῷ αἱ μὲν κύνες 10
προσκείσονται· αὐτοὺς δὲ χρὴ φυλαττομένους αὐτὸν
ἀκοντίζειν καὶ βάλλειν λίθοις, περιισταμένους ὄπι-
σθεν καὶ πολὺ ἄπωθεν, ἕως ἂν κατατείνῃ προωθῶν
αὑτὸν τῆς ἄρκυος τὸν περίδρομον. εἶτα ὅστις ἂν ᾖ
τῶν παρόντων ἐμπειρότατος καὶ ἐγκρατέστατος, προσ-
ελθόντα ἐκ τοῦ πρόσθεν τῷ προβολίῳ παίειν. ἐὰν δὲ 11
μὴ βούληται ἀκοντιζόμενος καὶ βαλλόμενος κατατεῖναι
τὸν περίδρομον, ἀλλ' ἐπανιεὶς ἔχῃ πρὸς τὸν προσιόντα
περιδρομὴν ποιούμενος, ἀνάγκη, ὅταν οὕτως ἔχῃ, λα-
βόντα τὸ προβόλιον προσιέναι, ἔχεσθαι δ' αὐτοῦ τῇ

28 Poll. V, 23

1 προσιέναι W 3 ὅπος W 4 ἀποχωρῶν W 6 δὲ VM 7 τὴν W 7. 8 ἐξανίσταται W 11 χωρίων W ‖ καταφερὲς M ς 12 ἐπίπεδον Le ‖ ἑστήξαι Elmsley ἑστήξεται W ἑστήξεται VM 13 αὑτὸν Le αὐτὸν WVM ‖ ἔχων] βλέπων He 14 αὐτὸν St αὐτῷ WVM 15 λίθοις βάλλειν M ς 16 ἄποθεν VM 17 αὑτὸν St αὐτὸν WVM 20 καταθεῖναι V (τ super θ) M 21 προσίοτα W 22. 23 λαβοντάτω M

μὲν χειρὶ τῇ ἀριστερᾷ πρόσθεν, τῇ δ' ἑτέρᾳ ὄπισθεν·
κατορθοῖ γὰρ ἡ μὲν ἀριστερὰ αὐτό, ἡ δὲ δεξιὰ ἐπεμ-
βάλλει· ἔμπροσθεν δὲ ὁ πους ὁ μὲν ἀριστερὸς ἑπέσθω
12 τῇ χειρὶ τῇ ὁμωνύμῳ, ὁ δὲ δεξιὸς τῇ ἑτέρᾳ. προσ-
ιόντα δὲ προβάλλεσθαι τὸ προβόλιον, μὴ πολλῷ μείζω
διαβάντα ἢ ἐν πάλῃ, ἐπιστρέφοντα τὰς πλευρὰς τὰς
εὐωνύμους ἐπὶ τὴν χεῖρα τὴν εὐώνυμον· εἶτα εἰσ-
βλέποντα εἰς τὸ ὄμμα τοῦ θηρίου ἐνθυμούμενον τὴν
κίνησιν τὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς ἐκείνου. προσφέρειν
δὲ τὸ προβόλιον φυλαττόμενον μὴ ἐκκρούσῃ ἐκ τῶν
χειρῶν τῇ κεφαλῇ ἐκνεύσας· τῇ γὰρ ῥύμῃ τῆς ἐκκρού-
13 σεως ἕπεται. παθόντα δὲ τοῦτο πίπτειν δεῖ ἐπὶ στόμα
καὶ ἔχεσθαι τῆς ὕλης κάτωθεν· τὸ γὰρ θηρίον ἐὰν μὲν
οὕτως ἔχοντι προσπέσῃ, διὰ τὴν σιμότητα τῶν ὀδόν-
των τὸ σῶμα οὐ δύναται ὑπολαβεῖν· ἐὰν δὲ μετεώρῳ,
ἀνάγκη πληγῆναι. πειρᾶται μὲν οὖν μετεωρίζειν· ἐὰν
14 δὲ μὴ δύνηται, ἀμφιβὰς πατεῖ. ἀπαλλαγὴ δὲ τούτων
μία ἐστὶ μόνη, ὅταν ἐν τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ ἔχηται, προσ-
ελθόντα ἐγγὺς τῶν συγκυνηγετῶν ἕνα ἔχοντα προβό-
λιον ἐρεθίζειν ὡς ἀφήσοντα· ἀφιέναι δὲ οὐ χρή, μὴ
15 τύχῃ τοῦ πεπτωκότος. ὅταν δὲ ἴδῃ τοῦτο, καταλιπὼν
ὃν ἂν ἔχῃ ὑφ' αὐτῷ ἐπὶ τὸν ἐρεθίζοντα ὑπ' ὀργῆς καὶ
θυμοῦ ἐπιστρέψει. τὸν δὲ ταχὺ ἀναπηδᾶν, τὸ δὲ προ-
βόλιον μεμνῆσθαι ἔχοντα ἀνίστασθαι· οὐ γὰρ καλὴ ἡ

---

9 Poll. V, 24 sq.

---

2 καορθοῖ W ‖ αὐτό Sch αὐτοῦ WVM 3 ἀπτέσθω M ς 5 μεῖζον W 6 ἐν πάλῃ Portus e Polluce ἔπαλιν W ἔμπαλιν VM 7 τὴν εὐόνυμον W 9 τὴ ἀπὸ W 11 τῇ γὰρ ῥύμῃ Le ἡ γὰρ ῥύμη WVM 14 ἔχον VM 16 μετεώρειν W 17 ἀπαλλωγὴ W 21 καταλιπὸν W 22 ὑφ' αὐτῷ Di ὑπ' αὐτῷ WVM

σωτηρία ἄλλως ἢ κρατήσαντι. προσφέρειν δὲ πάλιν 16
τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ προτεῖναι ἐντὸς τῆς ὠμοπλάτης,
ᾗ ἡ σφαγή, καὶ ἀντερείσαντα ἔχειν ἐρρωμένως· ὁ δ' ὑπὸ
τοῦ μένους πρόσεισι, καὶ εἰ μὴ κωλύοιεν οἱ κνώδοντες
τῆς λόγχης, ἀφίκοιτ' ἂν διὰ τῆς ῥάβδου προωθῶν
αὐτὸν πρὸς τὸν τὸ προβόλιον ἔχοντα. οὕτω δὲ πολλὴ 17
ἡ δύναμίς ἐστιν αὐτοῦ, ὥστε καὶ ἃ οὐκ ἂν οἴοιτό τις
πρόσεστιν αὐτῷ· τεθνεῶτος γὰρ εὐθὺς ἐάν τις ἐπὶ τὸν
ὀδόντα ἐπιθῇ τρίχας, συντρέχουσιν· οὕτως εἰσὶ θερ-
μοί· ζῶντι δὲ διάπυροι, ὅταν ἐρεθίζηται· οὐ γὰρ ἂν
τῶν κυνῶν ἁμαρτάνων τῇ πληγῇ τοῦ σώματος ἄκρα
τὰ τριχώματα περιεπίμπρῃ.

Ὁ μὲν οὖν ἄρρην τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω πράγματα 18
παρασχὼν ἁλίσκεται, ἐὰν δὲ θήλεια ᾖ ἡ ἐμπεσοῦσα,
ἐπιθέοντα παίειν φυλαττόμενον μὴ ὠσθεὶς πέσῃ· πα-
θόντα δὲ τοῦτο πατεῖσθαι ἀνάγκη καὶ δάκνεσθαι.
ἑκόντα οὖν οὐ χρὴ ὑποπίπτειν· ἐὰν δὲ ἄκων ἔλθῃ εἰς
τοῦτο, διαναστάσεις γίγνονται αἱ αὐταὶ ὥσπερ ὑπὸ
τοῦ ἄρρενος· ἐξαναστάντα δὲ δεῖ παίειν τῷ προβολίῳ,
ἕως ἂν ἀποκτείνῃ.

Ἁλίσκονται δὲ καὶ ὧδε. ἵστανται μὲν αὐτοῖς αἱ 19
ἄρκυς ἐπὶ τὰς διαβάσεις τῶν ναπῶν εἰς τοὺς δρυμούς,
τὰ ἄγκη, τὰ τραχέα, εἰςβολὰς δὲ εἰς τὰς ὀργάδας καὶ

---

3 Poll. V, 23   8 Poll. V, 80   16 Poll. V, 25

---

2 αὐτὸν ἂν τρόπον WV ‖ προτεῖναι ς St προθεῖναι WVM 3 ἢ ἐσφάγη VM 4 τοῦ om. W ‖ πρόεισι VM 5 προώθων W 6 αὐτὸν St αὑτὸν WVM ‖ τὸν om. M 8 πρόσεσιν W 12 περιεπίμπρῃ Co περιεπίμπρα WVM 15. 16 παθότα W 17 ἑκότα W 18 ὑπὸ] ἐπὶ Di 21 ἁλίκοται W 22 ἄρκυες W 23 εἰσβολὰς δὲ W, coniecerat Dörner εἰσβολαὶ δὲ VM ᾗ εἰσβολαί εἰσιν Le εἰσβολαὶ δὲ <ἐνθένδε> vel εἰσβολὰς δὲ <ποιεῖται ἐνθένδε> Diels ἐπ' εἰσβολὰς δὲ Christian

τὰ ἕλη καὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ τεταγμένος ἔχων τὸ προ-
βόλιον φυλάττει τὰς ἄρκυς. οἱ δὲ τὰς κύνας ἐπάγουσι
τοὺς τόπους ζητοῦντες τοὺς καλλίστους· ἐπειδὰν δὲ
20 εὑρεθῇ, διώκεται. ἐὰν μὲν οὖν εἰς τὴν ἄρκυν ἐμπίπτῃ,
τὸν ἀρκυωρὸν ἀναλαβόντα τὸ προβόλιον προσιέναι καὶ
χρῆσθαι, ὡς εἴρηκα· ἐὰν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, μεταθεῖν.
ἁλίσκεται δὲ καὶ ὅταν ᾖ πνίγη, διωκόμενος ὑπὸ τῶν
κυνῶν· τὸ γὰρ θηρίον καίπερ ὑπερβάλλον δυνάμει ἀπα-
21 γορεύει ὑπέρασθμον γιγνόμενον. ἀποθνήσκουσι δὲ
κύνες πολλαὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ θήρᾳ, καὶ αὐτοὶ οἱ κυνη-
γέται κινδυνεύουσιν. ὅταν δὲ ἐν ταῖς μεταδρομαῖς
ἀπειρηκότι ἀναγκάζωνται προσιέναι ἔχοντες τὰ προ-
βόλια ἢ ἐν ὕδατι ὄντι ἢ ἐφεστῶτι πρὸς ἀποκρήμνῳ ἢ
ἐκ δασέος μὴ θέλοντι ἐξιέναι· οὐ γὰρ κωλύει αὐτὸν
οὔτε ἄρκυς οὔτε ἄλλο οὐδὲν φέρεσθαι ὁμόσε τῷ πλη-
σιάζοντι· ὅμως μέντοι προσιτέον, ὅταν ἔχῃ οὕτως, καὶ
ἐπιδεικτέον τὴν εὐψυχίαν, δι' ἣν εἵλοντο ἐκπονεῖν τὴν
22 ἐπιθυμίαν ταύτην. χρηστέον δὲ τῷ προβολίῳ καὶ ταῖς
προβολαῖς τοῦ σώματος ὡς εἴρηται· εἰ γάρ τι καὶ
πάσχοι, οὐκ ἂν διά γε τὸ μὴ ὀρθῶς ποιεῖν πάσχοι.
Ἵστανται δὲ αἱ ποδοστράβαι αὐτοῖς ὥσπερ ταῖς
ἐλάφοις ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις, καὶ ἐπισκέψεις αἱ αὐταὶ
καὶ μεταδρομαὶ καὶ αἱ πρόσοδοι καὶ αἱ χρεῖαι τοῦ
προβολίου.
23 Τὰ δὲ νεογενῆ αὐτῶν ὅταν ἁλίσκηται, χαλεπῶς

14 Poll. V, 80

1. 2 προβόλω W 3 ζητοῦτες W 4 μὲν om. VM ‖ ἄρκυς ἐμπίπτει W 5 ἀρκύωρον W 7 πνῖγος He 8 θηρίων W 11 ὅτον W ‖ δὲ] γε Piccolomini, del. Sch commate ante ὅταν posito 12 προϊέναι Ze ‖ ἔχοντες om. M ς 13 ἀφεστῶτι VM ‖ ἀπόκρημνον Sch 14 ἐκ ⟨τοῦ⟩ Sch ‖ ἐθέλοντι Di 15 ὅτε ἄλλο W 20 πάσχει W ‖ οὐκ ἂν — πάσχοι om. M ς 21 τοῖς VM 25 ὅταν] ὅσα Sch

τοῦτο πάσχει· οὔτε γὰρ μονοῦται, ἕως ἂν μικρὰ ᾖ,
ὅταν τε αἱ κύνες εὕρωσιν ἢ προΐδῃ τι, ταχὺ εἰς τὴν
ὕλην ἀφανίζεται· ἕπονταί τε ἐπὶ τὸ πολὺ ἄμφω ὧν ἂν
ὦσι, χαλεποὶ ὄντες τότε καὶ μᾶλλον μαχόμενοι ὑπὲρ
ἐκείνων ἢ ὑπὲρ αὐτῶν.

Λέοντες δὲ καὶ παρδάλεις, λύγκες, πάνθηρες, ἄρκτοι XI. 1
καὶ τἄλλα ὅσα ἐστὶ τοιαῦτα θηρία, ἁλίσκεται ἐν ξέναις
χώραις, ⟨τὰ μὲν⟩ περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος καὶ τὸν
Κίττον τὸν ὑπὲρ τῆς Μακεδονίας, τὰ δ' ἐν τῷ Ὀλύμπῳ
τῷ Μυσίῳ καὶ ἐν Πίνδῳ, τὰ δ' ἐν τῇ Νύσῃ τῇ ὑπὲρ
τῆς Συρίας καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὄρεσιν, ὅσα οἷά τ'
ἐστὶ τρέφειν τοιαῦτα. ἁλίσκεται δὲ τὰ μὲν ἐν τοῖς 2
ὄρεσι φαρμάκῳ διὰ δυσχωρίαν ἀκονιτικῷ· παραβάλλουσι
δὲ τοῦτο οἱ θηρώμενοι συμμιγνύντες εἰς τὸ αὐτό, ὅτῳ
ἂν ἕκαστον χαίρῃ, περὶ τὰ ὕδατα καὶ πρὸς ὅ,τι ἂν
ἄλλο προσίῃ· τὰ δὲ αὐτῶν καταβαίνοντα εἰς τὸ πεδίον 3
τῆς νυκτὸς ἀποκλεισθέντα μετὰ ἵππων καὶ ὅπλων
ἁλίσκεται εἰς κίνδυνον καθιστάντα τοὺς αἱροῦντας.
ἔστι δὲ οἷς αὐτῶν καὶ ὀρύγματα ποιοῦσι περιφερῆ με- 4
γάλα, βαθέα, ἐν μέσῳ λείποντες κίονα τῆς γῆς. ἐπὶ
δὲ τοῦτον εἰς νύκτα ἐπέθεσαν δήσαντες αἶγα, καὶ
ἔφραξαν κύκλῳ τὸ ὄρυγμα ὕλῃ, ὥστε μὴ προορᾶν, εἴσ-
οδον οὐ λείποντες. τὰ δὲ ἀκούοντα τῆς φωνῆς ἐν τῇ

12 Poll. V, 82 14 Poll. V, 9

1 πάσχῃ M ς παρέχει We ‖ μακρὰ VM 2 οὔτ' ἂν M ς ‖ τε] δὲ Sa 3 τὸ om. W 3. 4 ὧν (ᾧ Br) ἂν ὦσιν ἄμφω M ς 5 αὐτῶν VM 6 καὶ om. M ς 8 ⟨τὰ μὲν⟩ St 9 Κίττον Di κιττὸν WVM 10 πινδῷ M ς ‖ τῇ Νύσῃ om. W 13 φαρμάκῳ — παραβάλλουσι om. W ‖ διὰ δυσχωρίαν aut ante φαρμάκῳ transferendum aut delendum He recte 14 ταὐτὸν Di 16 προσῇ VM 17 ἀποκλησθέντα Di 18 κύνδινον W 20 βαθεῖαν V βαθεῖαν M 22 προορᾶν Di περιορᾶν WVM προορμᾶν We

νυκτὶ κύκλῳ τὸν φραγμὸν περιθέουσι, καὶ ἐπειδὰν μὴ
εὑρίσκῃ εἴσοδον, ὑπερπηδᾷ καὶ ἁλίσκεται.

XII. 1 Περὶ μὲν αὐτῶν τῶν πράξεων τῶν ἐν τοῖς κυνη-
γεσίοις εἴρηται. ὠφελήσονται δ' οἱ ἐπιθυμήσαντες
τούτου τοῦ ἔργου πολλά· ὑγίειάν τε γὰρ τοῖς σώμασι
παρασκευάζει καὶ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν μᾶλλον, γηρά-
σκειν δὲ ἧττον· τὰ δὲ πρὸς τὸν πόλεμον μάλιστα παι-
2 δεύει. πρῶτον μὲν γὰρ τὰ ὅπλα ὅταν ἔχοντες πο-
ρεύωνται ὁδοὺς χαλεπάς, οὐκ ἀπορoῦσιν· ἀνέξονται
γὰρ τοὺς πόνους διὰ τὸ εἰθίσθαι μετὰ τούτων αἱρεῖν
τὰ θηρία. ἔπειτα εὐνάζεσθαί τε σκληρῶς δυνατοὶ
ἔσονται καὶ φύλακες εἶναι ἀγαθοὶ τοῦ ἐπιταττομένου.
3 ἐν δὲ ταῖς προσόδοις ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους ἅμα
οἷοί τε ἔσονται ἐπιέναι καὶ τὰ παραγγελλόμενα ποιεῖν
διὰ τὸ οὕτω καὶ αὐτοὶ αἱρεῖν τὰς ἄγρας. τεταγμένοι
δὲ ἐν τῷ πρόσθεν οὐ λείψουσι τὰς τάξεις διὰ τὸ καρ-
4 τερεῖν δύνασθαι. ἐν φυγῇ δὲ τῶν πολεμίων ὀρθῶς
καὶ ἀσφαλῶς διώξονται τοὺς ἐναντίους ἐν παντὶ χωρίῳ
διὰ συνήθειαν. δυστυχήσαντος δὲ οἰκείου στρατοπέδου
ἐν χωρίοις ὑλώδεσι καὶ ἀποκρήμνοις ἢ ἄλλως χαλεποῖς
οἷοί τ' ἔσονται καὶ αὐτοὶ σῴζεσθαι μὴ αἰσχρῶς καὶ
ἑτέρους σῴζειν· ἡ γὰρ συνήθεια τοῦ ἔργου παρέξει
5 αὐτοῖς πλέον τι εἰδέναι. καὶ ἤδη τινὲς τῶν τοιούτων

3 Περὶ μὲν — p. 185, 5 εὐτυχῆσαι Stobaeus Flor. 29, 76 (III p. 646 W. et H.) 7 Libanius Oratio V, 20 (I p. 310 Förster)

2 δίοδον VM fortasse recte 3 c. 12 et 13 Xenophonti abiudicant Sch Di ‖ μὲν ⟨οὖν⟩ Ri 5 ὑγείαν Stob 6 παρασκευάζει Stob παρασκευάζουσι WVM 7 πόλλεμον W 8 γὰρ Stob om. WVM 9 ἀπορoῦσιν V e corr. Stob ἀπερoῦσιν WM 10 τούτον W 13 πολλεμίους W 13. 14 ἅμα οἷοί τε] ἀλλοῖοι τὲ Stob 16 λείπουσι W 17 πολεμιται W 19 δυστηχήσαντος V 20 ἄλλως Stob ἄλλοις WVM 21 τε καὶ αὐτοὶ σῴζεσθαι Stob

πολλοῦ ὄχλου συμμάχων τρεφθέντος τῇ αὐτῶν εὐταξίᾳ
καὶ θράσει διὰ δυσχωρίαν ἁμαρτόντας τοὺς πολεμίους
νενικηκότας ἀναμαχόμενοι ἐτρέψαντο· ἀεὶ γὰρ ἔστι τοῖς
τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς εὖ ἔχουσιν ἐγγὺς εἶναι τοῦ
εὐτυχῆσαι. εἰδότες δὲ καὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὅτι ἐν- 6
τεῦθεν εὐτύχουν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἐπιμέλειαν τῶν
νέων ἐποιήσαντο. σπανίζοντες γὰρ καρπῶν τὸ ἐξ ἀρ-
χῆς ἐνόμισαν ὅμως τοὺς κυνηγέτας μὴ κωλύειν διὰ
μηδενὸς τῶν ἐπὶ τῇ γῇ φυομένων ἀγρεύειν, πρὸς δὲ 7
τούτῳ μὴ νυκτερεύειν ἐντὸς πολλῶν σταδίων, ἵνα μὴ
ἀφαιροῖντο τὰς θήρας αὐτῶν οἱ ἔχοντες ταύτην τὴν
τέχνην. ἑώρων γὰρ ὅτι τῶν νεωτέρων ἡ ἡδονὴ μόνη
αὕτη πλεῖστα ἀγαθὰ παρασκευάζει. σώφρονάς τε γὰρ
ποιεῖ καὶ δικαίους διὰ τὸ ἐν τῇ ἀληθείᾳ παιδεύεσθαι.
τά τε ἄλλα γὰρ καὶ τὰ τοῦ πολέμου διὰ τούτων εὐτυ- 8
χοῦντες ᾐσθάνοντο· καὶ τῶν ἄλλων εἴ τι βούλονται
ἐπιτηδεύειν καλῶν οὐδενὸς ἀποστερεῖ ὥσπερ ἕτεραι
κακαὶ ἡδοναί, ἃς οὐ χρὴ μανθάνειν. ἐκ τῶν τοιούτων
οὖν στρατιῶταί τε ἀγαθοὶ καὶ στρατηγοὶ γίγνονται.
ὧν γὰρ οἱ πόνοι τὰ μὲν αἰσχρὰ καὶ ὑβριστικὰ ἐκ τῆς 9
ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀφαιροῦνται, ἐπιθυμίαν δ'
ἀρετῆς ἐνηύξησαν, οὗτοι ἄριστοι· οὐ γὰρ ἂν περι-
ίδοιεν οὔτε τὴν πόλιν τὴν ἑαυτῶν ἀδικουμένην οὔτε
τὴν χώραν πάσχουσαν κακῶς.

1 τρεφθέτος W ‖ αὐτῶν St αὑτῶν WVM Stob ‖ εὐταξίᾳ Stob εὐεξικὶ W εὐεξίᾳ VM 2 θάρσει W 3 αἰεὶ Stob 4 τὰς om. M ‖ εἶναι τοῦ] τὸ Stob 6 πελεμίους W 7 νέων VM νεται W κυνηγετῶν? ‖ ἐποιήσατο W 8. 9 διὰ τὸ μηδὲν VM μηδὲν Sch διὰ μηδὲν Lenz τὸ μηδὲν Di 9 φαμένων W 10 τοῦτο VM ‖ σταδιται W 14 εὐτελείᾳ Ri 15 ἄλλα — τὰ om. M ς διὰ τῶν τοιούτων M ς 15. 16 τά τε — ᾐσθάνοντο del. Sch 16 καὶ τῶν WV τῶν τε M ς 21 καὶ τοῦ σώματος post ἀφαιροῦνται WV

10 Λέγουσι δέ τινες ὡς οὐ χρὴ ἐρᾶν κυνηγεσίων, ἵνα
μὴ τῶν οἰκείων ἀμελῶσιν, οὐκ εἰδότες ὅτι οἱ τὰς πό-
λεις καὶ τοὺς φίλους εὖ ποιοῦντες πάντες τῶν οἰκείων
11 ἐπιμελέστεροί εἰσιν. εἰ οὖν οἱ φιλοκυνηγέται παρα-
σκευάζουσιν αὐτοὺς τῇ πατρίδι χρησίμους εἶναι εἰς τὰ
μέγιστα, οὐδ' ἂν τὰ ἴδια ἀργοῖεν· σὺν γὰρ τῇ πόλει
καὶ σῴζεται καὶ ἀπόλλυται τὰ οἰκεῖα ἑκάστου· ὥστε
πρὸς τοῖς αὑτῶν καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν οἱ τοιοῦτοι
12 σῴζουσι. πολλοὶ δὲ ὑπὸ φθόνου ἀλόγιστοι τῶν ταῦτα
λεγόντων αἱροῦνται διὰ τὴν αὑτῶν κακίαν ἀπολέσθαι
μᾶλλον ἢ ἑτέρων ἀρετῇ σῴζεσθαι· αἱ γὰρ ἡδοναὶ αἱ
πολλαὶ καὶ κακαί· ὧν ἡττώμενοι ἢ λέγειν ἢ πράττειν
13 ἐπαίρονται τὰ χείρω. εἶτα ἐκ μὲν τῶν ματαίων λόγων
ἔχθρας ἀναιροῦνται, ἐκ δὲ τῶν κακῶν ἔργων νόσους
καὶ ζημίας καὶ θανάτους καὶ αὐτῶν καὶ παίδων καὶ
φίλων, ἀναισθήτως μὲν τῶν κακῶν ἔχοντες, τῶν δὲ
ἡδονῶν πλέον τῶν ἄλλων αἰσθανόμενοι, οἷς τίς ἂν
14 χρήσαιτο εἰς πόλεως σωτηρίαν; τούτων μέντοι τῶν
κακῶν οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἀφέξεται ἐρασθεὶς ὧν ἐγὼ πα-
ραινῶ· παίδευσις γὰρ καλὴ διδάσκει χρῆσθαι νόμοις
15 καὶ λέγειν περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀκούειν. οἱ μὲν οὖν

1 Λέγουσι — 17 αἰσθανόμενοι Stobaeus Flor. 29, 77 (III p. 647 W. et H.) 20 παίδευσις — p. 187, 12 πονεῖν Stobaeus Ecl. II, 31, 130 (II p. 254 W. et H.)

1 c. 12, 10—22 et c. 13 uncis includit Di || κυνηγεσῖται W 2 οἰκειῶν W 4 δ' οὖν Sa γὰρ We 5 αὐτοὺς V || τῇ τα τρίδι W 6 ἀργοῖεν Di πρόοιντο WVM ἀργοί εἰσιν Stob ἀργοὶ εἶεν Nauck 7 σώξεται W || καὶ ἀπόλλυται om. W 8 αὑτῶν Stob αὐτῶν WVM || οἱ] ἁ W. Fortasse πρὸς τοῖς τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν καὶ τὰ αὑτῶν, sed ineptus est locus 9 ἀπὸ M ς || φόβου Stob 10 αὑτῶν St αὐτῶν WVM || ἀπόλλυσθαι Co 11 posterius αἱ om. Stob Pi 12 ἢ prius om. Stob 15 ξηνείας W || αὐτῶν Stob 17 ἡδονον W || ἄλλων] πολλῶν Stob || τί τις W 17. 18 οἷς — σωτηρίαν om. Stob 18 εἰ M

παρασχόντες αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ἀεί τι μοχθεῖν τε καὶ δι-
δάσκεσθαι ἑαυτοῖς μὲν μαθήσεις καὶ μελέτας ἐπιπόνους
ἔχουσι, σωτηρίαν δὲ ταῖς ἑαυτῶν πόλεσιν· οἱ δὲ μὴ
θέλοντες διὰ τὸ ἐπίπονον διδάσκεσθαι, ἀλλὰ ἐν ἡδο-
ναῖς ἀκαίροις διάγειν, φύσει οὗτοι κάκιστοι. οὔτε 16
γὰρ νόμοις οὔτε λόγοις ἀγαθοῖς πείθονται· οὐ γὰρ
εὑρίσκουσι διὰ τὸ μὴ πονεῖν οἷον χρὴ τὸν ἀγαθὸν εἶ-
ναι· ὥστε οὔτε θεοσεβεῖς δύνανται εἶναι οὔτε σοφοί·
τῷ δὲ ἀπαιδεύτῳ χρώμενοι πολλὰ ἐπιτιμῶσι τοῖς πε-
παιδευμένοις. διὰ μὲν οὖν τούτων οὐδὲν ἂν καλῶς 17
ἔχοι· διὰ δὲ τῶν ἀμεινόνων ἅπασαι αἱ ὠφέλειαι τοῖς
ἀνθρώποις εὕρηνται· ἀμείνους οὖν οἱ θέλοντες πονεῖν.
καὶ τοῦτο ἐπιδέδεικται μεγάλῳ παραδείγματι. τῶν γὰρ 18
παλαιοτέρων οἱ παρὰ Χείρωνι ὧν ἐπεμνήσθην νέοι
ὄντες ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν κυνηγεσίων πολλὰ καὶ καλὰ
ἔμαθον· ἐξ ὧν ἐγένετο αὐτοῖς μεγάλη ἀρετή, δι' ἣν
καὶ νῦν θαυμάζονται· ἧς ὅτι μὲν ἐρῶσιν ἅπαντες
εὔδηλον; ὅτι δὲ διὰ πόνων ἔστι τυχεῖν αὐτῆς, οἱ πολ-
λοὶ ἀφίστανται. τὸ μὲν γὰρ κατεργάσασθαι αὐτὴν 19
ἄδηλον, οἱ δὲ πόνοι οἱ ἐν αὐτῇ ἐνόντες φανεροί. ἴσως
μὲν οὖν, εἰ ἦν τὸ σῶμα αὐτῆς δῆλον, ἧττον ἂν ἠμέ-
λουν οἱ ἄνθρωποι ἀρετῆς, εἰδότες ὅτι ὥσπερ αὐτοῖς

1 πάσχοντες M ς παρασκευάζοντες Ri ‖ ἑαυτοὺς Stob αὐτοὺς VM ‖ ἀεί τι om. Stob ‖ τε V Stob om. WM ς 2 αὐτοῖς V ante corr. M ς αὐτοὶ Stob ‖ ἐπιπόνους μελέτας Stob 3 ἑαυτῶν W ς αὐτῶν VM Stob ‖ πόλεσι σωτηρίαν WV ‖ δ' οἱ μὴ W δὲ μὴ V 4 θέλοτες W ‖ ἀλλ' M Stob 8 οὔτε prius om. W ‖ δύναιντ' ἂν Stob 9 δὲ] τε Stob ‖ ἀπεδεύτω W 10 οὐδ' ἐὰν M 11 αἱ om. Stob 12 οὖν] δὲ Stob 13 γὰρ] δὲ M 14 ὧν ἐπεμνήσθην del. Brennecke 15 κυνεγεσιῶν W 16 ἐγίγνετο W ἐγίνετο V ‖ αὐτῆς W 17 πάντες VM 18 πόνω W πόνων ⟨μόνων⟩ He 19 κατεργάσθαι W κατεργάσεσθαι Le 21 αὐτῆς] ἀρετῆς We ‖ ἧττον] οὐκ W 21. 22 ἐμέλουν W 22 ἀρετῆς] αὐτῆς We

ἐκείνη ἐμφανής ἐστιν, οὕτω καὶ αὐτοὶ ὑπ' ἐκείνης
20 *ὁρῶνται. ὅταν μὲν γάρ τις ὁρᾶται ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου,*
ἅπας ἑαυτοῦ ἐστι βελτίων καὶ οὔτε λέγει οὔτε ποιεῖ
21 *αἰσχρὰ οὐδὲ κακά, ἵνα μὴ ὀφθῇ ὑπ' ἐκείνου. ὑπὸ δὲ*
τῆς ἀρετῆς οὐκ οἰόμενοι ἐπισκοπεῖσθαι πολλὰ κακὰ καὶ
αἰσχρὰ ἐναντίον ποιοῦσιν, ὅτι αὐτοὶ ἐκείνην οὐχ ὁρῶ-
σιν· ἡ δὲ πανταχοῦ πάρεστι διὰ τὸ εἶναι ἀθάνατος
καὶ τιμᾷ τοὺς περὶ αὐτὴν ἀγαθούς, τοὺς δὲ κακοὺς
22 *ἀτιμάζει. εἰ οὖν εἰδεῖεν τοῦτο, ὅτι θεᾶται αὐτούς,*
ἵεντο ἂν ἐπὶ τοὺς πόνους καὶ τὰς παιδεύσεις αἷς
ἁλίσκεται μόλις, καὶ κατειργάζοντο ἂν αὐτήν.

XIII. 1 *Θαυμάζω δὲ τῶν σοφιστῶν καλουμένων ὅτι φασὶ*
μὲν ἐπ' ἀρετὴν ἄγειν οἱ πολλοὶ τοὺς νέους, ἄγουσι δ'
ἐπὶ τοὐναντίον· οὔτε γὰρ [ἂν] ἄνδρα που ἑωράκαμεν
ὅντιν' οἱ νῦν σοφισταὶ ἀγαθὸν ἐποίησαν, οὔτε γράμ-
2 *ματα παρέχονται, ἐξ ὧν χρὴ ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, ἀλλὰ*
περὶ μὲν τῶν ματαίων πολλὰ αὐτοῖς γέγραπται, ἀφ'
ὧν τοῖς νέοις αἱ μὲν ἡδοναὶ κεναί, ἀρετὴ δ' οὐκ ἔνι·
διατριβὴν δ' ἄλλως παρέχει τοῖς ἐλπίσασί τι ἐξ αὐτῶν
μαθήσεσθαι [μάτην] καὶ ἑτέρων κωλύει χρησίμων καὶ
3 *διδάσκει κακά. μέμφομαι οὖν αὐτοῖς τὰ μὲν μεγάλα*
μειζόνως· περὶ δὲ ὧν γράφουσιν, ὅτι τὰ μὲν ῥήματα
αὐτοῖς ἐζήτηται, γνῶμαι δὲ ὀρθῶς ἔχουσαι, αἷς ἂν παι-
4 *δεύοιντο οἱ νεώτεροι ἐπ' ἀρετήν, οὐδαμοῦ. ἐγὼ δὲ ἰδιώ-*

3 *ὅτε λέγει* W 5 *κακὰ* del. Di 5. 6 *αἰσχρὰ καὶ κακὰ* M ς 6 *αὐτοὶ ἐκείνην* Ri *αὐτὴν ἐκεῖνοι* WVM 8 *αὐτὴν* St ‖ *τοὺς* om. W signo lacunae posito 9 *εἰδεῖεν* St *εἰδοῖ ἐν* W *εἴδοιεν* VM ‖ *ἀτοὺς* W 10. 11 *ἐπὶ — ἂν* om. W 10 *ἵεντο* Sch *ἴεντο* VM *εἶντο* Ri 11 *κατειργάζοντο* Pi *κατεργάζοντο* Le *κατεργάζοιντο* VM 13 *ἐπὶ* V 14 *ἂν* del. Di ‖ *ἄνδρά* VM 15. 16 *μράμματα* W 17 *ματαιῶν* W 18 *καιναὶ* M ς 19 *διατριβὴν* Ca *διὰ τρίβειν* W *διατρίβειν* VM ‖ *αὐτῷ* W 20 *μάτην* del. Sch 21 *ἀτοῖς* W 23 *ἐξήτηται* W

της μέν εἰμι, οἶδα δὲ ὅτι κράτιστον μέν ἐστι παρὰ
τῆς ἑαυτοῦ φύσεως τὸν ἀγαθὸν διδάσκεσθαι, δεύτερον
δὲ παρὰ τῶν ἀληθῶς ἀγαθόν τι ἐπισταμένων μᾶλλον
ἢ ὑπὸ τῶν ἐξαπατᾶν τέχνην ἐχόντων. ἴσως οὖν τοῖς 5
μὲν ὀνόμασιν οὐ σεσοφισμένως λέγω· οὐδὲ γὰρ ζητῶ
τοῦτο· ὧν δὲ δέονται εἰς ἀρετὴν οἱ καλῶς πεπαιδευ-
μένοι ὀρθῶς ἐγνωσμένα ζητῶ λέγειν· ὀνόματα μὲν γὰρ
οὐκ ἂν παιδεύσειε, γνῶμαι δέ, εἰ καλῶς ἔχοιεν. ψέγουσι 6
δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τοὺς νῦν σοφιστὰς καὶ οὐ [τοὺς]
φιλοσόφους, ὅτι ἐν τοῖς ὀνόμασι σοφίζονται, οὐκ ἐν
τοῖς νοήμασιν. οὐ λανθάνει δέ με ὅτι καλῶς καὶ
ἑξῆς γεγραμμένα φήσει τις ἴσως τῶν τοιούτων ** οὐ
καλῶς οὐδ' ἑξῆς γεγράφθαι· ῥᾴδιον γὰρ ἔσται αὐτοῖς
τὰ χύδην ὀρθῶς μέμψασθαι· καίτοι γέγραπταί γε οὕτως, 7
ἵνα ὀρθῶς ἔχῃ καὶ μὴ σοφιστικοὺς ποιῇ, ἀλλὰ σοφοὺς
καὶ ἀγαθούς· οὐ γὰρ δοκεῖν αὐτὰ βούλομαι μᾶλλον ἢ
εἶναι χρήσιμα, ἵνα ἀνεξέλεγκτα ᾖ εἰς ἀεί. οἱ σοφισταὶ 8
δ' ἐπὶ τῷ ἐξαπατᾶν λέγουσι καὶ γράφουσιν ἐπὶ τῷ
ἑαυτῶν κέρδει καὶ οὐδένα οὐδὲν ὠφελοῦσιν· οὐδὲ γὰρ
σοφὸς αὐτῶν ἐγένετο οὐδεὶς οὐδ' ἔστιν, ἀλλὰ καὶ ἀρκεῖ

1 κράτιστον — 3 ἀγαθόν Stob. Ecl. II, 31, 70 (II p. 214 W. et H.)

2 ἑαυτοῦ Stob αὐτοῦ W αὐτῆς VM αὐτῆς τῆς Ri || τὸν WVM τὸ Stob 3 ἀγαθῶν Stob, qui cetera omittit 4 μὲν οὖν V 5 σεσοφισμένους W σεσοφισμένοις Diels 8 παιδεύσειαν VM 8—11 ψέγουσι — νοήμασιν del. We 9 τοὺς del. Robert 9. 10 καὶ οὐ τοὺς φιλοσόφους del. Pi 10 ⟨καὶ⟩ οὐκ M ς 11. 12 καλῶς — γεγραμμένα del. Ri 12 γεγραμμένα om. M ς || lacunam indicavit Rü 12. 13 φήσει — ἑξῆς om. M ς || οὐ καλῶς W οὐκ ἄλλως V 14 τὰ χύδην Kaibel ταχὺ μὴ WVM τά γε μὴ Diels ταχὺ μὴ ⟨καλῶς καὶ ἑξῆς γεγραμμένα⟩ ὀρθῶς Ri || μέμψεσθαι W 15 ποιει W ποιεῖ V 18 τῷ prius] τὸ M ς 20 ἀρχῇ M

ἑκάστῳ σοφιστὴν κληθῆναι, ὅ ἐστιν ὄνειδος παρά γε
9 *εὖ φρονοῦσι. τὰ μὲν οὖν τῶν σοφιστῶν παραγγέλ-*
ματα παραινῶ φυλάττεσθαι, τὰ δὲ τῶν φιλοσόφων ἐν-
θυμήματα μὴ ἀτιμάζειν. οἱ μὲν γὰρ σοφισταὶ πλουσίους
καὶ νέους θηρῶνται, οἱ δὲ φιλόσοφοι πᾶσι κοινοὶ καὶ
φίλοι· τύχας δὲ ἀνδρῶν οὔτε τιμῶσιν οὔτε ἀτιμάζουσι.
10 *Μὴ ζηλοῦν δὲ μηδὲ ** τοὺς ἐπὶ τὰς πλεονεξίας εἰκῆ*
ἰόντας, μήτ' ἐπὶ τὰς ἰδίας μήτ' ἐπὶ τὰς δημοσίας, ἐν-
θυμηθέντα ὅτι οἱ μὲν ἄριστοι αὐτῶν γιγνώσκονται μὲν
ἐπὶ τὰ βελτίω † ἐπίπονοί τ' εἰσίν, οἱ δὲ κακοὶ πάσχουσί
11 *τε κακῶς καὶ γιγνώσκονται ἐπὶ τὰ χείρω. τάς τε γὰρ*
τῶν ἰδιωτῶν οὐσίας ἀφαιρούμενοι καὶ τὰ τῆς πόλεως
εἰς τὰς κοινὰς σωτηρίας ἀνωφελέστεροί εἰσι τῶν ἰδιω-
τῶν, τά τε σώματα πρὸς τὸν πόλεμον κάκιστα καὶ
αἴσχιστα ἔχουσι πονεῖν οὐ δυνάμενοι. οἱ δὲ κυνηγέται
εἰς τὸ κοινὸν τοῖς πολίταις καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ
12 *κτήματα καλῶς ἔχοντα παρέχουσιν. ἔρχονται δὲ οἱ μὲν*
ἐπὶ τὰ θηρία, οἱ δ' ἐπὶ τοὺς φίλους. εἶθ' οἱ μὲν ἐπὶ
τοὺς φίλους ἰόντες δύσκλειαν ἔχουσι παρὰ πᾶσιν, οἱ
δὲ κυνηγέται ἐπὶ τὰ θηρία ἰόντες εὔκλειαν· ἑλόντες
μὲν γὰρ πολέμια νικῶσι, μὴ ἑλόντες δὲ πρῶτον μὲν ὅτι
πάσης τῆς πόλεως ἐχθροῖς ἐπιχειροῦσιν ἔπαινον ἔχου-
σιν, ἔπειτα ὅτι οὔτ' ἐπ' ἀνδρὸς βλάβῃ οὔτε φιλοκερ-

5 Poll. V, 9

2 ⟨*τοῖς*⟩ *εὖ* Iuntina 6 *τύχειν* W 7 *μηδὲ* ⟨*τῶν πολιτευομένων*⟩ We 8 *μήδ'* M ς ‖ *μὴ δὲ* M *μήδ'* ς 9 *αὐτῶν* Diels *ἀνδρῶν* Le *τῶν ἀστῶν* Sch 10 *ἐπίπονοί*] *ἄπονοί* vel *ἔντιμοί* Voigtländer ‖ *τ'*] *δὲ* Ri 11 *γιγνώσκοται* W 12 *τὰς* St 14 *σώματα τὰ* V 17 *κτήματα* om. W 18. 19 *εἶθ'* — *φίλους* om. M ς 19 *ἔχοσι* W 21 *μὲν* posterius om. W 22 *ἐχθροῖς* om. W 22. 23 *ἔχουσιν* Rü *ἔσχον* WVM

δείᾳ ἔρχονται. ἔπειτα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος βελ- 13
τίους γίγνονται πρὸς πολλὰ καὶ σοφώτεροι δι' οὗ δι-
δάξομεν.
Ἐὰν γὰρ μὴ πόνοις καὶ ἐνθυμήμασι καὶ ἐπιμελείαις
πολλαῖς ὑπερβάλλωνται, οὐκ ἂν ἕλοιεν ἄγρας. τὰ γὰρ 14
ἀντίπαλα αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγωνιζόμενα καὶ ἐν
τῇ αὑτῶν οἰκήσει ἐν ἰσχύι πολλῇ ἐστιν· ὥστε τῷ κυ-
νηγέτῃ μάτην οἱ πόνοι γίγνονται, ἐὰν μὴ μείζονι φι-
λοπονίᾳ καὶ πολλῇ συνέσει κρατήσῃ αὐτῶν. οἱ μὲν 15
οὖν κατὰ πόλιν βουλόμενοι πλεονεκτεῖν μελετῶσι νικᾶν
φίλους, οἱ δὲ κυνηγέται κοινοὺς ἐχθρούς· καὶ τοὺς
μὲν ἡ μελέτη αὕτη ποιεῖ πρὸς τοὺς ἄλλους πολεμίους
ἀμείνους, τοὺς δὲ πολὺ χείρους· καὶ τοῖς μὲν ἡ ἄγρα
μετὰ σωφροσύνης, τοῖς δὲ μετὰ αἰσχροῦ θράσους. κα- 16
κοηθείας δὲ καὶ αἰσχροκερδείας οἱ μὲν δύνανται κατα-
φρονεῖν, οἱ δ' οὐ δύνανται· φωνὴν δὲ οἱ μὲν εὐεπῆ
ἱᾶσιν, οἱ δ' αἰσχράν· πρὸς δὲ τὰ θεῖα τοῖς μὲν οὐδὲν
ἐμποδὼν ἀσεβεῖν, οἱ δ' εὐσεβέστατοι. λόγοι γὰρ παλαιοὶ 17
κατέχουσιν, ὡς καὶ θεοὶ τούτῳ τῷ ἔργῳ χαίρουσι καὶ
πράττοντες καὶ ὁρῶντες· ὥστε ὑπάρχειν ἐνθυμουμένους
τούτων θεοφιλεῖς τ' εἶναι καὶ εὐσεβεῖς τοὺς νέους τοὺς
ποιοῦντας ἃ ἐγὼ παραινῶ, οἰομένους ὑπὸ θεῶν του
ὁρᾶσθαι ταῦτα. οὗτοι δ' ἂν εἶεν καὶ τοκεῦσιν ἀγαθοὶ
καὶ πάσῃ τῇ ἑαυτῶν πόλει καὶ ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν φίλων
καὶ πολιτῶν. οὐ μόνον δὲ ὅσοι ἄνδρες κυνηγεσίων ἠρά- 18

---

2 γίνονται WM 5 ὑπερβάλλονται WV ὑπερβάλωνται M 6 ὑπὸ V 7 αὐτῶν Sch αὐτῶν WVM 9 κρατήσει W 12 πελεμίους W 15 αἰσχροκερδίας V 17 ἰᾶσιν WM 18 ἐμποδῶν VM 21 εὐσεβεῖς εἰς VM 22 του St τοῦ WVM del. Br 23 ταῦτα] ταῦτα τοῦτα W 24. 25 πολιτῶν καὶ φίλων M ς ‖ κυνηγεσίον W

σθησαν ἐγένοντο ἀγαθοί, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἷς ἔδωκεν ἡ θεὸς ταῦτα [Ἄρτεμις], Ἀταλάντη καὶ Πρόκρις καὶ ἥτις ἄλλη.

---

1 Libanius Orat. V, 22 (I p. 311 Förster)

---

1 αἱ del. Di   2 Ἄρτεμις del. We   3 εἴ τις M ς

ΣΙΜΩΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΠΕΡΙ ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΙΠΠΩΝ.

Δοκεῖ μοι περὶ ἰδέας ἱππικῆς πρῶτον, ⟨εἴ τις⟩ 1
ἐπιθυμεῖ εἰδέναι καλῶς τοῦτο τὸ μάθημα, τὴν πα-
*τρίδα γιγνώσκειν ⟨δεῖν⟩, ὡς ἔστιν ** κατά τε τὴν Ἑλ-*
λάδα χώραν κρατίστη ἡ Θετταλία. τὸ δὲ μέγεθος τρία 2
τῶν ὀνομάτων ἐπιδέχεται· μέγα, μικρόν, εὐμέγεθες, ἢ
εἰ βούλει σύμμετρον, καὶ δῆλον ἐφ' οὗ τῶν ὀνομάτων
ἁρμόσει ἕκαστον. κράτιστον δὲ ἐν παντὶ ζῴῳ ἡ συμμε-
τρία. χρόᾳ δὲ οὐκ ἔχω ἵππων ἀρετὴν ὁρίσαι. δοκεῖ δέ 3
μοι ὅμως ⟨χαίτη⟩ ἥτις ὁμόχρως ἐστὶν αὐτὴ ἑαυτῇ ὅλη
καὶ εὔθριξ μάλιστα ἀρίστη εἶναι ὡς ἐπὶ πολύ, ⟨καὶ⟩
ἡ πορρωτάτω ὄνου καὶ ἡμιόνου. ὃ δὲ οὐδενὸς εἰς διά- 4
σκεψιν ἔλαττον, δεῖ τὸν ἵππον ἄνω μὲν εἶναι βραχύν,
κάτωθεν δὲ μακρόν, οἷον ἀπὸ μὲν τῆς ἀκρωμίας ἐπὶ
τὰ ἰσχία βραχὺ τὸ χωρίον ἔχειν, ἀπὸ δὲ τῶν ὀπισθίων
μηρῶν ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν μακρὸν ὡς πλεῖστον. εἶτα

---

3 *δοκεῖ ⟨δὲ⟩*, lac. ante *δοκεῖ* statuens Bl || *ἱππικῆς ⟨ἐπι-σκεπτέον εἶναι⟩* Bl 3. 4 *πρῶτον ⟨εἴ τις⟩ ἐπιθυμεῖ* Bl *ἐπιθυμεῖ πρῶτον* E *δεῖν πρῶτον* S 4 *⟨πρῶτον μὲν οὖν χρὴ⟩ τὴν* Bl 5 *γινώσκειν* ES || *⟨δεῖν⟩* Rü || lac. indicavit Rü || *ἔστι* S || *τε* ES *γε* Bl 6 *Θεσσαλία* E 9 *ἁρμώσει* E || *ζῶō (= ζῶον)* E 10 *χρόαν δὲ οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀρίστην ὁρίσαι* S || *χρόα] χαίτη* Sou 11 *⟨χαί-τη⟩* Bl e Polluce I, 216 || *ὁμόχρως* Di e Polluce l. l. *ὁμόχρους* ES || *αὐτὴ* Bl *αὐτῇ* ES 12 *πολλῶ* E *⟨τὸ⟩ πολὺ* Bl 12. 13 *⟨καὶ⟩ ἡ* Rü *ἣ* E *ἡ* S *⟨ἔτι δὲ⟩ ἡ* Bl 13 *οὐδενὸς, οὐ* e corr., fort. ex *εἰσ* E 14 *βραχὴ* E 15 *μακρὸν* Bl *μικρὸν* ES || *ἀκρομίας* E 16 *βραχὲς* E || *ἔχειν* Bl *ἔχει* ES 17 *μηρῶν* Rü Sou *μερῶν* ES *σκελῶν* Bl || *μακρὸν* Bl *μικρὸν* ES

εὔποδα ⟨δεῖ⟩ εἶναι. ὁπλὴ μὲν οὖν ἀγαθὴ ἵππῳ [ἀγαθῷ] ἢ [τὸ τοῦ ἵππου σκέλη] ἐλαφρὰ καὶ εὔφορος καὶ μήτε πλατεῖα μήτε ὑψηλὴ ἄγαν, ⟨ἔτι δὲ ἢ σαρκὸς μὲν⟩ ὀλίγου, τὸν δὲ ὄνυχα παχὺν ἔχει. ἔστι δὲ αὐτὸς τεκμήριον καὶ ὁ ψόφος τῆς ὁπλῆς τῆς ἀγαθῆς· κυμβαλίζει γὰρ ἡ κοίλη μᾶλλον ἢ ἡ πλήρης καὶ σαρκώδης. τὸ δὲ μετακύνιον ἐχέτω ὑγρόν, κυνοβάτης δὲ μὴ ἔστω· δασέα δὲ [καὶ] ⟨τὰ⟩ παρὰ τὰς κνήμας ἐχέτω ⟨καὶ⟩ τὰ περὶ τὴν περόνην [ἰσχία] καὶ τὴν κνήμην ⟨ἰσχνὰ⟩ καὶ νευρώδη καὶ ἄσαρκα ὡς μάλιστα ἄχρι τοῦ γόνατος, τὰ δὲ ἄνω-
6 θεν τούτου καὶ σαρκωδέστερα καὶ ἰσχυρότερα. τὴν δὲ διάστασιν τοῖν σκελοῖν ἐχέτω ὡς μεγίστην. ⟨ὑπάρξει γὰρ αὐτῷ διὰ πλείστου τὰ σκέλη ῥίπτειν⟩ ** . τὰ δὲ στήθη μὴ στενὰ ἔχων λίαν, μηδὲ πλατέα ἄγαν, καὶ τὴν ὠμοπλάτην ὡς μεγίστην καὶ πλατυτάτην, τὴν δὲ μασχάλην μικρὰν ⟨ἄριστος ἂν εἴη⟩. τὸν ⟨δὲ⟩ αὐχένα καὶ τὴν προτομὴν ὀρθὰ ἐχέτω, μὴ τὴν ἔκφυσιν ἀνάσιμον, εἰς ⟨δὲ⟩ τὴν ἀκρωμίαν ὡς παχυτάτην καὶ πλατυτάτην. παρὰ δὲ τὴν σιαγόνα ὁ αὐχὴν ἔστω λεπτός, ὑγρός,

5 Xenophon de re eq. 1, 3   11 Pollux I, 193

1 ⟨δεῖ⟩ vel ⟨χρὴ⟩ Oder 1. 2 ἀγαθῷ E ἀγαθὸν S, del. Bl gravius tamen vitium suspicans 2 ἢ E καὶ S ‖ τὸ — σκέλη del. Bl ‖ τὰ τοῦ ἵππου δὲ S ‖ σκέλλη E ‖ τὰ τοῦ ἵππου σκέλη ἐλαφρὰ ** Da ‖ εὔφορα S 3 πλατέα S ‖ ὑψηλὴ Bl ὑψηλὰ ES ‖ ⟨ἔτι δὲ — μὲν⟩ Bl; fort. καὶ pro ἔτι δὲ scribendum 4 τὸν δὲ Bl δὲ τὸν ES ‖ ἔχειν S ἔχουσα Da ‖ ἔστι E ἔτι δὲ S ‖ αὐτὸς Da ex errore αὐτῇ E Oder ἑαυτῷ S 5 τῆς — ἀγαθῆς del. Oder 6 κοίλη Da ex errore κοιλία ES ‖ μᾶλλον, μᾶλλον S ‖ πλήρις E 7 κυνοβάτις E 8 καὶ del. Bl ‖ ⟨τὰ⟩ Bl ‖ ⟨καὶ⟩ Bl ‖ περὶ τὴν bis E 9 ἰσχία del. Bl ‖ ⟨ἰσχνὰ⟩ Oder ‖ νευρώδεις(?) ES 10 γόνατος Bl γονάτου ES 12 σκελὴν E 12. 13 ⟨ὑπάρξει — ῥίπτειν⟩ Bl e Polluce 14 πλατέα Bl πλατεία E πλατεῖα S 15 ὁμοπλάτην E 16 ⟨ἄριστος ἂν εἴη⟩ hic Oder, post ἄγαν l. 14 Bl ‖ ⟨δὲ⟩ Oder 17 προνομὴν S ‖ ὀρθὸν E ‖ ὀρθὸν ἐχέτω ante καὶ l. 16 transp. Sou ‖ τῆς ἐφὺς E ‖ ἄσιμον S 18 ⟨δὲ⟩ Oder ‖ χὼς Sou

ἀνάσιμος εἰς τοὔπισθεν, πάλιν δὲ ἐκ τοῦ λεπτοτάτου εἰς τὸ πρόσθεν κατακαμπτέσθω. καὶ τὴν κεφαλὴν 7 προαγέτω [δὲ], καὶ μὴ βραχὺς ἔστω ὁ αὐχήν, τὴν δὲ κορυφὴν ὑψηλὴν ἐχέτω, ἡ δὲ κεφαλὴ ἐπισημοτάτη ⟨ἔστω⟩ ⟨καὶ⟩ ἐλαφρά. τὼ δὲ μυκτῆρε ⟨δεῖ εἶναι⟩ ὡς μεγίστω, τὰς δὲ γνάθους μὴ παχείας καὶ ὁμαλὰς πρὸς ἀλλήλας, τὼ δὲ ὀφθαλμὼ μεγάλω, ἔξω δὲ ὡς μάλιστα ⟨κειμένω⟩ καὶ ἰδεῖν λαμπρώ, τὰ δὲ ὦτα μικρὰ καὶ τοὺς ὀδόντας*, τὴν δὲ σιαγόνα ὡς μικροτάτην, τὰ δὲ μεταξὺ τοῦ αὐχένος καὶ τῆς σιαγόνος ὡς λαγαρώτατα. τὴν δὲ ἀκρω- 8 μίαν ὡς μεγίστην ⟨ἐχέτω⟩ καὶ τὴν ῥάχιν, τὰς δὲ πλευρὰς πλατυτάτας καὶ καθειμένας κάτω, τὴν δὲ ὀσφῦν ἐχέτω ὑγρὰν (γνοίη δ' ἄν τις τὴν ὑγράν, εἰ μὴ ἐν ἀμφοῖν τοῖν σκελοῖν σταίη, ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ εἰς τὸ ἕτερον μεταβαίνοι τοῖν ὄπισθεν σκελοῖν), τὸ δὲ ἰσχίον μέγιστον καὶ πλατύτατον, τὴν δὲ λαγόνα ὡς μικροτάτην. [αἱ πλευραὶ καὶ αὗται ἔστωσαν πλατεῖαι καὶ τὸ ἰσχίον μέγα, μικρότατον δὲ καὶ ἀσθενέστατον τοῦ ἵππου

1 εἰ τοῦ πτίσθεν E ‖ λεπτότατον E 2 τὸ Bl τὰ ES ‖ κατακαμπτέσθην E 3 δὲ del. Di δὴ Bl ‖ ἔστω Da ex errore ἐστιν ES 3. 4 τὴν — ἐχέτω post ἐλαφρά l. 5 pos. Sou 4 ἐπίσιμος Bl del. Sou ‖ ⟨ἔστω⟩ Bl 5 ⟨καὶ⟩ Oder ‖ τοὺς Bl ‖ μυκτῆρε Di μυκτῆρι ES μυκτῆρας Bl ‖ ⟨δεῖ εἶναι⟩ Bl ‖ μεγίστους Bl 6 τὰς δὲ γνάθους ex τὼ δὲ γνάτω E; dualem praefert Oder 7 τὼ δὲ ὀφθαλμὼ Di τῷ δὲ ὀφθαλμῷ E τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς SBl ‖ μεγάλους SBl ‖ ⟨κειμένω⟩ Da ex errore ⟨κειμένους⟩ Bl 8 λαμπρώ Di λαμπρῶ E λαμπροὺς SBl ‖ lac. indicavit Oder 9 σιαγόνα Bl σιαγώνα ES ‖ τὸ ES 10 λαγαρότατα E 10. 11 ἀκρομίαν E 11 ⟨ἐχέτω⟩ Bl ‖ post ῥάχιν adiectivum evanuisse susp. Oder 12 καθειμένας Da ex errore καθημένας ES ‖ δὲ om. E ‖ ὀσφυν (ὀσφὴν) E ὀσφύν S 13 ἐχέτω om. S ‖ γνοίει ES 13. 14 ἐναφοῖμ E 14 τοῖν Da ex errore τὴν ES ‖ στέη E ‖ ὡς] οἷς E 15 μεταβαίνοι Da μετὰ βαίνειν ES ‖ τοῖν — σκελοῖν del. Bl ‖ τὴν ὄπισθεν E 16 πλατύτατον Bl πλατύν E πλατύ S 17 — p. 196, 1 αἱ πλευραὶ — σιαγόνα del. Bl 18 — p. 196, 1 μικρότατον — σιαγόνα om. S

9 *ἢ σιαγόνα]. τὰ δὲ μηριαῖα δεῖ μὴ σαρκώδη εἶναι, τοὺς δὲ ὄρχεις ἐχέτω μικρούς. τὸ δὲ μεταξὺ τῶν μηριαίων μὴ μετέωρον ἐχέτω μηδὲ πλῆρες, ἀλλ' ὀλίγον εὐκολπότερον, καὶ τὴν ἕδραν ὡς μικροτάτην καὶ ὡς πορρωτάτω ⟨τοῦ⟩ ἰδεῖν. τὴν δὲ κέρκον μετέωρον ἐχέτω καὶ ἐκ τῶν σχίων δασεῖαν καὶ μακράν.*

10 *Περὶ μὲν οὖν εἴδους ἵππων ταῦτα, καὶ ὅτι ὁ μὲν ἅπαντα ταῦτα μάλιστα ἔχων ἄριστος, δεύτερος δὲ ὃς τὰ τούτων ἔχει πλεῖστα· ὅσῳ γὰρ κέκτηται πλεῖστα, τοσούτῳ μεγίστας ὠφελείας παρέχεται.*

11 *Ἕλκεται δὲ πῶλος ἐκ τῶν πωλίων διέτης. περὶ τοῦτον τὸν χρόνον βάλλει τοὺς πρώτους ὀδόντας τριακοντάμηνος γεγονώς, τοὺς δευτέρους δὲ ἐνιαυτῷ ὕστερον, καὶ τοὺς τελευταίους ἑτέρῳ ἐνιαυτῷ καὶ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ. ἀκμαῖος ⟨δὲ⟩ αὐτὸς ἑαυτοῦ γίγνεται εἴς τε ποδώκειαν καὶ ἰταμότητα ἔργων ἑξέτης γεγονώς.*

ΑΛΛΑ ΣΙΜΩΝΟΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ.

1.

Suidas s. v. *τρίλλη: Γέγραπται ἐν τῷ τοῦ Ἀθηναίου Σίμωνος ἱππιατρικῷ περὶ γνωρισμάτων φλεβῶν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς τρίλλης εἰσὶ φλέβες δύο.*

---

5 Pollux I, 190

---

1 *τὰ δὲ μηριαῖα* Rü *τὰς δὲ μυρίας* E *τὰ δὲ μηρία* S *τὰς δὲ μηριαίας* Bl || *σαρκώδης* E *σαρκώδεις* Bl 2 *δὲ* om. S || *μηρίων* S 3 *δὲ μὴ δὲ* E || *ὀλίγων* E 3. 4 *εὐκολπότερον* Da *ἐγκολλώτερον* E *εὐκολλώτερον* S 5 ⟨*τοῦ*⟩ Bl 6 *δασίαν* E 8 *μάλιστα* om. S 9 *πλεῖστας* E || *καὶ ὥσας* E || *γὰρ — τοσούτῳ* om. E 9. 10 *τοσούτῳ* Oder *τοσαῦτα* S 11 *τῶν* om. S || *περὶ*] *παρὰ* S *περὶ* ⟨*δὲ*⟩ Bl 12 *τούτων τῶν χρόνων* E 14. 15 *ἐλάττωνι* E 15 *ἀκμαίως* E *ἀκμαιότατος* Bl || ⟨*δὲ*⟩ Bl 16 *ποδώκειαν* Bl *ποδόκιαν* E *ποδωκίαν* S

2.

Pollux II, 69 Ὅθεν καὶ Σίμων τοὔνειδος (sic codd. FS; τοῦτο τὸ ὄνειδος ceteri) τῆς ἀμαθίας Μίκωνι παρ-ένεγκεν, ὅτι καὶ τὰς κάτω βλεφαρίδας προσέγραψεν ἵππου γραφῇ.

Hierocles Hipp. p. 173: Καίτοι πολλοῖς τὰ τοιαῦτα ἠγνοήθη, ὥσπερ Μίκωνι τῷ παλαιῷ, ὃς ᾤετο ἵππου καὶ τὸ κάτω βλέφαρον ἔχειν τρίχας, ἃς καλοῦσιν Ἕλλη-νες βλεφαρίδας· καθάπτεται γοῦν αὐτοῦ Σίμων τὴν ἄγνοιαν ταύτην αἰτιώμενος.

3.

Xenophon de re equestri 11, 6: Ἃ μὲν γὰρ ὁ ἵππος ἀναγκαζόμενος ποιεῖ, ὥσπερ καὶ Σίμων λέγει, οὔτ' ἐπί-σταται οὔτε καλά ἐστιν.

4.

Pollux I, 194: Καὶ τοῦτο δὲ Σίμωνος· εὔδρομος ὁ ἵππος ὁ ὀλίγον αἴρων ἀπὸ τῆς γῆς ἐν τῷ τρέχειν τὰ σκέλη.

5.

Pollux I, 204: ἐλαυνέτω δὲ τοῦτον κατ' ἀρχὰς ὁ ἐπιβάτης εἰς τὰ ἄπεδα (δάπεδα codd. BC) καὶ λεῖα, τὰς δὲ προσβάσεις καὶ τὰς ἐκεῖθεν καθόδους μὴ αὐτίκα ποιείσθω, ἀλλὰ τὸν ἵππον πλαγιασάτω (πλαγιαζέτω cod. A)· οὕτω γὰρ ὁ Σίμων ὠνόμασεν.

6.

Pollux I, 198: ἀποδεέστερος· Σίμωνος τὸ ὄνομα.

INDEX NOMINVM.

A significat Rem publicam Atheniensium, C Cynegeticum, E librum de re equestri, H Hipparchicum, L Rem publicam Lacedaemoniorum, S Simonem, V librum de vectigalibus.

Ἀθηνᾶ L 13, 2.
Ἀθήναζε A 1, 16.
Ἀθῆναι V 1, 6; 5, 9.
Ἀθηναῖοι A 1, 16. 18; 2, 3. 8. 14; 3, 1. 10. 11. V 2, 4; 3, 10; 4, 17. 33; 5, 7. H 1, 26; 7, 2. 3.
Ἀθηναῖος δοῦλος A 1, 10.
Ἀθηναίων ὁ δῆμος A 1, 16. 17. 18.
Ἀθηναίων πολιτεία A 1, 1; 3, 1.
Ἀθηναίων φυλαί V 4, 30.
Ἀθηναίων ἡ χώρα H 7, 2.
Ἀθηναίων χρηστοί A 1, 14.
Ἀθήνησι A 1, 18; 3, 1. 3. 12. 13. V 2, 6; 5, 4. E 1, 1.
Ἀθήνησιν ἡ δημιοκρατία A 3, 12.
Ἀθήνησι ὁ δῆμος A 2, 19.
Ἀθήνησι οἱ προεστηκότες V 1, 1.
Αἴγυπτος A 2, 7.
Αἰθήρ C 7, 5.
Αἰνείας C 1, 2. 15.
Αἰχμή C 7, 5.
Ἀκαδημία H 3, 1.
Ἀκτίς C 7, 5.
Ἄλκαθος C 1, 9.
Ἀλκή C 7, 5.
Ἀμφιάραος C 1, 2. 8.
Ἀνάφλυστος V 4, 43.
Ἀνθεύς C 7, 5.
Ἀντίλοχος C 1, 2. 14.
Ἀπόλλων C 1, 1; 6, 13.
Ἀρκάδες V 3, 7.
Ἄρτεμις C 1, 1. 11; 13, 18.
Ἄρτεμις Ἀγροτέρα C 6, 13.
Ἀσκληπιός C 1, 2. 6.
Ἀταλάντη C 1, 7; 13, 18.
Ἀττική V 1, 2.
Ἀττικὴ γῆ A 2, 16.
Αὐγώ C 7, 5.
Ἀχιλλεύς C 1, 2. 4. 16.

Βῆσα V 4, 44.
Βία C 7, 5.
Βοιωτιουργὲς κράνος E 12, 3.
Βοιωτοί L 2, 12. A 3, 11. H 7, 3.
Βρέμων C 7, 5.
Βρύας C 7, 5.

Γηθεύς C 7, 5.
Γνώμη C 7, 5.

Δεκέλεια V 4, 25.
Δελφοί L 8, 5. V 5, 9; 6, 2.
Διομήδης C 1, 2. 13.
Διονύσια A 3, 4.
Δωδώνη V 6, 2.

Ἐλευσίνιον H 3, 2. E 1, 1.
Ἑλλάς L 1, 1. V 1, 6; 5, 2. 8. 9. C 1, 10. 17. S 1.
Ἕλλην C 2, 3.
Ἕλληνες L 2, 1. 12. 14; 4, 7; 5, 2; 7, 1; 14, 6. A 1, 1; 2, 8. 11. V 1, 4; 5, 5. 8. 9; 6, 1.

H 7, 4. E 8, 6. C 1, 9. 12. 14. 17; S fr. 2.
Ἑρμαί H 3, 2.

Ζεύς A 2, 6. C 1. 4. 9.
Ζεὺς Ἀγήτωρ L 13, 2.

Ἥβα C 7, 5.
Ἡγησίλεως V 3, 7.
Ἠλεῖοι L 2, 12.
Ἡρακλῆς C 1, 9.
Ἡρακλεῖδαι L 10, 8.
Ἡσιόνη C 1, 9.
Ἡραίστια A 3, 4.

Θάλλων C 7, 5.
Θαργήλια A 3, 4.
Θέτις C 1, 8.
Θετταλία S 1.
Θῆβαι V 4, 46. C 1, 8.
Θηβαῖοι V 5, 6.
Θησεύς C 1, 2. 10.
Θορικός V 4, 43.
Θρᾴξ V 4, 14.
Θυμός C 7, 5.

Ἰνδικαὶ κύνες C 10, 1.
Ἱππόλυτος C 1, 2. 11.
Ἱππόνικος V 4, 15.
Ἰταλία A 2, 7.

Καίνων C 7, 5.
Καρχηδόνιον λίνον C 2, 4.
Καστόριαι κύνες C 3, 1.
Κάστωρ C 1, 2. 13; 3. 1.
Κέφαλος C 1, 2. 6.
Κίττος C 11, 1.
Κραύγη C 7, 5.
Κρητικαὶ κύνες C 10, 1.
Κύπρος A 2, 7.

Λάκαιναι κύνες C 10, 1. 4.
Λακεδαιμόνιοι L 11, 8; 12, 5. 7; 13, 5. 8; 14, 2. A 3, 11. V 5, 7. H 7, 4.
Λακεδαιμονίων βασιλεῖς L 15, 9.
Λακεδαιμονίων ἱππικόν H 9, 4.
Λακεδαίμων L 2, 13; 9, 4; 14, 6. A 1, 11.
Λακωνικὴ παιδεία L 2, 14.
Λακωνικὴ τάξις L 11, 5.
Λεύσσων C 7, 5.
Λογχή C 7, 5.
Λοκρίδες κύνες C 10, 1.
Λόχος C 7, 5.
Λυδία A 2, 7.
Λυδοί V 2, 3.
Λύκειον H 3, 1.
Λυκοῦργος L 1, 2; 2, 2. 13; 4, 7; 5, 1. 2. 5. 8; 6, 1; 7, 6; 8, 1. 5; 9, 1; 10, 1. 4. 8; 11, 7; 12, 1; 13, 1. 8; 14, 1. 7; 15, 9.
Λυσίστρατος V 3, 7.

Μακεδονία C 11, 1.
Μαχάων C 1, 2. 14.
Μέγαρα V 4, 46.
Μειλανίων C 1, 2. 7.
Μελέαγρος C 1, 2. 10.
Μενεσθεύς C 1, 2. 12.
Μεσσήνιοι A 3, 11.
Μήδας C 7, 5.
Μηδικά V 5, 5.
Μίκων S fr. 2.
Μιλήσιοι A 3, 11.
Μύσιος Ὄλυμπος C 11, 1.

Ναΐς C 1, 4.
Νέστωρ C 1, 2. 7. 12.
Νικήρατος V 4, 14.
Νικίας V 4, 14.
Νόης C 7, 5.
Νῦσα C 11, 1.

Ξίφων C 7, 5.

Ὀδρύσαι E 8, 6.
Ὀδυσσεύς C 1, 2. 13.
Οἰνάς C 7, 5.
Ὄλυμπος C 11, 1.
Ὀργή C 7, 5.
Ὀρθία L 2, 9.
Ὁρμή C 7, 5.

Πάγγαιον C 11, 1.
Παλαμήδης C 1, 2. 11.
Παναθήναια A 3, 4.
Πειραιεύς A 1, 17. V 3, 13.
Πελοπόννησος A 2, 7.
Περίβοια C 1, 9.
Πέρσαι E 8, 6.
Περσικὸς τρόπος H 1, 17. E 6, 12.
Πηλεύς C 1, 2. 8.
Πίνδος C 11, 1.
Ποδαλείριος C 1, 2. 14.
Πολυδεύκης C 1, 2. 13.
Πολύς C 7, 5.
Πόντος A 2, 7.
Πόρθων C 7, 5.
Πόρπαξ C 7, 5.
Πρόκρις C 13, 10.
Προμήθεια A 3, 4.
Πύθιοι L 15, 5.

Ῥέα C 1, 4.
Ῥώμη C 7, 5.

Σθένων C 7, 5.
Σικελία A 2, 7.
Σίμων E 1, 1. 3; 11, 6.
Σκιρῖται L 12, 3; 13, 6.
Σπάρτη L 1, 1. 10. 12; 5, 5; 7, 1; 8, 1. 2. 5; 10, 4.
Σπαρτιᾶται L 1, 1. 5, 2. 9.
Σπέρχων C 7, 5.
Σπουδή C 7, 5.
Στερρός C 7, 5.
Στίβων C 7, 5.
Στίχων C 7, 5.
Στύραξ C 7, 5.
Συρία C 11, 1.
Σύροι V 2, 3.
Σωσίας V 4, 14.

Τάξις C 7, 5.
Τελαμών C 1, 2. 9.
Τεύχων C 7, 5.
Τροία C 1, 9. 13. 15.
Τύρβας C 7, 5.

Ὕβρις C 7, 5.
Ὑλεύς C 7, 5.

Φαληροῖ H 3, 1.
Φασιανὸν λίνον C 2, 4.
Φιλημονίδης V 4, 15.
Φλέγων C 7, 5.
Φόναξ C 7, 5.
Φροορά C 7, 5.
Φρύγες V 2, 3.
Φύλαξ C 7, 5.
Φωκεῖς V 5, 9.

Χαρά C 7, 5.
Χείρων C 1, 1. 4. 8. 17; 12, 18.

Ψυχή C 7, 5.